

Az Európai Unió Hivatalos Lapja

C 43

Magyar nyelvű kiadás

Tájékoztatások és közlemények

55. évfolyam

2012. február 15.

Közleményszám

Tartalom

Oldal

I Állásfoglalások, ajánlások és vélemények

VÉLEMÉNYEK

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

476. plenáris ülés, 2011. december 7. és 8.

2012/C 43/01

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A nagy mennyiségű energiát használó iparágak fenntarthatóvá tételéhez szükséges ipari szerkezetátalakítások az Európa 2020 stratégiában meghatározott erőforrás-hatékonysági célkitűzés elérése érdekében (saját kezdeményezésű vélemény)

1

III Előkészítő jogi aktusok

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

476. plenáris ülés, 2011. december 7. és 8.

2012/C 43/02

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, a Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A gazdaságpolitikai koordináció első európai szemeszterének lezárása: iránymutatás a 2011–2012-es időszakra vonatkozó nemzeti szakpolitikákhoz (COM(2011) 400 végleges)

8

HU

Ár:
4 EUR

(folytatás a túloldalon)

2012/C 43/03	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az 1083/2006/EK tanácsi rendeletnek a pénzügyi stabilitásuk vonatkozásában komoly nehézségekkel küzdő vagy komoly nehézségek által fenyegetett egyes tagállamok kockázatmegosztó eszközeivel kapcsolatos rendelkezések tekintetében történő módosításáról (COM(2011) 655 végleges – 2011/0283 (COD))	13
2012/C 43/04	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az egységes piac jobb irányítása nagyobb fokú adminisztratív együttműködés révén: stratégia a belső piaci információs rendszer (IMI) kiterjesztésére és fejlesztésére (COM(2011) 75 végleges) – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre – A belső piaci információs rendszer keretében történő együttműködés (az IMI-rendelet) (COM(2011) 522 végleges – 2011/0226 (COD))	14
2012/C 43/05	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az Európai Uniónak a polgárok szolgálatában álló űrstratégia felé (COM(2011) 152 végleges)	20
2012/C 43/06	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság jelentése – Jelentés a versenypolitikáról, 2010 (COM(2011) 328 végleges)	25
2012/C 43/07	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és a tanácsi irányelv a kedvtelési célú vízi járművekről és a motoros vízi sporteszközökről (COM(2011) 456 végleges – 2011/0197 (COD))	30
2012/C 43/08	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az EU gyermekjogi ütemterve (COM(2011) 60 végleges)	34
2012/C 43/09	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, a Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A sértettek jogainak megerősítése az EU-ban (COM(2011) 274 végleges) – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a bűncselekmények sértettjeinek támogatására, védelmére és jogaira vonatkozó minimumszabályok megállapításáról (COM(2011) 275 végleges – 2011/0129 (COD))	39
2012/C 43/10	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a munkavállalók fizikai tényezők (elektromágneses terek) hatásából keletkező kockázatoknak való expozíciójára vonatkozó egészségügyi és biztonsági minimumkövetelményekről (huszadik egyedi irányelv a 89/391/EGK irányelv 16. cikke (1) bekezdésének értelmében) (COM(2011) 348 végleges – 2011/0152 (COD))	47
2012/C 43/11	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a büntetőeljárás során ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogról, valamint a letartóztatást követő kommunikációhoz való jogról (COM(2011) 326 végleges – 2011/0154 (COD))	51

I

(Állásfoglalások, ajánlások és vélemények)

VÉLEMÉNYEK

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

476. PLENÁRIS ÜLÉS, 2011. DECEMBER 7. ÉS 8.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A nagy mennyiségű energiát használó iparágak fenntarthatóvá tételéhez szükséges ipari szerkezetátalakítások az Európa 2020 stratégiában meghatározott erőforrás-hatékonysági célkitűzés elérése érdekében (saját kezdeményezésű vélemény)

(2012/C 43/01)

Előadó: **Edgardo Maria IOZIA**Társelőadó: **Dirk JARRÉ**

2011. január 20-án az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy eljárási szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján saját kezdeményezésű véleményét dolgoz ki a következő tárgyban:

A nagy mennyiségű energiát használó iparágak fenntarthatóvá tételéhez szükséges ipari szerkezetátalakítások az Európa 2020 stratégiában meghatározott erőforrás-hatékonysági célkitűzések elérése érdekében.

Az EGSZB munkájának előkészítésével megbízott Ipari Szerkezetváltás Konzultatív Bizottsága (CCMI) véleményét 2011. november 17-én elfogadta. Az előadó Edgardo MARIA IOZIA, a társelőadó Dirk JARRÉ volt.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2011. december 7-én és 8-án tartott, 476. plenáris ülésén (a december 8-i ülésnapon) 143 szavazattal, 7 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Az EGSZB következtetései és ajánlásai

1.1 Az EGSZB úgy ítéli meg, hogy Európa csak akkor lesz képes helyt állni a feltörekvő gazdaságok által támasztott fokozott versenyben, ha rendkívül innovatív rendszereket valósít meg, illetve ha a technológiai, környezetvédelmi és termelési standardokat a technológiai fejlődéssel összhangban megerősíti. A munkaerőt kellő időben történő megfelelő képzés révén meg kell védeni a változások hatásaitól. Az európai uniós politikáknak elő kellene mozdítaniuk az ilyen irányú fejlődést.

1.2 A nagy energiafogyasztású iparágak termékei az értéklánc alapjait képviselik az összes feldolgozóipari szektor esetében, melyek a munkahelyek jelentős részét biztosítják az EU-ban. Az ellátás stabilitása, pontossága, minősége és biztonsága garانتálja ezen ágazatok számára, hogy versenyképesek

legyenek a világpiacon, valamint magas képzettséget igénylő munkahelyeket biztosít az EU-ban.

1.3 Megfelelő európai keretet kell kidolgozni, mely kielégíti a nagy energiafogyasztású iparágak közös igényeit, elsődleges célként az európai versenyképesség megerősítését és megőrzését tartva szem előtt a gazdasági, szociális és környezeti fenntarthatóság összefüggésében. A szóban forgó ágazatok egyforma jelentőséggel bírnak, és egymástól függő kapcsolatban vannak.

1.4 Tekintettel napjaink nehéz gazdasági helyzetére, az EGSZB a kutatásba, fejlesztésbe, alkalmazásba és képzésbe, valamint az iparhoz kapcsolódó tudományos tevékenységekbe történő beruházás további növelését ajánlja. Ezeket a beruházásokat kellően támogatni kell a következő keretprogramban, és lehetővé kell tenni a tapasztalatcserét és a tanulságok levonását

legalább európai szinten. Az európai és nemzeti programoknak nagyobb figyelmet kellene fordítaniuk az energiahatékonysággal kapcsolatos kutatásra és innovációra ⁽¹⁾.

1.5 Az EGSZB meggyőződése, hogy lennie kell egy olyan integrált iparpolitikának, mely folyamatosan tudja kezelni a külső változókat, és lehetővé teszi az európai vállalkozások számára, hogy kölcsönös feltételek alapján egyenrangú versenytársakként mérthessék meg magukat a világpiacra. A versenyképesség megfelelő szintjének garantálása érdekében közös ipar- és költségvetési politikákat, valamint stratégiai döntéseket kell meghatározni, melyek az európai ipar egészére alkalmazandók.

1.6 Európa nem tudja tovább oly módon irányítani gazdaságát, hogy egyre szigorúbb feltételeket szab, ha közben nem teszi meg a szükséges lépéseket a közös stabil és stratégiai döntések meghozatalához gazdasági és szociális modelljének védelme, valamint az optimális eredmények biztosítása érdekében, többek között a környezetvédelem területén.

1.7 Az EGSZB mély meggyőződése, hogy az EU-nak mindent meg kell tennie azért, hogy létrehozza az ilyen célkitűzések eléréséhez szükséges rugalmas rendszereket. Ezeknek az intézkedéseknek tekintetbe kell venniük az alapanyag-iparágak sajátosságait.

1.8 Az EGSZB felteszi a kérdést, hogy vajon nem lenne-e célszerű, ha az importőrökre is vonatkoznának a kibocsátáskereskedelmi rendszerrel egyenértékű intézkedések. Az elsődleges cél egy hatékony globális rendszer létrehozása lenne, mely szigorú és végrehajtható megállapodás révén biztosítható. Egy ilyen megállapodás hiányában, valamint az EU által saját maga elé kitűzött célok elérése érdekében a határain belül forgalomba hozott termékek és szolgáltatások, valamint az exportált termékek és szolgáltatások esetében egyenlő versenyfeltételekre van szükség (vagyis egyenlő bánásmódra és feltételekre).

1.9 Az EGSZB határozottan ajánlja, hogy fontolják meg a kibocsátáskereskedelmi tanúsítványok díjmentes odaítélési rendszere megőrzésének lehetőségét azoknak a cégeknek az esetében, amelyek már elérték a kiválósági szinteket és közel vannak speciális technológiáik fizikai és termodinamikai határaihoz. A kibocsátási engedélyek árverésének gyakorlata – mely 2013-tól indul útjára – kétségtől jó dolog, de csak akkor, ha a világ más részein is elfogadják. Az EU más, nem európai uniós szereplőknek is meg kívánja nyitni a kereskedelem lehetőségét, a kibocsátáskereskedelem globális piacának kiépítése céljából.

1.10 Ha nem kezelik nagyon óvatosan, a kibocsátáskereskedelmi rendszer felmérhetetlen károkat okozhat a nagy energiafogyasztású iparágaknak. Nem csak a jövőben kell számolnunk kibocsátáshelyezéssel. Már legalább tíz éve megfigyelhetők ilyenek, mivel Európából beruházásokat irányítottak át más országokba, például az USA-ba, Kínába, Indiába, Brazíliába stb. Rendkívül hasznos lenne ennek a jelenségnek az alapos megvizsgálása.

1.11 Az anyagokban megmaradt energiát újra fel kell használni, az újrahasznosítási eljárások előmozdításával ott, ahol csak lehetséges. Az üveg, a vas, az acél és az alumínium jelentős hozzájárulást nyújthat e tekintetben. Európa exportálja nemes anyagait, holott éppen ellenkezőleg, ösztönözni kellene az EU-n belüli újrafelhasználást, illetve meg kellene takarítani a különböző anyagokban megmaradt energiát ⁽²⁾.

1.12 A nagy energiafogyasztású iparágakat ösztönözni kell arra, hogy hosszú távú beruházásokat eszközöljenek – esetleg közös erővel – az energiaszektorba (különösen a megújuló energiák terén), és meg kell adni számukra a lehetőséget, hogy hosszú távú szerződések alapján fix áron vásárolhassák az energiát.

1.13 Az EGSZB megítélése szerint rendkívül fontos, hogy stabil, hatékony és tartós szabályozási kerettel rendelkezünk. A nagy energiafogyasztású iparágakban zajló gazdasági beruházási ciklusok időtartama héttől húsz évig terjed (például a nagyolvasztóknál), és nem véletlen, hogy több mint harminc éve az elvárhatónál kevesebbet ruháznak be az integrált acélipari ciklusba.

1.14 Az eddig elfogadott politikák általában a köteleességszét bűntették, semmint a felelős magatartást és beruházást jutalmazták volna. Módosítani kell ezt a megközelítést, és adózási ösztönzők révén támogatni kell azokat a vállalkozásokat, amelyek bizonyítottan kimagasló eredményeket értek el az energiahatékonyság terén.

1.15 Hangsúlyozni kell azokat az óriási eredményeket, amelyeket a nagy energiafogyasztású iparágak közvetlenül a kibocsátáskereskedelmi rendszer hatálybalépése előtt már elértek. Elébe mentek az új szükségleteknek és a változó időnek, ezért nincs miért szigorúan megbüntetni őket, és (közvetlenül vagy közvetve) veszélybe sodorni milliárdnyi stabil, szakképzettséget igénylő munkahelyet.

1.16 Természetesen támogatni kell a legjobb gyakorlatok országok és ágazatok közötti terjesztését, csakúgy, mint az új kísérleti és demonstrációs projekteket.

1.17 Rendkívül fontosnak bizonyulnak a kutatást és az innovációt speciális, külön programokkal támogató állami intézkedések. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, a Tanácsot és az Európai Parlamentet, hogy erősítsék meg ezeket a programokat, melyek az energiahatékonyságot és a diverzifikációt célozzák, és tegyék azokat a fejlesztési kezdeményezések állandó részeivé.

1.18 A kis- és középvállalkozások (kkv-k) a rájuk szabott speciális programok segítségével jelentősen hozzájárulhatnak a célkitűzések teljesítéséhez. Minden piaci ágazatban megtalálhatók a nagy energiafogyasztású vállalkozások. A magas szintű energiahatékonyság elérésének költségei azonban fordítottan arányosak a vállalkozás méretével. Valójában a kkv-k azok, amelyek a legjobb eredményeket tudják elérni, és a jelentős erőfeszítéseket és erőforrásokat rájuk kellene összpontosítani.

⁽¹⁾ HL C 218., 2011.7.23., 38. o.

⁽²⁾ HL C 107., 2011.4.6., 1. o. és HL C 218., 2011.7.23., 25. o.

2. Bevezetés

2.1 A nagy energiafogyasztású iparágak alkotják valamennyi európai gyártási értéklánc alapját, mivel a megmunkált áru előállításához ők látják el azokat alapvető anyagokkal. Alapvetően fontos szerepet játszanak az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság kialakításában.

2.2 A fogyasztás 20 %-os csökkentésének elérését célzó rendeletek bevezetése olyan kihívást jelent, mellyel a nagy energiafogyasztású iparágak úgy tudnak szembenézni, ha új generációs termékeket fejlesztenek ki. Számos intézkedésre és ösztönzésre van szükség ahhoz, hogy megnyissuk a piacot az új energiatakarékos termékek előtt.

2.3 A gyáripár, mely az európai GDP 17,6 %-át adja, a végfelhasználói energiakereslet 27 %-át teszi ki az EU-ban. A főbb alapanyag-előállító iparágak, mint a vegyipar és a petrokémia (18 %), a vas- és acélpár (26 %), valamint a cementgyártás (25 %) nagy energiaigényűek, az ipari energiafelhasználás 70 %-át teszik ki.

2.4 Az az elgondolás, hogy a költségek csökkentésével megtartható, és esetlegesen javítható a versenyképesség, számos iparágat, különösen a nagy energiaigényűeket arra ösztönözte, hogy javítsák energiahatékonyságukat, ami azt jelenti, hogy gazdasági potenciáljuk 2020-ban alacsonyabb, mint más szektoroké.

1 táblázat

A várható fejleményekkel és az energiamegtakarítási potenciállal kapcsolatos előrejelzések 2020-ra vonatkozóan ⁽³⁾

	2020 (PRIMES 2007) [Mtoe]	2020 (PRIMES 2009 EE) [Mtoe]	További intézkedések nélkül várható előrelépések 2020-ban [%]	2020 Gazdasági potenciál [%]	2020 Műszaki potenciál [%]
	1	2	3 [=(2-1)/1 (*)100]	4	5
Nem energetikai célú végső felhasználással csökkentett bruttó belföldi fogyasztás	1 842	1 678	- 9 %	- 20 % (európai uniós célkitűzés)	n.a.
Végső energiafogyasztás, melyből:	1 348	1 214	- 10 %	- 19 %	- 25 %
Ipar	368	327	- 11 %	- 13 %	- 16 %
Szállítás	439	395	- 10 %	- 21 %	- 28 %
Lakóépületek	336	310	- 8 %	- 24 %	- 32 %
Szolgáltatás	205	181	- 12 %	- 17 %	- 25 %
Az energia átalakítása, szállítása és elosztása	494	464	- 6 %	- 35 %	n.a.

Forrás: PRIMES az 1., 2. és 3. oszlop, Fraunhofer Institute a 4. és 5. oszlop esetében.

^(*) Az energiaátalakítási ágazat gazdasági potenciáljára vonatkozó adatok az Energiaügyi Főigazgatóság számításain alapulnak.

2.5 Mindazonáltal még nem minden lehetőség került teljes mértékben kiaknázásra, különösen a kisvállalkozások, sőt néhány közép vállalkozás esetében ⁽⁴⁾.

3. A különféle nagy energiafogyasztású iparágak technológiai helyzete

A nagy energiafogyasztású iparágak számos olyan terméket és technológiát tesztelnek és állítanak elő, amelyek elengedhetetlenek az éghajlatváltozás és más globális kihívások kezeléséhez. Az energiahatékonyság és a hatékony erőforrás-felhasználás javításának alapvetően fontos előfeltétele az aktív iparpolitika és innováció. A kutatásnak és a fejlesztésnek nagyobb figyelmet kellene fordítania az energia- és erőforrás-hatékony technológiai és szervezeti megoldásokra. Emellett a vállalkozásoknak alkalmazottaikkal és azok képviselőivel karöltve javítaniuk kell az energia- és erőforrás-hatékonyságot, innovatív megoldások bevezetésére törekedve a termékekbe és a folyamatokba.

Az alábbiakban áttekintést adunk a főbb nagy energiafogyasztású iparágakról.

⁽³⁾ SEC (2011) 779 végleges.

⁽⁴⁾ Energiahatékonysági terv 2011, COM(2011) 109 végleges; Hatáselemzési tanulmány, lásd 3. lábjegyzet, HL C 218, 2011.7.23., 38. o.; HL C 318., 2011.10.29., 76. o.

3.1 Vegyipar és petrokémiai ipar

3.1.1 A vegyipar 1 205 000 embernek ad munkát, 29 000 vállalkozás keretében, 449 milliárd euró termelési értékkel (2009 Eurostat), és forgalma mintegy a duplája, mely az EU GDP-jének 1,15 %-át teszi ki. Az olajnak mindössze 8 %-át használja tüzelőanyagként, míg a legnagyobb rész feldolgozásra kerül. Az energiafogyasztás terén a feldolgozóipari ágazat 18 %-ot képvisel a különböző iparágakon belül.

3.1.2 A vegyipar termékké alakítja a nyersanyagokat más iparágak és a fogyasztók számára. Az alapvető nyersanyagok lehetnek szervesek vagy szervetlenek. Az utóbbiakhoz tartozik a levegő, a víz és az ásványi anyagok. A fosszilis tüzelőanyagok és a biomassza a szerves nyersanyagok csoportjába tartozik.

3.1.3 A vegyi anyagok mintegy 85 %-át hozzávetőlegesen hús egyszerű, ún. „alapvető” vegyi anyagból állítják elő, melyek főként tíz nyersanyagból származnak, és amelyeket ezt követően mintegy 300 közbenső terméké alakítanak át. Az alapvető vegyi anyagok és a közbenső termékek az ömlesztett vegyi anyagok közé sorolandók. Mintegy 30 000 fogyasztási cikket állítanak elő közbenső termékekből. Ezek a vegyi anyagok a következőket képviselik: egy gépkocsi költségének 12 %-át (ülés-huzat, csövek és övek, légzsákok), egy ház költségének 10 %-át (szigetelő csövek és elektromos vezeték), egy átlagos háztartás napi fogyasztásának 10 %-át (élelmiszer, ruházat, lábbeli, egészségügyi és testápolási cikkek stb.)

3.1.4 A szén, az olaj és a földgáz az elsődleges nyersanyaga a legtöbb ömlesztett vegyi anyag előállításának. Minden egyes szakasznak megfelel egy hozzáadott érték: a nyersolaj relatív értéke: 1; az üzemanyagé: 2; a tipikus petrokémiai terméké: 10; a tipikus fogyasztói terméké: 50.

3.1.5 A fosszilis tüzelőanyagok szintén a legfontosabb energiaforrások közé tartoznak: az olaj aránya megközelítőleg 40 %, a széné megközelítőleg 26 %, a földgázé megközelítőleg 21 %.

3.1.6 A vegyipar hatalmas mennyiségű energiát használ fel. A teljes nyersolajkereslet mintegy 8 %-át használja nyersanyagként: a fennmaradó részt tüzelőanyag-gyártásra használja, főleg közlekedési célokra.

3.2 Nemvasfém-ipar

3.2.1 A nemvasfém-ipar rendkívül sokrétű, különféle fémek előállítását foglalja magában, ide tartozik az alumínium, az ólom, a cink, a réz, a magnézium, a nikkell, a szilikon és sok más fém is. Összességében a szektor mintegy 400 000 embert foglalkoztat közvetlenül (*Eurometaux*, 2011. július). Legnagyobb, legfontosabb ágazata az alumíniumé, mely 2010-ben összesen 240 000 embernek adott munkát, és 25 milliárd eurónyi forgalmat realizált. A bauxitgyártás volumene 2,3 Mt, a timföldgyártásé 5,9 Mt, míg az alumínium-előállítás (elsődleges és újrahasznosított) teljes volumene 6 Mt (270 üzem). Az Európai Bizottság által meghatározott összehasonlító érték 1 514 kg CO₂ eq/tonna az elsődleges alumínium előállításának esetében.

3.2.2 Különböző elemzések azt mutatják, hogy a nyersanyagok és az energia a legfontosabb versenyképességi tényezők

az EU nemvasfém-ipara számára. Az alágazattól függően az energia- és nyersanyagköltségek a finomított fémgyártás összköltségének megközelítőleg 50–90 %-át képviselik. A nyersanyagköltségek az összköltségek 30–85 %-át, míg az energia-költségek az összköltségek 2–37 %-át teszik ki. A nyersanyagok esetében a hulladék újrafeldolgozása ugyanolyan jelentőséggel bír, mint az ércek és koncentrátumok felhasználása az EU fémgyártásához.

3.2.3 2005-ben az EU fémipari ágazata azt jelezte, hogy a bauxit, a magnézium, a szilikon és a réz koncentrátumai a legérzékenyebb nyersanyagok az importfüggőség tekintetében (pl. Kína biztosítja a világ kokslexportjának 50 %-át, Chile pedig a rézkoncentrátumok exportjának 40 %-át).

3.2.4 Az ágazat szerint veszélyben van az ellátás az alumíniumhulladék, a rézhulladék és a nyersréz, a cink- és ólomkoncentrátumok, valamint hosszabb távon az alumínium és rézhulladék, valamint a rézkoncentrátumok és a nyersréz esetében.

3.2.5 A nemvasfém-ipar rendkívül sok villamos energiát használ; ez különösen igaz az alumínium, az ólom és a cink előállítói esetében, melyek rendkívül nagy villamosenergia-fogyasztók.

3.2.6 Az EU nemvasfém-fogyasztásának nagy részét már importból fedezi, és ha erre nem találunk megoldást, ez az arány csak nőni fog, ahogy az európai nemvasfém-előállítók felhagynak tevékenységükkel. Ez a folyamat a kibocsátás áthelyeződését (*carbon leakage*) fogja eredményezni.

3.3 Vas- és acélipar

3.3.1 Európa vas- és acélipara 360 000 embert foglalkoztat közvetlenül, és 2010-ben 190 milliárd eurónyi forgalmat generált. Teljes energiafogyasztása mintegy 3 700 GJ, mely a gyártás energiafogyasztásának megközelítőleg egynegyedét teszi ki: a teljes szén-dioxid-kibocsátás mintegy 350 Mt, az EU teljes CO₂-kibocsátásának 4 %-a.

3.3.2 Az acélgyártásnak két fő módszere van. Az első az ún. „integrált módszer”, amelynek alapja a vas előállítása vasércből – de a termelés átlagosan 14 %-a ebben az ágazatban is fémhulladékból történik. A másik, ún. „újrahasznosító módszer” fő vastartalmú nyersanyagként fémhulladékot használ elektromos kohókban.

3.3.3 Az energiafogyasztást mindkét esetben fűtőanyagok (főként feketeszen és koks), valamint elektromos áram fedezi. A újrahasznosító módszer esetében az energiafogyasztás jóval alacsonyabb (mintegy 80 %). Az „integrált módszer” esetében koksizók, szinterelő létesítmények, kohók és elsődleges oxigénbefúvósos konverterek használatára van szükség.

3.3.4 Az integrált módszer jelenlegi energiafogyasztását 17 és 23 GJ közöttire becsülik tonnánként a melegen hengerelt termékek esetében [1][SET_Plan_Workshop_2010]. Az alacsonyabb értéket az európai ágazatban jó referenciaértéknek tekintik egy integrált létesítmény esetében. A 21 GJ átlagos értéknek számít a 27 tagú EU-ban.

3.3.5 Az európai ipar energiafogyasztásának erőteljes (mintegy 50 %-os) csökkenése az elmúlt 40 évben az újrahasznosító módszer növekedésének köszönhető az integrált módszerrel szemben (az arány a 1970-es évekből 20 %-ról jelenleg 40 %-ra emelkedett)

3.3.6 Mindazonáltal az újrahasznosító módszerre történő súlypontáthelyezést korlátozza a fémhulladék rendelkezésre állása és minősége. Európában az integrált módszerhez kapcsolódó szén-dioxid-kibocsátás mintegy 80 %-a hulladékgázokhoz kötődik. Ezeket a hulladékgázokat az iparág maga nagymértékben alkalmazza elektromosenergia-szükséglete 80 %-ának előállítására [EUROFER_2009a].

3.3.7 2008-ban a nyersacél előállítása az Európai Unióban 198 Mt volt, ami a világ teljes termelésének (1 327 Mt nyersacél) 14,9 %-át jelentette [WorldSteel_2009]. Tíz évvel korábban, némileg alacsonyabb (191 Mt nyersacél) előállítása mellett ugyanazon európai országok 24,6 %-os arányban részesedtek a termelésből.

3.4 Kerámiaipar

3.4.1 A kerámiaipar közvetlenül 300 000 embert alkalmaz, és termékek széles skáláját fedi le a téglától a tetőcserepeken, a kőagyag csöveken, csempéken és padlólapokon, szanitereken, valamint étkészleteken és dekorációs tárgyakon át a csiszolóanyagokig, tűzálló termékekig és műszaki kerámiákig ⁽⁵⁾.

3.4.2 Ezek az ágazatok építőiparral, magas hőmérsékletű folyamatokkal, autógyártással, energiával, környezetvédelemmel, fogyasztói javakkal, bányászattal, hajógyártással, védelemmel, légi közlekedéssel, orvostudománnyal és számos más területtel kapcsolatos alkalmazásokat foglalnak magukban. A kerámiaipar ágazataira a belső, valamint az importált nyersanyagoktól való függőség egyaránt jellemző.

3.4.3 Az európai kerámiaipar nagy részét kis- és középvállalkozások alkotják, amelyek az európai kibocsátáskereskedelmi rendszer hatálya alá tartozó létesítmények mintegy 10 %-át teszik ki, de a kibocsátásnak kevesebb, mint 1 %-át.

3.5 Cementgyártás

3.5.1 2010-ben az európai cementipar közvetlenül 48 000 embernek adott munkát, 250 Mt cementet állított elő, és több mint 95 milliárd euró forgalmat bonyolított. Az energiafelhasználás határértéke 110 kWh-nak felel meg, a teljes szén-dioxid-kibocsátás az EU teljes kibocsátásának 3 %-a volt.

3.5.2 A cement nélkülözhetetlen anyag az építőiparban, valamint a közműépítésben és a vízépitésben. A cementipar termelése közvetlenül kapcsolódik az építőipari ágazat általános állapotához, ezért pontosan tükrözi az általános gazdasági helyzetet.

3.5.3 Az Európai Unióban cementet elsősorban a modern száraz eljárás használatával állítanak elő. Ehhez kb. 50 %-kal kevesebb energiára van szükség, mint a nedves eljáráshoz, amely során a klinkert kemencékben égetik el.

3.5.4 2009-ben a 27 EU-tagország cementtermelése körülbelül 250 millió tonnát tett ki, ami a világ (összesen kb. 3 milliárd tonnányi) cement-előállításának 8,6 %-a ⁽⁶⁾. A világ termelésének legnagyobb része (75 %) Ázsiából származik, melyből Kína egymagában az összes előállított cement több, mint feléért (54,2 %) felelős. Ebből az adatból látszik, hogy a világ cementtermelésének igen jelentős részét olyan országokban állítják elő, amelyek nem alkalmazzák a Kiotói Jegyzőkönyv rendelkezéseit.

3.5.5 Az európai cementipar legfontosabb jellemzői, hogy nagy tőkeigényű (150 millió EUR minden egymillió tonna termelési kapacitásra) és sok energiát fogyaszt (tonnánként 60–130 kg olajat vagy olajegyenértéket, plusz tonnánként további 90–130 kWh elektromos áramot).

3.5.6 Az európai cementipar egy további fontos jellemzője a legfeljebb 320 km-es sugarú regionális cementpiacok léte.

3.5.7 A cementipar az egyik legnagyobb CO₂-kibocsátó ágazat. Szén-dioxid-kibocsátása az emberi tevékenységből származó összes kibocsátás mintegy 5 %-át teszi ki ⁽⁷⁾. A cementipar CO₂-kibocsátásának fő forrása a nyersanyagok szén-dioxid-leadása és a tüzelőanyag elégetése.

3.5.8 Becslések szerint a szén-dioxid-felszabadulásból származó kibocsátás teszi ki a cementgyárak kibocsátásának körülbelül 50 %-át. A tüzelőanyag elégetése további 40 %-ot jelent. A fenti két folyamat eredményeként kibocsátott CO₂-t nevezik közvetlen kibocsátásnak. A cementgyári kibocsátás mintegy 10 %-át kitevő közvetett kibocsátás forrásai között szerepel a szállítás, valamint a cementgyárakban felhasználandó elektromos áram előállítása ⁽⁸⁾.

3.5.9 A cementgyártó ágazat fejlődése az EU-ban nagymértékben függ a szén-dioxid-kibocsátással és más szennyezőanyagokkal kapcsolatos uniós politikáktól és döntésektől.

3.5.10 A cementágazatban a kibocsátáskereskedelmi rendszert a cementklinker 500 tonna/nap gyártókapacitás feletti, forgódobos kemencékben történő előállítása esetén alkalmazzák. A közelmúlt adatai ⁽⁹⁾ a vártnál alacsonyabb kibocsátást mutatnak a cementágazatban. A CO₂-kibocsátási jogok magas ára vonzóbbnak bizonyulhat, mint a cement magasabb mennyiségben történő előállítása. A kibocsátáskereskedelmi rendszer úgy van megtervezve, hogy képes legyen visszafogni a termelést. Ennek megfelelően a kvóták kiosztása előtt elemzést kell végezni annak érdekében, hogy fenntartható célokat lehessen kitűzni, el lehessen kerülni a piaci torzulást, és ösztönözni lehessen a vállalkozókat az energiahatékonyság növelésére és ezzel párhuzamosan a CO₂-kibocsátás csökkentésére.

⁽⁶⁾ Lásd CCM/040, CESE 1041/2007, Az európai cementipar fejlődése. Tájékoztató feljegyzés.

CEMBUREAU: Fejlődés és energiaipari tendenciák; Cembureau Web site, 2011. május.

⁽⁷⁾ Carbon dioxide emissions from the global cement industry [A globális cementipar szén-dioxid-kibocsátása], Worrell, Ernst; Price, Lynn; Martin, Nathan; Hendriks, Chris; Ozawa Meida, Leticia. *Annual Reviews of Energy and the Environment*, 26. kötet, 303–329. o., 2001. november.

⁽⁸⁾ B. Vanderborgh, U. Brodmann, 2001. A cement CO₂-jegyzőkönyve: CO₂-kibocsátásellenőrző és bejelentő jegyzőkönyv a cementipar számára. Útmutató a jegyzőkönyvhöz, 1.6-os verzió – www.wbcsdcement.org.

⁽⁹⁾ A Euronews csatornán 2006 májusában közzétett riport.

⁽⁵⁾ HL C 317, 2009.12.23., 7. o.

3.6 Üvegyártás

3.6.1 Az európai üvegyártásban 200 000 ember dolgozik, 1 300 üvegyártó és -feldolgozó vállalkozás keretén belül. A teljes termelés 2010-ben 34 MT volt (a világ össztermelésének 30 %-a). Egy tonna üveg újrafeldolgozásával 670 kg CO₂ kibocsátása előzhető meg. Az éves szén-dioxid-kibocsátás mintegy 25 Mt.

3.6.2 Az üveg legnagyobb részét a szilícium-dioxid nevű üvegtípusból (kiváló minőségű homokból), a szilícium-dioxid halmazállapotát szilárdból folyékonyvá változtató alkáli-elemekből (főként szódiumból és lúgkőből), az üveg korrózióját megakadályozó stabilizátorokból (kalcium-oxidból, magnéziumból és alumínium-oxidból), néhány finomító anyagból és kis mennyiségben egyéb adalékanyagokból áll, amelyek meghatározzák az egyes üvegtípusok sajátosságait.

3.6.3 Az üvegtípusok legszélesebb körben alkalmazott osztályozása kémiai összetételük alapján történik, melynek alapján négy fő csoportról beszélhetünk: mészkő-üveg, ólomkristály- és kristályüveg, bór-szilikát üveg és speciális üvegek.

3.6.4 Az EU üvegyártásának legnagyobb ágazatát az öblösüveg alkotja, mely a teljes üvegyártás mintegy 60 %-át teszi ki. Ennek termékei a tárolóüvegek (palackok és befőttes üvegek). Öblösüveget az EU valamennyi tagállamában gyártanak, Írország és Luxemburg kivételével. Az EU világszinten a legnagyobb tárolóüveg-gyártó, közel 140 létesítménnyel.

3.6.5 Az EU üvegyártásának második legnagyobb ágazatát a táblaüveg alkotja, amely a teljes üvegyártás mintegy 22 %-át teszi ki. Ebbe beletartozik a síküveg és az öntött üveg. Az EU-ban öt gyártó állít elő síküveget, öt pedig öntött üveget. 2008-ban az üvegyártásból származó szén-dioxid-kibocsátás összesen mintegy 7 Mt volt, ebből mintegy 6,5 Mt a síküveg előállításából, 0,5 Mt pedig az öntött üveg előállításából származott (forrás: CITL).

3.6.6 A folyamatos üvegszál (CFGF) számos változatban és formában gyártják: orsóra tekert üvegszál, matt üvegszál, vágott üvegszál, textiltérna, szövet, csiszolt rost. A felhasználási területek (közel 75 %-ban) az összetett anyagok, főként műgyanták, illetve hőre lágyuló műanyagok megerősítése. Az összetett anyagok legfőbb piaci az építőipar, az autógyártás és a közlekedési ágazat (50 %), valamint az elektromos és elektronikai ipar.

3.6.7 Néhány adat a szén-dioxid-lábnyomról:

- átlagos termelés: 870 000 tonna/év folyamatos üvegszálás termékekből,
- átlagos közvetlen szén-dioxid-kibocsátás: 64 000 tonna,
- átlagos szén-dioxid-tartalom tonnánként: 735 kg egy tonna folyamatos üvegszálás termékenként.

3.6.8 A speciális üvegyártás ágazata az üvegyártás teljes termelésének 6 %-át állítja elő, és ezzel a negyedik legnagyobb ágazat. A legfőbb termékek: üvegek televíziós készülékek és képernyők számára, világítótestek (csövek és izzók) üvegei, optikai üveg, laboratóriumi és műszaki célokra használt üvegek, bór-szilikát- és kerámia üvegek (főzőedények és magas hőmérsékletet tűrő háztartási alkalmazások), üveg az elektronikai ipar számára (digitális kijelzők).

3.6.9 A háztartási üveg az üvegyártás egyik kisebb ágazata, mely a termelésnek mintegy 4 %-át alkotja. Ehhez az ágazathoz tartozik az üvegedények, főzőedények és dekorációs tárgyak előállítása, például ivópoharak, csészék, üvegtálak, tányérok, vázák és lakásdíszek.

4. Az Európai Unió szén-dioxid-kibocsátásának általános áttekintése

4.1 Az EU kibocsátáskereskedelmi rendszere mintegy 12 600 létesítmény, köztük erőművek, üzemek és finomítók kibocsátását korlátozza. A rendszer az EU összes üvegházhatást okozó gázkibocsátásának mintegy 40 %-át érinti. Elemzők (Barclays Capital, Nomisma Energia, IdeaCarbon) az ipari termeléssel kapcsolatos adatok alapján úgy vélik, hogy a 2009-es közel 11,3 %-os csökkenést követően 2010-ben 3,2 %-kal növekedett a kibocsátás.

4.2 Az Európai Környezetvédelmi Ügynökség szerint az üvegházhatású gázok kibocsátása 2009-ben összesen mintegy 4,6 milliárd tonna volt. Mivel ez az ipari szén-dioxid-kibocsátással párhuzamos mértékben növekedett az elmúlt évben, ez arra enged következtetni, hogy az EU 300 millió tonnával meghaladta az üvegházhatású gázokkal kapcsolatos 4,5 milliárd tonnás célkitűzését. Az EU éghajlati kérdésekkel foglalkozó felelőseinek előrejelzései szerint az EU a célkitűzés alatt marad, amennyiben eleget tesz a megújuló energiákkal és hatékonysággal kapcsolatos céloknak.

4.3 Szén-dioxid

2010-ben az EU kibocsátáskereskedelmi rendszere által lefedett kibocsátás növekedett, mivel nagyobb volt az energiaigény és az általános ipari termelés – ez azt jelenti, hogy a vállalkozások több fosszilis tüzelőanyagot használtak elektromos áram és hő termelésére (Sikorski).

Emellett a magasabb gázárak arra kényszerítették az erőműveket, hogy több szén-tüzelést égetsenek, ami nagyobb szén-dioxid-kibocsátással jár.

5. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság megjegyzései

5.1 Az értéktéremtési lánc a nyersanyagok rendelkezésére állásától és minőségétől függ, Európa alapvető iparágai pedig kiemelt minőségű nyersanyagokat termelnek. Az európai uniós feldolgozóipar hasznat húz ebből a kiemelt minőségű, valamint a kutatás által gerjesztett folyamatos innovációból. Az acéliparban például a minőség 70 %-ban függ az öntvény típusától. A minőséget meg kell őrizni, illetve lehetőség szerint javítani kell.

5.2 Erős, versenyképes és innovatív ipari ágazat nélkül az Európai Unió nem lesz képes eleget tenni a fenntarthatósággal kapcsolatos célkitűzéseknek, például az Európai Bizottság által meghatározott szén-dioxiddal kapcsolatos céloknak.

5.3 Az EU kibocsátáskereskedelmi rendszere „korlátozott és kereskedj” típusú rendszer, amelyet az EU saját maga által kitűzött célkitűzés (az üvegházhatású gázok kibocsátásának a 1990-es szinthez viszonyított legalább 20 %-os – illetve nemzetközi megállapodás esetén 30 %-os – csökkentése 2020-ig) teljesítésének fontos eszközeként alkalmaznak. Az EU kibocsátáskereskedelmi rendszere mintegy 12 500 létesítményre vonatkozik az energia- és az ipari ágazatban, amelyek az EU üvegházhatású gázkibocsátásának majdnem feléért, a világszintű kibocsátásnak pedig 40 %-ért felelősek.

5.4 A kibocsátáskereskedelmi rendszert jelenleg harminc országban (a 27 tagállamban, valamint Izlandon, Liechtensteinben és Norvégiában) alkalmazzák. A rendszerbe nem tartozó ágazatokhoz – például a közlekedéshez – képest a kibocsátáskereskedelmi rendszer révén sikerült csökkenteni az üvegházhatású gázokat. A nagy energiafogyasztású iparágakat ugyanakkor az egyre növekvő energiaköltségek folyamatosan arra készítetik, hogy növeljék energiahatékonyságukat. Nagyon hasznos lenne, ha mélyreható elemzés készülne az EU ETS-nek tulajdonított kibocsátáscsökkentésről.

6. A szociális és környezeti szempontok

6.1 Az Európai Unió ipari rendszere, az európai munkavállalók és érdekek, a környezet, az egészség és a fogyasztók megóvásának egyetlen módja, ha ezen érdekek egyike sem dominál, valamint ha optimális egyensúlyra törekednek a környezeti, szociális és gazdasági politikák között.

6.2 Az EGSZB támogatja a környezeti és társadalmi fenntarthatósággal kapcsolatos célkitűzéseket, és számos olyan kulcsterületet határoz meg, ahol integrált cselekvésre van szükség holisztikus megközelítés mellett.

6.3 Mindenekelőtt hatékony programokra van szükség a szakmai fejlődés támogatására, az energiahatékonysággal kapcsolatos technológiai kihívások leküzdéséhez és jobb eredmények eléréséhez szükséges kompetenciák megszerzésére irányuló célzott képzés által. A magas energiaigényű ágazatokra jellemzőek a folyamatos termelési folyamatok és a magas szintű felelősség, ami azt jelenti, hogy nem vonzóak a fiatalok számára. Amennyiben meg kívánjuk őrizni az európai uniós kompetenciákat ezen a területen, speciális ösztönző intézkedésekre van szükség a szakmai programok (köztük az iskolai gyakorlatok) támogatására.

6.4 Kezdeményezésekre van szükség a technikusok és szakemberek mobilitásának ösztönzésére a szakértelem és a legjobb gyakorlatok elterjesztése érdekében mind nemzeti, mind nemzetközi szinten.

6.5 Különös figyelmet kell szentelni az átmeneti időszakoknak, megfelelő támogatást biztosítva a szerkezetátalakítás által érintett dolgozóknak, amelyre a termelés és az aktuális igények összehangolása miatt van szükség. Az állami beruházásoknak támogatniuk kell ezt a folyamatot.

6.6 Az ipari szerkezetváltás melletti valódi elköteleződés a magas energiaigényű ágazatokban megfelelő, a társadalomra és a munkavállalókra irányuló hatáselemzésekkel kell, hogy együtt járjon a negatív társadalmi következmények elkerülése, valamint az új termelési modellekre történő felkészülés végett.

6.7 Kiemelt fontosságú a tudás, a kölcsönös megértés és a lakosság tudatosságának fejlesztése a magas energiaigényű iparágak által elérhető előnyökkel kapcsolatban. Ennek megfelelően a termékek címkézésének ösztönzése mellett az azok előállításához alkalmazott energiahatékony termelési folyamatok címkézésére is szükség lenne. Más szavakkal dupla címkézésre lenne szükség: nemcsak a terméket kell azonosítani, hanem azt az üzemet is, amely hozzájárult az általános energiahatékonyság magas szintjének fenntartásához.

6.8 A magas energiaigényű iparágak esetében jobban kellene támogatni a kutatást és az innovációt. A jelenlegi európai uniós finanszírozási rendszerekbe be kell vonni a célzott eszközöket is (mint amilyen a SPIRE köz-magán társulás a fenntartható ipar esetében), hogy az ipari projektek nagyobb teret nyerjenek. A technológiai platformok keményen dolgoztak annak érdekében, hogy kedvezőbb környezetet alakítsanak ki, ahol az iparágak jobban megcélózhatják az Európai Unió keretprogramjait. A kutatási és technológiai szervezetek funkcióját is hangsúlyozni kell, mivel igen fontos szerepet játszanak az innovációs láncban, támogatva az ötletek eljutását az ipari alkalmazás szintjéig.

7. A nemzetközi dimenzió

7.1 Az Egyesült Államoknak, Japánnak, Oroszországnak, Brazíliának, Indiának és mindenekelőtt Kínának (amely az összes kibocsátás 22 %-ával a legelső a kibocsátók listáján) vállalnia kell a rá eső felelősséget. Ezek az országok az Európai Unióval együtt a CO₂-kibocsátás több mint 70 %-át termelik (2007-es adatok alapján). Elkerülhetetlen egy megállapodás az éghajlat és a Föld jólétének megőrzése érdekében, az emberi tevékenységgel összefüggő hőmérséklet-növekedés kihívásaival való szembenézés céljából.

7.2 Az EGSZB már számos alkalommal kifejezte, hogy támogatja az említett európai politikákat, és ajánlotta, hogy tegyenek meg minden lehetséges erőfeszítést egy méltányos nemzetközi megállapodás elérésére, amely megosztja a felelősséget és a költségeket, és a pusztá adatok és számok mellett még számos tényezőt figyelembe vesz.

7.3 Az éghajlat-változási politikák csak akkor lehetnek sikeresek, ha a Durbanban a közeljövőben tartandó konferencia képes lesz új, Kiotó utáni célkitűzéseket meghatározni a világ legjelentősebb kibocsátó országai számára. Európa az eddigieknél ambiciózusabb célok elérésére kötelezte el magát, amennyiben erről nemzetközi megállapodás születik. Az EGSZB támogatja ezt a lépést, amennyiben a szövegbe beleveszik és betartják az európai vállalkozásokat és munkavállalókat érintő, fenntarthatósággal kapcsolatos megfontolásokat.

Kelt Brüsszelben, 2011. december 8-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

III

(Előkészítő jogi aktusok)

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

476. PLENÁRIS ÜLÉS, 2011. DECEMBER 7. ÉS 8.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, a Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A gazdaságpolitikai koordináció első európai szemeszterének lezárása: iránymutatás a 2011–2012-es időszakra vonatkozó nemzeti szakpolitikákhoz

(COM(2011) 400 végleges)

(2012/C 43/02)

Főelőadó: **Michael SMYTH**

2011. június 7-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: A gazdaságpolitikai koordináció első európai szemeszterének lezárása: iránymutatás a 2011–2012-es időszakra vonatkozó nemzeti szakpolitikákhoz

COM(2011) 400 végleges.

2011. június 14-én az EGSZB Elnöksége megbízta az Európa 2020 irányítóbizottságot a bizottsági munka előkészítésével.

A munka sürgősségére való tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2011. december 7–8-án tartott, 476. plenáris ülésén (a december 8-i ülésnapon) főelőadót jelölt ki Michael SMYTH személyében, továbbá 136 szavazattal, 6 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések

1.1 Az Európai Unió és lakossága jelenleg történelmének legsúlyosabb gazdasági, társadalmi és politikai válságát éli, amely keményen sújtja a tagállamokat és azok polgárait, és fenyegeti a legfontosabb vívmányokat, például az egységes valutát, a stabilitási paktumot és a belső piacot. Az előző pénzügyi válság során az európai vezetők gyors és határozott közös fellépésének volt köszönhető a tartós recesszió elhárítása. Európa most újabb, hasonlóan komoly kihívással szembesül, és ismét nélkülözhetetlen az igen erélyes, együttműködésen alapuló politikai hozzáállás. Egyik tagállam sem képes önmagában megbirkózni a válsággal, amely miatt válaszüthöz érkezett a politika: vagy megerősödik az európai integráció a válságból való kilábalás érdekében, vagy pedig a válság jelentősen meggyengíti, sőt akár veszélybe is sodorja azt.

1.2 Azonnal cselekedni kell az adósságok csökkentése, az államháztartások konszolidálása, valamint a polgárok és a vállalkozások bizalmának megerősítése érdekében. A politikaalkotóknak azonban az aktuális válságon túlra kell tekinteniük. Nem elég csak a rövid és középtávú intézkedésekre összpontosítani: határozottan szükség van hosszú távú reformokra is. Az ezzel kapcsolatos fellépés vagy annak hiánya rövid idő alatt, sőt, akár azonnal hatással fog járni a tagállamok hitelfelvételi költségeire.

1.3 Ennek fényében az EGSZB úgy látja, hogy az Európa 2020 stratégia fontosabb, mint valaha, mivel átfogó reformmenetrendet kínál a fenntartható növekedés biztosításának és az Unió ellenállóbbá tételének céljával.

1.4 A stratégia egyes – nevezetesen: gazdasági, társadalmi és környezeti – vonatkozásai között megfelelő egyensúly szükséges. Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés három kiemelt szempontja pedig egymással összefügg, és egymást kölcsönösen erősíti. Egyenlő figyelem fordítandó a gazdasági növekedésre, a vállalkozói szellemre, a kkv-kra, a versenyképességre, az innovációra, a fenntarthatóságra és a környezetvédelemre, a szociális jogokra, a munkahelyteremtésre és az oktatás támogatására.

1.5 Tekintettel a tagállamok nehéz gazdasági helyzetére és túlterhelt államháztartására, most minden eddiginél fontosabb az a feladat, hogy a stratégiát megfelelően végrehajtsák.

1.6 Az EGSZB fokozott aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a tagállamok által a nemzeti reformprogramokban rögzített kötelezettségek nem lesznek elégségesek a stratégiában az oktatás, a foglalkoztatás, a kutatás-fejlesztés, a szegénység csökkentése, a kibocsátások csökkentése, az energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások tekintetében meghatározott célkitűzések többségének a teljesítéséhez, ahogyan arra az éves növekedési jelentés⁽¹⁾ is rámutat.

1.7 A tagállamoknak növelniük kell erőfeszítéseiket, és ambíciósabb országos szintű kiigazításokra kell vállalkozniuk annak érdekében, hogy esélyük legyen a célok 2020-ig való elérésére, a növekedést elősegítő elemeket (oktatás, innováció, energiagazdálkodás, közlekedési kapcsolódási pontok stb.) helyezve előtérbe. Kulcsfontosságú kötelezettségvállalásaik megfelelő teljesítése.

1.8 Az EGSZB úgy látja, hogy a szervezett civil társadalom és a szociális partnerek részvétele a reformok és a növekedési stratégia megvalósításában döntő szerepet játszik majd ezek sikerében, és kézzelfogható eredmények elérésére fogja ösztönözni a tagállami közigazgatásokat és az EU-t. Ezért a bizottság – a nemzeti gazdasági és szociális tanácsokkal (gszt-kkel) és hasonló szervezetekkel közösen – folytatja az Európa 2020 stratégia keretében végzett munkáját. Egyfelől hozzá kíván járulni a tagállamokban a figyelemfelkeltéshez, másfelől tájékoztatni kívánja az uniós döntéshozókat a helyi gazdasági és társadalmi viszonyokról.

2. Háttér

2.1 Az első európai szemeszter – az EU és a tagállamok közötti gazdaságpolitikai koordináció javítását célzó új kormányzási módszer – 2011 januárjában indult, amikor az Európai Bizottság közzétette az éves növekedési jelentést⁽²⁾, amelyet a tavaszi Európai Tanács jóváhagyott és kiegészített⁽³⁾.

⁽¹⁾ Éves növekedési jelentés, 2012 – COM(2011) 815, 2011.11.23.

⁽²⁾ „Éves növekedési jelentés (2011): az EU válságra adott átfogó válaszlépéseinek előmozdítása” – COM(2011) 11, 2011. január 12., benne a közös foglalkoztatási jelentés tervezete.

⁽³⁾ Az Európai Tanács 2011. március 24–25-i következtetései, EUCO 10/1/11 REV 1.

2.2 Ezeket az előzményeket követően a tagállamok 2011. április végén benyújtották stabilitási vagy konvergenciaprogramjukat, amely államháztartási helyzetük kezelésére irányul, továbbá nemzeti reformprogramjukat, amelyben bemutatják az Európa 2020 stratégia céljainak elérését szolgáló legfontosabb szakpolitikai intézkedéseiket. Emellett az Euró Plusz Pakumban részt vevő tagállamok többsége a paktumon alapuló konkrét kötelezettségvállalásokat is előterjesztett⁽⁴⁾.

2.3 A szóban forgó programok és kötelezettségvállalások értékelése után az Európai Bizottság ajánlásokat fogalmazott meg az egyes országok, illetve az euróövezet számára⁽⁵⁾. Ezek azokra a területekre összpontosítottak, ahol további tagállami intézkedésekre volt szükség a strukturális reformok felgyorsítása érdekében. A júniusi Európai Tanács⁽⁶⁾ jóváhagyta ezeket, így zárva le az első európai szemesztert. Ez jelentette egyben a „nemzeti szemeszter” kezdetét is.

2.4 Jelen dokumentum kiindulópontja „A gazdaságpolitikai koordináció első európai szemeszterének lezárása: iránymutatás a 2011–2012-es időszakra vonatkozó nemzeti szakpolitikákhoz” című, 2011 júniusában előterjesztett európai bizottsági közlemény⁽⁷⁾. A közlemény több fontos kérdésre, köztük az alábbiakra fektet hangsúlyt:

— a kormányzás megerősítése a stratégiával összhangban,

— a stratégiáról szóló tájékoztatás javítása,

— a stratégia konkrét, tagállami végrehajtásának javítása.

2.5 A vélemény egy új „átfogó jelentés”⁽⁸⁾ részét képezi, amelyet az EGSZB-nek az országos gszt-kkel és hasonló partnerszervezetekkel közösen kiépített interaktív hálózata mutat majd be.

2.6 Az Európa 2020 stratégia specifikus szakpolitikáival részletesebben foglalkozik az „Éves növekedési jelentés: az EU válságra adott átfogó válaszlépéseinek előmozdítása” című,

⁽⁴⁾ Az Európai Tanács 2011. március 24–25-i következtetései, I. melléklet, EUCO 10/1/11 REV 1.

⁽⁵⁾ Néhány tagállam számára, amely pénzügyi segítséget kap az euróövezet tagállamaitól és az IMF-től, az Európai Bizottság csak ajánlotta, hogy vezessenek be egyetértési megállapodást, az ahhoz kapcsolódó későbbi kiegészítésekkel együtt, amelyek rögzítik a gazdaságpolitikai feltételeket, amelyek alapján a pénzügyi támogatás kifizetése történik. Ennek a pénzügyi támogatásnak összhangban kell lennie az Európa 2020 stratégia által elérendő célokkal.

⁽⁶⁾ Az Európai Tanács 2011. június 23–24-i következtetései, EUCO 23/11.

⁽⁷⁾ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A gazdaságpolitikai koordináció első európai szemeszterének lezárása: iránymutatás a 2011–2012-es időszakra vonatkozó nemzeti szakpolitikákhoz, COM(2011) 400 végleges.

⁽⁸⁾ Az első „átfogó jelentés”, amely a lisszaboni stratégia 2010 utáni jövőjéről szól, az EGSZB a 2010 utáni időszakra vonatkozó, új európai stratégia kidolgozására való tekintettel terjesztette elő. Ez a dokumentum – amelyet a Lisszaboni Stratégia Megfigyelőközpontja elnevezésű EGSZB-s testület készített elő – az országos gazdasági és szociális tanácsok (gszt-k) és hasonló szervezetek hozzájárulásait, valamint a lisszaboni stratégia 2010 utáni jövőjéről szóló EGSZB-veleményt tartalmazza (előadó: Wolfgang Greif).

előző véleményünk⁽⁹⁾. Ez a vélemény, amelyet az EGSZB a 2011-es éves növekedési jelentésről szóló konzultáció után dolgozott ki, teljes mértékben támogatja az Európa 2020 stratégiát és az európai szemesztet, az Európai Bizottságot pedig az európai integráció melletti kiállásra ösztönzi. Sajnálatát fejezi ki azonban azzal kapcsolatban, hogy az első éves növekedési jelentés elmulasztotta az alkalmat arra, hogy szakpolitikai javaslatokat fogalmazzon meg az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés megvalósítására. Tekintve a gazdasági és társadalmi feltételek súlyos romlását, ezeket a javaslatokat most már végre is kell hajtani.

2.7 A vélemény emellett több konkrét javaslatot is tartalmaz az Európai Bizottság által előterjesztett tíz ponttal kapcsolatban, melyek a következők: szigorú költségvetési konszolidáció végrehajtása, a makrogazdasági egyensúlyhiány korrekciója, a pénzügyi szektor stabilitásának biztosítása, a munkavállalás vonzóbbá tétele, a nyugdíjrendszerek reformja, a munkanélküliek munkába állásának elősegítése, egyensúly a biztonság és a rugalmasság között, az egységes piac lehetőségeinek kiaknázása, a magántőke vonzása a növekedés finanszírozásához és az energiához való költséghatékony hozzáférés megteremtése.

2.8 A 2012-es éves növekedési jelentés⁽¹⁰⁾ Európai Bizottság általi közzététele után az EGSZB véleményt kíván bemutatni, amely az Európa 2020 stratégia terén elért haladásról szóló jelentésre koncentrál, tekintettel az Európai Tanács 2012. márciusi ülésére.

3. Kormányzás

3.1 Az Európa 2020 stratégia olyan folyamat kell hogy legyen, amely mindenkinek az érdekeit szolgálja és amelyben mindenki részt vesz – amely tehát nem csak a politikai szereplők, a törvényhozók és a szakértői csoportok számára van fenntartva:

— a helyi tapasztalatok kiaknázása, a jelenlegi kihívásokra adható lehető legjobb válaszok meghatározása és a kreatív megoldások feltárása érdekében kívánatos, hogy a társadalom valamennyi köre hozzájáruljon a folyamathoz; erre példa lehet a szociális szellemű vállalkozás elgondolása, amelynek mind gazdasági, mind társadalmi szempontból pozitív hatásai vannak;

— a stratégia megfelelő tagállami végrehajtása nagyban függ valamennyi érdekelt fél elkötelezettségétől és felelősségvállalásától, ezért fontos, hogy magukénak érezzék a stratégiát, és teljes körű partnerségre van szükség, hogy dinamizmus alakuljon ki a reformok terén.

3.2 Az EGSZB szerint mind nemzeti, mind európai szinten van mit javítani a szervezett civil társadalommal folytatott konzultáción, illetve részvételükön és mozgósításukon.

3.3 A tagállamokban a szervezett civil társadalmat aktív partnerként be kell vonni az Európa 2020 stratégia nyomán követésébe és végrehajtásába.

3.4 Az európai szociális partnerekkel és a szervezett civil társadalommal konzultálni kell az egyes tagállamokhoz intézett országspecifikus ajánlásokról. Ebben az összefüggésben alapvetően fontos a jó időzítés, hogy a szervezett civil társadalmat minél korábban be lehessen vonni a 2011 utáni ciklusra vonatkozó kilátások megfogalmazásába. Még fontosabb, hogy a tagállamok által ratifikált ILO-alapegyezményeket be kell tartani, különösen a 98. számú egyezményt, amely a szabad kollektív tárgyalásokhoz való jogot garantálja.

3.5 Az EGSZB kéri az országos gszt-k és hasonló szervezetek különleges szerepének és arculatának megerősítését. Ez semmiképpen sem állja majd útját a szociális partnerekkel folytatott, meglévő tagállami konzultációs mechanizmusoknak.

3.6 Tenni kell az Európa 2020 stratégia végrehajtásával kapcsolatos tagállami vita felélénkítése érdekében, és a kormányzatoknak hatékonyabb eljárásokat kell kidolgozniuk arra, hogy visszajelzést lehessen adni a stratégiáról folytatott, szélesebb körű civil és szociális párbeszéd eredményeiről.

3.7 Az EGSZB amellett száll síkra, hogy az érintettek és a civil szervezetek bevonásával rendszeres konferenciákat tartanak a tagállamokban az EU 2020 stratégia nyomán követéséről.

3.8 Az EGSZB ajánlja, hogy a tagállamokban állandó párbeszédet alakítsanak ki az országos gszt-k vagy ennek megfelelő szervezetek és más szociális partnerek, illetve egyéb érintettek, például a kkv-k, a szociális gazdasági szereplők, az agytrösztök, az egyetemek és mindazok között, akik a társadalmi kohézió és az egyenlő esélyek előmozdításán dolgoznak. A civil párbeszédhez kapcsolódó, néhány tagállamban létező megállapodásokra és gyakorlatokra megfelelő figyelmet kell fordítani.

3.9 Meg kell szüntetni azokat a strukturális akadályokat, amelyek a szociális partnerekkel, valamint a civil szervezetekkel folytatott valódi párbeszéd útjában állnak. Ilyen akadályt jelentenek például a nemzeti reformprogramok kidolgozásához megállapított – szinte már normává vált – szűk határidők.

3.10 *Európai szintű kormányzás – az erőteljesebb európai dimenzió többletértéke*

3.10.1 Egyértelmű lett, hogy a nemzeti szakpolitikák önmagukban nem elegendőek, és meg kell erősíteni az európai szintű politikai együttműködést. A tagállamok aszimmetrikus vagy izolált makrogazdasági, szociális vagy iparpolitikái alááshatják a gazdasági és monetáris uniót és az egységes piacot, és kedvezőtlen áttételes hatásokat gyakorolhatnak más tagállamokra.

3.10.2 Az EGSZB párbeszédet javasol az országos gazdasági és szociális tanácsok, a civil szervezetek és az Európa Bizottság képviselői között a nemzeti kontextusban felmerülő konkrét kérdésekről. Ezenkívül az országos gazdasági és szociális tanácsokat szorosabban bevonhatnák az Európai Bizottság éves konzultációiba. Az EGSZB támogatja ezt a megközelítést, amely összhangban van az Európai Parlament által a nemzeti

⁽⁹⁾ Az EGSZB véleménye az éves növekedési jelentésről, HL C 132., 2011.5.3., 26–38. o.

⁽¹⁰⁾ Éves növekedési jelentés, 2012, COM(2011) 815.

parlamentekkel való jobb együttműködés céljából elfogadott, illetve a Régiók Bizottsága által az európai regionális és helyi önkormányzatokkal való szorosabb együttműködéshez alkalmazott megközelítéssel.

3.10.3 Az Európai Parlament a legitimitás hiánya, az Európai Parlamentnek szánt jelentéktelen szerep, a nemzeti parlamentek igen csekély mértékű bevonása és a folyamat átláthatóságának hiánya miatt bírálta az európai szemesztert. Javasolta, hogy az adott szemeszter eredményeiről szóló rendszeres gazdasági párbeszéd segítségével növeljék az európai szemeszter hatékonyságát. Az EGSZB támogatja az elgondolást, hogy az Európai Parlament hozzon létre egy, az európai szemeszterhez kapcsolódó kérdésekkel foglalkozó albizottságot, és kéri, hogy szorosan vonják be ennek munkájába.

3.10.4 Az EGSZB folytatni kívánja továbbá arra irányuló együttműködését a Régiók Bizottságával, hogy a polgárok megismerkedjenek és megbarátkozzanak az Európa 2020 stratégiával és annak konkrét végrehajtásával.

3.10.5 Az EGSZB szerint a szervezett civil társadalmat fel kell kérni arra, hogy vegyen részt az Európa 2020 stratégiával kapcsolatos területi paktumokban ⁽¹¹⁾.

3.11 *A jobb kormányzáshoz rendelkezésre álló eszközök*

3.11.1 Az EGSZB szerint az Európa 2020 stratégia sikerének érdekében az EU rendelkezésre álló eszközeinek teljes skáláját ki kell használni ⁽¹²⁾.

3.11.2 Az EGSZB óva int attól, hogy az európai szemeszter a tagállami gazdaság- és foglalkoztatáspolitikára vonatkozó általános iránymutatások helyébe lépjen.

3.11.3 A 2014–2020-as többéves pénzügyi keretnek támogatnia kell az Európa 2020 stratégia céljainak elérését.

3.11.4 A 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó strukturális alapokat teljes mértékben össze kell hangolni az Európa 2020 stratégia prioritásaival ⁽¹³⁾.

3.11.5 Az uniós és a nemzeti szint kiadásainak jobb összehangolása növelné a hatékonyságot.

⁽¹¹⁾ Az Európa 2020 stratégiával kapcsolatos területi paktum egy ország (helyi, regionális, nemzeti) kormányzati szintjei közötti megállapodás. A paktum résztvevői elkötelezik magukat szakpolitikai menetrendjeik annak érdekében történő összehangolása és harmonizálása mellett, hogy tevékenységüket és pénzügyi forrásait az Európa 2020 stratégia céljaira és irányzataira összpontosítsák. Lásd: <http://portal.cor.europa.eu/europe2020/news/Pages/TPUsefuldocuments.aspx>.

⁽¹²⁾ Ilyen eszközök lehetnek például a rendeletek, irányelvek, ajánlások, vélemények, illetve az iránymutatásokhoz meghatározott normák, a közös célkitűzésekhez, a közös programokhoz, a strukturális alapokhoz, valamint az EU külső tevékenységére irányuló politikák és eszközök összehangolása.

⁽¹³⁾ Lásd az EGSZB véleményét „Az Európai Szociális Alap jövője 2013 után” címmel, HL C 132/8., 2011.5.3.

3.11.6 Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés megvalósulását célzó – uniós és tagállami szintű – közberuházások szintén ösztönözhetnék a további magánberuházásokat, s ily módon tőkeáttételi hatást gyakorolhatnának.

4. Tájékoztatás az Európa 2020 stratégiáról

4.1 Fontos, hogy az Európa 2020 stratégia politikai szempontból ismertebbé váljon, és a polgárok figyelmét is határozottabban fel kell hívni rá, különös tekintettel azokra a komoly kihívásokra, amelyekkel társadalmaink napjainkban szembesülnek.

4.2 Minden szinten (azaz uniós, nemzeti és – különösen – helyi szinten) több tájékoztatást kell nyújtani, mivel számos tagállamban ez a stratégia az egyetlen olyan elméleti és politikai eszköz, amely a polgároknak felkeltheti egy jobb jövő reményét. Az Európa 2020 stratégia – növekedésre, munkahelyekre és társadalmi befogadásra vonatkozó – legfontosabb üzeneteit újra és újra el kell magyarázni.

4.3 A nemzeti reformprogramokat a nemzeti parlamentekben kell bemutatni és megvitatni.

5. Az Európa 2020 stratégia végrehajtása

5.1 Az EGSZB arra biztatja az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy törekedjenek a nemzeti és nemzetközi szintű növekedés akadályainak feltérképezésére. Ezek az akadályok sokféle formában jelentkezhetnek. Néhány példa:

- az egységes piac szétaprózódása,
- a kkv-k elégtelen hozzáférése az egységes piachoz,
- a vállalkozói szellem szükséges fejlesztése,
- az üzleti környezet (ezen belül a szabályozások) gyenge pontjai,
- akadályok a foglalkoztatás és a munka átcsoportosítása előtt (munkaerő-piaci szegmentáció),
- az európai ipar versenyképességének hiánya, a világkereskedelem és a nemzetközi közbeszerzés terén megmutatkozó kölcsönösség hiányából eredően,
- a munkaerő-piaci részvétel szükséges növelése,
- az oktatási és képzési rendszerek elégtelen színvonala és hatékonysága,
- egy jól működő, szabályozott és stabil, a reálgazdaság igényeit szolgáló pénzügyi ágazat szükségessége.

5.2 Ezeket a potenciális akadályokat az imént említett állandó párbeszéd segítségével lehetne feltérképezni. Az elmaradott területek számára új ösztönzőket lehetne javasolni.

5.3 Az EGSZB támogatja, hogy az Európa 2020 stratégia megfelelő végrehajtása, illetve a szervezett civil társadalom és a szociális partnerek teljes mértékű bevonása érdekében modern közgazdasági eszközöket alkalmazzanak. Ilyen eszközök lehetnek az alábbiak:

5.3.1 A fő vonalak, valamint a célok és határidők meghatározása. Az EGSZB úgy látja, hogy jelenleg számos esetben hiányoznak a konkrét és mérhető célok, az időkeretek pedig túlságosan szűkek. Világos, konkrét célok meghatározása, és ezek eléréséhez realisztikus határidők kitűzése mellett száll síkra. Az Európa 2020 stratégia hatásának könnyebb felméréséhez elengedhetetlenek a pontosan megadott fő vonalak. Ehhez az EGSZB az ESPON szélesebb körű alkalmazását ajánlja.

5.3.1.1 Az Európai Bizottságnak nyomon kell követnie a haladást, és – ha a tagállamok nem teljesítik vállalt kötelezettségeiket – gyakorolnia kell figyelmeztetéshez való jogát.

5.3.2 Teljesítményértékelés és mutatók alkalmazása. Az EGSZB kiemeli, hogy a haladás és az eredmények méréséhez igen fontos az eredményorientált, mennyiségi, de a minőségi mutatók alkalmazása is.

5.3.2.1 Egy ilyen jellegű – a nemzeti reformprogramok célkitűzésein alapuló és az érintett felek által a kormányzati képviselőkkel együttműködésben végzett – teljesítményértékelés konkrét adatokkal szolgálna, amelyek segítségével megállapítható, hogy az egyes tagállamok mekkora haladást értek el az Európa 2020 stratégia végrehajtásában. Minden országos gszt-nek vagy hasonló szervezetnek elemeznie kell és meg kell határoznia saját prioritási kritériumait. Egyes országos gszt-k már elkezdtek a rendszeres teljesítményértékelést, amelyhez az Eurostat honlapján szabadon elérhető statisztikai adatokat használják fel. Ajánlatos, hogy a többi országos gszt is kövesse ezt a példát.

5.3.2.2 Az EGSZB készen áll arra, hogy honlapján (a CESLink weboldalon) ⁽¹⁴⁾ digitális platformot hozzon létre az információ- és adatcseréhez.

5.3.2.3 Az EGSZB emellett szívesen szervez éves gyakorisággal konferenciát, amelyen elemezni lehet a teljesítményértékelés eredményeit.

5.3.3 A szakpolitikák végrehajtásának és hatásának rendszeres értékelése. A teljesítményértékelésnek köszönhetően az érintettek folyamatosan nyomon követhetik a reformok végrehajtását. Ez hasznos információt szolgáltat a nemzeti reformprogramok felülvizsgálatához is, és megkönnyíti az egyes tagállamok gyakorlatában leginkább bevált megoldások feltérképezését.

6. A bevált gyakorlatok terjesztése

6.1 Az EGSZB szerint erőteljesen támogatni kell a bevált gyakorlatok uniós szintű cseréjét. Az EGSZB ezért tényfeltáró küldöttségeket indít a tagállamokba, hogy a civil társadalmi érdekcsoportok bevonásával megvitassák és ösztönözzék a bevált gyakorlatok cseréjét és a reformok végrehajtását.

6.2 Az EGSZB úgy véli, hogy az érintett feleknek új módszereket kellene kidolgozniuk a bevált gyakorlatok átadására: a többszintű kapcsolatépítés a különféle kormányzati szintek közötti információcserét foglalhatná magában, a két vagy több tagállam határ menti területei közötti szorosabb együttműködés pedig lehetővé tenné határokon átnyúló célok kitűzését. Emellett szükség van a bevált gyakorlatok elemzésére, hogy más tagállam keretei között is alkalmazni lehessen azokat.

6.3 Az EGSZB arra biztatja az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy elektronikus kommunikációs eszközök (például bevált gyakorlati példákat tartalmazó adatbázisok, eredménytáblák stb.) alkalmazásával újabb erőfeszítéseket tegyenek a bevált gyakorlatok határokon átnyúló cseréjének támogatása érdekében. A fenti módszer azonban csak akkor működhet, ha a tagállamok megfelelő európai keretet fogadnak el, amely lehetővé teszi az ilyen jellegű cseréket. Adott esetben fontolóra kellene venni új, innovatív eszközök létrehozását.

6.4 Az EGSZB továbbra is készen áll arra, hogy aktív szerepet játsszon egyfelől az országos gszt-k, a szociális partnerek, a civil szereplők és az európai intézmények közötti információcserére és együttműködés platformjaként, ⁽¹⁴⁾ másfelől a nemzeti szintű érdekelt felek közötti eszme- és tapasztalatcsere platformjaként. Az EGSZB megragadja az alkalmat, hogy ismét felhívja a figyelmet arra, mennyire méltányolja az országos gszt-k és hasonló szervezetek hozzájárulásait a vitákhoz.

Kelt Brüsszelben, 2011. december 8-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

⁽¹⁴⁾ Lásd: <http://www.eesc.europa.eu/ceslink/>.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az 1083/2006/EK tanácsi rendeletnek a pénzügyi stabilitásuk vonatkozásában komoly nehézségekkel küzdő vagy komoly nehézségek által fenyegetett egyes tagállamok kockázatmegosztó eszközeivel kapcsolatos rendelkezések tekintetében történő módosításáról

(COM(2011) 655 végleges – 2011/0283 (COD))

(2012/C 43/03)

Főelőadó: **Michael SMYTH**

2011. november 8-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 177. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az 1083/2006/EK tanácsi rendeletnek a pénzügyi stabilitásuk vonatkozásában komoly nehézségekkel küzdő vagy komoly nehézségek által fenyegetett egyes tagállamok kockázatmegosztó eszközeivel kapcsolatos rendelkezések tekintetében történő módosításáról

COM(2011) 655 végleges – 2011/0283 (COD).

Az EGSZB Elnöksége 2011. október 25-én megbízta a „Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekciót a bizottsági munka előkészítésével.

A munka sürgősségére való tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2011. december 7–8-án tartott, 476. plenáris ülésén (a 2011. december 8-i ülésnapon) főelőadót jelölt ki Michael SMYTH személyében, és 128 szavazattal, 7 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB tudomásul veszi az Európai Bizottság javaslatát, amelynek célja az 1083/2006/EK rendelet 14. és 36. cikkének módosítása, hogy egyrészt lehetővé tegye a kockázatmegosztó eszközök közvetlen központosított kezelés révén történő irányítását, másrészt pedig, hogy a pénzügyi stabilitásukat illetően komoly nehézségekkel szembesülő vagy ilyenek által fenyegetett tagállamok a kohéziós politika „Konvergencia” és „Regionális versenyképesség és foglalkoztatás” célkitűzései keretében elkülönített keretösszegeik egy részével hozzájáruljanak a projektgazdáknak vagy más állami vagy magánpartnereknek az EBB vagy más nemzetközi pénzügyi intézmény által közvetlenül vagy közvetve adott kölcsönök vagy garanciák nyújtásához és tőkejuttatáshoz. A javasolt módosítások nem változtatnák meg a 2007–2013-as ütemezési időszakra vonatkozó operatív programokban rögzített finanszírozás maximális összegét.

1.2 Az EGSZB egyetért a javaslattal.

2. Indokolás

2.1 Jelen javaslat révén az EBB vagy más pénzügyi intézmények könnyebben ítélnék oda az 1083/2006/EK rendelet 36. cikkében foglaltak alapján nyújtott kölcsönöket egy adott operatív program egy vagy több prioritása számára azokban az időszakokban, amikor ilyen hitelek nem állnak rendelkezésre az adott állam állami és magánadósságának és a tagállamok pénzügyi intézményeinek leminősítése miatt.

2.2 Az EGSZB egyetért azzal, hogy létfontosságú a projektek és a gazdasági fellendülés ösztönzése, ezért támogatja a fenti javaslatot.

Kelt Brüsszelben, 2011. december 8-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az egységes piac jobb irányítása nagyobb fokú adminisztratív együttműködés révén: stratégia a belső piaci információs rendszer (IMI) kiterjesztésére és fejlesztésére

(COM(2011) 75 végleges)

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre – A belső piaci információs rendszer keretében történő együttműködés (az IMI-rendelet)

(COM(2011) 522 végleges – 2011/0226 (COD))

(2012/C 43/04)

Előadó: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

2011. február 21-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az egységes piac jobb irányítása nagyobb fokú adminisztratív együttműködés révén: Stratégia a belső piaci információs rendszer (IMI) kiterjesztésére és fejlesztésére

COM(2011) 75 végleges.

2011. szeptember 14-én, illetve 2011. szeptember 13-án az Európai Parlament és a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a belső piaci információs rendszer keretében történő együttműködésről (az IMI-rendelet)

COM(2011) 522 végleges – 2011/0226 (COD).

A bizottsági munka előkészítéséért felelős „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2011. november 10-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2011. december 7–8-án, 476. plenáris ülésén (a december 7-i ülésnapon) 172 szavazattal, 2 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB örömmel fogadja, hogy az Európai Bizottság nagyobb fokú adminisztratív együttműködés révén javítani kívánja az egységes piac irányítását, kiterjesztve és fejlesztve a belső információs rendszert (IMI), továbbá létrehozva az európai közigazgatások között közvetlen kapcsolatot biztosító valódi elektronikus hálózatot.

1.2 Az EGSZB üdvözlöi, hogy a rendeletjavaslat meg kívánja határozni az IMI adminisztratív együttműködés céljából történő használatára vonatkozó szabályokat, amelyek többek között a különféle felhasználók számára nyújtott funkciókra, az információcserére, az értesítési eljárásokra, a riasztási mechanizmusokra és a kölcsönös segítségnyújtási megállapodásokra vonatkoznak.

1.3 Tekintettel a kicserélt adatok jellegére, azt is hasznosnak tartja, hogy a magánélet védelmére vonatkozó intézkedéseket hoznak, amelyek egyebek mellett a kicserélt adatok megőrzési időszakára, valamint az értesítéshez és helyesbítéshez való jogra terjednek ki.

1.4 Ez az alapvető jogi keret megkívánja, hogy az 5. cikkben szereplő fogalommeghatározások közé felvegyék az „IMI-adatok” fogalmát is, amely a következőképpen szól: a belső piacon gazdasági és szakmai tevékenység gyakorlására vonatkozó olyan gazdasági és szakmai jellegű adatok, amelyek cseréje az IMI-n keresztül történik. Ezek az adatok szerepelnek azokban az irányelvekben, amelyek terén az állami hatóságok közti adminisztratív együttműködést az IMI segíti elő.

1.5 Az EGSZB úgy véli, hogy az IMI döntő szerepet tölthet be a belső piacon folyó adminisztratív együttműködés átalakításában és abban, hogy a belső piac alkalmazkodjék a polgárok, a vállalkozások és a civil szervezetek szükségleteihez és elvárásaihoz, valamint utal arra a szerepre, melyet ez utóbbiak játszhatnak a rendszer fejlődésében és megfelelő működésében a jövőben.

1.6 Ezzel kapcsolatban azt ajánlja, hogy a rendszerben válasszák külön az egyes tagállamokban a gazdasági és szakmai tevékenységek gyakorlásának feltételeire vonatkozó, objektív adatokat úgy, hogy ezekhez a polgárok és a vállalkozások is hozzáférhessenek.

1.7 Az EGSZB úgy véli, hogy az IMI segítségével végrehajtott irányelvekben előírt adminisztratív együttműködéshez egyebek mellett alapvetően szükséges a hatóságok közti információcsere, feltétlenül tisztetben tartva ugyanakkor az adatvédelemre vonatkozó uniós jogszabályi keretet. Határozottan ellenzi azonban, hogy – a rendeletjavaslatban foglaltak szerint – a kicserélt adatok feldolgozása is engedélyezve legyen, mégpedig két okból: egyrészt az IMI által végrehajtott irányelvekben szó sem esik arról, hogy az előírt adminisztratív együttműködés során szükség volna az adatok feldolgozására; másrészt pedig az IMI rendszer működésének szükséges felülvizsgálatára és nyomon követésére az Európai Bizottság által előírt eljárások az EGSZB szerint elégségesek ahhoz, hogy annyira kibővítsék azokat a műveleteket, amelyekhez a kicserélt személyes adatok kellenek, hogy az felölelje a feldolgozás révén önálló és elkülönített fájlok létrehozását.

1.8 Végezetül, és figyelembe véve a résztvevők száma és az információforgalom tekintetében a rendszer jelentette ugrászerű növekedést, az EGSZB azt ajánlja, hogy a „transznacionális” vitás kérdések esetére írják elő egy alapvető vitarendezési rendszer létrehozását. Egy ilyen rendszer még a legegyszerűbb formában is segítene tisztázni, hogy adott esetben ki a felelős a rendszer nem megfelelő működése vagy helytelen kezelése esetén, miáltal a polgárok jogbiztonsága is erősödne.

2. Háttér

2.1 A belső piaci információs rendszer az Európai Bizottság által a tagállamokkal együtt kidolgozott, az interneten keresztül elérhető (és az európai gazdasági térségben alkalmazandó) szoftveralkalmazás, amelynek célja, hogy a határokon átnyúló információcserét és a kölcsönös segítségnyújtást lehetővé tevő, centralizált kommunikációs mechanizmus biztosításával segítséget nyújtson a tagállamoknak az uniós jogszabályokban az információcserére vonatkozóan meghatározott előírások gyakorlati végrehajtásához.

2.2 Rugalmas, decentralizált, eredetileg „közös érdekű projektként” kialakított rendszerről van szó, amely könnyen hozzáigazítható az egységes piac különféle területeihez, és adminisztratív együttműködésre vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz.

2.3 Az IMI alapelvei a következők:

- a) újrahaznosíthatóság;
- b) szervezeti rugalmasság;
- c) egyszerű, egyeztetett eljárások;
- d) többnyelvűség;
- e) felhasználóbarát jelleg;
- f) adatvédelem és
- g) a felhasználóknál nem merül fel IT-költség.

2.4 A rendszert jelenleg adminisztratív együttműködés céljából, a szakmai képesítések elismeréséről szóló irányelv és ⁽¹⁾ a szolgáltatási irányelv ⁽²⁾ keretében alkalmazzák. Kísérleti céllal a munkavállalók kiküldetéséről szóló irányelv ⁽³⁾ alkalmazása során is használni fogják.

2.5 Fogasztók és vállalatok jelenleg nem vehetik igénybe az IMI-t. Olyan eszközről van szó, amelyet kizárólag az IMI által lefedett konkrét területeken illetékes hatóságok használhatnak.

2.6 Az EGSZB már megfogalmazta véleményét ⁽⁴⁾ Az egységes piacon rejlő előnyök kamatoztatása az igazgatási együttműködés továbbfejlesztése révén című európai bizottsági közleményről, ⁽⁵⁾ támogatva az egységes piac számára kialakított, határon átnyúló adminisztratív együttműködés decentralizáltabb és hálózatban megvalósuló megközelítését, amely a belső piaci információs rendszer alapja.

3. Az Európai Bizottság közleménye

3.1 Az Európai Bizottság szerint az egységes piac zökkenőmentes működésének biztosítása érdekében a tagállamok közigazgatásainak szorosan együtt kell működniük, kölcsönösen segítséget nyújtva egymásnak és információt cserélve.

3.2 Az egységes piaci intézkedéscsomag felé című közleményében ⁽⁶⁾ előterjesztett 50 javaslat egyikéként az Európai Bizottság bejelentette, hogy az IMI kiterjesztését célzó, egy többnyelvű információs rendszerre támaszkodó stratégia kidolgozása révén létrehoz egy, az európai közigazgatások között közvetlen kapcsolatot biztosító elektronikus hálózatot.

3.3 Az IMI szervezeti felépítését tekintve rugalmas az egyes tagállamokban. A hálózat decentralizált struktúrája minden részt vevő ország esetében előírja egy nemzeti IMI-koordinátor (NIMIC) kinevezését – ő végzi az általános projektkoordinációt.

3.4 Az IMI-ben rejlő potenciál különösen a következő lehetőségekből fakad:

- az IMI új területekkel bővíthető;
- új funkciók dolgozhatók ki;
- az IMI összekapcsolható más informatikai rendszerekkel, valamint
- az IMI meglévő funkciói új célokra is felhasználhatók.

⁽¹⁾ 2005/36/EK irányelv (HL L 255., 2005.9.30., 22. o.)

⁽²⁾ 2006/123/EK irányelv (HL L 376., 2006.12.27., 36. o.)

⁽³⁾ 96/71/EK irányelv.

⁽⁴⁾ Az EGSZB véleménye, HL C 128., 2010.5.18., 103. o.

⁽⁵⁾ COM(2008) 703 végleges.

⁽⁶⁾ COM(2010) 608 végleges.

3.5 Amennyiben egy adott jogalkotási területen nincsen az adminisztratív együttműködést támogató információs rendszer, számos előnye van annak, ha új, külön e célra kifejlesztett rendszer létrehozása helyett az IMI-t alkalmazzák:

- a) költséghatékonyabb;
- b) felhasználóbarátabb;
- c) gyorsabb, jobban előre jelezhető megoldásokat kínál;
- d) biztonságosabb és
- e) alacsony a kűszöb a kísérleti projektek számára.

3.5.1 Azoknak az új területeknek a száma, amelyekkel az IMI bővíthető, korlátlan, a rendszer kiterjesztésének azonban szervezeti korlátai vannak. Meg kell ugyanis tervezni a fejlesztést, és meg kell őrizni a rendszer koncepcionális koherenciáját, mégpedig a következő kritériumok alapján:

- az új felhasználói csoport mutasson részleges átfedést a meglévő felhasználói csoportokkal, vagy kapcsolódjon hozzájuk;
- előnyt élveznek azok a területek, amelyek használni tudják a már meglévő funkciókat;
- amennyiben egy jogi terület hozzáadása új funkciók kifejlesztését teszi szükségessé, ezt olyan általános módon kell megtenni, hogy az új modult könnyen más felhasználói csoportokhoz lehessen igazítani;
- a költségeket az IMI alkalmazásából az új vagy meglévő felhasználói csoportok, illetve a polgárok és vállalkozások számára adódó előnyöknek és hozzáadott értéknek kell indokolnia;
- az új területek és funkciók, valamint a más eszközökre mutató linkek nem tehetik bonyolultabbá a rendszert a felhasználók számára.

3.6 Az IMI a „beépített adatvédelem” megközelítést alkalmazza, melynek során a magánélet védelmére, valamint az adatvédelemre vonatkozó rendelkezéseknek való megfelelés a kezdetektől szerves része a rendszernek, szigorúan betartva a célkorlátozás elvét és megfelelő ellenőrzéseket végrehajtva.

3.7 Az IMI költségei a következőkre terjednek ki: a rendszer fejlesztése és tökéletesítése, az Európai Bizottság adatközpontja által az IMI-nek nyújtott tárhelyszolgáltatás, karbantartás, rendszeradminisztráció, másodvonalbeli támogatás, képzés, kommunikáció és figyelemfelhívás.

3.8 Az Európai Bizottság szerint a rendszer kiterjesztése új területekre, kiegészítése új funkciókkal, valamint a linkek létrehozása nem teheti bonyolultabbá a rendszert a felhasználók számára. Az adminisztratív együttműködés iránti igényeknek kellően világosnak és konkrétan kell lenniük, és elemezni kell a feladatot megkönnyítő IT-eszköz szükségességét.

3.9 Az Európai Bizottság létfontosságúnak tartja, hogy a rendszer átlátható és hatékony irányítási struktúrával rendelkezzen, és hogy valamennyi érdekelt fél tisztában legyen a projekt különféle aspektusai kapcsán elérendő megállapodáshoz szükséges eljárásokkal és fórumokkal. Ilyen aspektusok: a rendszer mindennapos irányítása, a stratégiai döntések, a szakértőktől származó vélemények és iránymutatások, valamint az irányítási szerkezet fejlesztése.

3.10 Végül az IMI magas szintű rendszerteljesítményt és -biztonságot igyekszik garantálni. Ami a teljesítményt illeti, ahogy az IMI felhasználóinak száma és adatainak mennyisége nő, létfontosságú annak biztosítása, hogy a rendszer továbbra is kielégítően működjön. A biztonság tekintetében megjegyzendő, hogy az IMI nem nyilvános hozzáférésre szánt, személyes és egyéb adatokat tárol és dolgoz fel.

4. Általános megjegyzések az Európai Bizottság közleményével kapcsolatban

4.1 Az EGSZB támogatja, hogy az adminisztratív együttműködés erősítése végett az Európai Bizottság egy, a belső piaci információs rendszer (IMI) kiterjesztését és fejlesztését célzó stratégiát szorgalmaz.

4.1.1 A belső piacon folyó következetesebb adminisztratív együttműködésnek legkevesebb az Alapjogi Chartára kellene támaszkodnia, mindenekelőtt a megfelelő ügyintézés, a dokumentumokhoz történő hozzáférés és az adatvédelem elveire, valamint az Európai Bíróság joggyakorlatában elfogadott általános közös jogi elvekre.

4.1.2 Az EGSZB mindenesetre rámutat arra, hogy a személyes adatokkal kapcsolatos elővigyázatossági és védelmi intézkedések különböző mértékben lesznek szigorúak, attól függően, hogy az adatok kereskedőkre vagy gazdasági szereplőkként fellépő vállalkozókra vonatkoznak-e.

4.1.3 Igaz ugyan, hogy az IMI megszünteti a bizonytalanságot, de ez csak a hatóságokra érvényes, a kkv-kra és a többi társadalmi szereplőre nem, márpedig rájuk szintén ki kellene terjeszteni a rendszert, ahogyan ezt 2001. április 6-i állásfoglalásában az Európai Parlament megállapította.

4.2 Az adatvédelmet nemcsak konkrétan és pontosan kell szabályozni, hanem a jó jogalkotásnak megfelelően más szabályozásokban is figyelembe kell venni. Ez vonatkozik általában a közösségi szakpolitikák alkalmazási eljárására vonatkozó szabályozásra, konkrétan pedig az IMI-re, amely önmagában is bonyolult eljárás.

4.2.1 A keresetek benyújtásával kapcsolatban ebben az eljárásban egy „transznacionális” nézeteltérések esetére vonatkozó „vitarendezési rendszerről” is gondoskodni kellene. Fontos ezért, hogy gyors és hatékony hozzáférést alakítsunk ki egyszerű és az érintettek számára – legyenek akár polgárok, akár vállalkozók – olcsó vitarendezési mechanizmusokhoz.

4.3 Az információszolgáltatási és -szerzési rendszerhez való hozzáférést nagyon gondosan kellene szabályozni annak érdekében, hogy a nemzeti hatóságok kötelesek legyenek a konzultáció lebonyolítására, miután szabványúrlapon egy előzetesen megindokolt kérelmet nyújtottak be nekik, továbbá mindazon esetekben, amikor a kérelmezőnek legitim érdeke fűződik kérelméhez.

4.4 A már meglévő egyéb információs eszközökkel elérhető szinergiahatásokat és a szabályozott szakmák adatbázisait illetően – mely utóbbiak tartalmazzák az egyes tagállamokban nemzeti szinten szabályozott szakmák „listáját” – az EGSZB úgy véli, hogy a „listán” kívül ezeknek tartalmazniuk kellene a szakma gyakorlásához szükséges követelményeket is (a végzettség mellett azt is, hogy kell-e szakmai grémiumi tagság, milyen biztosítások, engedélyek kellenek stb.). Ily módon egyes konzultációk szinte automatikusan és elérhetőek lennének a civil társadalom tagjai számára. Az EGSZB reméli, hogy az előkészületben lévő irányelv szövegébe belekerülnek ezek a kérdések.

4.4.1 Ennek szükségessége nyilvánvalóan kiolvasható az IMI-ről szóló 2010-es éves jelentésből, amely megemlíti, hogy a szolgáltatások területén illetékes hatóságok sokfélesége miatt az irányítás nehézségekbe ütközik. E hatóságok mindegyikének szerepelnie kellene a szabályozott szakmák listáiban, hatáskörük pontos megnevezésével (de legalább a szabályozó, az intervenációs és a felügyeleti hatóságok között különbséget téve).

4.5 A jogbiztonság, valamint a magánszemélyek és a piaci szereplők személyes adataikkal kapcsolatos jogaik jogszabályi védelmének garantálása érdekében tisztázni kellene, hogy adott esetben ki a felelős a rendszer nem megfelelő működése vagy helytelen kezelése esetén, legyen szó a kicserélt információkkal kapcsolatos hibákról, túlzott késésekről, helyreigazításokról stb. Az, hogy a kormányzatnak kell vagyoni felelősséget vállalnia a közigazgatás nem megfelelő működéséért, minden tagállamban elismert, általános közösségi jogi elv.

5. A rendeletjavaslat

5.1 Az európai bizottsági javaslat célkitűzései a következők:

- a) az IMI szilárd jogi keretének és hatékony működését biztosító közös szabályoknak a létrehozása;
- b) a személyes adatok IMI-n belüli feldolgozására vonatkozó szabályok meghatározása révén átfogó adatvédelmi keret biztosítása;
- c) az IMI új uniós jogterületekre való esetleges jövőbeli kiterjesztésének megkönnyítése;
- d) az IMI-ben részt vevő különböző szereplők szerepének egyértelművé tétele.

5.2 Egyetlen jogi eszközben határozza meg az IMI-ben történő adatvédelemre, többek között az adatok érintettjeinek jogaira vonatkozó fő elveket, növelve az átláthatóságot és erősítve a jogbiztonságot. A javaslat pontosan meghatározza az IMI révén történő igazgatási együttműködés formáját és módszereit.

5.2.1 Az I. melléklet tartalmazza azokat az uniós jogszabályi területeket, ahol jelenleg alkalmazzák az IMI-t. A II. mellékletben található azok a területek, amelyekre az IMI a jövőben esetleg kiterjeszthető.

5.3 A javaslat javítja a belső piac működési feltételeit olyan hatékony és felhasználóbarát eszköz biztosításával, amely megkönnyíti a tagállamok egymás közötti, valamint az Európai Bizottsággal való együttműködését és információcseréjét igénylő jogi aktusok rendelkezéseinek gyakorlati végrehajtását, miközben biztosítja a személyes adatok magas szintű védelmét.

5.3.1 A javaslat közös szabályokat határoz meg a rendszer irányításához és használatához kapcsolódóan. Ez magában foglalja annak előírását, hogy tagállamonként ki kell jelölni egy IMI-koordinátort, az illetékes hatóságok azon kötelezettségét, hogy kellő időben megfelelő választ adjanak, valamint annak előírását, hogy az IMI-ben kicserélt információ az ugyanabban a tagállamban beszerzett hasonló dokumentumokkal azonos módon használható fel bizonyítékként.

5.3.2 A javaslatban szerepel egy mechanizmus is az IMI új uniós jogi aktusokra való kiterjesztéséhez, melynek célja, hogy a jövőben kellő rugalmasságot tegyen lehetővé, biztosítva ugyanakkor a magas szintű jogbiztonságot és átláthatóságot. A műszaki megvalósíthatóság, a költséghatékonyság, a felhasználóbarát jelleg és a rendszerre gyakorolt általános hatás értékelését, valamint egy esetleges tesztszakasz eredményeit követően az Európai Bizottság adott esetben felhatalmazást kap arra, hogy felhatalmazáson alapuló jogi aktus elfogadásával a területek jegyzékét megfelelő módon frissítse a mellékletben.

5.3.3 Az Európai Bizottság feladata, hogy biztosítsa az IMI-hez szükséges szoftver és informatikai infrastruktúra biztonságát, rendelkezésre állását, karbantartását és fejlesztését. Mindazonáltal az Európai Bizottság aktív szerepet vállalhat az IMI-ben zajló munkafolyamatokban, a belső piac adott területén az IMI használatát alátámasztó jogi előírások vagy más rendelkezések alapján.

5.3.4 Az adatkezelést és a biztonságot illetően a javaslat átláthatósági garanciákat kíván bevezetni. A személyes adatok nem maradhatnak a szükségesnél hosszabb ideig hozzáférhetőek. Ezért maximális megőrzési időszakot állapítanak meg, amelynek lejártával az adatokat zárolják, majd az igazgatási együttműködési eljárás lezárása után öt évvel automatikusan törlésre kerülhetnek a rendszerből.

5.3.5 A földrajzi hatályt illetően az IMI rugalmas eszköz, így egyes területeken lehetővé teszi akár harmadik országoknak az információcserébe történő bevonását, akár a rendszer kizárólag belföldi összefüggésben történő használatát.

6. A rendeletjavaslattal kapcsolatos általános megjegyzések

6.1 Az EGSZB elégedetten fogadja az IMI igazgatási együttműködés céljából történő használatára vonatkozó szabályokat megállapító rendeletjavaslatot. Mivel azonban közvetlenül alkalmazandó, általános szabályozási keretet létrehozó jogszabályról van szó, az EGSZB aggodalommal állapítja meg, hogy:

— néhány alapvető jogi fogalom nincs pontosan meghatározva, valamint

— az IMI-felhasználóknak a kicserélt adatokkal kapcsolatos jogosultságai jelentősen bővülnek.

6.2 Az IMI gyakorlatilag egy többnyelvű informatikai alkalmazás, amely több mint 6 000 olyan illetékes hatóságot köt össze, amelyek ésszerű határidőn belül információt cserélnek egymás között az egyes gazdasági és szakmai tevékenységek gyakorlására vonatkozó tagállami feltételekről.

6.2.1 A javaslat eljárási jellegű minimumszabályokat tartalmaz a szóban forgó informatikai alkalmazás révén történő tényleges információcserére vonatkozóan. Ugyanakkor az információcsere konkrét és behatárolt célját messze meghaladva, a javaslat a 6. cikkben foglaltak szerint ezúttal a kicserélt „személyes adatok feldolgozását” is legitimálja, anélkül hogy az olyan irányelvekben egyszer is szó esne ilyen „feldolgozásról”, amelyekre kiterjed az IMI. Amennyiben a szóban forgó irányelvek erről nem rendelkeznek, ellenzi a kicserélt adatok feldolgozását.

6.2.2 Következésképpen felmerül a kérdés, hogy a 95/46/EK irányelv 2. cikkének b) pontjában foglaltak értelmében meddig terjed a rendeletjavaslat által a „személyes adatok feldolgozásával” kapcsolatban adott új felhatalmazás.

6.2.3 Azon túl, hogy az említett cikk értelmében az IMI kezelői általános felhatalmazást kapnak a személyes adatok feldolgozására, a rendeletjavaslat sehol máshol nem utal sem arra, hogy milyen célok indokolják ezt a feldolgozást, sem pedig arra, hogy milyen esetleges garanciák vagy korlátozások vonatkoznak rá.

6.2.4 Egyedül a (15) preambulumbekkezdésben kifejtett okokból lehet következtetni arra, hogy az Európai Bizottság ezúttal miért vette fel az IMI általános céljai közé az adatok feldolgozását. Az EGSZB úgy véli, hogy ezek az okok – későbbi pontosítások és tisztázások nélkül – nem elégségesek olyan tág hatáskörök átruházásához, mint például:

a) a rendszer IMI-koordinátorok és a Bizottság általi használatának nyomon követése.

6.2.5 Az EGSZB megítélése szerint mind az IMI-koordinátorok, mind az Európai Bizottság már eleve hozzáfér a kicserélt adatokhoz, így már részletes értékeléseket készítettek a rendszerről, amelyek alapján megvizsgálhatják többek között a választási időt vagy a részt vevő hatóságokat, ágazatonkénti bontásban.

6.2.6 Következésképpen és későbbi tisztázásoktól függetlenül nem tartjuk szükségesnek, hogy „a rendszer használatának nyomon követéséhez” elő kellene írni a kicserélt adatokat tartalmazó speciális fájlok létrehozását:

b) a belső piaci igazgatási együttműködésre vagy kölcsönös segítségnyújtásra vonatkozó információk gyűjtése.

6.2.7 Ezek az információk már nyilvánosak és az IMI rendszer működéséről készített európai bizottsági jelentésekben hozzáférhetők, és fel lehetne használni őket az igazgatási együttműködés értékelésére, amelynek a javaslat pusztán funkcionális aspektusait említi meg:

c) képzési és figyelemfelkeltő kezdeményezések.

6.2.8 Az EGSZB úgy véli, hogy ilyen kezdeményezésekhez nem szükséges a rendszerben szereplő adatoknak (a 95/46/EK irányelvben szereplő meghatározás szerinti) „feldolgozása”, hanem elegendő azok egyszerű „felhasználása”.

7. Pontosításra egy olyan alapfogalom esetében volna szükség, amely a rendeletjavaslatban rendszeresen visszatér. A „személyes adat” fogalmáról van szó, melynek esetében utalni kell a 95/46/EK irányelvben szereplő fogalom meghatározására, amely jóval tágabb, mint amilyenre az IMI működéséhez szükség van, mivel az IMI végső soron mindig csak bizonyos típusú személyes adatokat használ, amelyekben az a közös, hogy a gazdasági és/vagy szakmai tevékenységek belső piacon történő gyakorlása szempontjából lényegesek.

7.1 Ezért úgy véli, hogy a javaslat 5. cikkében szereplő fogalom meghatározások között meg kellene határozni a fenti fogalom terjedelmét, a „személyes adatok” kategóriáját leszűkítve azokra, amelyek azokban az idevonatkozó irányelvekben szerepelnek, amelyek terén a tagállami hatóságok közti adminisztratív együttműködés az IMI segítségével történik, és amelyek a gazdasági és szakmai tevékenységek belső piacon történő gyakorlásához fűződnek.

8. A javaslat (12) preambulumbekkezdése kimondja, hogy az IMI olyan kommunikációs eszköz, amely „a nyilvánosság számára nem hozzáférhető”, egyéb „külső szereplők” számára azonban lehetővé teszi az „információnyújtást és az adatszerezést”. Az EGSZB nem ért egyet ezzel a szemlélettel, és úgy véli, hogy az IMI-ből származó bizonyos információknak – amennyiben nem tartalmaznak személyes adatokat – hozzáférhetőnek kellene lenniük a külső szereplők – a polgárok, vállalkozások és szervezetek – számára. Ilyen információk például azok, hogy milyen adminisztratív követelmények vannak egy olyan országban, ahol kereskedelmi vagy szakmai kapcsolatot kívánnak kialakítani.

8.1 Az ilyen információk hozzáférhetősége semmiképpen sem jelent egyéb adatokhoz való hozzáférést, és főleg nem azok feldolgozását, márpedig a „külső szereplőknek” a javaslat 5. cikkének i) pontjában foglalt meghatározása erre enged következtetni.

8.2 Ezeket a külső szereplőket fel kellene jogosítani arra, hogy információt kérjenek a hozzájuk legközelebbi IMI-felhasználótól, akit pedig kötelezni kellene arra, hogy a kérelmet a rendszeren keresztül továbbítsa, amennyiben az adott külső szereplő igazolni tudja, hogy érdeklődése kereskedelmi vagy szakmai kapcsolathoz köthető abban a tagállamban, amely részére az információkérelmet benyújtotta.

9. A javaslat 4. cikke felhatalmazza az Európai Bizottságot, hogy az IMI-be belevegye a II. mellékletben felsorolt idevonatkozó rendelkezésekben lefektetett adminisztratív együttműködést. Ezek között található a kereskedelmi nyilvántartások jövőbeli összekapcsolása, az erről szóló javaslatot azonban még nem fogadták el. Tekintettel ennek a várható intézkedésnek a kiterjedt hatályára, az EGSZB úgy véli, hogy meg kellene határozni, milyen típusú aktus alkalmazandó az IMI ilyen mértékű bővítéséhez.

10. A „külső szereplők” fogalmának meghatározását az EGSZB a fentiekkel összhangban a következőképpen javasolja módosítani:

- olyan polgárok, vállalkozások vagy szervezetek, amelyek a rendszer részét képező irányelvek egyikének tárgyával kapcsolatban konzultálnak egy IMI-felhasználóval, aki köteles ezt a kérelmet továbbítani,
- el kell ismerni, hogy joguk van hozzáférni a rendszerben szereplő, személyes adatokat nem tartalmazó információkhoz,

— kifejezetten megtiltani számukra a megszerzett adatok feldolgozását.

11. Az EGSZB kedvezőnek tartja, hogy a belső piac megfelelő működésének biztosítása érdekében az IMI-n keresztül egy illetékes hatóság által egy másik tagállamtól kapott információnak egyenértékű bizonyító ereje van a közigazgatási eljárásokban.

12. Az érdekelt jogainak gyakorlása tekintetében az EGSZB sajnálja, hogy a javaslat nem tartalmaz egységes megoldást, hanem csak utal az eltérő tagállami adatvédelmi jogszabályok által az illetékes hatóságokra rótt követelményekre. Hasonlóképpen úgy véli, hogy ha az adatmegőrzésre különböző határidők vonatkoznak, az sem a belső piac megfelelő működését, sem pedig a polgárok jogainak gyakorlását nem segíti.

13. Az EGSZB szerint a harmadik országokkal való információcseré tekintetében tisztázni kellene, hogy a 22. cikk 1. bekezdésében felsorolt feltételeknek együtt vagy külön-külön kell-e teljesülniük. Utóbbi esetben az EGSZB nem tartja megalapozottnak, hogy egy arról szóló európai bizottsági határozat, hogy egy harmadik országban biztosított adatvédelem elégséges és egyenértékű az unióssal, elégséges alapot biztosítsa az IMI kibővítéséhez a szóban forgó országra, miközben más esetekben maguk az IMI-ben szereplő irányelvek vagy egy nemzetközi megállapodás írja elő a külső adatcserét.

14. A nagyobb jogbiztonság érdekében azoknak az IMI rendszer működésével kapcsolatos rendelkezéseknek, amelyek hatályukat veszítik, illetve hatályban maradnak, nem a preambulum-bekezdésekben, hanem a rendeletjavaslat főszövegében kellene szerepelniük.

Kelt Brüsszelben, 2011. december 7-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az Európai Uniónak a polgárok szolgálatában álló úrstratégiája felé

(COM(2011) 152 végleges)

(2012/C 43/05)

Előadó: Edgardo Maria IOZIA

2011. április 4-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Az Európai Uniónak a polgárok szolgálatában álló úrstratégiája felé

COM(2011) 152 végleges.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2011. november 10-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2011. december 7–8-án tartott, 476. plenáris ülésén (a december 7-i ülésnapon) 174 szavazattal, 8 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB elismeri, hogy az űr az EU társadalmi, gazdasági és biztonsági szükségleteinek kielégítéséhez pótolhatatlan és stratégiai erőforrás; mint az innováció és a növekedés hajtóereje, képes jólétet teremteni a magas képzettséget igénylő munkahelyeknek, az innovatív szolgáltatásoknak és a piaci lehetőségeknek köszönhetően, amelyeket egyéb ipari ágazatokban kínál, ezáltal támogatva az ipari innovációt előmozdító kutatást.

1.2 Az EGSZB elismeri a versenyképes és teljes értéklánccal rendelkező űripár jelentőségét, amely magában foglalja a műholdak gyártását, pályára állítását, üzemeltetését és a downstream szolgáltatásokat.

1.3 Az EGSZB megállapítja, hogy az űrágazati politika megosztott hatáskör az Unió és a tagállamok között, amelyek saját kezdeményezéseket is megvalósítanak e témában. Az EGSZB a partnerség megerősítésére buzdít a tagállamokkal – azokkal is, amelyek nem tagjai az ESA-nak – az űrágazatra vonatkozó politikáik és kompetenciáik összehangolása érdekében. Meg kell vizsgálni a nem ESA-tag államok együttműködési programokban – pl. a Nemzetközi Űrállomás (ISS) programban – való részvételének lehetőségét.

1.4 Az EGSZB üdvözlí az európai űrpolitika alapjainak megszilárdítására tett erőfeszítéseket, amelyek lényege, hogy a Lisszaboni Szerződés e tárgyú rendelkezéseinek köszönhetően az európai űrpolitikát az EU alapító szerződéseivel, az Európa

2020 stratégiának köszönhetően az európai iparpolitikával, a Horizont 2020 kezdeményezésen keresztül pedig a kutatási és innovációs ágazattal kapcsolja össze.

1.5 Az európai Föld-megfigyelési program (GMES) kulcsszerepet játszik abban, hogy Európa megtarthassa autonóm kapacitását arra, hogy a Föld rendszeréről olyan adatokat és információkat gyűjtsön – legyen szó valós idejű vagy tízéves adatso-
rokról –, amelyek a környezet és a szárazföld megfigyelésének és védelmének biztosítására és a mechanizmusok éghajlatváltozás alapján való megértésére szolgálnak. Az EGSZB ezért aggódik amiatt, hogy a GMES költségvetése kimarad a 2014–2020-as időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretből, ezért kéri az Európai Bizottságot, hogy nevesítse e program folytatásához szükséges pénzügyi kereteket.

1.6 Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy az Európai Űrügynökség központi szerepet játszik az EU műszaki, tudományos és irányítási szaktudásának összegyűjtésében, mely kompetenciák nélkülözhetetlenek az űrprogramok eredményes irányításához.

1.7 További jelentős szervezetek a meteorológiai adatokat szolgáltató EUMETSAT, az Európai Környezetvédelmi Ügynökség⁽¹⁾ (EEA) és a Középtávú Időjárás Előrejelzések Európai Központja⁽²⁾ (ECMWF).

⁽¹⁾ European Environment Agency.

⁽²⁾ European Centre for Medium-Range Weather Forecasts.

1.8 Az EGSZB rámutat a világűr biztonság és védelem terén betöltött kiemelkedő szerepére. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy új együttműködési programok kidolgozásával és az infrastruktúra fejlesztésével meg kell határozni a közös védelmi politika követelményeit ⁽³⁾.

1.9 Az EGSZB elismeri, hogy szükséges a saját űrinfrastuktúrájában rejlő értékek megőrzése az SSA (*Space Situational Awareness*) világűr-megfigyelési rendszer fejlesztése révén.

1.10 Erősíteni kell az együttműködést a világűr kutatása és hasznosítása terén az EU hagyományos partnereivel: az USA-val, Oroszországgal, Japánnal, és lehetőség szerint kétoldali megállapodásokat kell kötni az űrágazat feltörekvő hatalmaival: Kínával, Indiával és Brazíliával.

1.11 Az űrágazati együttműködés nemcsak az európai technológia és szolgáltatások ösztönzésében, hanem a társadalmi és humanitárius értékek érvényesítésében is kulcsszerepet játszik.

1.12 A kutatás azon túl, hogy alapvető uniós érték, Európa kulcsfontosságú alaptermotechnológiák terén jellemző autonómiájának fejlesztéséhez is döntő fontosságú; e technológiák az európai űripar világszínvonalú versenyképességéhez szükségesek.

1.13 Az EU kutatási ágazatba történő befektetéseinek hatékonyságát egy kutatás- és innováció-finanszírozásra vonatkozó közös stratégiai keret létrehozásával kell fokozni.

2. Bevezetés

2.1 E közlemény meghatározza az európai űrpolitika jogi keretét, gazdasági, szociális és kulturális környezetét, kapcsolatot létesítve az európai űrpolitika és az Európai Unió alapjai – a Lisszaboni Szerződés rendelkezései, az európai ipar- és kutatási politika és a közös védelmi politika – között.

2.2 A közlemény ismerteti az EU űrpolitikáját meghatározó kiemelt intézkedéseket, e politika nemzetközi dimenzióját, és megvizsgálja az irányításhoz szükséges követelményeket, utat nyitva ezáltal egy európai űrprogram kidolgozásához és megvalósításához.

⁽³⁾ „A közös biztonság- és védelempolitika magában foglalja egy **közös uniós védelempolitika** fokozatos kialakítását. Ez, amennyiben az Európai Tanács egyhangúlag úgy határoz, közös védelemhez vezet. Ebben az esetben az Európai Tanács a tagállamoknak ajánlja egy ilyen határozatnak az alkotmányos követelményeiknek megfelelő elfogadását. Az Unió e szakasz szerinti politikája **nem érinti egyes tagállamok biztonság- és védelmi politikájának egyedi jellegét**, tiszteletben tartja azoknak a tagállamoknak az Észak-atlanti Szerződés alapján vállalt kötelezettségeit, amelyek közös védelmüket az Észak-atlanti Szerződés Szervezetében (NATO) látják megvalósítotttnak, és összeegyeztethető az annak keretében meghatározott közös biztonság- és védelmi politikával”. (Európai Unióról szóló szerződés, V. cím, 2. fejezet, 42. cikk, 2. bekezdés).

2.3 A közlemény megjegyzi, hogy a Bizottság 2011-ben egy európai űrprogramra vonatkozó javaslatot fog benyújtani, és előkészíti a javasolt stratégia megvalósításához szükséges intézkedéseket (iparpolitika, űrtevékenységek szervezése).

3. Általános megjegyzések

3.1 Az űrágazat az Unió költségvetésének kb. 1 %-át, a légtérrel kapcsolatos európai ipar költségvetésének pedig kb. 5 %-át teszi ki.

3.2 Viszonylag kis jelentőségéhez képest az űrpolitika gazdasági, stratégiai és társadalmi jelentőségét az Európai Bizottság és az Európai Parlament is teljes mértékben elismeri. A jóléti Európa nem képzelhető el az űrágazatban betöltött vezető szerepének támogatása és ösztönzése nélkül; e vezető szerep amellet, hogy pozitív gazdasági hatásokat vált ki (átlagosan megduplázza a befektetéseket; Norvégia esetében több mint megnégyszerezte – 4,5-es szorzó [forrás: OECD, 2011.]), olyan pótolhatatlan alkalmazások bevezetéséhez járul hozzá, amelyek alapvetően hasznosak a társadalom számára. Ezek: a meteorológia, a navigáció, a helyzetmeghatározás, a légi forgalom és a flották ellenőrzése, a mezőgazdaság, a földhasználat szabályozása, a humanitárius műveletek, a katasztrófa-elhárítás, nemzetbiztonság és határellenőrzés (csak néhányat említve).

3.3 Ha a jelenlegi nehéz gazdasági helyzetben nem történne befektetés, a csupán elenyésző megtakarítást jelentő előnyökért cserébe az e stratégiai jelentőségű ágazatban az elmúlt évtizedekben felhalmozott tudományos ismeretek és ipari kapacitás terén súlyos veszteségekkel kellene szembenézni.

3.4 Európa kulcsfontosságú technológiák terén megvalósuló autonóm kapacitásának fejlesztése és a világűrhez való független hozzáféréseinek a sikere egyaránt alapvetően fontos célkitűzés, amelyeket aktívan támogatni kell.

3.5 Mivel új országok léptek be az űrágazatba, például Kína, India, Brazília és mások, Európának rendelkeznie kell egy stratégiai tervvel, hogy megtartsa az űrszektorban betöltött előkelő helyét és hitelességét fő partnerei, különösen az USA és Oroszország szemében.

3.6 Az olyan kiemelt programok, mint a GMES és a Galileo jelentik Európa számára az eszközt vezető szerepének megőrzéséhez a műholdas navigációs rendszerek alkalmazásához és a Föld megfigyelési szolgáltatásaihoz kapcsolódó stratégiai területeken.

3.7 A GMES program finanszírozásának megoldása elsőrendű és halaszthatatlan feladat, mert nem szabad kockáztatni, hogy kárba vesszen Európa évtizedes befektetése a Föld megfigyelésének, e stratégiai egyre fontosabbá váló ügynek a terén, és Európa elveszítse az iparágban és a kutatásban megszerzett vezető helyét.

3.8 Az Unió tagállamainak jelenlegi pénzügyi válsága miatt veszélybe kerülhetnek a világűr felderítésére irányuló programok is, amelyek a jövő technológiáinak kísérleti terepül szolgálnak. Ezért figyelmet kell fordítani arra, hogy ne szakadjon meg e szektor pénzügyi támogatása.

3.9 A 1. táblázat példaként, a teljesség igénye nélkül mutatja be az EU azon néhány tagállamának 2009-ben megvalósított űrágazati beruházásait, amelyek az Európai Űrügynökségnek is tagjai. A beruházások a GDP 0,01-0,05 %-át teszik ki átlagosan (2009. évi adatok, forrás: OECD). Ezzel szemben az olyan nagyhatalmak, mint Kína, Oroszország és az USA, jelentősen többet – sorrendben a GDP 0,12 %, 0,20 %, illetve 0,31 %-át – fektetnek be. Sőt, Oroszország és Kína 2005–2009 között megduplázták ezt a számot. Európában Franciaország emelkedik ki e téren: saját GDP-jének 0,1 %-át fekteti az űrszektorba (forrás: OECD).

1. táblázat

Az ESA legfőbb befizetőinek űrágazatra fordított költségvetése 2009-ben

(millió EUR)		
Ország	Űrágazat költségvetése (*)	Hozzájárulás az ESA-hoz (**)
FR	1 960	(716)
DE	1 190	(648)
IT	685	(369)
UK	350	(269)
ES	190	(184)
BE	170	(161)
Az ESA teljes költségvetése 2009-ben	3 600	

(*) Forrás: OECD;

(**) Forrás: ESA

3.10 Az ESA rendelkezik azzal a műszaki tudással és űrprogram-tervezési és -végrehajtási kapacitással, amely ösztönözní tudja az új technológiák és alkalmazások fejlesztését. Az ESA az általa tervezett rendszerek nagy részét, főként a tudományos és a kutatási rendszerek maga működteti. A legfőbb operatív programok – mint a Galileo és a GMES – infrastruktúráját azonban az Európai Bizottság működteti.

3.11 Az EUMETSAT Európa műveleti képességének fontos eleme.

3.12 Egyéb kormányközi szervezetek az Európai Környezetvédelmi Ügynökség (EEA) és a Középtávú Időjárás Előrejelzések Európai Központja (ECMWF), amelyek mindketten a GMES-adatok és -szolgáltatások felhasználására vonatkozó megállapodás szerződő felei.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Az európai űrpolitika alappillérei a szabályozási keret, az a környezet, amelybe iparpolitikája, nemzetközi dimenziója,

irányítása, a közös biztonság- és védelmi politikával való kapcsolata illeszkedik, valamint a megfelelő és fenntartható finanszírozási rendszere.

4.2 Az európai űrpolitika jogalapját a Lisszaboni Szerződés rendelkezései adják.

4.2.1 Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 189. cikke széles körű felhatalmazást nyújt az EU-nak az űrpolitika meghatározásához, és javasolja, hogy az e területet érintő politikákat egy európai űrprogram létrehozásán keresztül működtesse.

4.2.2 Az EU űrpolitikáját és a Galileo programot közvetlenül az Európai Bizottság Vállalkozáspolitikai és Ipari Főigazgatósága irányítja.

4.2.3 A GMES programot létrehozó rendelet⁽⁴⁾ meghatározza a program végrehajtási szabályait és a létrehozásához, illetve kezdeti működéséhez szükséges költségvetést a 2011–2013 közötti időszakra. A GMES űrkomponensének műszaki koordinálását és megvalósítását az ESA-ra ruházzák, amely adott esetben igénybe veszi a Meteorológiai Műholdak Hasznosításának Európai Szervezete (EUMETSAT) segítségét is.

4.3 Az iparpolitika kontextusa

4.3.1 Az űrszektor a repülési és űrhajózási ágazat kb. 5 %-át képviseli Európában (92 %-ban a légiforgalmi ágazat dominál). A repüléssel és űrhajózással kapcsolatos teljes ágazat *termelése* 2008-ban Európában kb. 130 milliárd euró volt, amelyből 6 milliárd kötődik az űrágazathoz (2008. évi adatok, forrás: az Ecorys jelentése az Európai Tanácsnak). A repüléssel és űrhajózással kapcsolatos iparág kb. 375 ezer főt foglalkoztat, ebből 31 ezer fő dolgozik az űrszektorban Európában (forrás: OECD, 2011). A szektorban dolgozók magasan kvalifikáltak: 35 %-uk diplomás munkavállaló, mérnök és menedzser.

4.3.2 Az űripar szerepe rendkívüli az innovációban, különösen az új technológiák és anyagok kifejlesztésében.

4.3.3 Az európai űrstratégia keretét az Európa 2020 stratégia alkotja.

4.3.4 A stratégia közleményben [COM(2010) 614/4 végleges] meghatározott kiemelt kezdeményezése szerint a világűr „az innováció és versenyképesség motorja a polgárok szolgáltatában”. A közlemény külön megemlíti a **Galileo/EGNOS-t és a GMES-t** mint olyan kiforrott programokat, amelyeknek a befejezéséről, illetve 2013 utáni folytatásáról 2011-ben jogalkotási javaslat készül a 2007–2013-as többéves pénzügyi keretre vonatkozó javaslatokkal összhangban. A világűrben használt alkalmazások elengedhetetlenek a polgárok biztonsága szempontjából, ezért azokat óvni kell. A világűrbeli környezet megfigyelésének eszköze az SSA (Space Situational Awareness), a világűrbe telepített eszközök felügyeletét végző rendszer.

⁽⁴⁾ 911/2010/EU rendelet, HL L 276., 2010.10.20., 1. o.

4.3.5 A műholdas távközlés mind gazdasági, mind technológiai szempontból kulcsfontosságú, világűrrel kapcsolatos ágazat mellett, hogy a széles sáv elterjesztésével az európai digitális menetrend célkitűzéseinek eléréséhez is hozzájárul.

4.4 Nemzetközi együttműködés

4.4.1 A GMES programot létrehozó rendelet szerint a program képviseli a Föld-megfigyelési Csoport⁽⁵⁾ (GEO) keretei között kialakított Föld-megfigyelési rendszerek globális rendszerre⁽⁶⁾ (GEOSS) kiépítéséhez való európai hozzájárulást.

4.4.2 Az EGNOS, a GMES és a távközlési infrastruktúrák használatáról szóló, Afrikával kötött partnerségi megállapodás pozitív hatással lesz az olyan kiemelt jelentőségű területekre, mint az erőforrás-gazdálkodás, a biztonság, a térképészet, a geodézia, a távközlés és az informatika.

4.4.3 Az állami űrágazati beruházások legnagyobb részét a G7-országok valósítják meg, ennek összege 2009-ben 53 milliárd USD volt (forrás: OECD). Csak az Egyesült Államok 44 milliárd USD-ral járult hozzá, amelyből 17 milliárd USD a NASA költségvetéséből származott, míg a fennmaradó 9 milliárd USD összeget a többi G7-ország (az USA kivételével) közösen bocsátotta rendelkezésre.

4.4.4 Fontos figyelembe venni, hogy a hagyományos szereplők - USA, Oroszország és Japán – mellett új nagyhatalmak jelentek meg az űrszektorban: Brazília, India, Kína, amelyek összesen 7,2 milliárd USD⁽⁷⁾ költségvetéssel járulnak hozzá az űrágazathoz. Összehasonlításképpen: Oroszország 2,5 milliárd USD-t szánt ugyanerre a célra.

4.4.5 Összehasonlításképpen, az ESA 2009. évi költségvetése 3,6 milliárd euró volt (lásd még az 1. táblázatot).

4.4.6 Európa rendelkezik az információk szabad áramlására vonatkozó politikával, amelyet a GMES program alapján az ESA is alkalmaz.

4.5 Irányítás

4.5.1 Az EUMSZ 189. cikke értelmében „Az Unió megfelelő kapcsolatokat épít ki az Európai Űrügynökséggel”, amellyel, hogy erősíti együttműködését a tagállamokkal és összehangolja a világűr kutatásához és hasznosításához szükséges erőfeszítéseket.

4.5.2 Az ESA egy kormányközi szervezet, amelynek nemcsak 19 ország lesz a tagja. Nemcsak az EU tagállamai (így pl. Svájc is tagja az Űrügynökségnek) vagy csak európai országok (pl. Kanada is partnerségi megállapodást kötött az ESA-val) lehetnek a tagjai. Az ESA működése a „földrajzi visszatérítés” (*Geographical Return*) elvén alapszik, amely a tagállamok számára az ipari

megrendeléseket az ESA-ban való részvételük arányában viszonozza. Ezen elv értelmében a tagállamok eddig fontos erőforrásokat kötöttek le. Az Űrügynökség humánerőforrás kezelése is a *fair return* (méltányos megtérülés) hasonló elvét követi, bár ennek feltételei kevésbé érvényesülnek közvetlenül, mint az ipari megrendelések esetén, mivel a vezetőknek nem kell a nemzeti érdekeket képviselniük, vagy azokra válaszolniuk. A jelenlegi tendencia szerint az EU a nemzeti összérdek elvéről az európai hozzáadott érték⁽⁸⁾ elve felé mozdul el. Az ESA esetében egy európai űrterv kidolgozásának érdekében ez az elv különösen megfelelő lenne.

4.5.3 Az ESA és az EU közötti együttműködést a 2004 májusában hatályba lépett keretmegállapodás (HL L 261., 2004.8.6.) határozza meg. Az Európai Bizottság és az ESA tevékenységüket egy közös titkárságon keresztül hangolják össze, amely az Európai Bizottság, illetve az ESA végrehajtó testületének tisztviselőiből áll. Az ESA tagországai és az EU találkozóira az Európai Unió Tanácsának és az ESA Tanácsának a közös, miniszteri szintű gyűlésein, az „Űrtanácsokon” kerül sor. A Tanácsot a Magas Szintű Világűr-politikai Csoportban (HSPG - High-level Space Policy Group) ülésező tagországi képviselők alkotják. Az ESA Brüsszelben az európai intézményekkel való könnyebb kapcsolattartás céljából képvisleti irodát tart fenn.

4.5.4 Az „Űrtanács” mindezidáig szoros kapcsolatokat alakított ki az ESA és az Európai Bizottság között.

4.5.5 Az EUMETSAT egy jelenleg 26 tagországgal rendelkező kormányközi szervezet. Döntéshozó szerve a Tanács, amely a tagországok meteorológiai szolgálatainak képviselőiből áll; ezek a szolgálatok finanszírozzák az EUMETSAT tevékenységét országuk bruttó GDP-jének meghatározott arányában. A szervezet költségvetése 2010-ben kb. 300 millió euró volt.

4.5.6 Egyéb kormányközi szervezetek az Európai Környezetvédelmi Űrügynökség (EEA) és a Középtávú Időjárási Előrejelzések Európai Központja (ECMWF), amelyek mindketten a GMES-adatok és -szolgáltatások felhasználására vonatkozó megállapodás szerződő felei.

4.6 Kutatás és innováció

4.6.1 A kutatás az európai kultúra alapvető értéke. A kutatás és az innováció egyaránt hozzájárul a munkahelyteremtéshez, a jólét növeléséhez és az életminőség javításához. A kutatási tevékenység is alapvető fontosságú ahhoz, hogy a kulcsfontosságú technológiák terén csökkenjen Európa függősége. Az űrszektor olyan ágazat, ahol elsősorban az egyetemi kutatás, az ipari innováció és az innovatív technológiai fejlesztés között jönnek létre kapcsolatok és kötődések.

⁽⁵⁾ Group on Earth Observations.

⁽⁶⁾ Global Earth Observation System of Systems.

⁽⁷⁾ Kína: 6,1 milliárd USD, India: 861 millió USD, Brazília: 205 millió USD.

⁽⁸⁾ Lásd az Európai Parlament 2011. június 8-i állásfoglalásának 166. pontja: *Befektetés a jövőbe: új többéves pénzügyi keret (TPK) a Versenyképes, fenntartható és befogadó Európáért*: „...az a mód, ahogyan a saját erőforrások rendszere kifejlődött, a saját valódi erőforrásokat az úgynevezett »nemzeti hozzájárulásokkal« helyettesítve, túlzott hangsúlyt helyez a tagállamok közötti nettó mérlegekre, ami ellentmond az EU szolidaritási alapelveinek, a közös európai érdek csökkenése és az európai hozzáadott érték figyelmen kívül hagyása miatt...”.

4.6.2 Az űrkutatás finanszírozása a kutatás európai finanszírozási rendszereinek része. Az alkalmazások terén ennek ellenére az európai jelenlét nem megfelelő, ezért tenni kell annak érdekében, hogy az európai kutatási kapacitás új és innovatív alkalmazásokban testesüljön meg.

4.6.3 Az EU kutatási tevékenységét elsősorban a 7. keretprogram (2007–2013.) finanszírozza, amelynek 50,5 milliárd eurós költségvetéséből az űrszektor kb. 3 %-kal (1,4 milliárd euró) részesedik.

4.6.4 A 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretben a kutatásra és innovációra szánt finanszírozási eszközöket egy kutatási, innovációs és technológiai fejlesztési közös stratégiai keret (a Horizon 2020) fogja össze; érvényességének időszakában (2014–2020 között) a kutatásra fordítható alapok összege 80 milliárd euró lesz.

4.6.5 Az EU az Európa 2020 stratégiában azt a nagyratörő célkitűzést fogalmazza meg, hogy GDP-jének a 3 %-át fordítja kutatásra.

4.7 Közös biztonság és védelem

4.7.1 Az űrinfrastruktúrák – amint azt a közös biztonság- és védelempolitika elismeri – a biztonság és a védelem szempontjából lényeges szolgáltatásokat közvetítenek, különösen a válság-megelőzés és -kezelés terén.

4.7.2 Az űrinfrastruktúrák biztonságát veszélyezteti a növekvő mennyiségű űrszemét. Civil részről az ESA, katonai részről pedig az EDA (Európai Védelmi Ügynökség) indított programokat a világűr környezetének megfigyelésére (SSA). Az EU pedig most dolgozza ki a világűrbeli tevékenységekre vonatkozó magatartási kódexet.

4.8 Az európai űrprogram költségvetése

4.8.1 A vizsgálat alatt álló közleményben Európai Bizottság fontolóra veszi, hogy a 2011 júniusában elkészülő többéves pénzügyi keretben javaslatot tegyen egy európai űrprogramra.

A 2011 júniusában bemutatott, 2014–2020-as időszakra vonatkozó költségvetési javaslat az Európa 2020 ⁽⁹⁾ stratégia célkitűzéseinek megvalósítására irányul.

4.8.2 A pénzügyi keretben az európai űrprogramra vonatkozó javaslat nincs egyértelműen nevesítve, de a GMES és Galileo programokra az alábbi rendelkezések találhatók:

— TÖBBÉVES PÉNZÜGYI KERET 1. TÉTEL: Az *intelligens és inkluzív növekedés* keretében 7 milliárd EUR van elkülönítve a Galileo programra;

— A TÖBBÉVES PÉNZÜGYI KERET NEM TARTALMAZZA A KÖVETKEZŐT: a GMES finanszírozása 5,8 milliárd EUR összegű költségvetésből történik.

E finanszírozási javaslat a többéves pénzügyi keretből való kihasználása mind a [SEC(2011) 868 végleges, 2011.06.29.] bizottsági munkadokumentum ajánlásaival, amelyek a „Költségvetés az Európa 2020 stratégiához” dokumentum mellékletét képezik, mind az EU Versenyképességi Tanácsa által 2011. május 31-én elfogadott következtetésekkel éles ellentétben áll.

4.8.3 Tudni kell, hogy a GMES-re előirányzott költségvetés hogyan biztosítható anélkül, hogy veszélybe kerülne ez az Európa jövőbeli versenyképessége szempontjából kulcsfontosságú program a Föld-megfigyelés stratégiai területén, amelybe egy évtizednyi munka és 3 milliárd EUR került a mai napig befektetésre. A Versenyképességi Tanács 2011. május 31-i, 3094. ülésének említett következtetései (belső piac, ipar, kutatás és űr) szerint „a Bizottság ki fog dolgozni egy javaslatot a kiemelt programok [GMES, Galileo, a szerk. megj.] finanszírozására a következő többéves pénzügyi keretből és hogy „...mindkét program - európai program lévén - az EU felelősége alá tartozik, és uniós költségvetésből kell finanszírozni”.

4.8.4 A többéves pénzügyi keretre irányuló javaslatban felvázolt megközelítést 2011 végéig részleteiben meg kell határozni a kiadási programokra és az egyes stratégiai ágazatok eszközeire vonatkozó jogalkotási javaslatokban.

Kelt Brüsszelben, 2011. december 7-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

⁽⁹⁾ COM(2011) 500 végleges/2 – Az Európa 2020 stratégia költségvetése – I. rész.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság jelentése – Jelentés a versenypolitikáról, 2010

(COM(2011) 328 végleges)

(2012/C 43/06)

Előadó: **Paulo BARROS VALE**

2011. június 10-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság jelentése – Jelentés a versenypolitikáról, 2010

COM(2011) 328 végleges.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2011. november 10-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2011. december 7–8-án tartott, 476. plenáris ülésén (a december 7-i ülésnapon) 116 szavazattal, 7 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Összefoglalás és következtetések

1.1 Az EGSZB minden évben elemzi az Európai Bizottság versenypolitikai jelentését, élve a lehetőséggel, hogy megjegyzéseket és ajánlásokat terjesszen elő. Ezeket az idők során a hatóságok figyelembe vették, és ez olyan módosításokhoz vezetett, amelyek az általunk tapasztalt hatékonyságnövekedést eredményezték. Az elemzés idején az európai projekt hatalmas kihívásokkal szembesül: a szétaprózódás veszélye fenyeget, illetve – sokak szerint – felmerül annak kockázata, hogy az alig több mint fél évszázad alatt elért, kiemelkedő mértékű integráció nem éli túl ezt az időszakot. Az európaiak két nemzedék leforgása alatt sikeresen tették tartóssá a béke és a jólét csodálatos időszakát, amely az országok és régiók közötti szolidaritáson, illetve közös szakpolitikák kialakításának hosszú folyamatán alapul. Ennek a – meghátrálás vagy történelmi előrelépés közötti – választásnak a fényében kell tehát vizsgálnunk a különféle európai politikákat, különösen a versenypolitikát. Ha a válság és a tagállamok közötti esetleges konfliktusok következtében a politikák újból nemzeti szintre helyeződnének, a kormányok pedig protekcionista intézkedésekkel beavatkoznának a gazdaságba, az súlyosan érintené a belső piacot és a versennyel kapcsolatos politikákat, amelyek – legalábbis belső viszonylatban – már bizonyították jelentős érdemeiket.

1.2 A versenypolitikai jelentés legfrissebb kiadása, amely a 40. évfordulóra jelent meg, bemutatja a versenypolitika terén tapasztalható legfontosabb fejleményeket, és rámutat az uniós célkitűzésekre (az olyan egységes piac kialakítása, amely az általa jelentett előnyöket a legnagyobb mértékben kihasználni képes csoport, a fogyasztók érdekeit szolgálja, valamint a versenyképes szociális gazdaság létrehozása) elérése szempontjából betöltött jelentőségükre. Az EGSZB gratulál az Európai Bizottságnak a jelentéshez és az elmúlt negyven év során elért eredményekhez, de megjegyzi, hogy olybá tűnik, mintha a dokumentum – amint azt a jelentés is kimondja – a „napi gondok fölé emelkedve” felmagasztalná az Európai Bizottság által végzett munkát. A dokumentum természetesen hasznos, de jobb lenne, ha pusztán öndicsőítés helyett elemezné és értékelné a munka eredményeit

és hiányosságait. Így akár az is lehetővé válna, hogy összehasonlító elemzéseket végezzünk az uniós tagállamok és más jelentős országok között. A 40. évforduló kitűnő lehetőség lett volna az Európai Bizottság számára arra, hogy a történelem megfelelő elemzése alapján a versenypolitika modernizációjára és kiterjesztésére tegyen javaslatot, felmérve a fokozódó globalizációból következő fejleményeket és azokat az Európára nézve káros hatásokat, amelyeket a humán, anyagi és környezeti erőforrások féktelen kiaknázásán alapuló, a világnak azon a részein végbemenő változások és vállalat-áthelyezések okoznak, amelyek az európai társadalmakkal nem azonos értékeket vallanak, de amelyek hasznát húznak az Európa által a polgárai számára kiharcolt vásárlóerőből.

1.3 A gazdasági és pénzügyi válság 2010 folyamán továbbra is erőteljesen éreztette hatását, amit az államadóssággal kapcsolatos válság tovább súlyosbított. Az EGSZB rámutat azokra a torzulásokra, amelyeket a válság elhúzódása és az abból való kilábalás érdekében bevezetett ideiglenes intézkedések okozhatnak a verseny terén. Hangsúlyozza továbbá a szigorú nyomom követés és a megfelelő korrekciók mielőbbi végrehajtása jelentőségét. Létfontosságú, hogy a nemzeti gazdasági fellendülési tervek megvalósítását, valamint a versenyre kifejtett következményeiket figyelemmel kísérjék, értékelve a meghozott intézkedéseket. Csak így hozhatunk tájékozott döntéseket az érvényben maradó ideiglenes válságellenes intézkedések jövőjéről.

1.4 Az EGSZB üdvözlí a nemzetközi együttműködés terén tapasztalható fejleményeket, de ismét hangsúlyozni kívánja, hogy nagyon fontos garantálni a méltányos külkereskedelmet, biztosítva, hogy a harmadik országok ne húzassanak mesterségesen hasznát a kereskedelmi liberalizációból szociális vagy környezeti dömping révén. Garantálni kell, hogy betartsák a nemzetközi méltányos kereskedelem szabályait, továbbá a környezetvédelemre, illetve a vállalatok letelepedési és egyesülési szabadságára vonatkozó alapszabályokat. Európának ebben központi szerep jut. Az Európai Uniónak biztosítania kell azt is, hogy szigorúan alkalmazzák a WTO azon szabályait,

amelyek megtiltanak minden, az európai vállalatok különböző piacokhoz való hozzáférést esetleg akadályozó fellépést. Ezt olyan szabályok kialakításával lehetne elérni, amelyek a vállalatok méretétől, székhelyétől és a rájuk vonatkozó adóügyi kerettől függetlenül támogatják az esélyegyenlőséget. Az EU versenypolitikájának új szakaszba kell lépnie, melynek során új prioritásokat és új eszközöket határoz meg, és eredményesebb intézkedéseket hoz az EU-n kívüli országokkal való kereskedelem terén. Az EGSZB hangot kíván adni csatlósodottságának amiatt, hogy ezen a téren tett korábbi felhívásai nem eredményezték az EU ezen a téren alkalmazott megközelítésének modernizációját és kiterjesztését.

1.5 Biztosítani kell az ILO-nak a szakszervezeti jogokról és szabadságokról, a gyermekmunkáról, az embertelen munkakörülményekről és a sztrájkjogról szóló alapvető egyezményeinek való teljes körű és szigorú megfelelést. A belső piacon a tagállamok foglalkoztatással és esélyegyenlőséggel kapcsolatos nemzeti jogszabályait is össze kellene hangolni a versenytörzslások megelőzése érdekében. A válság által erősen érintett munkaerőpiac gondos figyelmet igényel annak érdekében, hogy a munkahelyek fenntartása, munkahelyteremtés és a mobilitás biztosítása segítségével elérhető legyen az Európa 2020 stratégia egyik prioritását jelentő inkluzív növekedés célkitűzése.

1.6 Az Európa 2020 stratégia kapcsán számos folyamatot említhetünk, amelyek ágazatspecifikus fejleményeit és eszközeit a jelentés részletezi. Felhívjuk a figyelmet az energiaágazat liberalizálásával járó veszélyekre az ellátás minősége és folyamatosága, valamint az árak tekintetében. A digitális menetrendet illetően hangsúlyozzuk annak jelentőségét, hogy az elektronikus hírközlő szolgáltatások kezelői és felhasználói bővítsék ismereteiket, hogy maximálisan ki tudják használni az ezen a téren történő erőfeszítéseket.

1.7 A nyersanyagárrakkal való spekuláció is éreztette hatását, bár a jelentés nem szól erről a témáról. Nagyon fontos a piacot azáltal támogatni, hogy az áringadozást szabályozni, annak a versenyre való hatását pedig tompítani képes eszközöket hozunk létre vagy alkalmazunk.

1.8 Az EGSZB aggodalmának kíván hangot adni amiatt, hogy a nemzeti versenyhatóságok nem képesek ellátni szabályozói szerepüket bizonyos olyan ágazatokban, ahol az árakat erősen befolyásolják a nyersanyagárak változásai, illetve ahol a nyersanyagokkal kapcsolatos költségek növekedése közvetlenül és azonnal hatott a fogyasztói árakra, ezeknek a költségeknek a csökkenése azonban nem járt ennek megfelelő, ellentétes irányú hatással. A piachoz való közelségük miatt a nemzeti versenyhatóságoknak – az intézkedéseket a regionális piacokra koncentrálni – a versenypolitika kulcsfontosságú beavatkozási eszközeként kell szolgálniuk.

1.9 Fel kívánjuk hívni a figyelmet a nemzeti versenyhatóságok általi felügyeletnek a nagy alapterületű kiskereskedelmi egységek szektorában betöltött jelentőségére. Ebben az ágazatban ugyanis a jelentős gazdasági csoportok alkupozíciója komoly versenytörzslást okozhat az erőfölénnyel való visszaélés miatt. Bár a vállalatok szabadon döntenek arról, hogy termékeiket miként értékesítik, jogos az aggodalom amiatt, hogy a

gyakorlatban a megállapodásokban a jelentős súlyt képviselő beszerzők szabhatják meg az árakat, ami egyértelműen ellentétes a tárgyalási pozíciók kiegyensúlyozottságával kapcsolatos szabályokkal, és így fokozatosan a termelési ágazat, valamint a kisméretű nagy- és kiskereskedők összeomlásához vezet.

1.10 Mindaddig nem történt jelentős előrelépés az EK antitörzsszabályainak megsértésére épülő kártérítési keresetekről szóló 2008-as fehér könyvben foglalt kezdeményezés kapcsán, és ez tovább rontotta a fogyasztói jogok egyébként is alacsony szintű védelmét ezen a területen. A jogsértések száma növekszik, a büntetés pedig elmarad. Az ezen a téren szükséges közösségi jogalkotási javaslatokat minél előbb össze kell állítani, hogy garantálni lehessen a kollektív vagy diffúz érdekeket sértő esetekkel kapcsolatos valódi jogorvoslatot. A méltányos kereskedelem és a tisztességes verseny alapvető jelentőséggel bír a fogyasztók számára. A termékek és szolgáltatások minőségére vonatkozó információknak helytállóaknak kell lenniük, a panasztételi eljárásokat pedig meg kell könnyíteni a fogyasztói jogok garantálása érdekében.

1.11 Az EGSZB üdvözlí az európai szabadsalomnak, a tulajdon védelméhez való hozzáférést megkönnyítı eszköznek a kialakítására irányuló munkát. Ez fontos ösztönzést jelent a kutatásba és az innovációba történı beruházások irányában. Az EGSZB reméli, hogy konszenzus alakul ki ennek a tulajdon védelmét célzó új rendszernek az elfogadása kapcsán.

1.12 Az önszabályozás hatékony eszköz lehet egyes piacok fejlődésének ösztönzésére és a méltányos kereskedelem előmozdítására. Az már bebizonyosodott, hogy egyes rendelkezéseknél és jogszabályoknál hatékonyabb és rugalmasabb eszköz arra, hogy megbirkózzunk bizonyos eseményeknek a piacokra és az azokon fellelhető termékekre és szolgáltatásokra kifejtett következményeivel. Az európai bizottsági jelentés nem tesz említést erről a lehetőségről, amit pedig meg kellene vizsgálni és figyelembe kellene venni.

1.13 A központi piacokra való eljutással kapcsolatos szállítási költségek gyakran akadályozzák az EU távoli vagy szigeti régiókban és az előnyösebb térségekben elhelyezkedő szereplők közötti egészséges versenyt. Ilyen esetekre kompenzációt, valamint olyan eszközöket kell kialakítani, amelyek előmozdítják az esélyegyenlőséget.

1.14 Az EGSZB üdvözlí az Európai Bizottság nyilvánított szándékát arra, hogy módosítsa a versenyről szóló jelentés felépítését, és a közismert tények egyszerű felsorolása helyett az EGSZB által feltett különböző kérdésekre válaszoljon. Érdemes kiemelni annak jelentőségét, hogy a jelentés tartalmában fokozottan stratégiai nézőpont érvényesül, ami inkább a versenypolitikáról, mint a versenyjogról szóló vitát teszi lehetővé.

1.15 Az EGSZB ugyanakkor nem érti, hogy miért nem utalnak az Európai Bizottság jelentésében arra, hogy az európai szerződéseknek megfelelően azokkal az állami szervekkel is be kell tartatni a versenyszabályokat, amelyek a magánszektor vállalatai számára meghirdetett műveletekben vesznek részt.

2. A versenypolitikáról szóló 2010. évi jelentés tartalma

2.1 A jelentés hat részből áll: versenypolitikai eszközök, a politika végrehajtása az egyes ágazatokban, az Európai Versenyhatóságok Hálózata és a nemzeti bíróságokkal való együttműködés, nemzetközi tevékenységek, a fogyasztói szervezetekkel kapcsolatos kezdeményezések, illetve intézmények közötti együttműködés.

2.2 Eszközök

2.2.1 A válság leküzdésére nyújtható állami támogatásokra vonatkozó ideiglenes keretszabály végrehajtásának nyomon követése

2.2.1.1 Válaszul az államadósággal kapcsolatos válság miatt a pénzügyi szektor előtt álló nehézségekre, a bankok finanszírozáshoz jutásának megkönnyítése érdekében meghosszabbították a támogatási intézkedéseket. Az állami garanciák ugyanezzel a céllal történő nyújtása hatékony eszköznek bizonyult.

2.2.1.2 Ezenkívül – bár csökkentett számban, és azokat a kkv-kra korlátozva – meghosszabbították azokat a támogatási intézkedéseket, amelyek célja a vállalatok hitelhez jutásának megkönnyítése volt.

2.2.1.3 Sürgősen fel kell mérni, hogy milyen hatással és előnyökkel jártak ezek az intézkedések. Ez alapul szolgálhatna annak felméréséhez, hogy milyen előnyökkel és hátrányokkal jár az ilyen kedvezmények biztosítása, hogyan hatnak a versenyre e kedvezmények, illetve célszerű-e az ilyen jellegű támogatás 2012-ben történő folytatása.

2.2.2 Gazdasági kiigazítási programok

2.2.2.1 Görögország és Írország gazdasági kiigazítási programja kötelezővé tett egyes, versennyel kapcsolatos intézkedéseket. Ezek között Görögországban szerepelt a nemzeti versenyhatóság reformja, a zárt szakmák liberalizálása és egy új befektetési törvény létrehozása. Írországban a program részeként jogszabályi módosításokkal megszüntették a kereskedelem és a verseny korlátait a jelenleg nemzeti jogszabályok által védett ágazatokban.

2.2.2.2 A nemzeti szintű túlzott eladósodottság természetesen versenytorzulást okoz, mert előmozdítja egyes gazdasági szereplők tevékenységét. Másodsorban nagyobb erőfeszítéseket követel meg a polgárok részéről az államháztartás egyensúlyának visszaállítása érdekében, és így másoknál kedvezőtlenebb helyzetbe hozza őket. A Görögország és Írország, valamint Portugália támogatását szolgáló intézkedéseknek folytatódniuk kell; gondos figyelmet kell azonban szentelni esetleges versenytorzító hatásuknak.

2.2.3 Az antitröszt-rendelkezők végrehajtása

2.2.3.1 Az antitröszt-rendelkezőket intenzíven alkalmazták: az Európai Bizottság módosította a – mind a vertikális, mind pedig a horizontális megállapodásokra vonatkozó – csoportmentességi rendeletet.

2.2.3.2 Az EK antitröszt-szabályainak megsértése miatti kártérítési keresetokról szóló 2008-as fehér könyv kapcsán – ellenében az EGSZB számos véleményében megfogalmazott javaslataival, hogy hozzanak létre egy kollektív jogorvoslati és kártérítési eljárást (közösségi szintű kollektív kereset) – az a határozat született, hogy újabb nyilvános vitát indítanak, amelynek nem feladata, hogy meghatározza a kollektív jogorvoslatra vonatkozó jövőbeli jogszabályjavaslatok kialakítása során figyelembe veendő általános alapelveket. Sürgősen jogszabályi megoldásokat kell találni ennek kapcsán a fogyasztók és a vállalkozások védelmére.

2.2.3.3 Érdemes megemlíteni a hét, kartellel kapcsolatos határozat eredményeként 70 vállalatra (azaz 27-tel többre, mint 2009-ben) kiírt büntetést és az egészségügyi szolgáltatások piacán megszületett első antitröszt-határozatot.

2.2.3.4 Az erőfölénnyel való visszaélés elleni küzdelem során négy határozat született az energetikai ágazatban, illetve számos eljárást indítottak az információs és kommunikációs technológiák (ikt) szektorában is.

2.2.4 Összefonódások ellenőrzése

2010-ben a gazdasági válság miatt viszonylag kis számú összefonódást jelentettek be. Az Európai Bizottsághoz 274 összefonódásról érkezett bejelentés, 16 határozat feltételekhez kötött volt, tiltó határozat nem született.

2.2.5 Az állami támogatások ellenőrzése

2.2.5.1 A 2010-ben jóváhagyott támogatások túlnyomó része a közös európai érdekek horizontális céljaihoz kapcsolódott (kultúra és hagyományörzés, regionális kohézió, környezetvédelem, kutatás-fejlesztés és innováció, valamint a természeti katasztrófák által okozott károk megtérítése).

2.2.5.2 Kiemeljük, hogy kézikönyv jelent meg az állami támogatásra vonatkozó uniós jogszabályok nemzeti bíróságok általi végrehajtásáról, hogy segítséget nyújtson a nemzeti bíróságoknak az ilyen ügyek kezelésében.

2.3 Az egyes ágazatokkal kapcsolatos fejlemények

2.3.1 A pénzügyi szolgáltatások szektorában a versenyhez kapcsolódó legfőbb intézkedés az ideiglenes szabályozási keretrendszer létrehozása volt. Korlátozott számú összefonódási ügy vizsgálatára került sor, elsősorban az állami támogatáshoz szükséges szerkezetátalakítási feltételek kapcsán. Alapvető szükség van a pénzügyi stabilitás megteremtésére irányuló erőfeszítésekre, amelyeknek folytatódniuk kell. Annak érdekében azonban, hogy elkerüljük az Egyesült Államokban előállt helyzet megismétlődését, nem szabad alábecsülni a piaci spekuláció által jelentett veszélyt.

A korábban végzett munka alapján az Európai Bizottság jogilag kötelezővé tette a Visának az azonnali bankkártyás tranzakciókra alkalmazható multilaterális bankközi díjakra vonatkozóan felajánlott kötelezettségvállalásait.

2.3.2 2010 novemberében, az Európa 2020 stratégia keretében jelent meg a következő 10 évre szóló energiastratégia, amelynek célja az egységes energetikai piac létrehozása. A nyílt versenypiac létrehozása ebben az ágazatban egyértelmű előnyökkel jár a fogyasztók számára. Hangsúlyozni kell azonban, hogy a fogyasztók aggódnak az energiaellátás minősége és folyamatossága miatt, különösen ott, ahol az érintett országban kívüli vállalatok biztosítják a szolgáltatásokat.

Az Európa 2020 stratégiában rögzített, az éghajlattal és az energiával kapcsolatos célkitűzéseknek megfelelően további ösztönzésben részesültek olyan intézkedések, amelyek a megújuló energiafajták termelését, az energiatakarékosságot és a szennyezett telephelyek szanálását segítik elő.

2.3.3 Az Európai Bizottság az Európa 2020 stratégia részeként elindította európai digitális menetrendjét. Ennek elsődleges célja a távközlési szolgáltatások egységes piacának létrehozása, illetve különös hangsúlyt helyez arra, hogy közel nulla legyen a különbség a roaming és a belföldi tarifák között, illetve hogy a széles sávú szolgáltatások lefedettsége kiterjedjen minden európai polgárra. Fontos kihívásként jelentkezik az, hogy egyensúlyt érjünk el az elektronikus kereskedelemmel foglalkozó vállalkozások és a kisvállalkozások közötti verseny, valamint a fogyasztók tisztességtelen gyakorlatokkal szembeni védelme kapcsán. A szolgáltatók legalitásával, a fizetések biztonságosságával és a személyes adatok védelmével kapcsolatos fogyasztói bizalmat meg kell erősíteni.

2.3.4 Az ikt piacon az Európai Bizottság tevékenységének középpontjában az együttműködési megállapodásokra vonatkozó iránymutatások kialakítása volt, amelynek segítségével előmozdíthatja a versenyt a piacon, és így hozzájárulhat az Európa 2020 stratégia egyik célkitűzéséhez, a hatékony termékek és szolgáltatások biztosításához. Ezen a területen a jövőben is figyelmet kell fordítani a szolgáltatók és a végső felhasználók képzésére képességeik bővítése érdekében.

2.3.5 A média területén az Európai Bizottság tovább támogatta az analóg műsorszórásról a digitálisra történő átállást.

2.3.6 A közösségi szabadság létrehozásának sürgőssé válása miatt tovább folyik az egységes uniós gyógyszeripari szabadalmi rendszer kialakítására irányuló munka. Bejelentették az árképzési és visszatérítési eljárások minimális szabályait meghatározó, ún. transzparencia irányelv felülvizsgálatát is.

2.3.7 Az egészségügyi ágazatban több olyan magántulajdonú egészségügyi szolgáltató panaszát is vizsgálták, akik azt állították, hogy tisztességtelen bánásmódban részesültek az állami szolgáltatókkal szemben. A jelentés azonban nem szól ezeknek a panaszoknak az eredményéről.

2.3.8 A válság által 2009-ben súlyosan érintett közlekedési szektor számára a 2010. év a talpra állás éve volt: az árak nagyjából visszaálltak a válság előtt szintre.

2.3.8.1 A légi szállításban jogilag kötelezővé vált a British Airways, az American Airlines és az Iberia légitársaságok transzatlanti járatokkal kapcsolatos kötelezettségvállalása, illetve

jóváhagyták a British Airways és az Iberia, valamint a United Airlines és a Continental Airlines összefonódását.

2.3.8.2 A vasúti és szárazföldi szállítás terén elfogadták az első vasúti csomag átdolgozására vonatkozó javaslatot. Ennek célja a verseny megerősítése egy egységes európai vasúti térség létrehozásával.

2.3.8.3 A tengeri közlekedés terén az ágazatra és a kiegészítő támogatásra vonatkozó iránymutatások alapján jóváhagyták a „tengeri gyorsforgalmi utak” projekt támogatását azzal a céllal, hogy áttérjék a Franciaország és Spanyolország közötti közúti forgalmat. Az Európai Bizottság tanulmány készítésébe is kezdett a kikötői infrastruktúrák működéséről és állami finanszírozásáról.

2.3.9 A postai szolgáltatások teljes megnyitásának határidejét 11 tagállam esetében kitolták, és az Európai Bizottság folytatta a liberalizáció figyelemmel kísérését, biztosítva, hogy a közszolgáltatási feladatokat ellátók ne jussanak tisztességtelen előnyökhöz.

2.3.10 Az autóiparban a versennyel kapcsolatos legfőbb probléma az ágazat szükséges szerkezetátalakítása és környezetbarátabb autók kifejlesztése.

Az értékesítés utáni piacok és az új járművek értékesítése számára vertikális csoportmentességi rendeletet fogadtak el, amely a gépjárműgyártókra és a márkakereskedőkre, javítóműhelyekre, illetve alkatrész-forgalmazókra vonatkozik. Az autóiparban 15 összefonódást is jóváhagytak.

2.3.11 Az élelmiszer-ipari szállítók és vevők tárgyalási pozíciójának különbségéből adódó, a versennyel kapcsolatosan jelentkező problémákra válaszul az Európai Bizottság létrehozta az élelmiszer-ellátási lánc működésének javításával foglalkozó magas szintű fórumot.

Az ágazatot egyre inkább nagyméretű csoportok dominálják, aminek egyértelműen az ár terén versenyezni képtelen kisbolti kereskedelem, valamint a nagy csoportok ereje miatt alacsony haszonkulccsal üzemelni kénytelen kisebb kereskedők, termelők és forgalmazók látják kárát. A nemzeti versenyhatóságok részéről nem tapasztalható megelőző intézkedés ebben az ágazatban a – piacra fokozottan káros – erőfölénnyel való esetleges visszaélések kapcsán. Nem elegendő csupán a bevált gyakorlatokat kiválogatni: az intézkedéseknek inkább a felügyeletre és az erőfölénnyel való visszaélés elősegítését szankcionáló gyakorlatokra kellene koncentrálniuk.

2.4 Az Európai Versenyhatóságok Hálózata és együttműködés a nemzeti bíróságokkal

Az Európai Versenyhatóságok Hálózata 2010-ben is folytatta tevékenységét, bizonyítva jelentőségét az antitröszt szabályok megvitatásában és a végrehajtásukkal kapcsolatosan szerzett tapasztalatok cseréjében. Létrehoztak egy, az összefonódásokkal foglalkozó munkacsoportot, és felülvizsgálták a horizontális megállapodásokkal és a vertikális korlátozásokkal kapcsolatos csoportmentességi rendeleteket és a hozzájuk tartozó iránymutatásokat.

2.5 Nemzetközi tevékenységek

2.5.1 Folytatódott a munka a nemzetközi versenyügyi együttműködés területén, és az Európai Bizottság 2010-ben is részt vett a Nemzetközi Versenyügyi Hálózatban, valamint az OECD versenybizottságában. Intenzív volt az Egyesült Államokkal folytatott együttműködés, és tárgyalások kezdődtek a Svájci Államszövetséggel a verseny témájában. Említésre érdemes a Kínával folytatott együttműködésnek és a monopóliumellenes törvényről folytatott párbeszédnek tulajdonított kiemelt jelentőség, illetve a Versenypolitikai Főigazgatóság együttműködése Indiával a korlátozó hatású megállapodások, az erőfölénnyel való visszaélés és az összefonódások ellenőrzése tárgyában.

2.5.2 Végezetül megindultak a csatlakozási tárgyalások Horvátországgal a versenypolitikai fejezetről, a török parlament pedig törvényt fogadott el az állami támogatásokról.

2.6 Párbeszéd a fogyasztói szervezetekkel és más érdekeltekkel

2.6.1 A Versenypolitikai Főigazgatóság weboldalán „fogyasztói sarkot” indítottak az Unió minden hivatalos nyelvén, ahol tájékoztatást kaphatunk a versenypolitika szerepéről, főbb kezdeményezéseiről és célkitűzéseiről.

2.6.2 Az európai fogyasztói tanácsadói csoport (ECCG) véleményt tett közzé a kártérítési keresetekről, és a csoporttal konzultációra került sor a vertikális korlátozások témájában is.

2.7 Intézmények közötti együttműködés

2.7.1 Októberben életbe lépett egy új keretmegállapodás az Európai Parlament és az Európai Bizottság között.

2.7.2 Az **Európai Parlament** állásfoglalást fogadott el a 2008-as versenypolitikai jelentésről, a gépjárművekre vonatkozó csoportmentességi rendeletről, a horizontális megállapodásokról és a versenyképtelen szénbányák bezárásához nyújtott állami támogatásokról szóló tanácsi határozatról.

2.7.3 Az Európai Bizottság tájékoztatást nyújtott a **Tanács** számára a versenypolitikai kezdeményezésekről, különös tekintettel a válság miatt életbe léptetett állami támogatási intézkedésekre.

2.7.4 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság azáltal járult hozzá a versenypolitikához, hogy véleményt fogadott el a 2008-as versenypolitikai jelentésről, a versenyképtelen szénbányákról, a hajógyártásról és a gépjárművekre vonatkozó csoportmentességi rendeletről.

Kelt Brüsszelben, 2011. december 7-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és a tanács irányelvre a kedvezési célú vízi járművekről és a motoros vízi sporteszközökről

(COM(2011) 456 végleges – 2011/0197 (COD))

(2012/C 43/07)

Előadó: **PÁSZTOR Miklós**

A Tanács 2011. szeptember 1-jén, az Európai Parlament pedig 2011. szeptember 13-án úgy határozott, hogy az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a kedvezési célú vízi járművekről és a motoros vízi sporteszközökről

COM(2011) 456 végleges – 2011/0197 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2011. november 10-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2011. december 7-8-án tartott, 476. plenáris ülésén (a december 8-i ülésnapon) 143 szavazattal 7 ellenében, 10 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözli a kedvezési célú vízi járművekről és a motoros vízi sporteszközökről szóló irányelv megszületését. Fontos előrelépésnek tartja az Unió közös céljainak megvalósításában. Bár korlátozott jelentőségű területről van szó, de az irányelv hatályba lépése több horizontális cél magvalósulását segíti. Ez az irányelv segíti a „2020 stratégia” versenyképességi és foglalkoztatási céljainak elérését. A környezetvédelmi szigorításai pedig a „Biodiverzitásról” és a „Tiszta levegőről” szóló stratégiák céljainak elérését segítik fontos területen.

1.2 Az EGSZB különösen jelentősnek értékeli, hogy az új szabályozás a környezeti szigorítások ellenére segíti a szektor versenyképességét azzal, hogy alkalmazkodik a globális piacok elvárásához és ezzel megszünteti az itt jelentkező versenyhátrányokat. Az EGSZB kifejezi azon reményét, hogy egyre több területen található majd hasonló szinergikus hatás a minőségi előírások és a versenyképesség között. A továbbiakban javasolható egy szorosabb együttműködés a transzatlanti partnerekkel a minőségi paraméterek azonos kezeléséről.

1.3 Az EGSZB méltányolja a Bizottság szándékát az intézményrendszer hézagmentes és megfelelő működésének kialakítására. Ugyanakkor felveti, hogy valójában a leírtak olyan általános módon fogalmazottak, hogy bármely más árucikk esetében ugyanilyen eljárásokat, intézményeket kell alkalmazni.

1.4 Az EGSZB egyetért általában az irányelvtervezet részleteivel is. Ugyanakkor pontosításokat javasol az alábbi pontokon:

— Legyen egyértelmű, hogy a biztonsági és a kibocsátási előírások minden vízre érvényesek, nem csak a tengerekre.

— A biztonsági előírások minden érintett hajótípusra vonatkoznak.

— A kismotorok esetében rövidebb átmeneti idő is lehetséges.

— A zajszennyezés esetében a helyi szabályozások uniós ellenőrzésének szigorítása.

1.5 Az EGSZB kifejezi azt az elvárását, hogy az Unió a környezetvédelmi előírások és szabályozások minden területén igyekezzen az élen járni és utat mutatni a világ többi részének.

1.6 Az irányelv előkészítésének tapasztalatai alapján az EGSZB elvárja a Bizottságtól, hogy a konzultációk során minél szélesebb csoportokat vonjon abba be és tegye lehetővé, hogy a kérdőívek minden érintett nyelven elérhetőek és kitölthetőek legyenek.

2. Az irányelvtervezet tartalma

2.1 A Bizottság tervezete két szempont alapján kívánja újr szabályozni a kedvezési célú személyi hajók normáiról szóló 1994-es irányelvét. Az első a környezetvédelmi kívánalmak erősítésének szempontja, a másik a jogszabályi keretek változásáé.

2.1.1 A környezetvédelmi előírások megváltoztatása két okból is kívánatos. Egyrészt a megnövekedett hajószámok és azok hatása miatt. Elsősorban a nitrogénoxidok kibocsátása nőtt radikálisan, de más szennyező anyagoknál is megfigyelhető az emelkedés az érintett földrajzi régiókban. Másrészt a nemzetközi piacon ma már versenyhátrányt jelent, különösen az Egyesült Államokkal szemben, hogy kibocsátási normáink enyhék. Így az exportőrjeink nehéz helyzetben vannak.

2.1.2 A 765/2008/EK rendelet, valamint a 768/2008/EK határozat elfogadásának következtében új irányelvet kell hozni a kedvtelési célú vízi járművekre vonatkozóan is. E rendeletek a gazdasági szereplők kötelezettségei, a megfelelőség-értékelési szervekre és azok hatásköreire, a piacfelügyeleti hatóságokra, valamint a CE jelölésre vonatkozóan jelentenek kötelezettséget arra, hogy a Bizottság összehangolja az ágazati jogszabályokat, különösen a hatásértékelések bizonytalanságainak kiküszöbölésére. Ezzel szolgálja a jogbiztonságot minden szereplő számára.

2.2 A javaslat igyekszik a korábbiaknál pontosabb definíciókat adni a szabályozandó tárgyban és. Meghatározásra kerül a kedvtelési célú hajó és a személyi vízi jármű fogalma a megfelelő kivételekkel együtt. Definíálták továbbá a különböző piaci szereplőket is.

2.3 A javaslat a továbbiakban részletesen előírja a fogyasztóvédelmi és a környezetvédelmi megfelelőség intézményrendszereit és azok működését és hatásköreit. Összességében lehetővé teszi, hogy a helyi vagy nemzeti hatóságok csak alapként kezeljék az irányelv előírásait, és a szubszidiaritás elve alapján a helyi igényeket és lehetőségeket is figyelembe vegyék az implementáció során.

2.4 Az irányelv mellékletei tartalmazzák a biztonsági és egészségügyi elvárásokat, valamint környezeti normatívákat és egyéb eljárási dokumentumokat. Ezek egyrészt alkalmazkodnak a hajózás biztonsági feltételeihez. Szigorítják a káros anyag kibocsátás normatíváit, így azok összhangba kerülnek az Egyesült Államok hasonló előírásaival.

2.4.1 Ugyanakkor a hangszennyezés esetében nem javasolnak határérték változást a korábbiakhoz képest. Ennek oka, hogy az több olyan hatás együtteseként jön létre, amely nehezen szabályozható uniós szinten. Itt különösen fontos a helyi szabályozás szerepe.

2.5 A tárgy természete szerint az irányelv a Bizottsághoz delegálná a Mellékletbe foglalt környezeti normatívákhoz (kivéve a határértékeket) rendelt megfelelési procedúrák és technikai dokumentumok változtatásának jogát. Ez a technikai-tudományos fejlődéshez való rugalmas alkalmazkodást teszi lehetővé.

2.6 Az irányelv fontos eleme, hogy megfelelő átmeneti időt kíván biztosítani a gyártók és a kereskedők számára az átálláshoz. Ezt általában három évben adja meg a kibocsátási normatívák esetében a hatályba lépéstől számítva. További három évvel meghosszabbodik az alkalmazkodási periódus azon kis- és középvállalkozások esetében, amelyek 15kW-nál kisebb teljesítményű külmotorokat hoznak forgalomba.

3. Általános értékelés

3.1 Jelen tervezet egy 270 000 fős végtermék, motor és alkatrész⁽¹⁾ előállító iparág, 37 000 vállalkozásának újra szabályozását jelenti, ahol létezik „saját célú termelés” is, mint a szabadidő sajátos eltöltési formája. Az értelmezés szerint a 2,5 és 24 méter közötti testhosszal rendelkező vízi járművekről van szó, amelyek nem szállítanak fizető utasokat. Külön kategória a legfeljebb 4 méter hosszú személyi vízi jármű az újr szabályozásban, kipótolva a korábbi hiányokat.

3.2 Az EGSZB üdvözlí a Bizottság törekvését, hogy a környezet- és fogyasztóvédelmi előírásokat szigorítani igyekszik az általános céloknak megfelelően ezen a területen is. Különösen szerencsés egybeesésként kell értékelni, hogy az új szabályozás a környezeti szigorítások ellenére segíti a szektor versenyképességét azzal, hogy alkalmazkodik a globális piacok elvárásához és ezzel megszünteti az itt jelentkező versenyhátrányokat. Az EGSZB kifejezi azon reményét, hogy egyre több területen található majd hasonló szinergikus hatás a minőségi előírások és a versenyképesség között. A továbbiakban javasolható egy szorosabb együttműködés a transzatlanti partnerekkel a minőségi paraméterek azonos kezeléséről.

3.3 Bár a Bizottság igen sok szempontnak igyekezett megfelelni és ez sikerült is igen sok ponton, de felmerül az a kérdés, hogy milyen földrajzi egységre vonatkozik igazán a szabályozás. Több jel utal arra, hogy a tengeri hajózás a megcélzott terület. Szerencsésebb lenne, ha a direktíva egyértelműbben fejezné ki, hogy a belső vizekben is használható vízi járműre vonatkozik.

3.4 Az irányelv tervezete igen részletesen foglalkozik a megfelelőségi intézményrendszer elveivel, szereplőivel és azok felelősségeivel, hatáskörével és feladataival. Az EGSZB elfogadja és méltányolja a Bizottság szándékát az intézményrendszer hézagmentes és megfelelő működésének kialakítására. Úgy értékeli, hogy e területen az irányelv tervezet megfelel az elvárásoknak.

3.4.1 Ugyanakkor felveti, hogy valójában a leírtak olyan általános módon fogalmazottak, hogy a kedvtelési célú hajózás eszközeinek szabályozási céljait meghaladják. Tulajdonképpen bármely más árucikk esetében ugyanilyen eljárásokat, intézményeket kellene alkalmazni. A hajózást illetően az érdemi részek a mellékletekben fogalmazódnak meg. Az EGSZB úgy látja, hogy megérett az idő egy egységes fogyasztóvédelmi szabályozásra, amely ezeket az eljárásrendeket és intézményeket együttesen kezeli, így az ágazati szabályozás ténylegesen az ágazat ügyeit venné számba. Ez az eljárás mód nagyban segítené a közösségi jogszabályok átláthatóságát, érthetőségét és elfogadottságának növelését.

⁽¹⁾ Olyan önálló termék, amely beépül más termékbe, de önállóan is használható.

3.5 Az EGSZB támogatja, hogy a Bizottság delegált jogkört kapjon a mellékletek módosításában azzal, hogy a módosítások esetében a véleményezési jogát megtarthassa és részvevője lehessen annak a bizottsági munkának, amelyben a módosítások megfogalmazódnak.

3.6 Az EGSZB úgy látja, hogy a bizottság nem használt ki minden lehetőséget arra. Hogy a lehető legszélesebb módon vonja be az érdekelteket a konzultációba, amikor csak angol nyelven tette lehetővé az írásos konzultációt. Az EGSZB elvárja a Bizottságtól, hogy a továbbiakban a kérdőívek minden érintett nyelvén elérhetőek és kitölthetőek legyenek.

4. Speciális megjegyzések

4.1 Az EGSZB egyetért a vízi jármű kategóriák megjelölésével és általában a kivételekkel is.

4.1.1 Ugyanakkor felvetjük azt a kérdést, hogy a versenycélú járművek esetében is szabályozni kellene a kibocsátást valamilyen mértékben. Ez a technológiai fejlődést is jelentősen segítené. Indokolt lehet teljesítménycategóriánként kibocsátási szinteket generálni.

4.1.2 Kérdések merülnek fel a kereskedelmi célúság esetében is. Az EGSZB úgy gondolja, a biztonsági és a kibocsátási szabványok függetlenek a hajó igénybe vételi módjától.

4.1.3 Az EGSZB javasolja továbbá, hogy a nem motor meghajtású hajók is „expressis verbis” szerepeljenek a szabályozásban, hiszen azok biztonsági elvárásai nem különböznek a motorosokétól, még ha a technikai megoldások mások, de ez a normák szintjén nem jelentkezik.

4.2 Az EGSZB egyetért a szennyezőanyag kibocsátási normatívákkal, azok emelését támogatja. Fontosnak tartjuk azonban hangsúlyozni, hogy az Unió vállalásának megfelelően a továbbiakban ne követője legyen a követelmények fokozásának, hanem ösztönzője. Különösen az implementációs jelentésekben kellene ennek hangsúlyosan szerepelni, és a „committee procedure” egyik feladata lehetne, hogy ezen irányelvet összekösse az innovációs intézkedésekkel.

4.3 Az EGSZB egyetért továbbá azzal, hogy a hangszennyezésben a szigorítást a helyi szabályozásban kell erősíteni. Ugyanakkor ennek uniós számonkérésének lehetőségét meg kell teremteni a civil társadalom szereplőinek bevonásával.

4.4 Az EGSZB támogatja az átmeneti időket a piaci szereplők számára.

4.5 Az EGSZB támogatja a megfelelőségi intézményeket és reméli, hogy azok nem a bürokráciát növelik pusztán, hanem hatékonyan szolgálják a fogyasztó- és a környezetvédelem ügyét. Támogatja, hogy ilyen ügyekben nem megfelelő az önszabályozás és az érintett gazdasági szereplők bizottságainak tevékenysége, ugyanakkor konzultációs szerepüket erősíteni kell ezekben a folyamatokban.

4.5.1 Ehhez fel kell használni a legújabb információs technológiákat és erre a Bizottságnak ösztönöznie kell a tagállamokat.

4.6 Az EGSZB támogatja, hogy minden ebbe a kategóriába eső vízi jármű átessen a megfelelőségi eljárásokon, értve ezalatt a saját célra építetteket is.

Kelt Brüsszelben, 2011. december 8-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Staffan NILSSON

MELLÉKLET

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményéhez

- a) A következő módosító indítványt, amelynél a támogató szavazatok száma az összes leadott szavazat több mint egynegyede volt, a vita során elutasították (az eljárási szabályzat 54. cikkének (3) bekezdése alapján):

1.4 pont

A következőképpen módosítandó:

Az EGSZB egyetért általában az irányelvtervezet részleteivel is. Ugyanakkor pontosításokat javasol az alábbi pontokon:

- Legyen egyértelműbb, hogy a biztonsági és a kibocsátási előírások minden vízre érvényesek, ~~nem csak a tengerekre.~~
- A biztonsági előírások minden érintett hajótípusra vonatkoznak.
- ~~A kismotorok esetében rövidebb átmeneti idő is lehetséges.~~
- A zajszennyezés esetében a helyi szabályozások uniós ellenőrzésének szigorítása.

Indokolás

Az európai bizottsági javaslat elején (indirekt módon), valamint más részeiben, például a jelzőfényekről szóló részben és az I. mellékletben (konkrétan) megtalálható meghatározások szerint a szabályok minden vízre érvényesek. Az európai bizottsági szöveg nem helyezi a hangsúlyt a tengerekre; úgy tűnik, ez csak az előadó értelmezése.

A módosító indítványról tartott szavazás eredménye:

Mellette: 69
Ellene: 78
Tartózkodott: 13

- b) A szekció véleményéből az alábbi szövegrészeket elutasították, hogy egy, a Közgyűlés által elfogadott módosítás kerülhessen a helyükbe, azonban a szavazók több mint egynegyede mellettük voksolt:

1.3 pont

A következőképpen módosítandó:

Az EGSZB méltányolja az Európai Bizottság szándékát az intézményrendszer hézagmentes és megfelelő működésének kialakítására. Ugyanakkor felveti, hogy valójában a leírtak olyan általános módon fogalmazottak, hogy bármely más árucikk esetében ugyanilyen eljárásokat, intézményeket kell alkalmazni. Az EGSZB úgy látja, hogy megérett az idő egy egységes fogyasztóvédelmi szabályozásra, amely ezeket az eljárásrendeket és intézményeket együttesen kezeli, így az ágazati szabályozás ténylegesen az ágazat ügyeit venné számba. Ez az eljárás mód nagyban segítené a közösségi jogszabályok átláthatóságát, érthetőségét és elfogadottságának növelését.

A módosító indítványról tartott szavazás eredménye:

Mellette: 73
Ellene: 70
Tartózkodott: 13

4.4 pont

A következőképpen módosítandó:

Az EGSZB támogatja az átmeneti időket a piaci szereplők számára. Indokolt lehet a kismotorok esetében egy vagy két további évet adni csak a javasolt három év helyett.

A módosító indítványról tartott szavazás eredménye:

Mellette: 78
Ellene: 49
Tartózkodott: 10

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az EU gyermekjogi ütemterve

(COM(2011) 60 végleges)

(2012/C 43/08)

Előadó: JOÓ Kinga

2011. február 15-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Az EU gyermekjogi ütemterve

COM(2011) 60 végleges.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció 2011. november 8-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2011. december 7–8-án tartott, 476. plenáris ülésén (a december 7-i ülésnapon) 170 szavazattal 2 ellenében, 5 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Összefoglaló és ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözlí az EU gyermekjogi ütemtervről szóló közleményt (továbbiakban: a Közlemény), amelyet az Európai Bizottság 2011. február 15-én tett közzé, és reményét fejezi ki, hogy ez elindítja majd az ENSZ Gyermekjogi Egyezménye teljes körű alkalmazásának, valamint a gyermekjogok lehető leg szélesebb körű érvényesítésének folyamatát. A Közlemény 4 éves előkészület után készült el, előzménye a 2006 júliusában készült „Az EU gyermekjogi stratégiája felé” (*Towards an EU Strategy on the Rights of the Child*) bizottsági közlemény volt, amelyről az EGSZB véleményt készített⁽¹⁾.

1.2 A gyerekek az EU meghatározó népességcsoportját alkotják, akiknek jóléte (*welfare*) és jólléte (*wellbeing*) alapvető fontosságú, mind az ő közérzetük, életminőségük, mind pedig a jövőbe való befektetés szempontjából. A magas minőségű és jogokkal biztosított gyermekkor a garancia arra, hogy a társadalmi-gazdasági fejlődés biztosítható legyen, és az EU céljait minden területen sikeresen valósíthassa meg. Hangsúlyozni kell, hogy annak a szemléletnek, mely szerint a gyermek „befektetés a jövőbe”, együtt kell járnia az örömteli gyermekkor koncepciójával is, mivel a gyerekeknek és a társadalomnak nem csak a jövője, hanem jelene is fontos.

1.3 Az EGSZB megjegyzi, hogy az Európai Unióról szóló szerződés 3. cikkének (3) bekezdése a gyermekjogok védelmét az Európai Unió célkitűzései közé emelte, és hogy ezt a jogvédelmet a kötelező érvényű Alapjogi Charta is lefekteti. A Charta minden uniós intézmény és szerv fellépésére, valamint az uniós jogszabályok végrehajtása során a tagállamokra is vonatkozik. Tehát minden új uniós jogalkotási javaslatot meg kell vizsgálni abból a szempontból, hogy milyen hatással van az alapvető jogokra, köztük a gyermekek jogaira.

1.4 Az EGSZB megjegyzi, hogy a Közlemény szerény és korlátozott célokat fogalmaz meg. Az Európai Unió a fogyatékossgal élők jogairól szóló ENSZ-egyezményt ratifikálta⁽²⁾, az ENSZ Gyermekjogi Egyezményét azonban nem. Az EU-nak megoldást kellene találnia arra, hogy egyoldalúan csatlakozzon ehhez az egyezményhez⁽³⁾. A tagállamoknak kétvétenként átfogó jelentést kellene készíteniük a gyermekek helyzetéről, amely nemcsak a gyermekek gazdasági helyzetére térne ki, hanem a jólétükhöz hozzájáruló egyéb tényezőkre is, szisztematikus adatgyűjtés, kutatás és elemzések alapján. Ez megkönnyítené egy uniós adatbázis és értékelési eszköz létrehozását, kiegészítve a rendelkezésre álló információkat.

1.5 Az EGSZB álláspontja szerint fokozottan fel kell használni azokat a rendelkezésre álló adatokat, információkat, így a többi között az ENSZ Gyermekjogi Bizottságához benyújtott kormányzati és civil jelentéseket, amelyek lehetővé teszik az összevetést a tagországokban megtett intézkedésekről a gyermeki jogok védelme és érvényesítése terén csakúgy, mint ahogy ösztönözni kell a különféle nemzetközi szervezeteket – Eurostat, OECD, Világbank stb. – hogy szisztematikus gyűjtő- és elemzőmunkával gyermekjogi megközelítésű adatokat gyűjtsenek, indikátorokat használjanak. Az EGSZB azt ajánlja, hogy az EU szorosan működjön együtt az Európa Tanáccsal, hogy szinergiáhatásokat érjenek el programjaik között⁽⁴⁾.

⁽²⁾ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/4>.

⁽³⁾ A gyermekjogi egyezményt csak államok írhatják alá, illetve csak államok csatlakozhatnak hozzá – ellentétben a fogyatékossgal élők jogairól szóló ENSZ-egyezménnyel, amelynek kapcsán ezt regionális szervezetek is megtehetik. Megoldás lehetne például az, ha az EU egyoldalú nyilatkozatot tenne a csatlakozásról, ami a gyakorlatban hasonló eredménnyel járna, mint a valódi csatlakozás, azonban a ratifikációval kapcsolatos nehézségek nélkül.

⁽⁴⁾ Az Európa Tanács előkészületben lévő, 2012–2015-re szóló gyermekjogi stratégiája és a kapcsolódó területeken kialakított egyéb stratégiák.

⁽¹⁾ COM(2006) 367 végleges, illetve HL C 325, 2006.12.30., 65–70 o.

1.6 Az EGSZB aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a Közlemény nem tartalmaz hatékony alkalmazási – megvalósítási – stratégiát sem, noha az Alapjogi Ügynökség (FRA) által kidolgozott indikátorok és az UN CRC alkalmazásához készült átfogó mérőeszközök listája ehhez jó alapul szolgál, és ez lehet a biztosítéka a gyermekjogi stratégia érvényesülésének, számonkérhetőségének.

1.7 Fontos a gyerekek érdemi részvétele az őket érintő döntések előkészítésében, és a programok értékelésében is; ugyancsak hasznos volna elégedettségük mérése, véleményük értékelése. Az EGSZB üdvözlí az Európai Bizottság erőfeszítéseit a gyermekek bevonására és az őket érintő valamennyi ügyben való részvételük támogatására. Ezenkívül a szakmai szervezetek és a gyermekekkel foglalkozó szakemberek nézeteinek figyelembevétele is alapvető.

1.8 Az EGSZB javasolja, hogy a gyermeki jogok érvényesítésére és védelmére készített programok és más uniós – oktatási, ifjúsági, roma integrációs, szegénység elleni küzdelem, gyermekbarát igazságszolgáltatás, generációk közötti szolidaritás, külkapcsolatokra vonatkozó – programok között legyen szinergikus és interaktív kapcsolat, és ezekben is láthatóan és hangsúlyosan kezeljék a gyerekek jogaira, jólétére, jóllétére vonatkozó kérdéseket. Azt is fontosnak tartja, hogy a gyermekek jogait integrált megközelítés segítségével garantálják, az Európai Bizottság egyes főigazgatóságai közötti szoros együttműködés és koordináció mellett.

1.9 Az EGSZB javasolja, hogy az Európa 2020 stratégia teljesülését mérik a gyerekek jogainak, jóllétének érvényesülésén keresztül is, ami összhangban van a célkitűzésekkel, de önálló mérése lehetőséget teremt arra, hogy a hosszú távú tervek – a gyerek befektetés a jövőbe – szempontjából is áttekintsék ezeket.

1.10 Az EGSZB javasolja, hogy az EU a különösen védtelen (*especially vulnerable*) gyerekek minden csoportjának (szegénységben, illetve családjukon kívül, intézményes ellátásban élő, erőszakkal, kizsákmányolással veszélyeztetett, vagy azt elszorított, fogyatékos, etnikai kisebbségekhez tartozó, migráns, kiséret nélküli, menekült, szökött, hátrahagyott (*left behind*)) esetében kiemelt figyelmet szenteljen a gyermeki jogok védelmének és alkalmazásának tagországi és uniós szinten egyaránt. A gyermekjogok – akárcsak a testi épséghez és az emberi méltósághoz való jog – védelméből kifolyólag az EGSZB elítéli a gyermekek elleni erőszak minden megnyilvánulását, még ha az otthon, „nevelési céllal” történik is, és arra kéri az összes tagállamot, hogy a gyermekek testi fenntartását jogszabályban tiltsa meg, továbbá ismételt hangsúlyozza, hogy szükség van egy különleges megbízott kinevezésére.

1.11 Az EGSZB kiemelten fontosnak tartja, hogy a gyermeki jogokat, védelmük, érvényesítésük módját széles körben kell megismertetni és tanítani. A közvélemény jó színvonalú tájékoztatása mellett, kiemelt figyelmet kell fordítani a döntéshozók és jogi és egyéb gyakorlati szakemberek, uniós és nemzeti szakemberek és politikusok tájékoztatására, a gyerekekkel, családokkal dolgozók, a szülők és a gyerekek képzésére is, hogy

ne csak ismerjék a gyermeki jogokat, de értsék is azok jelentőségét és hasznosságát, hogy az emberi jogok a gyerekekre is vonatkoznak – nem csupán „mini felnőttek mini jogokkal” – miközben védtelenségük, koruk és helyzetük miatt fokozott védelemre is szorulnak. A tagállamoknak minden lehetséges módon támogatniuk kellene a családokat, mivel ez a gyermekek legfőbb érdeke.

1.12 Miközben elismeri, hogy a gyermekjogokat nem elszigetelten, hanem holisztikus és összetett módon kell szemlélni, az EGSZB azt ajánlja, hogy bizonyos kérdések kapjanak kiemelt figyelmet – például a színvonalas, elérhető és ingyenes szülés előtti és utáni ellátás az anyák számára, amely köz- és gyermek-egészségügyi szempont, valamint a Közleményben tárgyalt kérdések, mint például a gyermekbarát igazságszolgáltatás, ideértve a fiatalok elkövetőkkel való bánásmódját⁽⁵⁾.

1.13 Az EGSZB védett meghallgatási intézkedések elfogadását kéri mind a szexuális bűncselekmények áldozatává vált, mind pedig a szülők valóperes eljárásaiba bevont kiskorúak számára, egy olyan igazságszolgáltatás megteremtése érdekében, amely nem jár negatív hatással a kiskorúakra. Annak elkerülése érdekében, hogy a gyermekeket újabb traumának tegyék ki, a tanúvallomások összegyűjtését speciálisan képzett szakértők segítségével igénybevétele és lehetőség szerint a tárgyalások helyszínétől eltérő, „semleges” helyen kell lefolytatni.

1.14 A gyermekszegénység, a depriváció, diszkrimináció, kirekesztés a gyermeki jogok érvényesülésének egyik legfontosabb akadálya, ezért az EGSZB azt javasolja, hogy összhangban korábbi véleményeivel ezeken a területeken kiemelt figyelmet szenteljenek a programok megvalósításának, monitorozásának és értékelésének szoros összefüggésben az EU 2020 célkitűzéseivel a szegénység csökkentése és az oktatás valamennyi formája tekintetében. Ehhez megfelelő erőforrásokat kell rendelni. A gyermekekkel kapcsolatos politikáknak és fellépéseknek mindig elsőbbséget kell élvezniük.

1.15 Az EGSZB azt javasolja, hogy különös figyelmet irányuljon a gazdasági válság, a pénzügyi megkorlátások, a szűkös erőforrások miatt arra, hogy a meglévő problémák ne súlyosbodjanak, és a gyermeki jogok védelmét és erősítését célzó tevékenységek ne essenek áldozatul ezen intézkedéseknek.

2. Háttér, előzmények

2.1 Az Európai Unió valamennyi tagállama ratifikálta az ENSZ Gyermekjogi Egyezményét⁽⁶⁾ (a továbbiakban: UN CRC), az országok többségében ez része a belső jogrendszernek, ennek értelmében alkalmazása kötelező. Az UN CRC a világon a legszélesebb körben ratifikált emberi jogi egyezmény, amely az elmúlt két évtizedben alapvetően átfogalmazta a gyerekek helyéről, jogairól, szerepéről vallott elveket és a gyakorlatot.

⁽⁵⁾ HL C 110., 2006.5.9., 75. o.

⁽⁶⁾ <http://www2.ohchr.org/english/law/crc.htm>.

2.2 Az Európai Bizottság a gyermeki jogokat kiemelt prioritásként definiálta 2005–2009-re vonatkozó stratégiai célkitűzései között, és önálló közleményt adott ki 2006 júliusában „Az EU gyermekjogi stratégiája felé” (*Towards an EU Strategy on the Rights of the Child*)⁽⁷⁾ címmel, amely átfogó gyermekjogi stratégia kialakítását célozta, minden területen a gyerekek jogainak védelmét és érvényesítését tartva szem előtt az EU bel- és külpolitikájában egyaránt, támogatva a tagállamok törekvéseit ezeken a területeken.

2.3 Az EGSZB támogatta egy átfogó, komplex, holisztikus szemléletű EU stratégia kidolgozását, amely teljes körűen és hatékonyan biztosíthatja a gyermekek jogainak érvényesülését – az UN CRC-vel összhangban – az EU bel- és külpolitikájában, valamint a tagországok erőfeszítéseit a gyermekjogi stratégia alkalmazása során⁽⁸⁾.

2.4 Az EGSZB által 2006-ban megfogalmazott vélemény leszögezte, hogy az ENSZ Gyermekjogi Egyezmény, a hozzá tartozó két fakultatív jegyzőkönyvvel, valamint az ide tartozó Millenniumi Célkitűzések⁽⁹⁾ az Európai Emberi Jogi Egyezmény-nel (ECHR) együttesen kell, hogy képezzék a gyermeki jogi megközelítést az EU politikájában. Az utóbbi években az EGSZB számos olyan véleményt kiadott, amelyek a gyermek-jogok különféle aspektusaival foglalkoztak⁽¹⁰⁾.

2.5 Az EU Alapjogi Chartája, amelynek 24. cikke ugyancsak kimondja a gyermekek jogainak erősítését és védelmét, a Lisszaboni Szerződés 2009. december 1-jei hatálybalépésével kötelező érvényű jogi dokumentummá vált. Az Európai Unióról szóló szerződés 3. cikke kifejezetten a gyermeki jogok védelméről beszél az EU történetében először⁽¹¹⁾. „A gyermeki jogok védelme és erősítése az EU egyik célkitűzése, amelynek értelmében minden szakpolitika és cselekvési program esetén meg kell vizsgálni a gyerekekre gyakorolt hatást, az alkalmazás és monitorozás során pedig a gyerekek legfőbb érdekét (*best interest*) kell tekintetbe venni”⁽¹²⁾.

2.6 Az EU és az Európa Tanács (továbbiakban CoE), valamint az ENSZ gyermeki jogi programjaiban 4 közös területet találunk: a szegénység és társadalmi kirekesztés, a gyerekek elleni erőszak, a kiemelten védtelen (vulnerable) gyerekek csoportjai, és a gyerekek aktív részvétele az őket érintő

kérdésekben, véleményük kikérése és meghallgatása. Az EU és a CoE további közös területe a gyermekbarát igazságszolgáltatás és a családpolitika.

2.7 A Régiók Bizottsága 2010. júniusi véleményében⁽¹³⁾ kiemelte, hogy a gyermekjogok olyan horizontális, mindent érintő metszetben kell, hogy érvényesüljenek, amely többdimenziós kezelést tesz szükségessé, és ez a gyerek mainstreaming-en keresztül valamennyi európai és nemzeti szakpolitikát át kell, hogy hassa.

2.8 Az Európai Bizottság civil szervezeteket tömörítő Gyermekjogi Fórumot hívott életre, amely 5 alkalommal találkozott és véleményezte a készülő stratégiát. Ezen kívül két felmérés készült a gyerekek jogtudatosságáról és véleményéről, amelyek hozzájárultak a program elkészítéséhez⁽¹⁴⁾. Ugyancsak támaszkodik a Közlemény az Európa Tanács gyermeki jogokkal, kiemelten a gyerekek elleni erőszak, illetve a gyermekbarát igazságszolgáltatás területén végzett munkára, illetve az ezekkel foglalkozó ajánlásokra, egyezményekre.

2.9 Jelentős civil szervezeti összefogás jött létre a Child Rights Action Group⁽¹⁵⁾ keretében. A CRAG egy informális NGO-k alkotta csoport, amely célkitűzése szerint közösen munkálkodik az Európai Bizottság által kiadott „Egy európai gyermekjogi stratégia felé” című közlemény monitorozásán és végrehajtásán.

2.10 A gyermekjogokkal foglalkozó informális, pártokon átívelő európai parlamenti szövetség létesült 2011 tavaszán, amely kiemelt feladatának tekinti a gyermekket érintő ügyek összehangolását és konzisztens kezelését, kiemelt figyelmet szentelve a gyermekjogokra vonatkozó kérdéseknek⁽¹⁶⁾.

3. Gyermekjogok az EU-ban

3.1 Az EGSZB üdvözlöi az Európai Bizottság 2011. március 31-én megjelentetett első beszámolóját az EU Alapjogi Chartájának alkalmazásáról⁽¹⁷⁾, mely kitér mind a 6 kategóriára (méltóság, szabadságjogok, egyenlőség, szolidaritás, állampolgári jogok és igazság), és ezen belül önálló rész a gyermeki jogokra vonatkozó, az „Egyenlőség” fejezetben. Az Alapjogi Charta révén az EU szilárd elkötelezettséget vállalt a gyermekjogok érvényesítésére, amely garantálja a gyerekek jogát az élethez, védelemhez, fejlődéshez és aktív részvételhez.

⁽⁷⁾ COM(2006) 367 végleges.

⁽⁸⁾ HL C 325, 2006.12.30., 65–70. o.

⁽⁹⁾ Az ENSZ Közgyűlése, Az ENSZ Millenniumi Nyilatkozata, 2000. szeptember 8.

⁽¹⁰⁾ HL C 48., 2011.2.15., 138–144. o., HL C 44., 2011.2.11., 34–39. o., HL C 339., 2010.12.14., 1–6. o., HL C 317., 2009.12.23., 43–48. o.

⁽¹¹⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0013:0045:HU:PDF>.

⁽¹²⁾ http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/rights-child/index_en.htm.

⁽¹³⁾ HL C 267., 2010.10.1., 46–51. o.

⁽¹⁴⁾ Eurobarométer: http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_235_en.pdf.

⁽¹⁵⁾ Tagjai: Terre des Hommes, World Vision, European Foundation for Street Children Worldwide, Save the Children, Euronet – European Children's Network, Eurochild, Plan International, SOS-Kinderdorf International, <http://www.epha.org/a/2610>.

⁽¹⁶⁾ <http://www.eurochild.org/>. (http://www.eurochild.org/index.php?id=208&tx_ttnews%5Btt_news%5D=1819&tx_ttnews%5BbackPid%5D=185&cHash=cc6d4444ebae436b2a844a082a0ea2a8).

⁽¹⁷⁾ http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/charter-applic-report-2010_EN.pdf.

3.2 Az EGSZB meglepéssel nyugtázza, hogy a FRA széleskörű szakmai és civil konzultációkat követően elkészítette a gyermeki jogok alkalmazásának eredményességét mérő indikátorokat⁽¹⁸⁾, valamint az EU-ban élő gyerekek jóllétéről (*well-being*) információkat szolgáltató tanulmányt, mely utóbbi azonban csak a materiális javakkal és jóléti (*welfare*) ellátottsággal kapcsolatos adatokat dolgozta fel, másfajta adatok hiányában, és nem volt lehetősége összetett indikátorok kimunkálására, amelyek a gyerekek életminőségét és védelmének módját, mértékét mérhetnék⁽¹⁹⁾.

3.3 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a gyermekek jogainak védelme és érvényesítése csak átfogó partneri együttműködés keretében érhető el, ahol a tagállamok, kormányzatok, nemzeti és nemzetközi nem-kormányzati, valamint civil szervezetek, az érdekvédelem különféle fórumai, így kiemelten a gyerekek és az őket képviselők szervezetei, valamint a szociális partnerek, például a munkaadók, a szakszervezetek és az üzleti szféra szereplői együtt dolgoznak a célok elérése érdekében.

3.4 A gyermekszegénység, a különféle, kiemelten kiszolgáltatott, védtelen gyerekek csoportjaira a Közlemény kitér ugyan, de nem kezeli kiemelten ezt a kérdést, annak ellenére, hogy akár a gyerekek jelenbeli jólléte, akár a jövőbeni sikeres felnőtté válása és beilleszkedése szempontjából ennek felmérhetetlenül nagy a jelentősége, figyelembe véve az ismert európai demográfiai problémákat is. Ugyancsak kiemelt figyelmet kell fordítani a nemi alapú diszkrimináció minden formájának megelőzésére a gyermekek körében.

3.5 A gazdasági válság kockázati tényezőnek számít a gyermekek jóléte és jólléte szempontjából, és sokféle módon érinti a gyermekeket, különösen a legnehezebb körülmények között élőket: az őket segítő szolgáltatások és a velük foglalkozó szakemberek gyakran maguk is nehézségekkel küzdenek, illetve egyre több alapvető szolgáltatás hiányzik, vagy csak nagyon korlátozottan áll rendelkezésre.

3.6 Az EU külkapcsolataiban kiemelt jelentőséget tulajdonít azoknak a speciális kérdéseknek, amelyek a gyermekek jogainak védelme és érvényesülése érdekében kiemelt jelentőséggel bírnak, így a határokon átnyúló gyámsági ügyek, az eltűnt, migráns, kíséret nélküli gyerekek, fogvatartott illegális migráns, kizsákmányolt, szexuális visszaélésnek, szexturizmusnak kitett gyerek áldozatok⁽²⁰⁾, de nem tér ki az egyre nagyobb gondot jelentő „hátrahagyott” (*left behind*) gyermekcsoportra, akiknek az esetében a szülők EU tagországi munkavállalása esetén jelentős problémát okoz a felügyelet nélküliség, illetve azon nehézség, hogy a szülők megfelelő lehetőségek hiányában nem hozhatja magával gyermekét, noha az ő munkájára szükség van az adott országban, ott fizet járulékot és adót, miközben a gyermek jogai nem érvényesülnek, és e gyerekek súlyos veszélyeztetésnek vannak kitéve.

3.7 Az EGSZB kiemelten fontosnak tartja, hogy megfogalmazódott egy első javaslat a gyermeki jogok és az üzleti világ kapcsolatára vonatkozóan⁽²¹⁾, nevezetesen az UNICEF, az ENSZ Global Compact és a Save the Children elindított egy folyamatot azoknak az elveknek és útmutatóknak a kidolgozására, amelyek segítik az üzleti világot a gyermeki jogok védelme és segítése érdekében. Ez a pozitív cselekvési lehetőségek mellett a lehetséges negatív hatásokra is felhívja a figyelmet, így kiemelten pl. a (testi és mentális egészségre káros, illetve erőszakos, kockázatos vagy erotikus-pornográf viselkedést ösztönző termékek fogyasztására buzdító) reklám, a fogyasztási szokások – ideértve az egészségi és táplálkozási szempontokat is –, a turizmus, a gyermekmunka és a diszkrimináció területén. Minden szektornak meghatározó szerepe van e téren, így szorosan együtt kell működnie a kormányzati, nem kormányzati, civil és üzleti szervezeteknek és a szakszervezeteknek e célok megvalósításában az Európai Unióban és a tagországokban is.

3.8 Az EGSZB meglátása szerint jóllehet a gyerekekre vonatkozó programok többsége nemzeti kompetencia, számtalan területen egyre több uniós ajánlás, munka folyik – koragyermekkor, szakképzés, korai iskolaelhagyás, eltűnt gyerekek stb. – és a gyermeki jogok védelme és érvényesítése is e körbe tartozik. Ezek gyakran befolyásolják a tagállami politikákat, de gyakran nem világos, hogy ez a befolyás milyen mértékben hat a nemzeti szintű végrehajtásra.

3.9 A különféle európai uniós programokban, így pl. az ifjúságot, az élethosszig tartó tanulást, a roma integrációt, szegénység elleni küzdelmet, generációk közötti szolidaritást, a munka, családi és magánélet összehangolását, külkapcsolatokat, stb. érintőekben kiemelten kell kezelni a gyermekek jogainak védelmét és érvényesítésének lehetőségét, és kiemelt figyelemmel a különösen védtelen gyerekek különféle csoportjaira, ideértve a külföldön dolgozó szülők által a származási országban hátrahagyott (*left behind*) gyerekeket is.

3.10 Az EGSZB már korábban kérte az Európai Bizottságot⁽²²⁾, hogy nevezzen ki a gyermekjogok védelmével foglalkozó különleges megbízottat, és arra kérte a tagállamokat, hogy tegyenek meg mindent a gyermekek elleni erőszak valamennyi formájának felszámolása érdekében. Az EGSZB sajnálattal látja, hogy az Európai Bizottság mindemellett nem foglalt állást a gyermekek testi fenyegetése ellen. A testi fenyegetés sérti a gyermekek bántalmazásmentességhez való jogát. Azok a gyermekek, akiket vernek, az erőszak alkalmazását tanulják meg. A gyermekjogok – akárcsak a testi épséghez és az emberi méltósághoz való jog – védelméből kifolyólag az EGSZB elítéli a gyermekek elleni erőszak minden megnyilvánulását, még ha az otthon, „nevelési céllal” történik is, és arra kéri az összes tagállamot, hogy a gyermekek testi fenyegetését jogszabályban tiltsa meg. Továbbra is szükségesnek tartjuk egy különleges megbízott kinevezését, és ismételtan arra kérjük az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy törekedjenek a gyermekek testi fenyegetésének minden uniós tagállamban való felszámolására.

⁽¹⁸⁾ http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/FRA-report-rights-child-conference2010_EN.pdf.

⁽¹⁹⁾ http://www.tarki.hu/en/research/childpoverty/tarki_dwb_mainreport_online.pdf.

⁽²⁰⁾ Az EGSZB véleménye: A gyermekek megóvása az utazó szexuális bűnelkövetőktől (HL C 317., 2009.12.23., 43–48. o.).

⁽²¹⁾ *Children's Rights and Business Principles Initiative*.

⁽²²⁾ HL C 325., 2006.12.30., 65–70. o.

3.11 Az EGSZB támogatja, hogy a gyerekek véleményének meghallgatása, kikérése, bevonása az őket érintő valamennyi ügyben garantálja jogaik érvényesíthetőségét és egyben felkészítés az aktív állampolgárságra. Ehhez az is szükséges, hogy érthető, gyerekbarát nyelven is elérhetőek legyenek a különféle dokumentumok, és hogy olyan tájékoztatókat, weboldalakat, illetve speciális szekciókat hozzanak létre és működtessenek, amelyet a Jogérvényesítési Főigazgatóság tervez ⁽²³⁾.

3.12 Egy olyan igazságszolgáltatás megteremtése érdekében, mely tiszteletben tartja a kiskorúakat és elkerüli azt, hogy pszichológiai értelemben káros legyen számukra, a következő intézkedéseket kell elfogadni az Unió valamennyi jogrendszerében:

- a szexuális bűncselekmények áldozatává vált kiskorúak esetében a tanúvallomások összegyűjtése során el kell kerülni, hogy a gyermeket újabb traumáknak tegyék ki, ezért azt speciálisan képzett szakértők segítségének igénybevételével és lehetőség szerint a tárgyalások helyszínétől eltérő, „semleges” helyen kell lefolytatni;
- a szülők valóperes eljárásaiba bevont kiskorúak esetében a meghallgatást a fentiekkel azonos védelmi intézkedések mellett kell lefolytatni, megvédve őket attól, hogy szüleik vagy az ügyvédek eszközként használják fel őket.

3.13 A gyermekek jogairól való tájékoztatás hatékonyabbá tételében alapvető pozitív szerepe van a médiának, ezen belül a közösségi médiának is, amely meg tudja szólítani a szülőket, a szakembereket és magukat a gyermekeket.

3.14 Az EGSZB ajánlja, hogy egyéb lehetséges mechanizmusok mellett az OMC módszerét alkalmazzák mint jól bevált módszert, annak érdekében, hogy a tagországok közötti együttműködés és a jó gyakorlatok megismerése, alkalmazása is segítse a gyermeki jogok védelmét és érvényesítését, a gyermek mainstreaming-et.

3.15 Az EGSZB mint a civil társadalom kiemelkedő reprezentánsa szerepet kíván vállalni az elért eredmények rendszeres áttekintésében, és tagjain keresztül a gyermeki jogok megismeretében és erősítésében.

3.16 Az EGSZB célszerűnek és szükségesnek látja a korábban szorosabb együttműködést és egyeztetést, a hatékonyabb és eredményesebb jogérvényesítés érdekében az ENSZ különféle szervezeteivel, a Gyermekjogi Bizottsággal, az Európa Tanáccsal és azokkal a nemzetközi gyermekeket képviselő, illetve gyermekszervezetekkel, amelyek célkitűzései és tevékenysége összefüggésben van a gyermeki jogok széleskörű, átfogó érvényesítésével.

Kelt Brüsszelben, 2011. december 7-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Staffan NILSSON

⁽²³⁾ A „Kids' Corner” a www.europa.eu weboldalon.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, a Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A sértettek jogainak megerősítése az EU-ban

(COM(2011) 274 végleges)

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a bűncselekmények sértettjeinek támogatására, védelmére és jogaira vonatkozó minimumszabályok megállapításáról

(COM(2011) 275 végleges – 2011/0129 (COD))

(2012/C 43/09)

Előadó: **Kathleen WALKER SHAW**

2011. május 18-án az Európai Bizottság és 2011. június 29-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, a Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A sértettek jogainak megerősítése az EU-ban

COM(2011) 274 végleges,

valamint

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a bűncselekmények sértettjeinek támogatására, védelmére és jogaira vonatkozó minimumszabályok megállapításáról

COM(2011) 275 végleges.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció 2011. november 8-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2011. december 7–8-án tartott, 476. plenáris ülésén (a december 7-i ülésnapon) 142 szavazattal, ellenszavazat nélkül, 4 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, hogy egy tanulmányban pontosabban mérje fel a válság hatását a bűncselekmények sértettjeire, és ezekre a megállapításokra alapozva terjesszen elő kísérő intézkedéseket.

1.2 Az EGSZB-t aggodalommal tölti el, hogy a sértetteknek a büntető igazságszolgáltatási rendszerekkel szemben tanúsított bizalma igen alacsony szintű, a viktimizáció ördögi körének megszakítása érdekében pedig szükségesnek tartja a sértettek – és különösen az ismételten áldozattá váló személyek – helyzetének megerősítését és az állampolgárok bizalmának fokozását. Felkéri az Európai Bizottságot, hogy ennek érdekében vizsgálja meg a kísérő intézkedések és a források lehetőségét.

1.3 Az EGSZB javasolja, hogy a sértett családja vagy képviselője jogainak és elismerésének megerősítése érdekében az Európai Bizottság módosítsa a „sértett” fogalom meghatározását.

1.4 Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, hogy részletesen elemezze azoknak a sértetteknek a védelmét, akik bűncselekmények következtében a munkahelyükön szenvednek el sérelmet, valamint hogy terjesszen elő kísérő intézkedéseket a minimális jogok és az elismerés EU-szerte való támogatásának érdekében, az állami- és a magánszektorban egyaránt.

1.5 Az EGSZB azt ajánlja, hogy az Európai Bizottság végezzen részletes elemzést a közúti közlekedési cselekmények sértettjeiről, és terjesszen elő intézkedéseket az igazságszolgáltatás, a támogatás és a kárpótlás biztosítására.

1.6 Az EGSZB javasolja, hogy a sértettek közvetlen és közvetett diszkriminációjának kezelésére az Európai Bizottság építsen be hatékonyabb biztosítékokat a javaslatba.

1.7 Az EGSZB a sértettek helyzetének elfogadása érdekében gyökeres szemléletváltást tart szükségesnek, amit az igazságügyi rendszer és egyéb illetékes hatóságok különféle szintjein dolgozó szakmabeliek és gyakorló szakemberek képzésével lehet támogatni, tiszteletben tartva a szubszidiaritás elvét. Ennek magában kellene foglalnia a médiának a sértettekkel szemben alkalmazott általános gyakorlatát, valamint a sértettek politikai indíttatású kihasználásának megelőzését is.

1.8 Az EGSZB elfogadja, hogy egyes sértettek különösen veszélyeztetettek és speciális bánásmódot igényelnek, úgy véli azonban, hogy bizonyos „veszélyeztetett sértettek” meghatározása, és így a sértettek potenciális rangsorolása helyett az Európai Bizottságnak azt kellene javasolnia, hogy egy egyéni felmérés alapján – és a nemzeti eljárásokkal összhangban – a bűncselekmények valamennyi sértettjének hozzá kellene férnie azokhoz a különleges intézkedésekhez, amelyek személyes

jellemzőikkel, a bűncselekmény jellegével és a gyanúsítással fennálló kapcsolatuk révén meghatározzák veszélyeztetettségüket.

1.9 Az EGSZB kísérő intézkedéseket tart szükségesnek a sértett-támogatási szolgáltatások hálózatának EU-szerte való megerősítése és formalizálása érdekében, és javasolja, hogy az uniós költségvetés révén biztosítsanak szilárd alapot ennek a hálózatnak. Az EGSZB azt is javasolja, hogy azokban az esetekben, amikor az eseményre külföldön került sor, a támogatási szolgáltatások szerepét terjesszék ki a bűncselekmények hazatérő sértettjeinek és családjuknak a támogatására is. Úgy véli, hogy a sértett-támogatási szolgáltatásoknak rugalmasaknak kell lenniük, és képesnek arra, hogy a forrásokat regionálisan a potenciális „gócpontok” felé csatornázzák.

1.10 Az EGSZB elismeri a civil társadalom szélesebb körű szerepét a bűncselekmények sértettjeinek támogatását célzó gyakorlati intézkedések kidolgozásában, és arra bátorítja az Európai Bizottságot, hogy ennek elősegítésére terjesszen elő kísérő intézkedéseket és biztosítson forrásokat.

1.11 Az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot, hogy soron következő felülvizsgálata során tegye meg a széles körű és szükséges javításokat a sértettek kárpótlásáról szóló rendelkezések vonatkozásában, ideértve a bűncselekmények sértettjeinek uniós szintű kártérítési rendszerére vonatkozó megfontolásokat is. Az EGSZB szerint kívánatos, hogy az Európai Bizottság hangsúlyozza a tagállamok felé, hogy az irányelv csak a minimumszabályokat és az alapvető jogok minimális szintjét tartalmazza, ezért a nemzeti végrehajtási jogszabályok akár magasabb szintű védelmet is biztosíthatnak.

1.12 Az EGSZB üdvözli a helyreállító igazságszolgáltatásra vonatkozó javaslatokat, és felkéri az Európai Bizottságot, hogy járuljon hozzá a kísérleti projekt forrásaihoz a helyreállító igazságszolgáltatásra vonatkozó normák és képzés EU-szerte való kidolgozása érdekében.

1.13 Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, hogy dolgozzon ki közös eljárásokat a más országban áldozatul esett személyek maradványainak világosan meghatározott, korlátozott határidőn⁽¹⁾ belüli szállítására és hazaszállítására, amelyek elsőbbséget élveznének a nemzeti vagy a tartományi szabályokkal szemben.

2. Bevezetés

2.1 Az Európai Bizottság által 2011. május 18-án közzétett javaslatcsomag kiterjeszti azokat az intézkedéseket, amelyeket a sértettek jogainak tárgyában fogadtak el közösségi szinten. A javaslatok világos és konkrét jogokkal kívánják felruházni a bűncselekmények sértettjeit, valamint biztosítani kívánják számukra az elismerést, a tiszteletet, a védelmet, a támogatást és az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést, függetlenül attól, hogy melyik tagállamból származnak vagy az EU mely részén élnek.

⁽¹⁾ Az EGSZB 28 napot javasol, ami lehetővé tenné, hogy két kórboncnak elvégezze a törvényszéki vizsgálatot és a DNS-tesztet, ideértve az elhalálozott személy országának konzuli szolgálata által kért független jelentést is.

2.2 Az EGSZB elismeri, hogy a Lisszaboni Szerződés ma már egyértelmű jogalapot biztosít az EU számára ahhoz, hogy megállapítsa a bűncselekmények sértettjeinek minimális jogait és védelmét. A javaslatok a Stockholmi Programon⁽²⁾ és a végrehajtásról szóló cselekvési terven⁽³⁾ alapulnak, és összhangban állnak a Budapesti menetrenddel.⁽⁴⁾

2.3 Az EGSZB üdvözli, hogy a lengyel elnökség prioritásként kezeli a biztonság megerősítését az EU-ban, valamint az elnökség annak érdekében tett erőfeszítéseit, hogy előrelépés történjen a Tanácsban a sértettek jogaira vonatkozó csomag tekintetében.

2.4 Az EGSZB sokrétű tevékenységet végzett e kérdés tekintetében, többek között véleményt dolgozott ki a sértettek kompenzálása,⁽⁵⁾ az emberkereskedelem,⁽⁶⁾ a szexuális zaklatás, szexuális kizsákmányolás és a gyermekpornográfia,⁽⁷⁾ a gyermekjogok,⁽⁸⁾ az EU terrorizmusellenes politikája,⁽⁹⁾ a digitális társadalmi befogadás,⁽¹⁰⁾ valamint a számítógépes bűnözés⁽¹¹⁾ tárgyában.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a tagállamok nem hagyhatják figyelmen kívül a jelenlegi gazdasági és pénzügyi válság hatását e kérdésre, és ebben az összefüggésben kell értelmezniük a bűncselekmények dinamizmusát. A szigorú megszorító intézkedések következtében számos tagállam csökkentte a rendőrség, az egészségügyi és jóléti szolgáltatások, a közösségi szervezetek, a sértett-támogatási szolgáltatások és más kapcsolódó NGO-k finanszírozását. Ezen túlmenően elmélyülnek a fennálló egyenlőtlenségek, a szegénység és a munkanélküliség meredeken növekvő szintjei pedig tovább gerjesztik a társadalmi problémákat, miközben a bűncselekmények potenciális katalizátoraivá válhatnak.

3.2 A bűncselekmények sértettjeire vonatkozó uniós szintű adatok ijesztőek. A bűncselekmények közvetlen sértettjeinek száma évente több mint 75 millió. Elfogadhatatlan az a tény, hogy a bűncselekmények többségénél a sértetteknek ugyanaz a kis százaléka esik áldozatul, akik újra és újra az áldozat szerepében találják magukat. A sértettek jellemző módon olyan területeken élnek, ahol magas a bűnelkövetési arány, nagy a bűncselekmények miatti félelem és alacsony a bejelentett bűncselekmények aránya. E közösségekben a bűncselekmények 90 %-át nem jelentik.

3.3 A bűncselekmények sértettjeinek nyújtott támogatás uniós szintű javítása sarokkőnek tekinthető a szabadság, a biztonság és a jogérvényesülés térségének EU-n belüli kialakítása szempontjából. Ez alapvető, mivel meredeken nő az EU-szerte utazók vagy egy más tagállamban élők és dolgozók száma, és ez a tendencia a továbbiakban is folytatódni fog.

⁽²⁾ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/envir/111877.pdf.

⁽³⁾ COM(2010) 171 végleges.

⁽⁴⁾ A Miniszterek Tanácsa 2011. június 10-én fogadta el.

⁽⁵⁾ HL C 95., 2003.4.23., 40–44. o.

⁽⁶⁾ HL C 51., 2011.2.17., 50–54. o.

⁽⁷⁾ HL C 325., 2006.12.30., 60–64. o., HL C 317., 2009.12.23., 43–48. o. és HL C 48., 2011.2.15., 138–144. o.

⁽⁸⁾ HL C 325., 2006.12.30., 65–70. o.

⁽⁹⁾ HL C 218., 2011.7.23., 91. o.

⁽¹⁰⁾ HL C 318., 2011.10.29., 9–18. o.

⁽¹¹⁾ HL C 97., 2007.4.28., 21–26. o.

3.4 Az EGSZB üdvözlí, hogy azoknak a polgároknak, akik egy másik tagállamban estek bűncselekmény áldozatául, a javaslatok felkínálják azt a lehetőséget, hogy a lakóhelyük szerinti tagállamban jelentsék be a bűncselekményt. Ez különösen a komoly sérülések vagy balesetek esetén rendkívül fontos, vagy a család számára egy haláleset bekövetkeztekor.

3.5 Az EGSZB támogatja az irányelv horizontális megközelítését, amely valamennyi sértett számára biztosít jogokat.

3.6 Fontos, hogy a javaslatok elismerik a sértett családjának és magának a sértettnak a szenvedését, valamint a nehézségeket, amelyekkel szembesülnek, ennek azonban egységesebben kellene tükröződnie a javaslatok szövegében.

3.7 Az ilyen jellegű események olyan súlyos fizikai, érzelmi és pénzügyi következményekkel járnak, amelyek mind a sértettek, mind családjaik támogatását szükségessé teszik, utóbbiak ugyanis központi szerepet játszanak a sértett támogatásában, a hatósági eljárásokban, az egészségügyi ellátásban, a bürokrácia útvesztőiben, a gyanúsított/ak felkutatásában, valamint az igazságszolgáltatási és a kártérítési eljárásban.

3.8 Az EGSZB úgy véli, hogy el kell ismerni azokat a pótlólagos nehézségeket és azt a többletterhet, amellyel a határokon átnyúló esetekben szembesülnek a sértettek és családjaik, hiszen a számukra idegen más nyelvek, eljárások és kultúrák újabb olyan kihívásokat jelentenek, amelyek megoldhatatlannak tűnhetnek.

3.9 Általánosságban megállapítható, hogy a bűncselekmények sértettjeinek 50 %-a nem jelenti a bűncselekményt az „illetékes hatóságoknak”. Ennek számos oka van, többek között az, hogy a sértettek nem értik a bűncselekmény bejelentésének vagy a panasz benyújtásának rendszerét, illetve alig bíznak abban, hogy a hatóság segítséget, védelmet vagy támogatást tud nyújtani nekik az igazságszolgáltatásnak és a kárpótlás érvényesítésének a terén. Az EGSZB kíváncsúnak tartja, hogy a javaslatok olyan gyakorlati intézkedések formájában testesüljenek meg, amelyek kezelni képesek a sértettek igazságszolgáltatási rendszer iránti bizalmának hiányát.

3.10 Tanulmányok erősítik meg, ⁽¹²⁾ hogy a meglévő intézkedések nem képesek azt a sok gyakorlati és technikai problémát kezelni, amelyekkel a sértettek és családjaik akkor szembesülnek, amikor a legveszélyeztetettebbek és segítségre szorulnak.

3.11 E javaslatok fontos előrelépést jelentenek annak biztosítása felé, hogy a sértettek és családjaik előnyt fognak élvezni, hogy elismerik, valamint méltósággal és tisztelettel kezelik őket, emellett pedig élhetnek azzal a jogukkal, hogy védelemben és támogatásban részesüljenek és hozzáférhessenek az igazságszolgáltatáshoz. E kiszolgáltatott helyzetben soha nem szabadna őket magukra hagyni.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Jelenleg nagymértékű következtelenség tapasztalható EU-szerte a rendelkezések szigorúságát és hatékonyságát tekintve,

ezért radikális változásra van szükség annak érdekében, hogy biztosított legyen a támogatásnak, a védelemnek és a jogoknak az a megfelelő szintje, amelyre az uniós polgárok mind saját országukban, mind egy másik tagállamban támaszkodhatnak. Nem elfogadható, hogy egy bűncselekmény sértettjének nyújtott támogatás mértéke véletlenszerűen változzon annak függvényében, hogy az EU-n belül hol történt az esemény.

4.2 Az EGSZB szerint tagjai egyedülálló helyzetben vannak a tekintetben, hogy közreműködhetnek e javaslatok hatékony végrehajtásának biztosításában. A közleményben említett kísérő intézkedésekkel összefüggésben az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, hogy egymással együttműködve továbbra is bátorítsák az általuk képviselt intézményeket arra, hogy adott esetben építsék ki a bűncselekmények áldozatainak és családjaiknak biztosított módszeresebb és hatékonyabb támogatás gyakorlati struktúráit, politikáit és gyakorlatait.

4.3 Elismerés és védelem

4.3.1 Az irányelv értelmében a „sértett” fogalma csak a bűncselekmény következtében életüket vesztett sértettek családtagjaira terjed ki. Az EGSZB szerint ez a megfogalmazás túl szűk, és nem veszi figyelembe, hogy a túlélő sértettek közül sokan olyan súlyosan sérülnek, hogy ahhoz, hogy panaszt tudjanak tenni, vagy az igazságszolgáltatásért és kártérítésért jogi eljárást tudjanak kezdeményezni, igen nagymértékű segítségre szorulnak jogképességük gyakorlásában, ennek a segítségnyújtásnak a feladata pedig a családtagokra vagy más segítő személyekre hárul. Ezeket a segítséget nyújtó személyeket ugyancsak el kell ismerni. Az EGSZB a COM(2011) 275 dokumentum 2. cikkének (Fogalom meghatározások) módosítását javasolja, egy új 2 a) iii) pont betoldásával: „az elismert segítő személy, aki a bűncselekményt megelőzően vagy követően a jogképességének gyakorlásában nagymértékű segítségre szoruló sértettnek lehet akár családtagja vagy alkalmazottja is.”

4.3.2 A munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal kapcsolatos szabályok betartására irányuló erőfeszítések ellenére az EGSZB-nek fenntartásai vannak a tekintetben, hogy a javaslatok nem térnek ki a munkahelyükön bűncselekmények áldozatává váló sértettek védelmére, ideértve a közúti közlekedésben vagy más közlekedési ágazatokban foglalkoztatott személyeket is. A tagállamok eltérő megközelítést alkalmaznak a tekintetben, hogy a munkahelyi jogok és védelem megsértésével összefüggésben mi számít bűncselekménynek és pedig alááshatja a minimumszabályok EU-szerte történő biztosítását. Ez a kiküldött munkavállalók tekintetében is következményekkel jár. Az EGSZB ezért e kérdés részletes elemzését várja az Európai Bizottságtól, valamint olyan kísérő intézkedéseket, amelyek támogatják a munkahelyükön bűncselekmények áldozatává váló sértettek minimumjogait, mind a magán-, mind az állami szektorban.

4.3.3 Az EGSZB attól tart, hogy egy sértett „természetes személyként” való meghatározása kizárhatja a bűncselekmények áldozatává váló szervezeteket vagy vállalatokat az ennek az irányelvnek a keretében biztosított jogok gyakorlásából. Az EGSZB azt javasolja, hogy az Európai Bizottság mérje fel az e területre vonatkozó konkrét intézkedések szükségességét, különösképpen a kkv-kel összefüggésben, az ismétlődő viktimizáció elleni védelem javítása érdekében.

⁽¹²⁾ COM(2011) 274 és SEC(2011) 580.

4.3.4 Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottság nem foglalkozott megfelelő módon a sértettek elleni közvetlen és közvetett diszkrimináció fontos problémájával, ideértve a kulturális diszkriminációt is, és felveti, hogy e kérdés kezelésére építsenek be hatékonyabb biztosítékokat a javaslatokba. Akkor fordulhat elő kettős viktimizáció vagy diszkrimináció, ha a sértettek fajuk, vallásuk, meggyőződésük, szexuális irányultságuk, fogyatékoságuk, nemük vagy társadalmi háttérük miatt válnak visszaélések áldozatává, és ezek a legfőbb okai a be nem jelentett bűncselekmények igen nagy részének. A sértettek ilyenkor a hatóságok és az igazságügyi szervek elfogadhatatlan magatartása révén szembesülhetnek a diszkriminációval, akik nem adnak nekik hitelt, vagy nem kezelik őket méltósággal és tisztelettel, és nem ismerik el őket.

4.3.5 Az EGSZB jelentős kultúraváltást tart szükségesnek a sértettek szerepének az igazságügyi rendszeren belüli elfogadása érdekében. A szakmabeliek és a gyakorlati szakemberek megfelelő képzésének biztosítása fontos kezdőlépés, a szubszidiaritás elvének tiszteletben tartása mellett. Az EGSZB azt ajánlja, hogy az Európai Bizottság fontolja meg finanszírozási programok létrehozását annak érdekében, hogy ez a kultúraváltás megvalósuljon a kulcsfontosságú szervezetekben.

4.3.6 A bűncselekmények sértettjeinek védelme a javaslatok központi eleme. Ez különösen akkor igen fontos, ha a sértett és családja ugyanazon épületben vagy annak az épületnek a szomszédságában tartózkodik, mint ahol a gyanúsított van, ideértve a kórházat, a bíróságot vagy a rendőrséget. A szabványosított eljárásokat módosítani kell annak biztosítása (és nem a javaslatban szereplő „fokozatos megteremtés”) érdekében, hogy elkerülhető legyen a sértett és családja, valamint a gyanúsítottak közötti kapcsolat, különböző helységeken elhelyezve őket, vagy különböző létesítményeket használva.

4.3.7 Szintén fontos annak megelőzése, hogy a polgárok potenciális sértettekké váljanak. Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, hogy támogassa a viktimizáció új formái megjelenésének nyomon követését, ideértve pl. a számítógépes bűnözést, és mérje fel, hogy a sértettek védelme és támogatása érdekében milyen intézkedésekre van szükség. A sértettek számának csökkenése érdekében kulcsfontosságú a DAPHNE-hez hasonló programok sikerére épülő programok kidolgozása, hogy így növekedjen a potenciális veszélyekkel kapcsolatos tudatosság, valamint megelőző intézkedések szülessenek egy veszély jelentkezésekor.

4.3.8 A statisztikák szerint, ha valaki már sértetté vált, sokkal kiszolgáltatottabb a további viktimizációval szemben. Sok személy, aki gyermekként otthonában, illetve állami vagy egyéb fenntartású intézményben visszaélés áldozata volt, egész életében szenved ettől. Sokan képtelenek arra, hogy helyzetükről beszéljenek, és lépéseket tegyenek a bűncselekmény bejelentésére. Az EGSZB kísérőintézkedéseket és célzott uniós támogatást tart szükségesnek, mind a sértettek és a bűncselekmények szemtanúinak megerősítése érdekében, hogy képesek legyenek a sorozatos viktimizáció ördögi körének megtörésére, mind a polgárok bizalmának kiépítésére, különösen azokban a közösségekben, ahol magas a bűncselekmények száma.

4.3.9 Miközben elfogadja, hogy a sértettek némelyike – pl. a gyermekek és a fogyatékosokkal élők, akik különleges bánásmódot igényelnek – különösképpen veszélyeztetett, az EGSZB attól tart, hogy a néhány „veszélyeztetett sértett” kategória meghatározásával az Európai Bizottság bátoríthatja a sértettek rangsorolását, ami a többi sértettel szembeni potenciális diszkriminációt eredményezhet. Valamennyi sértett veszélyeztetett, az EGSZB pedig úgy véli, hogy egy jobb megközelítés oda vezethet, hogy egyéni felmérés alapján – és a nemzeti eljárásokkal összhangban – a bűncselekmények valamennyi sértettje hozzáférhetne azokhoz a különleges intézkedésekhez, amelyek személyes jellemzőikkel, a bűncselekmény jellegével és a gyanúsítottal fennálló kapcsolatuk révén meghatározják veszélyeztetettségüket. Alapvető fontossággal bírnak azok a módszerek, amelyek elismerik és megértik a sértett társadalmi környezetét és életkörülményeit, és támogató megközelítést alkalmaznak. Az EGSZB a COM(2011) 275 dokumentum 18. cikkének módosítását javasolja, mégpedig az 1., 2., és 5. bekezdés törlését és a megmaradó szöveg hivatkozásainak és szövegezésének ennek megfelelő módosítását, ideértve a „valamennyi egyéb” szavak törlését a 3. bekezdés második sorából.

4.3.10 Az EGSZB üdvözlí a polgári ügyekben hozott védelmi intézkedések kölcsönös elismeréséről szóló rendeletjavaslatot, és elismeri, hogy ez az európai védelmi határozatról szóló CSL 00002/2010. sz. irányelvjavaslat (büntetőügyek) szükséges kiegészítő jogszabálya. Az EGSZB megjegyzi, hogy e javaslatról megállapodás született a Miniszterek Tanácsa és az Európai Parlament között. Úgy véli, hogy a működés elősegítése érdekében a két intézkedés alkalmazását és formátumát a legnagyobb mértékben szabványosítani kell. Intézkedéseket kell hozni annak garantálása érdekében, hogy a védelmet biztosító végzést hatékonyan végrehajtsák.

4.3.11 Az EGSZB elismeri, hogy a média kedvező szerepet játszhat a sértettek jogainak és elismerésének támogatásában, és olyan rendelkezéseket szeretne látni a javaslatokban, amelyek biztosítják az egyensúlyt egyrészt e pozitív szerep elismerése, másrészt a sértettek és családjaik magánéletének a bírósági eljárások alatti védelme, valamint a tolatkodó és kénytelen médiafigyelem között, ideértve a politikai indíttatású, média általi viktimizációt. Túl gyakori, hogy hozzájárulás nélkül tesznek közzé képeket, fényképeket és személyes adatokat, ez pedig elfogadhatatlan beavatkozás a magán- és a családi életbe. A sértettek és családjaik tiszteletének, integritásának és emberi jogainak biztosítása alapvető egy olyan helyzetben, amikor a legveszélyeztetettebbek. Ilyen esetekben a felelős médiát kötelezni kellene arra, hogy az áldozattá válás bemutatásával egyenlő mértékű nyilvánosságot biztosítva ismerje el a magán- és a családi élet megsértését, ily módon orvosolva azt.

4.3.12 Az EGSZB azt is kíváncsún tartja, hogy a javaslatok a hivatalos szervek – és különösképpen a rendőrség – felé is követelményként fogalmazzák meg a sértett és családja magánéletének védelmét. Tekintettel arra, hogy a rendőrség szolgáltatja a legtöbb információt a médiának, erre figyelmet kell fordítani. A közelmúltban botrányt keltett, amikor az Egyesült Királyságban sokkoló hírek kerültek napvilágra arról, hogy feltörték a sértettek és családjaik hangpostafiókjait. Az EU-nak nagyobb védelmet kell biztosítania e területen a sértetteknek és családjaiknak, mind otthon, mind pedig külföldön.

4.4 Az információhoz és a megértetéshez, valamint a tolmácsoláshoz és a fordításhoz való jog

4.4.1 Az EGSZB üdvözli azokat a javaslatokat, amelyek értelmében biztosítani kell a sértettek világos és átfogó jogát az időszzerű és lényeges esetspecifikus információhoz, valamint az ügyük előrehaladására vonatkozó naprakész információkhoz. Igen gyakori, hogy értékes idő, információ és bizonyíték megy veszendőbe, különösen azokban az esetekben, amikor nem a kezdettől fogva egyértelmű, hogy bűncselekményről van-e szó, pl. az eltűnt személyek, a fulladások, a lezuhanással járó balesetek vagy a tisztázatlan okok miatt bekövetkező elhalálozások esetében. A késedelem még nagyobb lehet a határokon átnyúló esetekben, különösképpen, ha a bűncselekménynek tanúja sincs. Ez nem kizárható azonban a sértettnek nyújtott támogatást és védőintézkedéseket. Az Eurojust vagy a kölcsönös jogsegélyről szóló megállapodás alapján történő megkeresések korlátozottak, mivel utóbbi csak a bűnügyekre vonatkozik. Az EGSZB olyan kísérő intézkedéseket tartana szükségesnek, amelyeknek köszönhetően fel lehetne számolni a nyomozás vagy a megkeresés útjában álló akadályokat.

4.4.2 Fontos, hogy a polgárok tisztában legyenek azzal, hogy hol kaphatnak tájékoztatást, vagy hogy miként kell egy veszélyt vagy egy eseményt jelenteniük. A határokon átnyúló esetekben ezeknek a tudnivalóknak egyszerűbb formában hozzáférhetőeknek kellene lenniük az illetékes hatóságokon, pl. a rendőrségen, a konzulátusokon/nagykövetségeken, a kórházakon, a helyi önkormányzati hivatalokon és ezek weblapjain keresztül. Ezeket az információkat az utazási irodák/légítársaságok utazási dokumentumaihoz kellene csatolni, mégpedig egy leválasztható másolattal együtt duplán, amely másolatot az utazók szűkebb családjuknál vagy közeli barátaiknál hagyhatnak.

4.4.3 A határokon átnyúló esetekben jelenleg nem kielégítő az illetékes hatóságok közötti koordináció és együttműködés, a különböző jogszabályok és kultúrák ugyanis gyakran akadályt jelentenek, vagy oda vezetnek, hogy a hatóságok vonakodnak megosztani az információkat és együttműködni. Az EGSZB további együttműködést tartana kívánatosnak az EU kül- és igazságügyi minisztériumai között egy egyetértési nyilatkozat kidolgozása érdekében, hogy a konzulátusok személyzetén keresztül létrejöjjön a rendőrségek közötti információcsera a sértett vagy családja részéről a nyomozással kapcsolatosan feltett, indokolt kérdések megválaszolása érdekében. Ennek magában kellene foglalnia az illetékes hatóságok arra vonatkozó kötelezettségvállalását, hogy a nyomozó hatóság/tiszt elérhetőségét megadják egy másik joghatóság alá tartozó, felhatalmazással rendelkező kollégának, aki tájékoztatást nyújthatna a sértettnek és családjának, szükség esetén a bizalmas jelleg megőrzésére szolgáló biztosítékokkal.

4.4.4 Számos országban a rendőrségi hivatalokon vagy a vizsgálóbíróságokon belül nem jött létre a családdal összeköttetést biztosító rendszer, ezért szükséges, hogy az információk nyilvánosságra hozatala előtt a család egy ügyvédet bízson meg képvisellel, ami költséges lehet és meghaladhatja számos család lehetőségeit. Az EGSZB azt ajánlja az Európai Bizottságnak, hogy fontoljon meg kísérő intézkedéseket az e területre vonatkozó bevált gyakorlatok kifejlesztésére, amelyeket egységesebben lehetne EU-szerte alkalmazni.

4.4.5 Meg kellene követelni a tagállamoktól, hogy széles körben és rendszeresen terjesszék a sértettek jogaira vonatkozó információkat, valamint azt, hogy e személyek hol juthatnak támogatáshoz. Azt is meg kellene követelni, hogy a költségek

csökkentése érdekében jöjjön létre uniós szintű együttműködés ezeknek az információknak a több nyelven történő biztosítására.

4.4.6 A megértéshez és a megértetéshez való jog alapvető az igazságszolgáltatásban. Az EGSZB azt javasolja, hogy a tagállamok végezzenek felmérést a büntetőeljárásokban részt vevő sértettek és családjaik kommunikációs szükségleteiről, annak biztosítása érdekében, hogy hozzájuttanak a megértést és a megértetést szolgáló szükséges támogatáshoz.

4.4.7 A büntetőeljárásokban biztosított ingyenes tolmácsoláshoz és fordításhoz kapcsolódó széles körű jog alapvető emberi jog, a sértettek és családjaik részére pedig különösen a határokon átnyúló esetekben fontos. Az EGSZB üdvözli, hogy ezeket a jogokat most a sértettek is kiterjesztik. Nem kellene eltúlozni az e szolgáltatások költségeire vonatkozó aggodalmakat, mivel számos tagállam már most is elérhetővé teszi ezeket a sértettek számára.

4.4.8 Az EGSZB üdvözli annak biztosítását, hogy a sértetteknek és családjaiknak jogukban áll megtámadni a tolmácsolás vagy a fordítás szükségletességét megállapító határozatot, és lehetőségük van panaszt tenni, ha a tolmácsolás minősége nem elégséges jogaik gyakorlásához az eljárás folyamán. A büntetőeljárás során igénybe vehető tolmácsoláshoz és fordításhoz való jogról szóló 2010/64/EU irányelvben megfogalmazott követelménnyel összhangban az EGSZB támogatja a megfelelő képzéssel rendelkező tolmácsok és fordítók nemzeti nyilvántartását, valamint azt, hogy ez legyen a jogi képviselők és a releváns hatóságok által igénybe vehető, hivatalosan elismert szakembercsoport. Az EGSZB tart attól, hogy bár néhány tagállamban létezik a névjegyzék, a szerződéseket az ilyen szolgáltatásokat nyújtó ügynökségekkel kötik, megkerülve így a névjegyzéket és aláírva az irányelv szellemét, ezért kívánatosnak tartja ennek a gyakorlatnak a felszámolását.

4.5 A sértett-támogatási szolgáltatásokhoz való hozzáférés

4.5.1 A javaslatok meghatározzák az EU-szerte nyújtandó minimális szolgáltatásokat, annak biztosítása érdekében, hogy a bűncselekmények sértettjei és családtagjai tisztában legyenek azzal, hogy mit várhatnak az időszzerű és hatékony támogatás keretén belül, függetlenül attól, hogy hol tartózkodnak az EU-ban akkor, amikor a leginkább rászorulnak erre. Alapvető, hogy mind az állami, mind a magánszolgáltatók által nyújtott szolgáltatások ingyenesek, bizalmasak és magasan képzett személyzet által biztosítottak legyenek.

4.5.2 Az EGSZB aggodalommal figyeli, hogy a sértett-támogatási szolgáltatások jelenlegi szintje és minősége jelentősen változik a tagállamonként, és általában nem annyira jól finanszírozottak, mint a bűncselekménnyel vádolt vagy gyanúsított személyeknek nyújtott szolgáltatások. Az EGSZB kísérő intézkedéseket tart szükségesnek a sértett-támogatási ügynökségek normáinak, minőségének és földrajzi lefedettségének EU-szerte való megerősítése és formalizálása érdekében, valamint kéri ezeknek a biztos és következetes alapon való finanszírozását az uniós költségvetés eszközeivel. Ez elősegíti majd a méretgazdaságosságot, a közös online képzési programok és a tájékoztatási és kommunikációs struktúrák kialakításával, valamint a bevált gyakorlatok megosztásával. A sértettek strukturáltabb nyomom követését, a jogszabálycsomag végrehajtását és érvényesítését, valamint ennek hatékonyságát is elő fogja segíteni.

4.5.3 A sértetteknek a támogatási szolgáltatásokhoz való joga alapvető a talpraállásuk és az igazságszolgáltatáshoz való hatékony hozzáférésük tekintetében. Habár a pénzügyi és gazdasági válság miatt sok tagállam komoly kihívásokkal szembesül, nem tekinthetik semmisnek az e területre vonatkozó kötelességeiket. Össze kell vetniük e szolgáltatások biztosításának költségeit annak költségével, ha ezek a szolgáltatások elmaradnának, vagyis a sértettek és családtagjaik hosszú időt igénybe vevő vagy teljesen elmaradó talpraállásának gazdasági és társadalmi költségeivel. Számos ország a bűncselekményekre kivetett büntetésekben fedezi nemzeti szintű sértett-támogatási intézkedéseit. Az EGSZB egy tanulmány finanszírozását ajánlja az Európai Bizottságnak, amely e rendszerek hatékonyságát a szélesebb körű kiterjesztés szempontjából vizsgálja.

4.5.4 Az EGSZB elismeri, hogy a bűncselekmények sértetteinek száma tagállamonként és régióként változik. További nyomást gyakorolhat, hogy a nyaralási csúcsidejakban még nagyobb a tömeg, és ez a helyzet párosul az alkohol gerjesztette agresszióval. Az EGSZB úgy véli, hogy a támogatásnak eléggé rugalmasnak kellene lennie ahhoz, hogy regionálisan is hozzáférhető legyen, és felkéri az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy fontolják meg a forrásoknak és a támogató intézkedéseknek a „gócpontra” felé történő csatornázását a kommunikáció és a szolgáltatások javítása érdekében. Ez kiemelten fontos kérdés ott, ahol az erőszakos bűncselekmények kockázata vagy veszélye aránytalanul magas abban az esetben, ha a gyanúsítottak és/vagy a sértettek nem a régió/ország lakosai.

4.5.5 Kulcsfontosságúak a jogi kötelezettségek annak biztosítására, hogy a sértetteket a támogatási szolgálatokhoz irányítsák, valamint hogy ezekre a szolgáltatásokra ténylegesen sor kerüljön. Az EU-ban általában véve a rendőrség felelőssége, hogy a sértetteket ezekhez a szolgálatokhoz irányítsák, erre azonban jelenleg a sértettek túlnyomó részénél⁽¹³⁾ nem kerül sor. Ez jelenti a legfőbb akadályt a sértettek Európa-szerte megvalósuló támogatásának biztosítása előtt.

4.5.6 A sértettekkel kapcsolatba kerülő más illetékes hatóságoknak szintén felelősséget kell vállalniuk azért, hogy – szükség esetén – a sértetteket támogatást nyújtó szolgálatokhoz irányítsák, ideértve a kórházakat, a nagykövetségeket és konzuli hivatalokat, az iskolákat és a lakhatási szolgáltatásokat. Meg kell jegyezni, hogy ez nem jelentene nehézséget az adatvédelmi jogok szempontjából.

4.5.7 A külföldön bűncselekmény áldozatává váló sértetteket és családjaikat a meglévő sértett-támogatási szolgáltatások nem segítik rutinszerűen hazatérésük után. E hiányosságot orvosolni kellene. A sértettek talpraállása hosszú időt vehet igénybe, hazatérésük után pedig folyamatos egészségügyi problémákkal, valamint jogi és adminisztratív kihívásokkal szembesülhetnek. Az EGSZB a sértett-támogatási szolgálatok feladatkörének kiterjesztését tartja szükségesnek e támogatás biztosításának érdekében.

4.5.8 Az EGSZB uniós finanszírozási eszközöket tartana kívánatosnak az együttműködés kiépítésének és a kapacitásépítésnek a finanszírozására és támogatására a sértett-támogatási

szolgálatok, a rendőri és bírói intézmények, a kórházak, a szakszervezetek, az NGO-k és vállalatok esetében, hogy a civil társadalmi közreműködés kiépítésén keresztül javuljon a bűncselekmények sértettjeinek nyújtott támogatás, valamint hogy ösztönözzék a sértett-támogatás javítására szolgáló bevált gyakorlatokat és gyakorlati intézkedéseket. Azokat az önkénteseket, akik akkor válnak bűnözői magatartás áldozatává, amikor támogatást és szolgáltatást nyújtanak, szintén a bűncselekmény sértettjeinek kellene tekinteni, és támogatni kellene őket.

4.5.9 Miközben az EGSZB megerősíti, hogy az igazságszolgáltatási rendszerek és más illetékes közhatóságok elsődleges szerepet játszanak a sértettek védelmében és támogatásában, úgy véli, hogy az érintett ágazatokban tevékenykedő vállalatok és szervezetek (utazási irodák, biztosítótársaságok, légitársaságok, szállodák, bankok, mobiltelefon- és más telefontársaságok, gépkocsikölcsönzők és taxivállalatok, szakszervezetek és szociális NGO-k) számára lehetőség van arra, hogy egy építő jellegű együttműködés keretében pozitív és gyakorlati stratégiákat és struktúrákat dolgozzanak ki a sértettek és családjaik válsághelyzetben való támogatására. Ezeket a kezdeményezéseket nem teherként kell felfogni, sokkal inkább a vállalatok társadalmi felelősségére vonatkozó pozitív politikák kidolgozásának lehetőségeként.

4.5.10 Az EGSZB azt javasolja, hogy egy tanulmány keretében az Európai Bizottság vizsgálja meg az uniós biztosítási ágazatot, és mérje fel a bűncselekmények sértettjeire vagy a balesetek áldozataira vonatkozó fedezeti, védelmi és kártérítési intézkedéseket. A cél a bevált gyakorlatok ösztönzése a tisztességes és megfelelő jogi és adminisztratív támogatás, a kártérítés és a költségek vonatkozásában, annak érdekében, hogy a sértettek és családjaik részt tudjanak venni a büntetőeljárásokban. A biztosítási kötvényekben szereplő fogalmak és kizárási záradékok világosságát a vásárlók eltérő szintű írási és olvasási készségének, iskolázottságának és lehetséges fogyatékoságának figyelembevételével kell felmérni. A nyaralási biztosítások záradékait, amelyek értelmében teljesen vagy részben kizárt a fedezet, ha a biztosított alkoholt fogyasztott és ennek hatása alatt balesetet okozott, világosan közölni kell. Ezzel egyidejűleg az arany középút megtalálására kell ösztönözni a biztosítótársaságokat e területen, mivel nyaralás alatt sok ember fogyaszt mértéktelen alkoholt, valamint arra, hogy fontolják meg az alkoholszint mérésére szolgáló olyan bevált intézkedések alkalmazását, mint amelyet az alkohol befolyása alatt álló gépkocsivezetők esetében használnak. A kártérítésre vonatkozó uniós irányelv értelmében a tagállamoknak továbbra is kártérítést kell nyújtaniuk. Ez azonban nem menti fel a biztosítótársaságokat az alól, hogy teljesítsék elsődleges felelősségüket.

4.5.11 Az EGSZB egy uniós szintű nyomonkövetési csoport felállítását tartja szükségesnek, a sértettek és családjaik, a sértett-támogatási szolgálatok és érintett NGO-k, valamint a szakszervezeti és vállalati képviselők részvételével, hogy biztosított legyen a folyamatos nyomon követés, hogy létrejöjjenek a képzési lehetőségek, valamint hogy ösztönözzék a sértettekkel szembeni kultúráváltást.

4.5.12 Ott, ahol ezt meg lehet valósítani, a sértett-támogatást más uniós politikákba és jogalkotási javaslatokba is be kellene építeni. Ez elősegítené a haladást e területen.

⁽¹³⁾ Az európai sértett-támogatási szervezet szerint.

4.6 Igazságszolgáltatás és kártérítés

4.6.1 Nagyobb egyensúlyra van szükség a vádlott és az áldozat jogai között. Jelenleg az áldozatok támogatása kisebb mértékű, és kevesebb joggal rendelkeznek. Az EGSZB olyan intézkedések elfogadására kéri fel az Európai Bizottságot és a tagállamokat, amelyek abban az esetben, ha a sértettek nem jutnak hozzá az információkhoz, a támogatáshoz és az irányelvben szereplő egyéb minimális jogokhoz és rendelkezésekhez, hatékony orvoslási lehetőséget biztosítanak számukra.

4.6.2 A sértettnek az a joga, hogy a büntetőeljárás során meghallgassák, és hogy bizonyítékot terjeszthessen elő, emberi jogi kérdés és visszavezethető a hatékony igazságszolgáltatásra. Ez a jog már létezik néhány tagállamban, és EU-szerte elérhetővé kell tenni. Ebben az összefüggésben az uniós joganyagban figyelembe kellene vennie és határozottan bátorítania kellene a hatékony tanúvédelmi programok kialakítását.

4.6.3 Biztosítani kell a vádlott jogait, de a sértettnek és a családjának a törvényes érdekeit is el kell ismerni és támogatni kell. A sértetteknek ugyanolyan szintű jogi és adminisztratív támogatást kellene biztosítani. Az EGSZB üdvözlí a sértettek jogsegélyhez való jogának elismerését, ha az eljárásban részes félként szerepelnek, ami lehetővé teszi számukra, hogy gyakorolhassák az irányelvben szereplő jogait. Az EGSZB úgy véli, hogy ennek a támogatásnak a sértett családjá és az elismert segítő személy számára is hozzáférhetőnek kell lennie, amennyiben a sértett elhalálozott, vagy nagymértékű segítségre szorul jogképessége gyakorlásában, hogy részt tudjon venni az igazságszolgáltatási eljárásban. Felkéri az Európai Bizottságot, hogy készítsen elemzést azokról az EU-szerte létező rendelkezésekről, amelyek a sértettek és családjaik számára biztosítanak jogsegélyt és támogatást, hogy hozzájáruljon azokhoz a lehetséges jövőbeli intézkedésekhez, amelyek nagyobb mértékű támogatást tennének lehetővé e területen.

4.6.4 Az EGSZB aggodalommal figyeli, hogy bizonyos tagállamokban az elhalálozott áldozatok hazaszállítása jelentős akadályokba ütközik. Gyakran megtagadják a sértettek családjainak azt a jogát, hogy temetés céljából hazaszállíthassák szeretett családtagjuk maradványait, vagy éveket kell várniuk, és bonyolult jogi eljárásokat kell végigvinniük a holttestek átadásáig. Ez a család szenvedését további kimondhatatlan fájdalommal és frusztrációval tetézi. Az EGSZB azt ajánlja, hogy az Európai Bizottság dolgozzon ki közös eljárásokat a más országban áldozatul esett személyek maradványainak világosan meghatározott, korlátozott határidőkön⁽¹⁴⁾ belüli szállítására és hazaszállítására, amelyek elsőbbséget élveznének a nemzeti vagy a tartományi szabályokkal szemben.

4.6.5 Az EGSZB üdvözlí az utazási, szállás- és tartózkodási költségek visszatérítésére vonatkozó jogot, amely abban az esetben illeti meg a sértetteket, ha akár tanúként, akár áldozatként részt vesznek egy tárgyaláson. Az EGSZB értelmezése szerint ez a rendelkezés a gyilkosság áldozatául esett személy családjára is kiterjed, de kívánatosnak tartaná, ha szélesebb körben alkalmaznák és a jogképességük gyakorlásában nagymértékű segítségre szoruló sértettek családjára és az őket segítő személyekre is kiterjesztenék, mégpedig állami finanszírozással.

4.6.6 Alapvető minimumszabályként kellene rögzíteni, hogy egy bűncselekmény bejelentéséről írásos átvételi elismervényt állítanak ki. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának határozatával összhangban egyébként az államnak megfelelően ki kellene vizsgálnia a sértettek feljelentéseit.

4.6.7 Az EGSZB úgy véli, hogy arra az esetre, ha egy másik tagállamban már gyanúsítottként szereplő személy követ el bűncselekményt, rendelkezéseket kellene kidolgozni annak biztosítására, hogy a kiadatási folyamatot ne akadályozzák az e gyanúsított ellen belföldön folyó eljárások, amennyiben ezek kevésbé súlyos ügyek miatt zajlanak, mint a külföldiek. A belföldi eljárásokat fel kellene gyorsítani vagy mindaddig el kellene halasztani, amíg a külföldi eljárások le nem zárulnak.

4.6.8 Az EGSZB úgy véli, ha döntés születik arról, hogy nem indul igazságszolgáltatási eljárás, a sértettnek jogában kell állnia, hogy kérje ennek a döntésnek a független vizsgálatát. A sértett szempontjából hatékonyabb lenne, ha joga lenne arra, hogy konzultáljanak vele a vádeljárást érintő döntésekről.

4.6.9 Az EGSZB elismeri, hogy a pénzügyi kártérítés nem teheti semmissé a bűncselekmény által okozott károsodást, és gyakran igen fontos a sértettnek biztosított elismerés és tisztelet. A sértettek szerzett joga a kártérítés, gyakran azonban nincsenek tudatában jogosultságuknak, vagy elbátortalanítja őket a bonyolult kártérítési eljárás. Gyakran lehetetlen, hogy a határokon átnyúló esetekben kártérítéshez juthassanak a bűncselekmények okozta sérelemért, hacsak a sértett vagy családja polgári peres eljárást nem indít egy külföldi bíróságon, ami bonyolult és költséges. Többet kellene tenni annak biztosítása érdekében, hogy a sértettek könnyebben és térítésmentesen nyújthassák be kártérítési igényüket. Az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot, hogy kezdje meg a sértettek kártérítéséről szóló irányelv felülvizsgálatát, és tegye meg a széles körű és szükséges javításokat e területen, ideértve a bűncselekmények sértettjeinek uniós szintű kártérítési rendszerére vonatkozó megfontolásokat is.

4.6.10 Az előbbieken említett felülvizsgálat részeként az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, hogy fordítson kiemelt figyelmet a közúti közlekedési cselekmények sértettjeinek kártérítésére. Az EGSZB megállapítja, hogy néhány tagállamban jó példák lehet találni a sértettek kártérítésére és támogatására, például ott, ahol a közúti közlekedési cselekményekre kivett büntetések révén összegyűlt pénz jelentős részét a sértettek támogatására és kártérítésére fordítják. Mivel a közúti balesetek jelentik a szerzett fogyatékosságok fő okát, a fogyatékkal élő szervezetek képviselőit be kellene vonni ezeknek a kártérítési rendszereknek a kidolgozásába, végrehajtásába és kezelésébe.

4.6.11 Meg kell fontolni, hogy közvetlenül a cselekményt követően előlegnyújtással segítsék a sértetteket és családjaikat, ekkor ugyanis különösen sok költség merülhet fel.

4.6.12 Az EGSZB üdvözlí a helyreállító igazságszolgáltatásra vonatkozó javaslatokat az irányelvben, de úgy véli, hogy a meghatározás túl szűk. Azt is hangsúlyozni kell, hogy számos olyan formája van a helyreállító igazságszolgáltatásnak, amelyek keretében nem kerül sor az érintettek kapcsolatfelvételére. Az

⁽¹⁴⁾ Lásd az 1. lábjegyzetet.

EGSZB megerősíti, hogy minden esetben kiemelt jelentőséget kell tulajdonítani a sértett és családja kívánságainak és védelmének. Alapvetőek a határozott biztosítékok, és azok a rendelkezések, amelyek garantálják, hogy az állam elősegíti a megfelelően képzett támogatási szolgálatok felé történő irányítást. Az EGSZB megállapítja, hogy jelenleg nagyon kevés tagállam biztosít támogatást a helyreállító igazságszolgáltatás céljára, és azt ajánlja, hogy az Európai Bizottság támogasson kísérleti projekteket a helyreállító igazságszolgáltatáshoz kapcsolódó normák és képzés kidolgozására, hogy méretgazdaságos módon lehessen megvalósítani és hogy támogatni lehessen a bevált gyakorlatok cseréjét.

4.6.13 Az EGSZB megállapítja, hogy a bűnüldöző szervek minden évben jelentős mennyiségű olyan „lopott tulajdont” értékesítenek EU-szerte, amelyeket a rendőrség nem juttatott vissza tulajdonosaiknak. A tulajdon visszaszolgáltatásában mutatkozó elfogadhatatlan késések jelentik a másik problémát.⁽¹⁵⁾ Az EGSZB szerint a tulajdon visszaszolgáltatásának tárgyában megerősített rendelkezések szükségesek, kötelezve egyúttal a hatóságokat arra, hogy konkrét információt nyújtsanak,

megadják a tulajdon felelősenek elérhetőségét, és biztosítsák, hogy a tulajdont rövid és meghatározott időn belül visszaszolgáltassák.

4.7 Végrehajtás és jogalkalmazás

4.7.1 Jelentős gazdasági és társadalmi következményekkel jár, ha elmarad az irányelv rendelkezéseinek alkalmazása, nemcsak a sértettek és családjaik, hanem a tagállamok gazdaságának szempontjából is, mivel munkanapok mennek veszendőbe, valamint nyomás alá kerülnek az egészségügyi és más szociális, valamint a jogi szolgálatok. Ezért alapvető fontossággal bír, hogy a jobb és gyorsabb talpraállás érdekében megfelelően hajtsák végre a sértettek és családjaik támogatását szolgáló új intézkedéseket.

4.7.2 Az EGSZB úgy gondolja, hogy a javaslatoknak határozott intézkedéseket kellene tartalmazniuk annak biztosítására, hogy a minimumszabályokat EU-szerte tiszteletben tartják. Ezért intézkedésekre lesz szükség a folyamatos nyomon követés és a hatékony jogalkalmazás érdekében, a be nem tartást megelőző visszatartó büntetésekkel együtt.

Kelt Brüsszelben, 2011. december 7-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

⁽¹⁵⁾ A sértett-támogatási szolgálatok Európa-szerte rendszeresen kapnak panaszokat a sértettektől arra vonatkozóan, hogy a bűnüldöző szervek késedelemmel szolgáltatják vissza a tulajdonukat.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a munkavállalók fizikai tényezők (elektromágneses terek) hatásából keletkező kockázatoknak való expozíciójára vonatkozó egészségügyi és biztonsági minimumkövetelményekről (huszadik egyedi irányelv a 89/391/EGK irányelv 16. cikke (1) bekezdésének értelmében)

(COM(2011) 348 végleges – 2011/0152 (COD))

(2012/C 43/10)

Önálló előadó: **An LE NOUAIL MARLIÈRE**

2011. július 22-én az Európai Unió Tanácsa és 2011. szeptember 13-án az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a munkavállalók fizikai tényezők (elektromágneses terek) hatásából keletkező kockázatoknak való expozíciójára vonatkozó egészségügyi és biztonsági minimumkövetelményekről (20. egyedi irányelv a 89/391/EGK irányelv 16. cikke (1) bekezdésének értelmében)

COM(2011) 348 végleges – 2011/0152 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció 2011. november 8-án elfogadta véleményét. (Előadó: An LE NOUAIL MARLIÈRE.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2011. december 7–8-án tartott, 476. plenáris ülésén a 2011. december 7-i ülésnapon) 144 szavazattal 45 ellenében, 4 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB azt javasolja, hogy minél előbb fogadják el az irányelvet, és ültessék át a tagállamok joganyagába.

1.2 Ugyanakkor lándzsát tör amellett, hogy sietessék egy elővigyázatossági elv elfogadását, tekintettel az elektromágneses mezők kibocsátásai nem termikus biológiai hatásainak kockázataira. A munkavállalók egészségét az elfogadható költségek mellett rendelkezésre álló legjobb technológiákkal hosszú távon, magas szinten, teljes mértékben garantálni kell. Az EGSZB elvárja, hogy az irányelv szövegébe bekerüljön egy ilyen jellegű rendelkezés.

1.3 Ezen elővigyázatossági elv hatékonyságának és hitelességének biztosítása végett az EGSZB támogatja a küszöbértékek megállapítására irányuló európai bizottsági megközelítést, de e kezdeményezés hatásának teljes mértékű érvényesítése érdekében állandó küszöbértékek meghatározását javasolja a 2004/40/EK irányelv (Ausztria, a Cseh Köztársaság, Szlovákia, Litvánia, Lettország, Észtország és Olaszország általi) átültetése során elfogadott küszöbértékek alapján. Az EGSZB amellett száll síkra, hogy meg kell erősíteni azoknak a tudományos szervezeteknek a függetlenségét, amelyek részt vesznek a munkavállalókat érő elektromágneses sugárzás küszöbértékeinek, hatásaiknak és közegészségügyi következményeinek, valamint azoknak az intézkedéseknek a meghatározásában, amelyeket az e sugárzásoknak kitett munkavállalók védelmében kell megtenni.

1.4 Meg kell szüntetni az érdekellentéteket e szervezetek tagjai között, mind kutatásaik finanszírozási szintje, mind

azok célja terén (közbeszerzési eljárások, független állami kutatóintézetek felkérése).

1.5 Az EGSZB elismeri, hogy kivételre van szükség azon szakmák esetében, amelyek az orvosi mágneses rezonanciát (MRI) alkalmazzák, amelyet azonban időben korlátozni kell, és meg kell erősíteni a munkavállalók elektromágneses mezők elleni védelmét szolgáló új technológiák, illetve a helyettesítő technikák kutatására irányuló eszközöket. Azoknak a munkavállalóknak, akikre ez a kivétel vonatkozik, megerősített védelmi eszközökkel, számukra kifejlesztett orvosi felügyelettel, valamint polgári felelősségbiztosítással (amely fedezi a munkájuk során az erős elektromágneses mezőnek történő expozícióból fakadó esetleges hibák költségét) kell rendelkezniük. Az EGSZB egyébiránt úgy véli, hogy a fentebb említett elveket nemcsak az egészségügyi dolgozók esetében kell alkalmazni, hanem minden olyan egyéb munkavállaló esetében is, akik felmentést kaphatnak az irányelv általános rendelkezései alól a tervezet 3. cikkében lefektetett kivétel értelmében.

2. Bevezető

2.1 A vizsgált irányelvjavaslat célja a munkavállalók fizikai tényezők (elektromágneses terek) hatásából keletkező kockázatoknak való expozíciójára vonatkozó egészségügyi és biztonsági minimumkövetelményekről szóló, 2004. április 29-i 2004/40/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosítása, amelyet a tagállamoknak eredetileg 2008. április 30-ig kellett volna átültetniük. Nem a lakosság általános védelméről van szó. A mágneses rezonancián alapuló képalkotó eljárás (MRI) által felvetett konkrét kérdések, valamint az irányelv hatáselemzései folytatásának szükségessége miatt az Európai Bizottság újabb határidőt javasolt és kapott az irányelv végrehajtására, amelyet 2012. április 30-ban állapítottak meg.

2.2 A projekt a 2004-es irányelv átdolgozása új határérték-rendszerrel és az alacsony frekvenciákat kiváltó cselekvések értékeivel, célja pedig az, hogy védelmet nyújtson a munkavállalók elektromágneses mezőknek való expozíciójával kapcsolatos közvetlen és közvetett hatásokkal szemben, de csak az ismert rövid távú hatások ellen. Nem terjed ki konkrétan a bizonyos alacsony frekvenciájú mezőknek való expozícióból adódó vitatott nem termikus hatásokra.

2.3 Figyelembe véve a kifejezetten orvosi célú felhasználást, kivételt engedélyeznek az MRI-t használó orvosi ágazatoknak. Az irányelvben szereplő biztonsági normák alól kivétel tehető a fegyveres testületek esetében, ezenkívül a tagállamoknak joga van a normák más, határozott idejű túllépésének engedélyezésére, amennyiben azt „kivételes helyzetek” szükségessé teszik.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGSZB-t nem kérték fel közvetlen konzultációra a 2004-es irányelvvel kapcsolatban, azonban 2008-ben konzultáltak vele a végrehajtási határidő négyéves meghosszabbítására irányuló javaslat kapcsán. Az EGSZB a fentebb említett véleményében ⁽¹⁾

— emlékeztetett 1993-as felhívására, ⁽²⁾ melyben „olyan tudományos kutatások elvégzésére kéri fel az Európai Bizottságot, amelyek célja a munkavállalókra (...) [az] elektromágneses hullámoknak való, esetenként több évig tartó expozícióból – kifolyólag jellemző egészségügyi veszélyeztetettség szint megállapítása.”

— azt állította, hogy „az elektromágneses tereknek való expozícióval kapcsolatos kockázatok elleni, munkavállalókra vonatkozó védelem szintjét tagállamként különbségek jellemzik”, ezért „prioritásként kell kezelni a (...) valamennyi munkavállalónak megfelelő védelmet biztosító átdolgozott irányelv mielőbbi kidolgozását”.

3.2 A tudományos kutatások az elektromágneses mezők több káros hatását mutattak ki az egészségre.

3.2.1 A statikus mágneses terek esetében ezek a következők: bőrreakciók, az elektrokardiogram változásai (2 tesla intenzitásig visszafordíthatók ⁽³⁾), rosszullétek, például hányinger, fényfoltok látása, szédülés (amelyeket már 1,5 tesla intenzitású mezőknek történő expozíció esetében észlelnek). ⁽⁴⁾

3.2.1.1 Az alacsony frekvenciájú (10 MHz alatti) mezők esetében: a szervezet elektrofiziológiai folyamatainak zavara,

⁽¹⁾ Az EGSZB véleménye: HL C 204., 2008.8.9., 110. o.

⁽²⁾ Az EGSZB véleménye a következők tárgyban: A Tanács irányelve a munkavállalók fizikai tényezők hatásából keletkező kockázatoknak való expozíciójára vonatkozó egészségügyi és biztonsági minimumkövetelményekről, HL C 249., 1993.3.13., 28. o.

⁽³⁾ Az elektromágneses mező erősségét teszlában fejezzük ki, amelyet T-vel jelölünk. A tesla a mágneses indukció SI-mértékegysége. Egy tesla egyenlő egy Weber per négyzetméter.

⁽⁴⁾ WILÉN, J., 2010 – WILÉN, J., DE VOCHT, F., 2010. *Health complaints among nurses working near MRI scanners – A descriptive pilot study* [Egészségügyi panaszok MRI-berendezés közelében dolgozó kórházi ápolóknál – leíró kísérleti tanulmány]. *European Journal of Radiology*, 2010. október 13.

amely látászavarokban (foszfénekben), az ideg- és izomszövetek túlzott ingerlékenységében, szívritmuszavarokban stb. nyilvánulhat meg. ⁽⁵⁾

3.2.2 Nagy (100 kHz-nél nagyobb) frekvenciájú mágneses terek esetében: hipertermia, az energia biológiai szövetek általi elnyelése miatt.

3.2.3 Közvetett hatások megjelenésének kockázata, amelyek szintén károsak a munkavállalók biztonságára és egészségére, mint például ívfény miatt kialakuló robbanás vagy tűzeset, ferromágneses tárgyak kilövődése, elektronikus rendszerek meghibásodása, a „különösen veszélyeztetett” kategóriákba tartozó, az elektromágneses mező hatására érzékeny munkavállalókra gyakorolt negatív hatások (például orvosi implantátummal rendelkezők, magukon elektronikus készüléket hordó felhasználók, terhes nők, daganatos betegségekkel kezelt betegek).

3.3 Alapvető vita folyik az alacsony frekvenciájú mezők fiziológiai, nem termikus és középtávú hatásai tekintetében.

3.3.1 A vélt kockázatok között vannak a neuroendokrin rendszer (hormonok, melatonin) zavarai, a neurodegeneratív zavarok (Parkinson-kór, Alzheimer-kór, szklerózisok), az emberi szaporodásra és fejlődésre gyakorolt hatások (elvetélés, rendellenes fejlődés kockázata), valamint a rák megnövekedett kockázata (agytmorok, gyermekkori leukémia).

3.3.2 A WHO által létrehozott Nemzetközi Rákkutató Ügynökség (IARC) az alacsony frekvenciájú elektromágneses mezőket, valamint a rádióhullámok által keltett elektromágneses mezőket 2001-ben a 2. b) (az emberre esetlegesen rákkeltő hatású) kategóriába sorolta a gyermekkori leukémia esetleges kockázata miatt, majd 2011-ben újra, az Interphone tanulmányának folyományaként (a glióma nevű rosszindulatú agydaganat megnövekedett kockázatának gyanúja miatt).

3.4 A nemrégiben kiadott Huss-jelentés ⁽⁶⁾ felhívta a figyelmet azokra a nem termikus biológiai hatásokra – amelyek károsak lehetnek a növényekre, a rovarokra és az állatokra, valamint az emberi szervezetre –, amelyek az elektromágneses mezőknek való expozícióból adódnak, beleértve az ICNIRP ⁽⁷⁾ által ajánlott küszöbértéknél kisebb expozíciót is. Ezeket a küszöbértékeket lényegében átveszi az Európai Bizottság jelenlegi irányelvjavaslata is.

⁽⁵⁾ Az ICNIRP iránymutatásai a (legfeljebb 300GHz-es) elektromos, mágneses és elektromágneses mezőknek való, változó időtartamú kitettség korlátozására. *Health Physics*, 74. szám – 1998. április 4., 494–522. oldal – <http://www.icnirp.de/documents/emfgdl.pdf>.

⁽⁶⁾ Az elektromágneses mezők esetleges kockázata és környezetre gyakorolt hatásuk, 2011. május 6. – A Tanács parlamenti közgyűlésének környezetvédelmi, mezőgazdasági és területi kérdésekkel foglalkozó bizottsága, 12608. sz. dokumentum, 3. o. <http://assembly.coe.int/Main.asp?link=/Documents/WorkingDocs/Doc11/EDOC12608.htm>.

⁽⁷⁾ International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection (a nem ionizáló sugárzás elleni védelemmel foglalkozó nemzetközi bizottság).

3.5 Ez a számos tudományos eredmény összegző elemzésén, valamint az összes érintett fél (tudósok, Európai Környezetvédelmi Ügynökség, nem kormányzati szervezetek, polgári szövetségek, vállalkozók stb.) meghallgatásán alapuló jelentés következtetésként kiemeli, hogy az EU-nak el kellene fogadnia egy ALARA-típusú (*As low as reasonably achievable*) elővigyázatossági elvet, hatékony megelőző intézkedéseket, valamint a jelenlegi küszöbértékek felülvizsgálatát anélkül, hogy megvárnánk valamennyi tudományos és klinikai bizonyíték harmonizációját, hiszen a várakozás igen magas egészségügyi és gazdasági költségekkel járhat, ahogyan az a múltban az azbeszttel, a poliklórozott bifenilekkel és a dohányval kapcsolatban is történt.

3.6 Ennek a jelentésnek a nyomán az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése állásfoglalást⁽⁸⁾ szavazott meg, amely bármely típusú és frekvenciájú elektromágneses mezőkkel kapcsolatos normák és küszöbértékek (...) esetében az ALARA (*As low as reasonably achievable*) típusú elővigyázatossági elv alkalmazását irányozza elő, vagyis az ésszerűen elérhető legalacsonyabb szintet. A határozat – az emberi egészségről szólva – többek között megemlíti, hogy az elővigyázatosság elvét akkor kell alkalmazni, amikor a tudományos értékelés nem teszi lehetővé megfelelő biztonsággal a kockázat meghatározását. A javaslatok nemcsak az elektromágneses mezők kibocsátásának vagy sugárzásának ún. termikus, hanem az atermikus vagy biológiai hatásait is figyelembe veszik. Cselekedni kell, mivel a lakosság egyre nagyobb expozíciójára való tekintettel a cselekvés hiányának gazdasági és emberi költsége igen magas lehet, ha az előzetes figyelmeztetéseket nem veszik figyelembe. A határozat hangsúlyozza, hogy a tudományos szakvélemények szigorú függetlenségére és hitelességére van szükség annak érdekében, hogy a környezetre és az emberi egészségre irányuló lehetséges káros hatásokról átlátható és objektív értékelés születhessen. A határozat végül az elektromágneses mezőknek való expozíció jelenlegi, az ICNIRP által meghatározott normáinak felülvizsgálatára hív fel, amelyek súlyos hiányosságokat mutatnak.

3.7 A társadalmi partnerek a jelenlegi irányelvjavaslatra adott közelmúltbeli, megindokolt reakcióikban lényegében a következőket emelték ki:

- annak fontosságát, hogy a munkavállalók egyetlen kategóriáját se zárják ki, és annak szükségességét, hogy betöltsék az európai törvényhozásban a munkavállalók elektromágneses sugárzásnak való expozíciójával kapcsolatban létező űrt,
- az ellenállás hiányát az MRI-t használó munkavállalókra vonatkozó kivétellel kapcsolatban, feltéve, hogy a használat időben korlátozott (ami ebben az irányelvben nem így van), valamint hogy speciális orvosi felügyelet mellett történik,
- a munkavállalók védelmére való törekvést a hosszú távú hatásokból adódó kockázatok ellen (amelyeket nem vettek

figyelembe az irányelvjavaslatban), az ICNIRP szakemberei és az EU-s tagállamok szakértői közötti vitaforum megteremtésére vonatkozó javaslat mellett.

3.8 Az emberi egészségre gyakorolt lehetséges hatások ellenére jelenleg egyetlen európai jogi aktus sem létezik a munkavállalók elektromágneses mezők elleni védelmének összehangolására az EU területén.

3.9 Az EGSZB ismételten felhívja a figyelmet arra, hogy szükség van a munkavállalókat az elektromágneses mezőknek való expozíció hatásai ellen védő jogszabályra, ez ugyanis olyan terület, ahol egyetlen tudományos módszer, illetve ismeret sem vezetett teljes egészében sikerre; habár a tudományos kutatások egyes következtetései igazolják, hogy az elektromágneses mező negatív hatással van a dolgozók szervezetére, ugyan az egyes kutatások eltéréseket mutatnak a hatások mértéke és nagyságrendje között.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Az Európai Bizottság úgy döntött, hogy az irányelvjavaslatot a küszöbértékek függvényében növekvő elővigyázatossági intézkedésekre alapozza, nem pedig egy általános ALARA-típusú elővigyázatossági elvre. Az emberi egészséggel kapcsolatban minden óvintézkedést meg kellene tenni annak érdekében, hogy a munkavállalókat ne tegyék ki hosszú távú kockázatoknak – az ezzel kapcsolatos, számos tudományos tanulmány által alátámasztott feltételezéseket két tudományos bizottság, az ICNIRP és a SCENIHR⁽⁹⁾ egyszerűen elutasította. Hangsúlyozni kell, hogy ennek az elutasításnak a legfőbb oka az, hogy az utóbbi években a munkavállalókkal kapcsolatban végzett tudományos tanulmányok száma csekély, mivel a tudósok érdeklődése elsősorban a lakosság mobiltelefonok hatásainak való expozíciójára irányul.

4.2 Egy, az említett szervezetek által gyakran alkalmazott további érv, amely minden hosszú távú hatás elutasításához vezet, abból fakad, hogy nem ismerik azokat a biológiai mechanizmusokat, amelyek alapján az elektromágneses mezőknek való expozíció következményekkel járhat az élő szervezetekre. Egy ilyen érvnek inkább az elővigyázatossági elv alkalmazása mellett kellene szólnia, amennyiben a hatásokat rendszeresen megfigyelték, és a tudományos közösség nem képes pontos biológiai magyarázatot adni.

4.3 Ebben a bizonytalan kontextusban az EGSZB támogatja, hogy amennyiben a környezeti expozíció csökkenthető, ezt a csökkentést főleg a legjobban, gazdaságilag elfogadható áron rendelkezésre álló technológiák alkalmazásával kellene megtenni.

⁽⁸⁾ 1815 (2011) határozat - <http://assembly.coe.int/Mainf.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta11/FRES1815.htm>.

⁽⁹⁾ Scientific Committee on Emerging and Newly Identified Risks (új és újonnan észlelt kockázatok tudományos bizottsága).

4.3.1 Arra van szükség, hogy az irányelv rendelkezései meghatározzanak legalább egy olyan expozíciós küszöböt, amely nem haladja meg a tagállamok elismert szakértőinek munkái által meghatározott határértékeket, tudományos adatokon alapul, és a tudományos publikációs elvek figyelembevételével hozták nyilvánosságra.

4.4 Célravezető a francia környezeti és munkahelyi egészség-biztonsági ügynökség (AFSSET) véleményére támaszkodni, amely a következőket állítja:

Különös tekintettel

- a kísérleti feltételek közötti expozíció jellemzésével kapcsolatos, számos tanulmányban megfigyelhető módszertani hiányosságokra,
- a sajátos patológiai jelenségekre gyakorolt hosszú távú hatások esetlegességére és a hosszú távú (krónikus) expozíciók hatása jobb dokumentációjának szükségességére,
- a nem termikus szintű expozíció bizonyos, esetleges biológiai hatásaival kapcsolatos kutatások folytatásának jelentőségére,

2009-ben a következőket javasolta:

- 1) ügyelni kell az *in vitro* és az *in vivo* tanulmányok módszertani minőségére, főként a fizikai résszel (az expozíció jellemzése és a

jelek formája), de a biológiai résszel kapcsolatban is (vakkísérletek, megfelelő ellenőrzések, az álpozitív eredmények megtalálása, a kísérletek megismétlése, megfelelő statisztikai relevancia stb.);

- 2) a tanulmányokat – főként a szaporodással és a fejlődéssel kapcsolatosakat – állatok több generációján át kell végezni (például olyan állatokén, amelyek olyan betegségekre való hajlamot mutatnak, melynek felelős emberi génjei ismertek – neurodegeneratív betegségek, bizonyos rákfajták, autoimmun betegségek); ezeket normális egyedekkel kell összehasonlítani, és pontosan leírt, realiztikus expozíciós körülmények között kell végezni;
- 3) néhány, a jelentésben elemzett kísérletet, amelyek valószínűsíthetően fiziológiai jellegű (főként az agyi vérellátásra gyakorolt) biológiai hatásokat mutatnak, újra el kell végezni;
- 4) tanulmányokat kell végezni a 400 MHz-nél alacsonyabb (főként a kis erősségű krónikus hatásokkal kapcsolatban), valamint a 2,5 GHz-nél magasabb frekvenciasávban.⁽¹⁰⁾

4.5 Az elővigyázatosság elvével kapcsolatban érdemes emlékeztetnünk Olivier Godard-nak, a CNRS (a franciaországi Ecole polytechnique ökonometriai laboratóriuma – UMR 7176) kutatási igazgatójának 2011. május 31-i cikkére: „az elővigyázatosság elve jó elv, melynek megvalósítása nem elég szervezett”.⁽¹¹⁾

Kelt Brüsszelben, 2011. december 7-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

⁽¹⁰⁾ Az AFSSET véleménye a rádiófrekvenciákkal kapcsolatos szakvélemény aktualizálásával kapcsolatban http://www.afsset.fr/upload/bibliotheque/403036549994877357223432245780/09_10_ED_Radiofrequences_Avis.pdf.

⁽¹¹⁾ http://www.gabrielperi.fr/IMG/article_PDF/article_a1246.pdf és http://www.gabrielperi.fr/IMG/pdf/PubOlivier_Godard-precaution-0411.pdf.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a büntetőeljárás során ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogról, valamint a letartóztatást követő kommunikációhoz való jogról

(COM(2011) 326 végleges – 2011/0154 (COD))

(2012/C 43/11)

Önálló előadó: **Edouard DE LAMAZE**

2011. szeptember 1-jén a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a büntetőeljárás során ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogról, valamint a letartóztatást követő kommunikációhoz való jogról

COM(2011) 326 végleges – 2011/0154 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció 2011. november 8-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2011. december 7–8-án tartott, 476. plenáris ülésén (a december 7-i ülésnapon) 181 szavazattal 3 ellenében, 10 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB igen kedvezően fogadja egy effajta irányelv létrehozásának gondolatát. Egy olyan normatív szöveg elfogadása, amely magában foglalja az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) a védelemhez való jogokkal kapcsolatos legújabb vívmányait, vitathatatlan előrelépést jelentene mind a jogbiztonság követelményét, mind pedig a védelemhez való jogoknak a különböző tagállamokban való garantálását tekintve.

1.2 A méltányos eljárás biztosítéka az, ha már a büntetőeljárás kezdetétől fogva biztosított egy szabadon választott ügyvéd aktív részvétele. Az EGSZB osztja az Európai Bizottság célkitűzését: ennek a jognak az érvényesülését biztosítani kell.

1.3 Pontosan emiatt, illetve mivel az irányelvjavaslatban lefektetett elvek láthatóan ambiciózusak, az EGSZB attól tart, hogy megvalósításuk nehézségekbe fog ütközni.

1.4 Az EGSZB erősen helyteleníti a költségmentességhez való joggal kapcsolatos intézkedés későbbre halasztását, amely a tanácsi ütemtervben a jogi tanácsadáshoz való joghoz kapcsolódott, mivel így fennáll annak a veszélye, hogy a törvény adta jogok érvényesülése csorbát szenved.

1.5 Az irányelvjavaslat ambiciózus volta elsősorban abban mutatkozik meg, hogy a jogi tanácsadáshoz való jogot a gyanúsítottakra is kiterjeszti.

1.5.1 Ha az alapelv az, hogy ezek a jogok a szabadság megvonásából erednek, az EGSZB véleménye szerint az igazság keresésének első számú elve, a tisztesség alapján minden érintettnek joga van ügyvédhez, amint büntetőeljárás intézkedés van ellene folyamatban.

1.5.2 Logikusnak tűnik tehát, hogy az önvádra kötelezés tilalmához való jog nevében mindazok a személyek, akik ellen

büntetőeljárás intézkedés van folyamatban, ügyvédi segítséget vehessenek igénybe, mivel ügyvéd jelenléte nélkül pusztán az ő saját kijelentéseik nem szolgálhatnak elítélésük alapjául.

1.5.3 E tekintetben az EGSZB szívesen módosítana a terminológián, és „gyanúsítottak” helyett olyan személyeket írna, „akik ellen büntetőeljárás intézkedés van folyamatban”, ennek a megfogalmazásnak ugyanis az az előnye, hogy kevésbé bizonytalan és szubjektív.

1.6 Az irányelvjavaslat ambiciózussága másodsorban pedig abban mutatkozik meg, hogy a jogi tanácsadáshoz való jogot elmélyíti, és előírja, hogy olyan ügyvéd segítségét lehessen igénybe venni, aki aktív szerepet tölt be a védelem mellett, különösen a kihallgatások alatt.

1.7 Az ügyvédi segítség igénybevételének joga – amint azt az irányelvjavaslat előírja – az EGSZB szerint összeegyeztethető a nyomozás követelményeivel, sőt azáltal, hogy hozzájárul az összegyűjtött bizonyítékok elfogadhatóságának garantálásához, elősegíti a büntetőjogi eljárás megfelelő lebonyolítását, feltéve, hogy bizonyos feltételek teljesülnek:

1.7.1 Egyfelől az irányelvnek

— elő kell irányoznia, hogy az ügyvédnek csak akkor van joga jelen lenni minden olyan nyomozati vagy bizonyítékgyűjtési cselekménynél, amely az érintett személy jelenlétét megköveteli, ha az a védelemhez való jog érvényesülését tekintve szükséges;

— elő kell irányoznia egy olyan ésszerű határidőt, amelynek lejártán túl a nyomozhatóságok az ügyvéd jelenléte nélkül is felléphetnek, és amellyel kapcsolatban igazolni kell, hogy az ügyvéd kellő időben értesítést kapott;

- elő kell irányoznia, hogy minden tagállam vezessen be ésszerű korlátokat az ügyvéd és védenca közötti beszélgetések időtartamára és gyakoriságára vonatkozóan; ilyen beszélgetésre legalább minden meghallgatás előtt sort kell keríteni;
- elő kell irányoznia, hogy minden tagállam végrehajthasson olyan eljárásokat, amelyek nem felelnek meg bizonyos, akár a nyomozás, akár a büntetőjogi eljárás közben felmerülő elveknek, elsősorban akkor, ha a tömeges bűnözési formákból eredő enyhe bűncselekmények ténye nem vitatott és nem is vitatható,
- emlékeztetnie kell az ügyvédeknek a nyomozással kapcsolatos titoktartási kötelezettségére,
- a harmadik személy vagy konzuli hatóság „értesítésének jogát” kellene előírnia, nem pedig a velük való kapcsolattartás jogát.

1.7.1.1 A nyomozóhatóságoknak helyesen kell gazdálkodniuk a rendelkezésre álló idővel, és gondoskodniuk kell a nyomozás megfelelő lebonyolításáról.

1.7.1.2 Az EGSZB mindenesetre úgy véli, hogy számba kell venni az eltérés lehetőségét abban az esetben, ha a nyomozás megfelelő lebonyolítását előreláthatólag akadályok nehezítik majd.

1.7.2 Azzal a feltétellel egyébként, hogy a tagállamok gondoskodjanak olyan sürgősségi megoldások kialakításáról, amelyek lehetővé teszik az ügyvédi segítség azonnali igénybevételét abban az esetben, ha a szabadon választott ügyvéd nem érhető el azonnal.

1.8 Végezetül pedig – az egyensúlyra való törekvés érdekében – az EGSZB arra kéri a Tanácsot, hogy dolgozzon ki iránymutatásokat arra vonatkozóan, hogy hogyan védhetők jobban a sértettek jogai a védelemnek megítélt új jogokkal szemben. Ugyanis a sértetteknek is meg kell adni a lehetőséget, hogy igénybe vehessék ügyvéd segítségét, ha a nyomozóhatóságok meghallgatják őket, és még inkább, ha a vádlottal való szembesítésre kerül sor, aki kaphat ilyen segítséget.

2. Az irányelvjavaslat háttere és tartalma

2.1 A Tanács elismerte, hogy európai szinten mindmáig nem tettek eleget a büntetőeljárásokban érintett személyek alapvető jogainak védelme érdekében. Az Igazságügyi Tanács a 2009. november 30-i ülésén állásfoglalást fogadott el ezeknek az eljárási jogoknak a megerősítését célzó ütemtervről. Az ütemterv, amelyet a Stockholmi Programhoz is csatoltak, arra kérte fel az Európai Bizottságot, hogy terjesszen elő javaslatokat az alábbi intézkedésekre:

(A) a fordításhoz és tolmácsoláshoz való jog,

(B) a jogokról és a vádakról való tájékoztatáshoz való jog,

(C) a jogi tanácsadáshoz és költségmentességhez való jog,

(D) kapcsolattartás a családtagokkal, a munkaadókkal és a konzuli hatóságokkal,

(E) a veszélyeztetett gyanúsítottakra vagy vádlottakra vonatkozó különleges biztosítékok.

2.2 Az első lépés a tolmácsoláshoz és fordításhoz való jogról szóló 2010/64/EU irányelv elfogadása volt (A intézkedés).

2.3 A második lépés a tájékoztatáshoz való jogról⁽¹⁾ szóló, jelenleg tárgyalási szakaszban lévő irányelv lesz, amely minimumszabályokat állapít meg a jogokról és a vádakról történő tájékoztatáshoz való jogra, továbbá az ügyiratba történő betekintéshez való jogra vonatkozóan (B intézkedés).

2.4 A jelen véleményben tárgyalt irányelvjavaslat a jogalkotási csomag harmadik intézkedésének felel meg. Az Európai Bizottság úgy határozott, hogy a jogi tanácsadáshoz és a kapcsolattartáshoz (D) való jogot együtt tárgyalja. A költségmentességhez való jog kérdését viszont – amely a tanácsi útiterven még a jogi tanácsadás jogához kapcsolódott – később tárgyalják majd (2013-ban). A korábbi intézkedésekhez hasonlóan az Európai Bizottság most is úgy döntött, hogy ezekkel a jogokkal az európai elfogatóparancs alapján letartóztatott személyeket ruhazza fel.

2.5 Az irányelvjavaslat az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 3. és 6. cikkére – mégpedig az embertelen bánásmód tilalmának és az ügyvédhez való jognak az EJEB szerinti értelmezésére – alapozva kívánja biztosítani az EU Alapjogi Chartájának – különösen a Charta 4., 6., 7. és 47. cikkének – alkalmazását.

2.6 A javaslat előírja, hogy minden gyanúsított vagy vádlott számára a lehető legrövidebb időn belül ügyvédi segítséget kell biztosítani. A szabadságelvönástól függetlenül ügyvédi segítséget kell biztosítani a kihallgatáskor (3. cikk).

2.6.1 Az ügyvéd (kérdésekkel, nyilatkozatokkal) aktívan részt vesz a kihallgatásokon és a meghallgatásokon, és jogosult jelen lenni bármely olyan nyomozati vagy bizonyítékgyűjtési cselekménynél, amelyen a gyanúsított vagy vádlott köteles vagy jogosult megjelenni, kivéve, ha fennáll annak veszélye, hogy az ügyvéd megérkezéséhez szükséges idő alatt a gyűjtendő bizonyítékokat megváltoztatják, eltávolítják vagy megsemmisítik. Joga van továbbá belépni az őrizetben tartás helyére az őrizetben tartás feltételeinek ellenőrzése céljából (4. cikk).

2.7 A javaslat előírja továbbá azt a jogot, hogy a letartóztatást követően az érintett személy kommunikálhasson egy harmadik féllel vagy országának konzuli hatóságával, és tájékoztathassa az őrizetbe vételéről (5. és 6. cikk).

⁽¹⁾ HL C 54., 2011.2.19., 48–50. o.

2.8 Az irányelvjavaslat az általa rögzített jogoktól csak kivételes körülmények között engedélyez eltérést (8. cikk). Eltérések kizárólag az igazságügyi hatóságok eseti alapon hozott határozatával engedélyezhetők, és nem alapulhatnak kizárólag az állítólagos bűncselekmény súlyosságán.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGSZB örömmel fogadja a Tanács által 2009. november 30-án elfogadott ütemtervet jellemző politikai irányváltást, amely az alapvető jogok megerősítésére irányul a büntetőjogi eljárások esetében.

3.2 A tárgyalta javaslat az EJEB joggyakorlati vívmányainak sorába illeszkedik, és bár minimumszabályokat határoz meg, amelyeket a tagállamok szabadon meghaladhatnak, valójában a nemzeti büntetőjogi eljárások „felülről lefelé irányuló” harmonizációjára törekszik.

3.3 A nemzeti jogszabályok a védelemhez való jogok gyakorlását még mindig igen eltérő fokon teszik lehetővé. Az egész Unióban alkalmazandó közös normák meghatározása elengedhetetlen egy közös jogi térség létrehozásához és a nemzeti igazságügyi hatóságok közötti kölcsönös bizalom megerősítéséhez. Az EGSZB kiemelt jelentőséget tulajdonít az említett célkitűzések megvalósításának, amely a személyek szabad mozgásának egyszerre feltétele és következménye.

3.4 Az EGSZB hangsúlyozza továbbá, hogy sürgősen csökkenteni kell az EJEB-nél feltorlódott ügyek számát, melyek pénzügyi szankciókkal járnak az államokra nézve.

3.5 Az EGSZB azonban emlékeztet arra, hogy az ilyen szabályokat csak akkor lehet alkalmazni és teljes mértékben megvalósítani, ha azok tekintetbe veszik a tagállamok hagyományai és jogi rendszerei közötti különbségeket (akkuzatórius vagy inkvizitórius rendszerek), az Európai Unió működéséről szóló szerződés 82. cikkének (2) bekezdése értelmében. Meggyőződése szerint ezt a szempontot érdemes lenne alaposabban megvizsgálni.

3.6 A módszerről és a jogalkotási menetrendről

3.6.1 Az EGSZB nem biztos abban, hogy az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog és a harmadik féllel történő kommunikációhoz való jog összekapcsolása többletértéket jelentene. Az utóbbi a szó szoros értelmében nem vesz részt a védelemhez való jog érvényesítésében.

3.6.2 Az EGSZB ezzel szemben sajnálja, hogy az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog:

- nem kapcsolódik a büntetőeljárás során a tájékoztatáshoz való joghoz (B);
- függetlenül kezelendő a költségmentességhez való jogtól, mely a tanácsi ütemtervben hozzá kapcsolódott.

3.6.3 Az EGSZB, bár megérti a költségmentességhez való jog elhalasztásának okait, vitatja az Európai Bizottság azon döntését, hogy a megvalósításhoz szükséges pénzügyi eszközök megfontolása előtt határozza meg az elveket. Ha a pénzügyi hatás önmagában nem is indokolhatja az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 6. cikkének való meg nem megfelelést – az EJEB értelmezése szerint –, a rögzített jogok hatékonyságát mégis érintheti.

3.6.4 Az EGSZB-t még inkább aggasztja, hogy az irányelvjavaslatot kísérő hatástanulmány alábecsülni látszik azokat a költségeket, amelyeket egy ilyen irányelv alkalmazása okoz.

3.6.5 Az EGSZB-t különösen foglalkoztatja az a kérdés, hogy egy európai elfogatóparancs végrehajtása keretében milyen eszközökkel finanszírozható két ügyvéd segítségének igénybevétele (egy a kibocsátó tagállamban, egy pedig a végrehajtó tagállamban), miközben nem vitatja a megközelítés megalapozottságát.

3.7 Érdemben

3.7.1 Ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog kiterjesztése a gyanúsítottakra (2. és 3. cikk)

3.7.1.1 Az irányelvjavaslat fő hozzájárulása az, hogy kiterjeszti az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogot a gyanúsítottakra.

3.7.1.2 Az EJEB joggyakorlatának legutóbbi fejleményei olykor ellentétes értelmezésekhez vezetnek jelenleg; Az EGSZB úgy ítéli meg, hogy az ügyvédi segítség igénybevételének a szabadság megfosztásának pillanatától kell érvényesülnie.

3.7.1.3 Ettől eltérni csak akkor lehet, ha büntetőeljárási intézkedés van folyamatban a kihallgatott személlyel szemben, aki ezért – az igazság keresésében megnyilvánuló tisztességesség elvének alkalmazása értelmében – már nem egyszerű tanúként hallgatható ki, és akinek joga van az ügyvédi segítséghez.

3.7.1.4 Ez a megközelítés úgy tűnik, összhangban van a joggyakorlat legutóbbi fejleményeivel.

3.7.2 Az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog tartalma (4. cikk)

3.7.2.1 Az ügyvéd aktív részvétele a kihallgatások során – (2) bekezdés

3.7.2.1.1 Az EGSZB tudatában van annak, hogy az irányelvjavaslat az ügyvédi jelenlét hatékonyságára helyezi a hangsúlyt, akinek a kihallgatásokon vagy meghallgatásokon lehetősége van kérdéseket feltenni, magyarázatot kérni és nyilatkozatot tenni. A különböző jogi rendszerek sajátosságaira való tekintettel az EGSZB úgy véli, hogy e jogok gyakorlásának módjait az egyes tagállamok szabályozhatják.

3.7.2.1.2 Szintén hasznosnak tartaná annak megfontolását, hogy az ügyvéd kérhesse észrevételeinek csatolását a kihallgatási jegyzőkönyvhöz, elkerülendő bárminemű problémát a nyomozhatóságokkal.

3.7.2.1.3 Az EGSZB ugyanakkor megjegyzi, hogy a gyanúsítottak esetében – amennyiben a „gyanúsított” kifejezés használata megmarad – az ügyvédi segítség gyakorlati nehézségekbe fog ütközni, különösen az ügyirat valós időben történő átadása kapcsán.⁽²⁾ Ugyanis – az összes gyakori bűnözési forma esetében – nem áll a nyomozhatóságok rendelkezésére ügyirat a kihallgatást megelőzően.

3.7.2.2 Az ügyvéd jogosult jelen lenni bármely nyomozati vagy bizonyítékgyűjtési cselekménynél, amelyen az érintett személy megjelenik – (3) bekezdés

3.7.2.2.1 Bár ez a jog vitathatatlan előrelépést jelent a védelemhez való jog érvényesítése terén, az EGSZB mégis úgy ítéli meg, hogy különbséget kell tenni az intézkedéstípusok között. A vádlottnak biztosítani kell a lehetőséget, hogy ügyvédi segítséget vehessen igénybe a házkutatás során.

3.7.2.2.2 Ezzel szemben a tudományos és technikai intézkedések (digitális ujjlenyomat, testről történő mintavétel stb.) esetében, melyekkel kapcsolatban az ügyvédnek nincs semmilyen különös kompetenciája, az EGSZB szerint az ilyen jog nem képviselne semmilyen hozzáadott értéket. Elegendő lenne egy nyomtatvány, mely az aláírot tájékoztatja a visszautasítása következményeiről.

3.7.2.2.3 Az EGSZB mindazonáltal tudatában van azoknak a korlátoknak, amelyeket egy ilyen jog állíthat a nyomozás lefolyására nézve. Meggyőződése szerint alapvetően fontos, hogy ne veszélyeztessük a nyomozás zökkenőmentes lefolyását. A bizonyítékgyűjtésnek a lehető leghamarabb kell megvalósulnia, magának a gyanúsítottnak az érdekében is. Az EGSZB javasolja, hogy az irányelv írjon elő egy olyan határidőt, amelynek lejártán túl a nyomozhatóságok az ügyvéd jelenléte nélkül is felléphetnek, és amellyel kapcsolatban igazolni kell, hogy az ügyvéd kellő időben értesítést kapott.

3.7.2.2.4 Az EGSZB véleménye szerint mindössze néhány esetben, amikor nem sérülhet az eljárás tisztességessége, a nemzeti bíróságokra lehetne bízni az ügyvédi jelenlét nélkül szerzett bizonyítékelemek esetleges elfogadhatóságáról való döntéshozatallal.

3.7.2.3 Találkozások az ügyvéd és ügyfele között – (5) bekezdés

3.7.2.3.1 Miközben az ügyvéddel való találkozások időtartamának és gyakoriságának elegendőnek kell lennie, az EGSZB

szerint ha nincs azon kívüli korlátozás, mint „amely sértheti a védelemhez való jog gyakorlását” – mely homályos és szubjektív megfogalmazás –, az viták forrása lesz az ügyvédek és a rendőri szervek között.

3.7.2.3.2 Az EGSZB-t ugyanis foglalkoztatja az e jogok gyakorlásából fakadó időtartam kérdése (az ügyvéd véleménye, tényleges jelenlét, az ügyirat megismerése, találkozás az ügyféllel, segítségnyújtás a kihallgatások és egyes nyomozások során stb.) egy olyan időkorláttal meghatározott nyomozás összefüggésében, mely túlságosan lerövidült ahhoz, hogy hatékony lehessen.

3.7.2.3.3 Az EGSZB elengedhetetlennek tartja annak előírását, hogy minden egyes tagállam ésszerű időkeretet határozzon meg az ügyvéd és ügyfele közötti találkozások időtartamának és gyakoriságának kérdésében, elkerülendő a nyomozás zökkenőmentes lefolyásának veszélyeztetését, illetve biztosítandó e jogok tényleges gyakorlását. Megítélése szerint e találkozásokra legalább minden egyes új kihallgatás előtt sor kell, hogy kerüljön.

3.7.2.4 Az őrizetben tartás feltételei – (4) bekezdés

3.7.2.4.1 Nem szükséges bizonygatni, hogy egy szabadságától megfosztott személyre milyen hatással vannak az őrizetben tartás körülményei. Az emberi méltósággal kapcsolatos egyértelmű okokból az EGSZB hangsúlyozza, hogy sürgősen biztosítani kell a körülmények javításához szükséges összegeket. Jóllehet – véleménye szerint – nem tartozik az ügyvéd feladatai közé, hogy „ellenőrizze” az érintett személy őrizetben tartásának körülményeit, megfontolandó lenne, hogy az ügyvéd „felmérje”⁽³⁾ azokat, és kérhesse, hogy észrevételei jegyzőkönyvbe kerüljenek. Az EGSZB javasolja annak pontosítását, hogy az ügyvéd a lehető leghamarabb belépessen az őrizetben tartás helyére.

3.7.2.5 A szabad ügyvédválasztás elve

3.7.2.5.1 Az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog nem választható el velejárójától, a szabad ügyvédválasztás elvétől az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 6.3. c) cikkének értelmében. Miután megállapítja, hogy az irányelvjavaslat nem tesz utalást erre, az EGSZB javasolja az ezen elvre való emlékeztetést. Az igazságügyi hatóság kérésére eltérésre kerülhet sor a terrorizmus és a szervezett bűnözés esetében; ekkor az illetékes szakmai szervezet jelölheti ki az ügyvédet.

3.7.2.5.2 A szabad ügyvédválasztás elvének alkalmazása érdekében a költségmentességre vonatkozó jövőbeli eszköznek elő kell írnia, hogy minden európai ügyvéd munkáját igénybe lehessen venni a költségmentesség keretén belül.

⁽²⁾ Az irányelvjavaslatnak a büntetőeljárás során a tájékoztatáshoz való jogról szóló 7. cikke előírja, hogy minden gyanúsított vagy vádlott és ügyvédje hozzá kell hogy férjen az ügyirathoz.

⁽³⁾ A „to check up” kifejezést pontosabban tükröző kifejezés.

3.7.2.5.3 Az irányelv által biztosított jogok hatékonyságának garantálása érdekében az EGSZB kéri a tagállamokat, hogy mielőbb fontolják meg olyan sürgősségi megoldások kialakítását, amelyek lehetővé teszik az ügyvédi segítség azonnali igénybe vételét abban az esetben, ha a szabadon választott ügyvéd nem érhető el azonnal.

3.7.2.6 Nyomozati titok

3.7.2.6.1 Az EGSZB emlékeztetni kíván az ügyvédeknek a nyomozással kapcsolatos titoktartási kötelezettségére. Ez a kötelezettség az EGSZB szerint hozzá fog járulni annak biztosításához, hogy az irányelvjavaslatban rögzített jogok elmélyítése ne veszélyeztesse majd a nyomozás zökkenőmentes lefolyását.

3.7.3 Harmadik féllel történő kommunikációhoz való jog (5. és 6. cikk)

3.7.3.1 Az EGSZB elismeri a harmadik fél tájékoztatásának fontosságát, azonban szeretné elkerülni azokat a veszélyeket, amelyeket a közvetlen kommunikáció rejtene magában a nyomozásra nézve, ezért a következő megfogalmazást ajánlja: harmadik személy vagy konzuli hatóság „értesítésének joga” vagy „tájékoztatása”.

3.7.4 Hatály (2. cikk) és eltérések (8. cikk)

3.7.4.1 Attól tartva, hogy a büntetőeljárások túlzott alaki követelményei veszélyeztethetik a nyomozás hatékonyságát, az EGSZB elengedhetetlen tartja, hogy meghagyjuk a lehetőséget az egyes tagállamoknak arra, hogy olyan eljárásokat hajtsanak végre, amelyek eltérnek bizonyos, akár a nyomozás, akár a büntetőjogi eljárás közben felmerülő elvektől, elsősorban akkor, ha a tömeges bűnözési formákból eredő enyhe bűncselekmények ténye nem vitatott és nem is vitatható.

3.7.4.2 Mivel alapvetően fontos, hogy ne veszélyeztessük a nyomozás zökkenőmentes lefolyását, az EGSZB mindenképpen eltérés előírását javasolná arra az esetre, ha ez előreláthatóan bekövetkezne. Javasolja, hogy ebben az értelemben módosítsák a 8. a) cikket (lásd részletes megjegyzések).

4. Részletes megjegyzések

4.1 A javaslat szövegében a „gyanúsított vagy vádlott” helyett mindenhol az „aki ellen büntetőeljárás intézkedés van folyamatban” megfogalmazást javasolja.

4.2 3. cikk (1) bekezdés a) pont: a „kihallgatás” szó után „vagy meghallgatás” betoldása.

4.3 4. cikk (1) bekezdés: „képviselő” helyett „segítő”.

4.4 4. cikk (2) bekezdés a következőképpen pontosítandó: „annak a személynek, aki ellen büntetőeljárás intézkedés van folyamatban, bármely kihallgatásán vagy meghallgatásán”, továbbá hozzá kell tenni: „és észrevételeit jegyzőkönyvbe vétetni”.

4.5 4. cikk (4) bekezdés: „ellenőrizni” helyett „felmérni”, továbbá az „ebből a célból joga van belépni” megfogalmazás kiegészítendő „a lehető leghamarabb” és „észrevételeit jegyzőkönyvbe vétetni” megfogalmazással.

4.6 5. cikk, cím és (1) bekezdés: „kommunikációhoz” helyett „értesítéséhez”.

4.7 5. cikk (2) bekezdés: „gyermek” helyett „kiskorú”.

4.8 6. cikk: „hatóságokkal való kommunikációhoz” helyett „hatóságok értesítéséhez”.

4.9 8. cikk a) pont, a végén kiegészítendő: „és nem veszélyezteti a nyomozás zökkenőmentes lefolyását”.

4.10 8. cikk második bekezdés: „igazságügyi hatóságok” helyett „illetékes hatóságok”.

4.11 11. cikk (2) bekezdés harmadik franciabekezdés, kiegészítendő: „valamint észrevételeinek jegyzőkönyvbe vételéhez”.

Kelt Brüsszelben, 2011. december 7-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a földközi-tengeri halászati erőforrások fenntartható kiaknázásával kapcsolatos irányítási intézkedésekről szóló 1967/2006/EK tanácsi rendelet módosításáról

(COM(2011) 479 végleges – 2011/0218 (COD))

(2012/C 43/12)

Előadó: **An LE NOUAIL MARLIÈRE**

2011. szeptember 6-án a Tanács és 2011. szeptember 13-án az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 43. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a földközi-tengeri halászati erőforrások fenntartható kiaknázásával kapcsolatos irányítási intézkedésekről szóló 1967/2006/EK tanácsi rendelet módosításáról

COM(2011) 479 végleges – 2011/0218 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2011. november 21-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2011. december 7–8-án tartott, 476. plenáris ülésén (a 2011. december 7-i ülésnapon) 166 szavazattal 1 ellenében, 12 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB helyesli az Európai Bizottság által a 2006-os rendelethez – amelynek célja továbbra is a fenntartható halászat megvalósítása a régióban az élővízi erőforrások kiaknázásának javítása és az érzékeny élőhelyek védelme révén, a kisipari jellegű földközi-tengeri part menti halászat sajátosságainak egyidejű figyelembevételével – javasolt módosításokat.

1.2 Bár a módosítások hatásait nem mérték fel, az EGSZB hisz abban, hogy ezek az új intézkedések nem járnak jelentős hatással a földközi-tengeri halászati erőforrások egészére.

2. Az Európai Bizottság javaslatai

2.1 Összefoglalás

A javaslat célja az 1967/2006/EK tanácsi rendeletben meghatározott felhatalmazáson alapuló hatáskörök számbavétele, valamint a felhatalmazáson alapuló jogi aktusok Európai Bizottság általi elfogadásához szükséges eljárások meghatározása. Az Európai Bizottságnak ezért felhatalmazása van arra, hogy elfogadjon:

— felhatalmazáson alapuló jogi aktust annak érdekében, hogy a hivatkozott rendelet rendelkezéseihez képest eltérést állapítson meg olyan esetekben, amikor ez a lehetőség a szabályozásban kifejezetten szerepel, valamint a hivatkozott rendeletben megállapított szigorú feltételek teljesülnek;

— a Málta körüli 25 mérföldes gazdálkodási övezetben folytatott aranymakréla-halászat tekintetében a halcsoportosulást előidéző eszközökhöz (FAD) kapcsolódó útvonalak meghatározására és kiosztására vonatkozó kritériumokat;

— a halászeszközök további műszaki előírásaira vonatkozó részletes szabályokat, amelyek kiegészítik az eszközök meglévő jellemzőit;

— a rendelet mellékleteinek módosításaira vonatkozó felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat.

J o g a l a p

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 43. cikkének (2) bekezdése (valamint az EUMSZ 290. és 291. cikke).

— A szubszidiaritás elve

A javaslat az Európai Unió kizárólagos hatáskörébe tartozik.

— Az arányosság elve

A javaslat az 1967/2006/EK rendeletben már megállapított rendelkezéseket módosít, ezért az arányosság elvével kapcsolatban nem merül fel aggály.

— A jogi aktus típusának megválasztása

Javasolt eszköz: európai parlamenti és tanácsi rendelet.

Más jogi aktus nem felelne meg a következők miatt: rendelet csak rendelettel módosítható (a formai párhuzamosság elve).

KÖLTSÉGVETÉSI VONZATOK

Ennek az intézkedésnek nincsenek az uniós költségvetés kiadásait növelő vonzatai.

2.1.1 A tárgy a Tanács 2006. december 21-i, a földközi-tengeri halászati erőforrások fenntartható kiaknázásával kapcsolatos 1967/2006/EK rendeletének – egy végleges jogalkotási aktusnak – a felülvizsgálata. A rendelet e naprakésszé tételének elsődleges jogalapja az EUMSZ 43. cikke (korábban: az EKSZ 37. cikke), amely felruházta az Európai Bizottságot azzal a hatáskörrel, hogy javaslatokat nyújtson be a közös agrárpolitika, illetve pontosabban itt a közös halászati politika kidolgozásával és végrehajtásával kapcsolatosan.

2.2 A javaslat azonban az EUMSZ 290. cikkére (korábban: az EKSZ 202. cikke) is épül, amely létrehozza a jogi aktusok egy új kategóriáját, a felhatalmazáson alapuló jogi aktust, amely „a jogalkotó által meghatározott jogosítványok keretein belül részletesen kibontja vagy módosítja egy jogi aktus bizonyos elemeit”.

2.3 Minden ilyen jogi aktusban kifejezetten meg kell határozni a felhatalmazás céljait, tartalmát, alkalmazási körét és időtartamát (EUMSZ 290. cikk (1) pont). Az ily módon az Európai Bizottságra ruházott aktus nem jogalkotási aktus, és nem érinti a jogalkotási aktus lényeges rendelkezéseit, amelyben kifejezetten meg kell határozni a felhatalmazás gyakorlásának feltételeit. Az Európai Bizottság felhatalmazása tehát szigorúan behatárolt, és a Parlament és/vagy a Tanács határozhat bizonyos körülmények közötti visszavonásáról (290. cikk (2) a) pont).

2.4 Egyébként pedig a felhatalmazáson alapuló jogi aktus csak akkor léphet hatályba, ha a Parlament vagy a Tanács a jogalkotási aktusban előírt határidőn belül nem emel ellene kifogást ((2) b) pont). A „felhatalmazáson alapuló” jelző szerepel az ilyen jogi aktusok címében.

2.5 Az Európai Bizottságra átruházott hatáskörök ezenkívül lehetővé teszik az intézmény számára, hogy a kötelező erejű uniós jogi aktusok esetén egységes végrehajtási szabályokat fogadjon el, ahogyan az az EUMSZ 291. cikkének (2) bekezdésében is szerepel (végrehajtási aktusok).

2.6 Az 1967/2006/EK rendeletnek az EUMSZ szabályaihoz való hozzáigazításával összefüggésben a hivatkozott rendelet által az Európai Bizottságra ruházott hatáskörök a 2011. augusztus 9-i módosított rendeletjavaslatban ⁽¹⁾ végrehajtási, illetve felhatalmazáson alapuló intézkedések meghozatalává minősültek át.

3. Az EGSZB általános megjegyzései

3.1 Az EGSZB megjegyzi, hogy kizárólag a jogalkotó feladata eldönteni, hogy engedélyezze-e felhatalmazáson alapuló jogi aktusok alkalmazását, vagy sem. Így a jogalkotó a jogszabály legfontosabb rendelkezéseire koncentrálhat, elkerülve, hogy a technikai részletekbe bocsátkozzon, és akár a kérdéses jogszabály bizonyos, nem alapvető elemeit is módosíthatja utólag. A jogalkotó határozza meg előre, hogy mi az, ami alapvető, és mi az, ami nem.

⁽¹⁾ COM(2011) 479 végleges.

3.2 A Parlament és a Tanács visszavonási (*call back*) joga lehetőséget ad a jogalkotó számára, hogy bármikor visszakap hassa teljes jogalkotói hatáskörét. Ebben az esetben a Parlament tagjainak többségével, a Tanács pedig minősített többséggel határoz. A felhatalmazás a jogalkotási aktusban rögzített napon jár le, amennyiben abban szerepel ilyen hatályvesztésre vonatkozó rendelkezés (*sunset clause*). A felhatalmazást tehát esetleg meg kell hosszabbítani az Európai Bizottság felhatalmazásának lejártakor.

3.3 A módosított javaslat jogi alapja az EUMSZ (új) 43. cikkének (2) bekezdése, amely hatáskört ruház az EU-ra a közös halászati politika tárgyában. Az EGSZB is osztja az Európai Bizottság véleményét az arányossági elv tiszteletben tartását illetően e javaslat kapcsán, hiszen az csak olyan elemeket módosít, amelyek már a 2006-os rendeletben is szerepelnek, amely egyes nem alapvető rendelkezések aktualizálása tekintetében felhatalmazáson alapuló jogköröket adott az Európai Bizottságnak.

3.4 Az EGSZB megjegyzi emellett a jogi aktus jellegét illetően a formai párhuzamosság elvének tiszteletben tartását – rendeletről van szó, és rendeletet kizárólag rendelettel lehet módosítani. Végül pedig: a módosított rendelet végrehajtása nem igényel további költségvetési kiadást. A módosított rendelet főbb elemei a következők:

- a vontatott hálók esetében 40 mm-es szembőségű négyzetes szemű háló, illetve bizonyos körülmények között 50 mm-es szembőségű, rombuszszemű háló bevezetése legkésőbb 2008. július 1-jével;

- általános szabályként tilos vonóhálót használni a parttól számított 1,5 tengeri mérföld távolságon belül. A parti vizeken (0,7 és 1,5 tengeri mérföld távolság között) azonban a javasolt módosítások alapján bizonyos feltételek mellett továbbra is engedélyezni lehetne a vonóháló használatát.

3.4.1 A módosított rendelet ezenkívül

- műszaki intézkedéseket vezet be a jelenlegi 40 mm-es szembőségű vonóhálók szelektivitásának javítására;

- megerősíti azt a jelenlegi tilalmat, amely szerint a parti övezetben nem lehet vontatott felszereléseket használni;

- korlátozza bizonyos, a halászati erőfelfejtést befolyásoló halászati felszerelések méretét;

- eljárást vezet be bizonyos területek meghatározott halászati eljárások előtti átmeneti vagy állandó lezárására, mind a közösségi, mind a nemzetközi vizeken;

- olyan irányítási tervek elfogadását irányozza elő, amelyek egyaránt tartalmazzák a halászati erőfelfejtésre irányuló fellépést és műszaki intézkedéseket;

— lehetővé teszi az EU tagállamai számára, hogy saját vizeik vonatkozásában és bizonyos feltételekkel szabályozzák az olyan halászati tevékenységet, amelynek közösségi dimenziója és környezeti hatása nem jelentős, beleértve a jelenleg a közösségi jog által engedélyezett egyes helyi halászati tevékenységeket is.

4. Az EGSZB részletes megjegyzései

4.1 A módosított rendelet a rendelkezések két kategóriáját irányozza elő: egyrészt az Európai Bizottság által átruházott jogkörök gyakorlását illető eljárási intézkedéseket, másrészt olyan műszaki jellegű intézkedéseket, amelyek bizonyos halászhajókra vonatkozó mentességek megadására vonatkoznak a mentességet élvező hajók méretét, teljesítményét és az általuk folytatott halászat eszközeit, valamint az engedélyezett halászati zónákat illetően.

4.2 Az EGSZB megjegyzi, hogy az eljárási rendelkezések összhangban vannak az új EUMSZ-szel.

4.3 Felteszi azonban a kérdést, hogy a 2006-os rendelet műszaki előírásaitól eltérést lehetővé tevő műszaki rendelkezések valóban olyan, nem alapvető rendelkezésnek minősülnek-e, amit az EUMSZ 290. cikke megkövetel, mivel itt a túlhalászástól fenyegetett földközi-tengeri halászati erőforrások védelmét célzó rendelkezések alóli felmentésekről van szó.

4.4 Az EGSZB megjegyzi, hogy ezek a rendelkezések hosszas viták tárgyát képezték a Tanácsban, amelyektől egy tagállam távol maradt. Azt, hogy a javasolt módosítások „kevésbé jelentősek” lennének – igazolva az EUMSZ 290. és 291. cikkében foglalt új rendelkezések alkalmazását –, nem mutatta ki hatásvizsgálat.

4.5 Az EGSZB mindazonáltal úgy véli, hogy a mentességre irányuló javaslatok lehetővé teszik, hogy a térség kisvállalkozó halászhajói jobban meg tudjanak birkózni a globális gazdasági válsággal, valamint a megnövekedett működési költségekkel, mindenekelőtt az üzemanyagok magasabb árával.

Kelt Brüsszelben, 2011. december 7-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Zöld könyv a mezőgazdasági termékekkel kapcsolatos promócióról és tájékoztatásról: nagy hozzáadott értékű európai stratégia Európa ízeinek támogatására (COM(2011) 436 végleges) – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a mezőgazdasági termékek belső piacon és harmadik országokban történő megismertetésével és promóciójával kapcsolatos intézkedésekről szóló 3/2008/EK tanácsi rendelet módosításáról

(COM(2011) 663 végleges – 2011/0290 (COD))

(2012/C 43/13)

Előadó: **Dilyana SLAVOVA**

2011. július 14-én az Európai Bizottság, 2011. október 27-én az Európai Parlament és 2011. november 29-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 43. cikkének (2) bekezdése és 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Zöld könyv a mezőgazdasági termékekkel kapcsolatos promócióról és tájékoztatásról: nagy hozzáadott értékű európai stratégia Európa ízeinek támogatására

COM(2011) 436 végleges,

valamint

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a mezőgazdasági termékek belső piacon és harmadik országokban történő megismertetésével és promóciójával kapcsolatos intézkedésekről szóló 3/2008/EK tanácsi rendelet módosításáról

COM(2011) 663 végleges.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2011. november 21-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2011. december 7–8-án tartott, 476. plenáris ülésén (a 2011. december 7-i ülésnapon) 188 szavazattal 2 ellenében, 5 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az Európai Unió mezőgazdasági és élelmiszer-ipari termékeinek minősége és változatossága egyedülálló. A nyitott globális piacon azonban a jó piaci pozíció eléréséhez a kiváló élelmiszerek és italok előállítása önmagában nem elegendő. Azzal, hogy tájékoztatják a fogyasztókat az uniós mezőgazdasági termékek magas minőségi normáiról, és ösztönzik az exportot, a tájékoztatási és promóciós kampányok elősegíthetik, hogy az európai termelők képesek legyenek szembenézni a világszerte egyre élesedő verseny kihívásaival.

1.2 A mezőgazdasági termékekkel kapcsolatos jelenlegi tájékoztatási és promóciós politika jó eredményekkel büszkélkedhet, ám az EGSZB meg van győződve arról, hogy e politika további egyszerűsítésre és tökéletesítésre szorul, hogy jobban ki tudja elégíteni az európai és a világpiacra jelentkező keresletet, és megfeleljen az európai termelők igényeinek.

1.3 Az EGSZB üdvözli a Zöld könyv a mezőgazdasági termékekkel kapcsolatos promócióról és tájékoztatásról: nagy hozzáadott értékű európai stratégia Európa ízeinek támogatására című dokumentumot, és azt javasolja, hogy a mezőgazdasági és élelmiszer-ipari termékek promóciós politikáját az Európai Bizottság a belső és a külső piacokon egyaránt egyik politikai prioritásának tekintse az elkövetkező években.

1.4 Az EGSZB támogatja az új promóciós politika két alapvető, a célpiachoz igazított célkitűzését: egyrészt az uniós piacon a fogyasztók tájékoztatását és felvilágosítását, igen magas szintű normákat biztosítva a címkézés, a nyomonkövetetőség és az élelmiszerbiztonság területén, továbbá szigorú követelményeket előírva a környezetvédelemmel, az állatok jólétével és a munkavállalók jogainak tiszteletben tartásával kapcsolatban, másrészt, a külső piacon pedig az exportpromóciót.

1.5 Az EGSZB tisztában van a jelenlegi pénzügyi válság által támasztott korlátokkal, ám mégis feltétlenül szükségesnek tartja, hogy növeljék a mezőgazdasági termékekkel kapcsolatos, a belső piacra és harmadik országokra irányuló tájékoztatást és promóciót célzó intézkedések költségvetését. Például az USA a 2012-es pénzügyi év végéig évi 200 millió dollárral támogatja a piacra jutási programot.

1.6 Az EGSZB azt javasolja, hogy egyszerűsítsék a promóciós programok lebonyolítására és nyomon követésére vonatkozó adminisztratív eljárásokat, mindenekelőtt úgy, hogy az Európai Bizottság kevesebb jelentés kidolgozását írja elő. Különösen az adminisztratív terheket kell csökkenteni.

1.7 Az EGSZB megítélése szerint a programok kiválasztását nemzeti szinten átláthatóbbá kell tenni, és az Európai Bizottságnak világos iránymutatásokat kellene megfogalmaznia a tagállamok számára. A programok értékelését konkrét, például

a piaci részesedés emelkedésére vonatkozó mutatószámokat alkalmazó szigorú értékelési rendszer révén javítani kellene. A kiválasztási folyamat időtartamát célszerű lenne csökkenteni. Az is rendkívül fontos, hogy a programok európai szemlélettel rendelkezzenek, a hozzáadott értéket tartsák szem előtt, beleértve ebbe a munkahelyteremtést is, és hogy egy előnyösebb finanszírozási rendszer (50 % helyett akár 60 %) révén elsőbbséget kapjanak a számos terméket lefedő, több országra kiterjedő programok.

1.8 Fokozni kellene a rugalmasságot annak érdekében, hogy a programokat a megvalósítási szakaszban hozzá lehessen igazítani a változó piaci feltételekhez. Ennek érdekében csökkenteni kellene a programok benyújtásakor megkívánt részletességet.

1.9 Az EGSZB azt ajánlja az Európai Bizottságnak, hogy vegye tekintetbe a régi és az új tagállamokban működő szakmai szervezetek kapacitásaiban mutatkozó különbségeket. A tapasztalatok hiánya és a kapacitások alacsony szintje miatt az új tagállamok szakmai szervezetei csak korlátozott mértékben tudnak részt venni a promóciós rendszerben. Az EGSZB azt javasolja, hogy az Európai Bizottság fontolja meg, hogy nem növelhetné-e az ezen szervezetek részére folyósított előlegek összegét (például az éves költségek 30 %-áról lehetne szó).

1.10 Az EGSZB úgy véli, hogy a promóciós jogalkotásnak egyértelműsítienie kellene a márkák szerepét, továbbá a generikus promóció és egy konkrét márka promóciója közötti egyensúlyt, különösen az EU-n kívüli országokban. Az információk teljességének és átláthatóságának érdekében a termékek eredetének megemlítését akkor is engedélyezni kellene, ha a termékek nincsenek eredetmegjelöléssel vagy oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel ellátva.

1.11 A tagállamok és az Európai Bizottság, illetve maguk a tagállamok között javítani kell a kommunikációt és a koordinációt. Konferenciákon és szemináriumokon ki kellene cserélni a bevált gyakorlatokat és szakismereteket.

1.12 Az EGSZB üdvözlí azt az ötletet, hogy hozzanak létre európai platformot a bevált gyakorlatok szakemberek közötti cseréjére, mert ez értékes eszköz lehet a promóciós kampányok támogatásához. Egy olyan uniós szintű csereszolgálat (workshopok, weblapok stb.), amelyhez az agrár-élelmiszer-ipari termékekre vonatkozó tájékoztatással és promócióval foglalkozó valamennyi fél hozzáférne, különösen elősegítené megfelelően strukturált és összehangolt több országra kiterjedő programok tervezését.

1.13 A folyamatban levő különféle promóciós programok között szinergiákra van szükség. A programok tervezett hatásának eléréséhez igen lényeges a folyamatosság. Biztosítani kellene, hogy egy sikeres promóciós programot könnyen újra lehessen indítani. Létre kell hozni egy valódi, aktív promóciós hálózatot.

1.14 Az EGSZB azt javasolja, hogy az Európai Bizottság állítson össze egy teljes és egyszerű „kézikönyvet”, amely a kedvezményezettek számára megkönnyíthetné a rendszer szabályainak és előírásainak betartását.

1.15 A promóciós politikának támogatnia kell az európai uniós vállalkozások, különösen a kkv-k exporttevékenységeit, hogy hasznát lássák a feltörekvő piacokon tapasztalt fogyasztásiélenkülésnek. Az exporttevékenység nemcsak új piacokat jelent, hanem a vállalkozások teljesítményének javításához is lényeges hajtóerő. Az EGSZB ezért azt javasolja, hogy az Európai Bizottság támogasson olyan exportstratégiák kidolgozását célzó kísérleti projekteket, amelyek a vállalkozások egyedi exportstratégiáihoz és szükségleteihez igazított keretet vagy hálózatot kínálhatnak, megkönnyítve így az uniós mezőgazdasági és élelmiszer-ipari termékeknek e piacokra történő bejutását.

1.16 A jogszabályok hatálya alá tartozó termékek listáját ki kellene bővíteni, hogy valamennyi olyan termék promóciója lehetővé váljék, amely megfelel az európai minőségi termék koncepciójának, vagy népszerűsítheti ezt. További termékekre, például a starterkultúrákra, szintén megoldást kellene találni.

1.17 Az EGSZB sürgeti, hogy az európai uniós mezőgazdasági és élelmiszer-ipari termékeket táplálkozási és egészségügyi perspektívában vizsgálják, és így emeljék ki a termékek kedvező táplálkozási tulajdonságait és az egészséges étkezés fontosságát. Kiegészülőzöttabb étrendeket népszerűsítő kezdeményezésekre lenne szükség. Ezzel kapcsolatban a termékek minőségének hangsúlyozása mellett a legfontosabb egészségügyi üzenetek hangsúlyozására van szükség.

1.18 Az EGSZB úgy véli, hogy a felhatalmazáson alapuló jogi aktusok és végrehajtási aktusok elfogadására vonatkozó hatáskör, amint ez a „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a mezőgazdasági termékek belső piacon és harmadik országokban történő megismertetésével és promóciójával kapcsolatos intézkedésekről” szóló 3/2008/EK tanácsi rendelet módosításáról” című európai bizottsági dokumentumban szerepel, javítani fogja a mezőgazdasági termékek tájékoztatási és promóciós intézkedéseinek következetességét, és elősegíti egységes alkalmazásukat. Az EGSZB azt javasolja, hogy az Európai Bizottság rendszeres kapcsolatot tartson fenn az érintett felekkel és a javaslattevő szervezetekkel, és megfelelően reagáljon a javaslatokra.

2. Bevezetés

2.1 Az EU mezőgazdasági és élelmiszer-ipari termékekre vonatkozó promóciós rendszere horizontális politika, amely valamennyi mezőgazdasági és élelmiszer-ipari szektorra kiterjed, és hangsúlyozza a KAP általános jellemzőit és hozzáadott értéket. Kiegészíti a tagállami szintű, magán- és közszereplők által tett promóciós erőfeszítéseket.

2.2 Az Európai Bizottság évente körülbelül 50 millió eurót utal ki uniós mezőgazdasági és élelmiszer-ipari termékek és termelési módszerek promóciós kampányainak támogatására. Ebben a támogatásban rendszerint szakmai termelői szervezetek és kiváló minőségű európai agrár-élelmiszer-ipari megközelítéseket népszerűsítő egyesületek részesülnek.

2.3 A promóciós kampányok kiemelik az uniós mezőgazdasági termékek minőségét, tápértékét és biztonságosságát, valamint felhívják a figyelmet a többek között a termelési módszerek, a címkézés, az állatok jóléte és a környezet kímélése által jelentett magas hozzáadott értékre.

2.4 A kampányok az EU-n belül vagy – új piacok megnyitásának a céljával – az EU-n kívül bonyolíthatók le. 2000 és 2010 között 458 promóciós program részesült uniós társfinanszírozásban, és az intézkedésből az összes tagállam profitált. A promóciós tevékenységek közé tartozhatnak a sajtóban folytatott reklámkampányok, az értékesítési pontokon végzett promóció, kiállításokon és vásárokon való részvétel, továbbá sok más tevékenység.

2.5 Az európai uniós finanszírozás az összes kampánycöltség legfeljebb felét fedezi. A javaslattevő szervezetnek legalább 20 %-kal kellene hozzájárulnia, a fennmaradó részt pedig nemzeti hatóságok és egyéb források biztosíthatják.

2.6 Célszerű, hogy a programok lehetőleg több évre szóljanak, és hogy elég nagyszabásúak legyenek ahhoz, hogy jelentős hatást fejtsenek ki a célpiacokon. Elsőbbséget élveznek azok a programok, amelyeket egynél több tagállam nyújt be, vagy amelyek egynél több tagállamban vagy harmadik országban irányoznak elő tevékenységeket.

2.7 Az elmúlt öt évben jóváhagyott összes agrár-élelmiszeripari tájékoztató és promóciós kampány több mint kétharmada a belső piacot célozta meg. A jóváhagyott programoknak mindössze 8 %-a terjed ki több országra, és a 2006–2010-es időszakban az összes kérelem több mint felét elutasították.

2.8 A promóciós rendszert létrejötté óta rendszeresen nyomon követik a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek készített európai bizottsági jelentések. 2009. évi különjelentésében az Európai Számvevőszék szintén ajánlásokat fogalmazott meg a rendszer tökéletesítésére vonatkozóan.

3. Az európai bizottsági közlemény lényegi tartalma

3.1 Jelentős sikerei ellenére az európai mezőgazdasági és élelmiszer-ipari szektor számottevő kihívásokkal néz szembe. Az uniós termelőknek az egészségügy, a környezetvédelem és az állatjólét területén tett erőfeszítései nem mindig kapják meg a kellő elismerést. Mind a hagyományos piacokon, mind a feltörekvő uniós piacokon új versenytársak jelentek meg. Végezetül pedig az EU sokrétű kulináris örökséggel rendelkezik, amelynek jelentőségét a lehető legnagyobb mértékben ki kell hangsúlyozni.

3.2 A 2013 utáni időszakra szóló közös agrárpolitika (KAP) jelenlegi reformfolyamata annak biztosítására törekszik, hogy a KAP közvetlenül hozzájáruljon az Európa 2020 stratégiához azáltal, hogy egy élelmiszerbiztonságot, a természeti erőforrások fenntartható használatát és a vidéki térségek dinamikusabbá tételét garantáló mezőgazdasági ágazatot támogat. A KAP reformjával párhuzamosan az Európai Bizottság széles körű konzultációt kezdett az érintettekkel, hogy meghatározza az európai mezőgazdasági és élelmiszer-ipari ágazat célzottabb és ambiciózusabb promóciós stratégiájának körvonalait.

3.3 A helyi, európai és világpiacokra vonatkozóan egy későbbi szakaszban kerül majd sor a konkrét célok meghatározására, lehetővé téve az egyes meghozandó intézkedések célirányosabb megvalósítását. A megreformált tájékoztató és promóciós politika átfogó célkitűzései a következőket foglalják magukban:

— az uniós mezőgazdasági termékek elismertségének növelését és piaci pozíciójuk erősítését;

— a nagyon szigorú uniós élelmiszer-biztonsági, környezetvédelmi és állatjóléti előírások megismertetését, valamint a fogyasztók megfelelőbb tájékoztatását az európai termelési modell vonatkozásában;

— új termékek megismertetését a fogyasztókkal és az európai kínálat sokszínűségének az előtérbe helyezését;

— a minőségbiztosítási rendszerek és a nagy hozzáadott értékkel rendelkező termékek ismertségének növelését.

3.4 A zöld könyv a következő négy részből áll: az információs és promóciós politika különféle aspektusaival kapcsolatos vita és kérdésfelvetés, a politika által teremtett európai hozzáadott érték; célok és intézkedések a belső piac (ideértve a helyi és regionális piacot), valamint a külső piac tekintetében; illetve a tartalmi és irányítási megközelítések általánosabb szempontjai.

3.5 A zöld könyv felhívja a figyelmet a regionális és helyi piacok kiaknázatlan potenciáljára. Szükség van olyan intézkedésekre, amelyek alapszolgáltatások finanszírozására irányulnak, mint például bevásárlóközpontok, boltok vagy piacok létesítése. Egy jobban integrált 2013 utáni LEADER program meghatározó szerepet játszhatna a rövid értékesítési láncok ösztönzésében.

3.6 Hasznos lehetne a tagállamok közötti együttműködés előmozdítása abból a célból, hogy összhang alakulhasson ki a tagállamok és/vagy a magánszféra tájékoztató és promóciós kampányai között és növekedjenek a szinergiák.

3.7 Jelenleg az érintett ágazatok egy vagy több tagállamban, illetve európai szinten reprezentatív szakmai és szakmaközi szervezetei dolgozhatnak ki javaslatokat. A zöld könyv javasolja annak lehetővé tételét, hogy ezen intézkedéseknek a szakmai szervezeteken kívül más szerveződések, így például vállalkozások vagy kereskedelmi kamarák is lehessenek kedvezményezettjei, bevonva ezáltal olyan ágazatokat is, amelyeket nem feltétlenül jellemez minden egyes tagállam esetében a szakmai szervezetek révén megvalósuló szervezethez.

3.8 A jelenlegi programok egyes termékekre vagy minőségbiztosítási rendszerekre (például a tejjel kapcsolatos információkra, valamint a tej tápértékére) vonatkoznak. A zöld könyv egy rugalmasabb és talán erőteljesebb új megközelítésmódot javasol, mely eredetileg az európai szintű központi üzenetekre helyezi a súlypontot, majd ezeket az üzeneteket lebontja, és olyan termékekkel illusztrálja, amelyek hangsúlyozzák az uniós kínálat sokszínűségét, gazdagságát és komplementaritását.

3.9 A zöld könyv hangsúlyozza, hogy az intézkedések megvalósításának egyszerű eljárásokkal kell történnie. A kiválasztási eljárás kétlépcsős (tagállamok és Európai Bizottság) és időigényes (hét hónap telik el a benyújtásra vonatkozó határidő és az európai bizottsági határozat időpontja között), ami megnehezíti a pragmatikus és reakcióképes kampányok megvalósításának a lehetőségét.

3.10 Az Európai Bizottság közzétett egy a 3/2008/EK tanácsi rendelet módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre vonatkozó javaslatot is, hogy összhangba hozza azt az Európai Unió működéséről szóló szerződés 290. és 291. cikkével. A javaslat felvázolja az Európai Bizottságra a 3/2008/EK tanácsi rendelettel ruházott, felhatalmazáson alapuló, illetve végrehajtási hatásköröket, továbbá megállapítja a szóban forgó jogi aktusok elfogadására alkalmazandó eljárást. Emellett belefoglal néhány, eddig az Európai Bizottság által gyakorolt hatáskört a 3/2008/EK rendeletbe.

4. Általános megjegyzések

4.1 Az európai agrárpolitika előtt álló főbb kihívások az éghajlatváltozással, a pénzügyi és gazdasági válsággal, a régi és az új tagállamok közötti egyenlőtlenségekkel, valamint a köztük lévő tisztességtelen versenyből fakadó feszültségekkel; azzal a feltétellel, hogy a KAP alkalmazása dömpingáratokat generál; illetve a munkahelyek bizonytalanságával és a jelentős ingadozásokkal működő instabil piacokkal kapcsolatosak. Ezekre a kihívásokra való tekintettel egyre fontosabb az EU mezőgazdasági és élelmiszer-ipari termékeinek promóciója annak érdekében, hogy azok magas hozzáadott értéket képviselő termékeként jelenjenek meg, illetve megőrizhető legyen az EU vezető pozíciója az élelmiszerellátás terén.

4.2 Az EU promóciós politikája az európai termelés előnyeire helyezi a hangsúlyt, főként a minőség, a higiénia és az élelmiszerbiztonság területén – egy fejlett címkézési és nyomkövetési eljárás segítségével –, valamint a munkavállalók jogainak tiszteletben tartása, az állatjólét és a környezetvédelem tekintetében. Ez jelentős pénzügyi támogatást igényel.

4.3 A mezőgazdasági és élelmiszer-ipari lánc megfelel a nagyon szigorú élelmiszer-biztonsági, növény- és állategészségügyi, állatjóléti és környezetvédelmi előírásoknak. A kommunikációs és promóciós katechézis hatékony és eredményes eszközei a mezőgazdasági termelők, gyártók és kereskedők által tett erőfeszítések elismerésének. A promóciós politikának e tekintetben két alapvető célt kell követnie:

- az európai mezőgazdasági és élelmiszer-ipari termékek és élelmiszerek promóciója és eladása a külső piacokon (a kivitel ösztönzése, különösen a kvv-k esetében, mivel ők a gazdaság fellendítésének motorjai ebben a szektorban);
- a fogyasztók tájékoztatása az EU piacáról, különösen a speciális minőségi rendszerekkel, a biztonsággal és nyomkövethetőséggel, a tápértékekkel, a környezet tiszteletben tartásával, az állatjóléttel, a munkakörülményekkel stb. kapcsolatban. A politikának – már az iskolában kezdve, a felelős fogyasztói magatartás alapján – elsősorban a

fogyasztók figyelmének felhívására kell összpontosítania, illetve ösztönöznie kell a mezőgazdasági és élelmiszer-ipari termelők (gazdálkodók és iparágak) által az EU szigorú előírásainak való megfelelés érdekében tett erőfeszítések elismerését.⁽¹⁾

4.4 Célszerű lenne, hogy a promóciós politikák új kommunikációs eszközök (például internetes oldalak) felhasználásával is tájékoztassák a fogyasztókat a helyi termelők kezdeményezéséről és arról, hogy miként lehet a termékekhez közvetlen értékesítés útján is hozzájutni. A „rövid láncok” kialakítása válasz egy új társadalmi igényre.

4.5 A Számvevőszék célirányosabb technikai segítségnyújtást javasol a termelők számára a következők révén:

- fokozott szinergiák a termelők és a programok között. Az EU intézkedéseinek ösztönözniük kell a kis- és középvállalkozások közötti csoportosulások kialakulását, hogy így elérhessék a külső piacon történő értékesítéshez szükséges kritikus tömeget. Hálózatok kialakítása révén elérhető e cél megvalósítása csakúgy, mint a szinergiahatások kialakításának támogatása a termelők között európai uniós szinten;
- az új tagállamok támogatása: a támogatható intézkedések kiterjesztése a feltárási tevékenységekre (pl. egyéves tesztelés, illetve piacelemzések).

4.6 A promóciós programok kedvezményezettjei körének kibővítésére vonatkozó európai bizottsági javaslattal kapcsolatban az EGSZB úgy ítéli meg, hogy kiemelten kell kezelni a szakmai szervezeteket, mivel ők azok, akik összefogják a vállalkozásokat és társfinanszírozzák a műveleteket.

4.7 Az EGSZB úgy véli, hogy egyes hagyományos termékek, márkák vagy származásra utaló megjelölések további európai termékek számára is megkönnyíthetik a piacra jutást, főként a külső piacokon. A szakmai és/vagy szakmaközi szervezetek által benyújtott promóciós programok keretében ki lehetne emelni a termékek európai jellegét anélkül, hogy az érintett szervezetnek le kellene mondania egy származásra utaló megjelölés vagy márkanév használatáról, miközben biztosítani kell, hogy az európai üzenet egyértelműen elsőrangú helyet kapjon a termék márkanevéhez képest. Az információk teljességének és átláthatóságának érdekében a termékek eredetének megemlíését akkor is engedélyezni kellene, ha nincsenek eredetmegjelöléssel vagy oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel ellátva.

4.8 Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 290. és 291. cikke értelmében az Európai Bizottság nagyobb felelősségi körökkel fog rendelkezni. Az EGSZB úgy véli, hogy felhatalmazáson alapuló jogi aktusok és végrehajtási aktusok elfogadására vonatkozó hatáskör, amint ez a „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a mezőgazdasági termékek belső piacon és harmadik országokban történő megismertetésével és promóciójával kapcsolatos intézkedésekről” szóló 3/2008/EK tanácsi rendelet módosításáról című európai bizottsági dokumentumban szerepel, javítani fogja a mezőgazdasági termékek tájékoztatási és promóciós intézkedéseinek következtetésességét, és elősegíti egységes alkalmazásukat. Az EGSZB azt

⁽¹⁾ HL C 218., 2011.7.23., 114. o., és HL C 218., 2011.7.23., 118. o.

javasolja, hogy az Európai Bizottság rendszeres kapcsolatot tartson fenn az érintett felekkel és a javaslattevő szervezetekkel, és megfelelően reagáljon a mezőgazdasági termékek belső piacon és harmadik országokban történő megismertetésének és promóciójának egyszerűsített és zökkenőmentes folyamatára vonatkozó javaslataikra.

5. Részletes megjegyzések

5.1 Az EGSZB javasolja az Európai Bizottságnak, hogy a szektor európai szervezeteit ismerje el javaslattevő szervezeteknek.

5.2 Az EU agrártermékeinek harmadik országokbeli promóciója segítené az európai uniós termelőket és feldolgozókat abban, hogy eljuthassanak olyan nagy piacokra, mint például Brazília, Oroszország, Kína, India, Észak-Amerika, Ausztrália és a Közel-Kelet. Az EU célirányosabb promóciós politikája a harmadik országokban látványosan növelhetné az európai mezőgazdasági és élelmiszer-ipari termékek eladását az EU-n kívül.

5.3 A külföldi piacok prosperitása 2010-ben kulcsfontosságú tényező az európai uniós vállalkozások lehetőségeinek meghatározásában.

5.4 Versenyképességük megerősítése érdekében az EGSZB a következőket javasolja az Európai Bizottságnak:

- a piacnyitás és a piacfejlesztés támogatását – különösen a nemzetközi megállapodásokra vonatkozó tárgyalásokkal összefüggésben – annak érdekében, hogy az uniós termelőknek több lehetőségük legyen termékeik exportálására;
- a kiviteli problémák megoldásának megkönnyítését, valamint az exportőrök segítségét tájékoztatásnyújtás, illetve esetleg egy „ernyőszerkezet” vagy EU-témához kapcsolódó generikus tevékenységek révén.

5.5 Az Európai Unió külső piaccal kapcsolatos fellépésének optimalizálása érdekében az EGSZB javasolja, hogy:

- az exportot, az országot és a kapcsolattartó pontokat illetően megfelelő adatokkal és információval, valamint exportiránymutatással stb. lássák el a kis- és nagykereskedőket;
- ösztönözzék a kiegészítő termékek exportjának promócióját, valamint az ágazatokon átívelő együttműködést a volumen- és hatékonyságnövelés érdekében;
- ösztönözzék a kis- és középvállalkozások közötti csoportosulások kialakulását, hogy így elérhessék a külső piacon történő értékesítéshez szükséges kritikus tömeget;

— támogassák az új piacokra való bejutást célzó kísérleti projekteket a harmadik országokban.

5.6 Az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot, hogy nyújtson támogatást az egészségügyi válságok során vagy azt követően nehézségben lévő ágazatoknak a bizalom helyreállítása és a fogyasztás fellendítése érdekében. A dinamikus és azonnali tájékoztatás és az ad hoc kommunikációs kampányok nagyon sokat segíthetnek a fogyasztói bizalom helyreállításában.

5.7 Az EGSZB úgy ítéli meg, hogy azoknak az ágazati szervezeteknek, amelyek sikeresen valósítottak meg promóciós programokat, meg kell adni a lehetőséget arra, hogy könnyített eljárás szerint, kedvezményezett szervezetekként és végrehajtó testületekként adják be jelentkezésüket.

5.8 Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy indítson ösztönző rendezvényeket/kampányokat annak érdekében, hogy az európai uniós tagállamok ágazati szervezetei aktívabban pályázzanak promóciós programokra az EU-n kívül, az európai uniós mezőgazdasági és élelmiszer-ipari termékek ízvilágának, hagyományainak és minőségének a legjavát ismertetve meg ezáltal. E tekintetben egy előnyösebb finanszírozási rendszer (50 % helyett 60 %) révén kiemelten kell kezelni a számos terméket lefedő, és több országra kiterjedő programokat, mert ezek a termékek adnak valódi európai dimenziót a programnak, és ezeknek van szükségük az Unió támogatására. Emellett kereskedelmi potenciáljuk függvényében kiemelten kell kezelni egyes országokat. Az EGSZB javasolja, hogy az Európai Bizottság növelje hozzájárulását abban az esetben, ha feltörekvő gazdaságokkal kapcsolatos programokról van szó.

5.9 Az EGSZB javasolja az Európai Bizottságnak, hogy játszon központi szerepet annak megkönnyítésében és támogatásában, hogy az európai kistermelők és feldolgozók hozzáférjenek a harmadik országok piacaihoz.

5.10 Fontos, hogy a belső piaci programok a pusztán nemzeti szempontokon túlmenően európai szemlélettel rendelkezzenek, és a hozzáadott értéket tartsák szem előtt: annál jobb a program, minél nagyobb a termékekkel és a piacokkal kapcsolatos alkalmazási köre. Ezen túlmenően az átfedések és az ellentmondó üzenetek elkerülése érdekében a programoknak ki kell egészíteniük egymást a többi nemzeti vagy regionális programmal. Az oktatási és egészségügyi területben rejlő potenciált ki lehet és ki is kell aknázni a tájékoztatási tevékenységek hatékonyságának növelése érdekében. Végezetül a mezőgazdasági és élelmiszer-ipari termékekkel kapcsolatos jövőbeli tájékoztatási és promóciós politika kialakításakor és megvalósításakor figyelembe kell venni a foglalkoztatottság mértékére gyakorolt hatást.

Kelt Brüsszelben, 2011. december 7-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a 64/432/EGK irányelvnek a tagállami felügyeleti hálózat részét képező számítógépes adatbázisok tekintetében történő módosításáról

(COM(2011) 524 végleges – 2011/0228 (COD))

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az 1760/2000/EK rendeletnek a szarvasmarhafélék elektronikus azonosítása és az önkéntes marhahúscímkézésre vonatkozó rendelkezések törlése tekintetében történő módosításáról

(COM(2011) 525 végleges – 2011/0229 (COD))

(2012/C 43/14)

Előadó: **Henry BRICHART**

2011. szeptember 14-én és 20-án a Tanács, 2011. szeptember 13-án pedig az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 43. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a 64/432/EGK irányelvnek a tagállami felügyeleti hálózat részét képező számítógépes adatbázisok tekintetében történő módosításáról

COM(2011) 524 végleges – 2011/0228 (COD)

és

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az 1760/2000/EK rendeletnek a szarvasmarhafélék elektronikus azonosítása és az önkéntes marhahús-címkézésre vonatkozó rendelkezések törlése tekintetében történő módosításáról

COM(2011) 525 végleges – 2011/0229 (COD)

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2011. november 21-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2011. december 7–8-án tartott, 476. plenáris ülésén (a december 7-i ülésnapon) 180 szavazattal 3 ellenében, 9 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB megállapítja, hogy a marhahúságazat jelentős erőfeszítéseket tett a fogyasztói bizalom helyreállítása érdekében a szarvasmarhák szivacsos agyvelőbetegsége (BSE) által okozott válságot követően.

1.2 A szarvasmarhafélék azonosítása és nyilvántartása érdekében bevezetett, nagy pontosságú és gyors reakcióképességű rendszer átláthatóságot és nyomonkövethetőséget biztosít.

1.3 Az állatok helymeghatározásának és azonosításának e képessége ezen túlmenően jelentősen hozzájárul a fertőző betegségek elleni védekezés sikeréhez.

1.4 Az eltérő műszaki megoldások alkalmazása azonban súlyos pénzügyi terhet jelent az ágazatok számára.

1.5 Az 1997 óta bekövetkezett technológiai fejlődés, különösen az elektronikus azonosítás bevezetése jelentős segítséget nyújthat ezen a területen az érintetteknek.

1.6 Megfigyelhető ugyanakkor, hogy az említett műszaki megoldásokkal járó költségek és előnyök nem egyformán oszlanak meg az élelmiszertermelés egész folyamata során; a költségeket elsődlegesen az állattartók viselik, míg a pénzügyi előnyök nagy része az élelmiszerlánc következő szintjeinek résztvevőinél jelentkezik.

1.7 Az EGSZB ezért úgy gondolja, hogy a szarvasmarhafélék elektronikus azonosítására szolgáló rendszer európai szinten történő kötelezővé tétele nem lenne előnyös, mert a piac valószínűleg nem ellensúlyozná e műszaki megoldás rendkívül magas költségét. A rendszer ezenkívül nem jelentene valódi többletelőnyt a fogyasztó számára.

1.8 Amennyiben azonban egy tagállamban az élelmiszertermelés folyamatának résztvevői elfogadnák a rendszer alkalmazását, akkor ugyanezen tagállam számára biztosítani kell annak lehetőségét, hogy azt területén kötelezővé tegye.

1.9 Az EGSZB úgy véli továbbá, hogy lehetőséget kell kínálni az arra önkéntesen vállalkozó tenyésztők számára az elektronikus azonosítás igénybevétele.

1.10 A közös piacot potenciálisan veszélyeztető versenytorzulás elkerülése érdekében indokolt lenne, hogy az azonosítást kötelezővé tevő ország maga viselje a területére behozott állatok elektronikus nyomon követésének költségeit.

1.11 Az EGSZB ezenkívül úgy gondolja, hogy a gyakorlatok összehangolása érdekében az elektronikus füljelzőknek ugyanazon technológia elvén kellene működniük. Ezért elengedhetetlen, hogy a jelzőket nemzetközi szabványok alapján harmonizálják.

1.12 Az EGSZB egyetért tehát az Európai Bizottság javaslatának általános irányultságával, de ezt azzal a feltétellel teszi, hogy a közös piac megfelelő működését és az ágazat különböző elemeire kifejtett hatást kiemelt figyelemmel kísérik.

1.13 Az önkéntes marhahús-címkézés vonatkozásában az EGSZB nem ellenzi a közösségi rendelkezések eltörlését, amennyiben a piaci szereplők a címkéken feltüntethetik az általuk fontosnak vélt további információkat.

2. Háttér

2.1 Az 1760/2000/EK rendelet minden tagállam számára előírja a szarvasmarhafélék azonosítási és nyilvántartási rendszerének létrehozását az állatok egyedi azonosítása érdekében a következők bevezetésével: az állatok füljelzővel történő ellátása, a gazdaságok állomány-nyilvántartásának bevezetése, az állatok szállításával kapcsolatos információkat tartalmazó, minden állat számára egyedi marhalevél kiállítása, valamint az állatok mozgásának egy olyan számítógépes adatbázisba jelentése, amely betegség kitörése esetén gyorsan képes nyomon követni az állatokat és azonosítani a fertőzött kohorszokat. Ez a rendszer lehetővé tette a marhahús iránti fogyasztói bizalom visszaszerzését az átláthatóság, valamint a szarvasmarhafélék és marhahústermékek teljes nyomonkövetőségének biztosításával, továbbá az egyes állatok helyének állat-egészségügyi célú meghatározásával és nyomon követésével, ami alapvető fontosságú a fertőző betegségek elleni védekezés szempontjából.

2.2 Az adminisztratív terhek Európai Unión belüli csökkentésére irányuló cselekvési programról szóló, a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek címzett európai bizottsági közlemény a rendeletet a vállalkozásokra terhelhet rová, különösen fontos tájékoztatási kötelezettségek között sorolta fel. Az új uniós állat-egészségügyi stratégiára vonatkozó cselekvési terv az Európai Bizottság részéről a tájékoztatási kötelezettségek egyszerűsítését várja a szarvasmarhafélék elektronikus azonosítási rendszere bevezetésének köszönhetően.

2.3 Amikor a szarvasmarhafélék azonosítására vonatkozó jelenlegi szabályokat 1997-ben elfogadták, az elektronikus azonosítási technológia műszaki szempontból még nem volt megfelelően fejlett a szarvasmarhák azonosítására való alkalmazáshoz. A rádiófrekvenciás azonosítás (RFID) az elmúlt évtizedben jelentős fejlődésen ment keresztül, ami lehetővé teszi az egyes állatok kódjának gyorsabb és pontosabb beolvasását közvetlenül az adatfeldolgozási rendszerekbe. Az elektronikus azonosítók használata hozzájárulhat az adminisztratív terhek

és a papírmunka csökkentéséhez, például ha a gazdaság állomány-nyilvántartását számítógépen vezetik (ami egyre több gazdaságra igaz). Ezen túlmenően a gyorsabb és megbízhatóbb rendszerek gyorsabb és pontosabb leolvasást tesznek lehetővé, mint a hagyományos füljelzők, megkönnyítve az állatok szállításának lejelentését a központi adatbázisba, ezáltal is biztosítva a fertőzött állatok, illetve fertőzött élelmiszer jobb és gyorsabb nyomonkövetetőségét.

2.4 Az elektronikus azonosítást már számos állatfaj tekintetében bevezették az Európai Unióban. Az Európai Unió számos tagállama önként a szarvasmarhák elektronikus azonosításának bevezetése mellett döntött. Mivel nem áll rendelkezésre uniós harmonizált műszaki szabvány, fennáll a veszély, hogy különböző helyeken eltérő RFID-frekvenciákon működő, különböző típusú elektronikus azonosítókat és leolvasókat alkalmaznak, ez a megközelítés pedig valószínűleg a harmonizáció hiányához vezet, ami akadályozza az adatok elektronikus cseréjét, és ezáltal az elektronikus azonosítási rendszerek előnyei is elvesznek.

2.5 Egy hatásvizsgálat arra a következtetésre jutott, hogy ha a szarvasmarhafélék elektronikus azonosítását önkéntes alapon vezetnék be hivatalos azonosítás céljára, az elegendő időt biztosítana a gazdasági szereplők számára a rendszer megismerésére. Másrészt az elektronikus azonosítás alkalmazásának kötelező előírása gazdasági szempontból hátrányosan érintene egyes gazdasági szereplőket.

2.6 Az 1760/2000/EK rendelet meghatározza továbbá az önkéntes marhahús-címkézési rendszer szabályait. Ennek kapcsán az Európai Bizottság hiányosságokat tárt fel az aránytalan adminisztratív terhekhez és a költségekhez, valamint a minden tagállamra kiterjedő egységes alkalmazás hiányához kapcsolódóan.

3. Az Európai Bizottság javaslatai

3.1 Az Európai Bizottság javaslata (COM (2011) 525 végleges) figyelembe veszi az érdekelt felekkel folytatott konzultációk és a hatásvizsgálat eredményeit. Az Európai Bizottság a szarvasmarhafélék elektronikus azonosításának önkéntes alapon történő bevezetését javasolja. Ebben az önkéntes rendszerben:

- a szarvasmarhafélék azonosítása két hagyományos füljelzővel (jelenlegi rendszer) vagy egy hagyományos, látható füljelzővel és uniós szinten harmonizált szabványoknak megfelelő elektronikus azonosítóval történhet;
- a tagállamoknak arra is lehetőségük van, hogy országuk területén a rendszert kötelezővé tegyék.

3.2 A javaslat emellett eltörli az önkéntes címkézési rendszerben a további címkézési információkra vonatkozó értesítési követelményeket, mivel azok túlzott mértékű költségekkel és adminisztratív terhekkel jártak.

3.3 A javaslat az 1760/2000/EK rendeletet az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) rendelkezéseivel igazítja.

3.4 A szarvasmarhafélék elektronikus azonosításának javasolt rendszere szükségessé teszi a 64/432/EGK tanácsi irányelv módosítását a tagállami felügyeleti hálózat részét képező számítógépes adatbázisok tekintetében. A 64/432/EGK irányelvben megállapított számítógépes adatbázis elemei egyáltalán nem tartalmaznak elektronikus azonosító eszközre történő hivatkozást. Ennek alapján a két javaslat (COM (2011) 524 és COM (2011) 525) ugyanazon jogalkotási csomagban kerül előterjesztésre.

Kelt Brüsszelben, 2011. december 7-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az ízesített borászati termékek meghatározásáról, megnevezéséről, kiszereléséről, címkézéséről és földrajzi árujelzőinek oltalmáról

(COM(2011) 530 végleges – 2011/0231 (COD))

(2012/C 43/15)

Előadó: **José María ESPUNY MOYANO**

2011. szeptember 14-én a Tanács és 2011. szeptember 15-én az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 43. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az ízesített borászati termékek meghatározásáról, megnevezéséről, kiszereléséről, címkézéséről és földrajzi árujelzőinek oltalmáról

COM(2011) 530 végleges – 2011/0231 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2011. november 21-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2011. december 7–8-án tartott, 476. plenáris ülésén (a 2011. december 8-i ülésnapon) 186 szavazattal 4 ellenében, 8 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság üdvözli az ízesített borászati termékek meghatározásáról, megnevezéséről, kiszereléséről, címkézéséről és földrajzi árujelzőinek oltalmáról szóló rendeletjavaslatot, amely egyszerűsíti, naprakésszé teszi és felváltja a kifejezetten e termékekre vonatkozó uniós szabályozást (az ízesített bor, az ízesített boralapú italok és az ízesített boralapú koktélok meghatározására, megnevezésére és kiszerelésére vonatkozó általános szabályok meghatározásáról szóló 1991. június 10-i 1601/91/EGK tanácsi rendeletet ⁽¹⁾ és az annak alkalmazására vonatkozó egyes részletes szabályok megállapításáról szóló 122/94/EK bizottsági rendeletet ⁽²⁾).

1.2 Az EGSZB megállapítja, hogy a tárgyalt rendeletjavaslat lényegében arra korlátozódik, hogy egyszerűsítse és aktualizálja ezt az eszközt, amelynek révén megvalósulhatott a szóban forgó termékek belső piacának megfelelő működése, biztosítva a fogyasztók kellő tájékoztatását és védelmét, azzal a céllal, hogy összhangba hozza azt a borászati minőségpolitika szabályozásának fejleményeivel, a WTO szabályaival és az Európai Unió működéséről szóló szerződés („a Szerződés”) rendelkezéseivel. A javaslat által bevezetett néhány technikai jellegű kiigazítás különösen az alábbi javításokat teszi lehetővé:

- az ízesített borászati termékekre vonatkozó uniós jogszabályok alkalmazhatóságának, olvashatóságának és egyértelműségének javítása;
- a vizsgált termékekre vonatkozó minőségpolitika megerősítése és aktualizálása, az általuk a belső, európai és a világpiacra elért hírnév és képviselt minőség növelése, az érvényben lévő termékmeghatározások alapján, bizonyos kereskedelmi megnevezések naprakésszé tétele révén és a

bortartalom – mezőgazdasági eredetű alkohol közvetlen hozzáadása helyett történő – növelésének lehetővé tétele révén, továbbá a fogyasztók megfelelő tájékoztatásának biztosításával;

— az ilyen termékek előállítására irányuló szabályoknak az új műszaki követelményekhez és lehetőségekhez történő hozzáigazítása,

— az uniós szabályozásnak a WTO követelményeihez, többek között a TRIPs-megállapodáshoz történő hozzáigazítása,

— az új földrajzi megjelölések elismerését vezérlő kritériumok naprakésszé tétele.

2. Bevezetés

2.1 Az Európai Bizottság javasolja az ízesített borászati termékek meghatározására, megnevezésére, kiszerelésére, címkézésére és földrajzi árujelzőinek oltalmára vonatkozó szabályok naprakésszé tételét, a termékek által a belső, európai és a világpiacra elért hírnév és képviselt minőség növelése érdekében és azzal a céllal, hogy számításba vegyék a technológiai innovációt, a piaci fejleményeket és a fogyasztói elvárások alakulását, megőrizve ugyanakkor a hagyományos előállítási módszereket is.

2.2 Az Európai Bizottság ajánlja e rendelet alkalmazását egyrészt a fogyasztók érdekei védelmének biztosítása érdekében az Európai Unió piacán forgalmazott valamennyi ízesített borászati termékre függetlenül attól, hogy azokat a tagállamokban vagy harmadik országban állították-e elő, másrészt pedig az általuk a világpiacra elért hírnév növelése érdekében az Unióban kivitelt céljára előállított ilyen termékekre.

⁽¹⁾ HL L 149., 1991.6.14., 1. o.

⁽²⁾ HL L 21., 1994.1.26., 7. o.

2.3 A javaslat alapvetően megőrzi az ízesített borászati termékek hagyományos meghatározásait, amelyek tiszteletben tartják a hagyományos minőségi eljárásokat, jóllehet naprakésszé teszi és fejleszti azokat a technológiai haladás fényében, elsősorban azt téve lehetővé, hogy mezőgazdasági eredetű alkohol közvetlen hozzáadása helyett növeljék a bortartalmat. Az ízesített boralapú italok kategóriája egyes termékeinek esetében javasolt a minimálisan előírt alkoholtartalom számottevő csökkentése a fogyasztók alacsonyabb alkoholtartalmú termékek iránti növekvő keresletének kielégítésére, továbbá azon technológiai fejlődésre válaszolva, amely lehetővé teszi azt a minőséget, amely korábban csak magasabb minimális alkoholfok esetén volt biztosítható. A rendelet olyan egyedi intézkedéseket vezet be továbbá az ízesített borászati termékek kereskedelmi megnevezésére és kiszerelésére vonatkozóan, amelyek kiegészítik az Unió élelmiszercímkezással kapcsolatos horizontális szabályozását annak megakadályozására, hogy e megnevezések használatával visszaéljenek olyan termékek esetében, amelyek nem felelnek meg a jelen rendeletben szereplő követelményeknek.

2.4 A javaslat előírja, hogy az ízesített borászati termékeket olyan szabályoknak megfelelően kell előállítani, amelyek biztosítják, hogy a fogyasztók minőséggel és előállítási módszerekkel kapcsolatos elvárásai teljesüljenek. Az e területre vonatkozó nemzetközi előírások tiszteletben tartása érdekében, a borászati termékekre előírt irányított rendelkezésekkel összhangban, e szabályoknak alapvetően a Nemzetközi Szőlészeti és Borászati Szervezet (OIV) által közzétett ajánlásokra kell épülniük.

2.5 A javaslat egyedi szabályozást fontolgat a fenti termékek olyan földrajzi árujelzőinek oltalma kapcsán, amelyekre nem alkalmazható a mezőgazdasági termékek minőségrendszereiről szóló XXXX/20YY európai parlamenti és tanácsi rendelet [COM(2010) 733 végleges], a mezőgazdasági piacok közös szervezésének létrehozásáról, valamint egyes mezőgazdasági termékekre vonatkozó egyedi rendelkezésekről szóló XXXX/20YY európai parlamenti és tanácsi rendelet [COM(2010) 799 végleges] („az egységes közös piac-szervezésről szóló rendelet”), valamint a szeszes italok meghatározásáról, megnevezéséről, kiszereléséről, címkézéséről és földrajzi árujelzőinek oltalmáról, valamint az 1576/89/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2008. január 15-i 110/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet. A javaslat ezenkívül uniós szintű eljárást vezet be a harmadik országok és az Unió

földrajzi árujelzőinek bejegyzésére, a földrajzi árujelzőknek való megfelelésre, azok módosítására és esetleges törlésére, a borászati termékekre tervezett rendszerrel összhangban.

2.6 A javaslat előírja továbbá az 1601/91/EGK rendelet és a 122/94/EK rendelet alapján a Bizottságra ruházott hatásköröknek a Szerződés 290. és 291. cikkének rendelkezéseivel történő összehangolását.

2.7 A javaslat nincs semmilyen pénzügyi kihatással az EU költségvetésére.

3. Megjegyzések

3.1 Az EGSZB üdvözlí az ízesített borászati termékek meghatározásáról, megnevezéséről, kiszereléséről, címkézéséről és földrajzi árujelzőinek oltalmáról szóló rendeletjavaslatot.

3.2 Az ízesített borászati termékek szektora jelentőséggel bír az Unióban a fogyasztók, a termelők és a mezőgazdasági ágazat számára. Az EU állítja elő világszinten az ilyen termékek mintegy 90 %-át (körülbelül évi 3 millió hektolitert), és évente nagyjából 2 millió hektoliternyi fogyaszt azokból. A fő uniós termelő országok: Olaszország, Franciaország, Spanyolország és Németország, bár számos más tagállam kultúrájában is léteznek hagyományosan ilyen termékek, Észak-, Közép- és Kelet-Európában egyaránt. E termékek ezenkívül igen fontos piacot jelentenek mennyiségi és minőségi szempontból egyaránt az európai borászati ágazat értéklánca szempontjából, stabil értékesítési lehetőséget nyújtva az Unió bortermelése számára, különösen fehérborból, elősegítve a borpiac egyensúlyát és versenyképessége megszilárdítását, ami az ágazatra vonatkozó uniós agrárpolitika egyik alapvető célkitűzése.

3.3 A javasolt intézkedések hozzájárulnak a szóban forgó termékek által a belső piacon és a világpiacra elért hírnév növeléséhez, megőrizve azok hagyományos előállítási eljárásait, és lehetővé téve azok hozzáigazítását a fogyasztói igényekhez és a technológiai innovációkhoz, amennyiben ezen újítások elősegítik a minőség javítását, biztosítva a magas szintű fogyasztóvédelmet, a piac átláthatóságát és a piaci szereplők közötti tisztességes verseny feltételeit.

Kelt Brüsszelben, 2011. december 7-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a tengerészek képzésének minimumszintjéről szóló 2008/106/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról

(COM(2011) 555 végleges – 2011/0239 (COD))

(2012/C 43/16)

Előadó: **Dr. Anna BREDIMA**

2011. szeptember 30-án, illetve szeptember 28-án az Európai Unió Tanácsa és az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 100. cikkének (2) bekezdése és 304. cikkének alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a tengerészek képzésének minimumszintjéről szóló 2008/106/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról

COM(2011) 555 végleges – 2011/0239 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2011. november 23-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2011. december 7–8-án tartott 476. plenáris ülésén (a december 7-i ülésnapon) 176 szavazattal 3 ellenében, 10 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 A korszerűsített tengerészeti képzés kulcsfontosságú szerepet tölt be a tengerészeti szakmák EU-n belüli vonzerejének kialakításában, és fokozottabb tengeri biztonsághoz és védelemhez vezet. A tengerészeti szaktudás stratégiai fontosságú ahhoz, hogy az EU világviszonylatban megőrizze tengeri vezető szerepét.

1.2 Az EGSZB támogatja a tengerészek képzésének minimumszintjéről szóló 2008/106/EK irányelvnek a tengerészek képzéséről, képesítéséről és az őrszolgálat ellátásáról szóló 1978. évi nemzetközi egyezmény (STCW-egyezmény) 2010. évi manilai módosításaihoz történő hozzáigazításáról szóló irányelvtervezetet.

1.3 Az EU tagállamai számára alapvető fontosságú az irányelvjavaslat elfogadása, mivel 2012-től az STCW-egyezmény manilai módosításainak hatálybalépésével a készségek, szakmai profil, a biztonság és a képesítés tekintetében világszerte új szabályok fognak vonatkozni a tengerészek képzésére.

1.4 Az EGSZB nem ért egyet a 15. cikk (11) bekezdésének javasolt szövegével, amely szerint „a tagállamok engedélyezhetnek vagy nyilvántartásba vehetnek olyan kollektív megállapodásokat, amelyek engedélyezik a [tengerészek számára] előírt kötelező pihenőidő alóli kivételeket”. Az uniós irányelv nem térhet el a hatályos nemzetközi és uniós jogszabályok – azaz a 180. számú ILO-egyezmény, a 2006. évi ILO tengerészeti munkaügyi egyezmény és az 1999/63/EK irányelv – szövegétől. Ez utóbbi, a tengerészek munkaidejének szervezésére vonatkozó irányelvet a szociális partnerek hosszú és küzdelmes egyeztetéseit követően fogadták el, és a szociális párbeszéd eredményét az EU intézményeinek tiszteletben kell tartaniuk.

1.5 Az EGSZB azt javasolja, hogy az irányelvjavaslatban határozzák meg a pihenőidő és a munkaidő nyilvántartásba vételének szabványosított formátumát. A szabványosított formátum utalhatna a tengerészek fedélzeti munkafadatait tartalmazó táblázatok, valamint a munka- és pihenőidő nyilvántartási formátumainak kidolgozására vonatkozó IMO/ILO iránymutatásokra.

1.6 Az EGSZB megjegyzi, hogy míg az STCW-egyezmény 2012. január 1-jén lép hatályba, addig az irányelvjavaslat hatálybalépése a Tanács és az Európai Parlament előkészítő jogalkotási eljárásai miatt csak 2012 júliusában várható. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy a kikötő szerinti illetékes állam által végzett ellenőrzés az EU-n kívül problémákba fog ütközni a tengerészek új munkaideje tekintetében, illetve az uniós tengerészek a korai szakaszban nem fognak a 2010. évi STCW-egyezményben előírt képesítéssel rendelkezni. Ebben a tekintetben a jogi helyzet tisztázására van szükség.

1.7 A harmadik országok képzőintézményeik és képesítéseik elismerésének céljából történő értékelése vonatkozásában az EGSZB úgy ítéli meg, hogy a tengeri országok nagy munkaterhelésének és a nem tengeri országok erőforráshiányának figyelembevétele érdekében reális a három hónapos határidő tizenhét hónapra történő meghosszabbítása.

1.8 Az EGSZB kedvezően vélekedik arról, hogy az EU-tagállamok számára előírják, hogy az Európai Bizottságnak szabványosított adatokat nyújtsanak be a tengerészek képesítéséről statisztikai elemzés céljára.

1.9 Az EGSZB javasolja, hogy az STCW-egyezmény rendelkezéseivel összhangban vegyék fel az irányelvjavaslatba az elektrotechnikus személyzeti állományú tengerészek meghatározását.

1.10 Az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy tekintettel a kalóztámadások világszerte emelkedő számára, haladéktalanul vizsgálják felül a tengerészek kalóztevékenység elleni küzdelemre vonatkozó képzésének kérdését. Az ilyen képzésnek az ENSZ bevált irányítási gyakorlatain és a hajók és kikötői létesítmények nemzetközi biztonsági (ISPS) szabályzatán kell alapulnia.

2. Bevezetés

2.1 A kifizetődő hajózás kulcsa a tengerészeknek nyújtott képzés minőségében rejlik. A tengerészeti képzésre még a világgazdasági válság idején sem költségként, hanem befektetésként kell tekinteni. A tengerészeti képzés jobb tengeri biztonsághoz és védelemhez vezet.

2.2 A tengerészek képzéséről, képesítéséről és az őrszolgálat ellátásáról (STCW) szóló, a Nemzetközi Tengerészeti Szervezet által elfogadott 1978. évi egyezmény főleg a tisztek képzésre vonatkozó követelményeket érinti. Az STCW-egyezményt először 1995-ben, majd 2010 júniusában, a manilai módosításokkal módosították.

2.3 Az EGSZB korábbi véleményeiben⁽¹⁾ rávilágított az európai tengeri szaktudás és az uniós irányelvek STCW-egyezménnyel való megfelelése jelentőségére, valamint arra, hogy mennyire fontos a tengerészeti képzés korszerűsítése mint azon lépések egyike, amely a fiatalokat a tengerészeti pályára vonzza (az EGSZB által szervezett, a tengerészeti szakmák EU-n belüli vonzerejének növelésével foglalkozó 2010. március 11-i konferencia). Az EU számára alapvető fontosságú, hogy megtartsa a tengerészek 250 000 fős bázisát, mivel elvesztésével az uniós tengerészeti ágazatban dolgozó további több mint két millió ember is távozni kényszerülhet. Ennélfogva a korszerűsített tengerészeti képzésnek stratégiai jelentősége van az EU világszintű tengerészeti vezető pozíciójának megtartásában.

2.4 A 2008/106/EK irányelvet módosító irányelvet tervezett kettős célja a következő: először is a manilai konferencián 2010-ben a Nemzetközi Tengerészeti Szervezet által elfogadott felülvizsgált 1978. évi STCW-egyezmény átültetésével az uniós jogszabályokat összhangba hozza a nemzetközi szabályozással, másodsorban az EU-tagállamok számára olyan követelményeket határoz meg, amelyek előírják a képesítésekkel kapcsolatos adat-szolgáltatást és a harmadik országok oktatási rendszerének elismerésére rendelkezésre álló határidő meghosszabbítását. Az új nemzetközi szabványokat 2012. január 1-jétől kell alkalmazni. Az EU-ban a végrehajtás javasolt határideje 2012.

december 31. A végső cél annak biztosítása, hogy az uniós tagállamok egységesen alkalmazzák az aktualizált STCW-egyezményt, valamint, hogy az európai uniós lobogó alatt közlekedő hajókon szolgálatot teljesítő és nem uniós országok által kibocsátott képesítési bizonyítvánnyal rendelkező tengerészek megfelelően képzettek legyenek.

3. Általános megjegyzések

3.1 2012-ben a tengerészek képzésére vonatkozóan a készségek, a szakmai profil, a biztonság és a képesítés tekintetében új szabályok lépnek hatályba. A képzés és a képesítés kiemelkedő jelentőségű a tengeri biztonság szempontjából, mivel hiányos képzés és megfelelő képesítés hiánya esetén sokkal valószínűbb a baleset bekövetkezése. A Nemzetközi Tengerészeti Szervezet által elfogadott STCW-egyezmény a világszerte létező négy kiemelkedő jelentőségű tengerészeti egyezmény egyike. A másik három egyezmény: az „Életbiztonság a tengeren” tárgyú nemzetközi egyezmény (SOLAS-egyezmény), a hajókról történő szennyezés megelőzéséről szóló nemzetközi egyezmény (MARPOL-egyezmény) és a tengerészeti munkaügyi egyezmény (MLC-egyezmény). Mivel az egyezmények az EU tagállamai is aláíró felei, fontos, hogy a nemzetközi és az európai jogszabályok összhangban álljanak egymással. Az említett módosítások az egészségügyi alkalmasság, a szolgálatra való alkalmasság és az alkohollal való visszaélés tekintetében magasabb szintű normákhoz vezetnek, továbbá új szakmai profilokat („szakképzett tengerész”, „elektrotechnikus tiszt”) valamennyi tengerész számára védelmi jellegű képzést, valamint egyszerűbb és áttekinthetőbb képesítési típusokat vezetnek be. Az irányelvet tervezet magában foglalja bizonyos eljárások fejlesztését (pl. a komitológia és a harmadik országbeli iskolák elismerése), valamint azt a követelményt, hogy a tagállamoknak statisztikai adatokat kell szolgáltatniuk a tengerészeti képzésről.

3.2 Az EGSZB támogatja a tengerészek képzésének minimumszintjéről szóló 2008/106/EK irányelvnek az STCW-egyezmény manilai módosításaihoz történő hozzáigazítására vonatkozó javaslatot. Eszerint az Európai Bizottságnak megfelelően biztosítani kell az STCW-irányelv tagállamok általi végrehajtását, a javaslat továbbá ragaszkodik az STCW-egyezmény tiszteletben tartásához a harmadik országok képzési intézményeik és képesítéseik elismerése céljából történő értékelése során. A javaslat – annak ellenére, hogy nagymértékben a manilai módosítások uniós jogszabályba történő szó szerinti átültetése – kisebb módosításokat is tartalmaz a tengerészek képesítéseinek elismerésére vonatkozó meglévő európai rendelkezések tekintetében.

3.3 Az EGSZB megjegyzi, hogy az Európai Bizottság tengeri foglalkoztatással és versenyképességgel foglalkozó munkacsoportja (DG MOVE) 2011 júliusában javaslatot tett az STCW-egyezmény manilai megállapodásának uniós jogszabályokba való átültetésére. A képzés világviszonylatban történő szabványosítása lehetővé teszi az európai hajók számára, hogy a képzés helyétől függetlenül jól képzett tengerészeket alkalmazzanak. A közlekedésért felelős biztos Siim Kallas is kifejtette, hogy „mivel a tengeri szállítás globális iparág, alapvető fontosságú az is, hogy nemzetközi szintű képzési minimumszabályokat állapítsanak meg.”

⁽¹⁾ HL C 168., 2007.7.20., 50–56. o.
HL C 211., 2008.8.19., 31–36. o.
HL C 255., 2010.9.22., 103–109. o.
HL C 248., 2011.8.25., 22–30. o.
HL C 14., 2001.1.16., 41. o.
HL C 80., 2002.4.3., 9–14. o.
HL C 133., 2003.6.6., 23–25. o.
HL C 157., 2005.6.28., 42–47. o.
OJ C 157., 2005.6.28., 53–55. o.
HL C 97., 2007.4.28., 33–34. o.
HL C 151., 2008.6.17., 35. o.

3.4 A közlekedési fehér könyvről szóló véleményében („Ütítv az egységes európai közlekedési térség megvalósításához” című fehér könyvről szóló vélemény, CESE 1607/2011, 2011. október 26. – előadó: Pierre-Jean Coulon, társelőadó: Stefan Back) az EGSZB ismételten rámutatott arra, hogy „az uniós jogszabályoknak teljes mértékben összhangban kell lenniük a nemzetközi szabályozással, különösen a Nemzetközi Tengerészeti Szervezetnek (IMO) a tengerészek képzéséről és képzéséről szóló nemzetközi egyezményével”.

3.5 A legújabb vizsgálatok azt mutatják, hogy a nemzetközi munkaerőpiacon – különösen a légénységi állományú tengerészek között – felütötte fejét a család útján szerzett képesítési bizonyítványok aggasztó problémája, amely megkérdőjelezi az érintettek képzésének érvényességét. Továbbá kulturális különbségek, nyelvi problémák és foglalkoztatási korlátozások miatt jelentős számú, nem uniós országból származó légénységi állományú tengerész nem alkalmazható a munkaerőpiacról hiányzó uniós légénységi állományú tengerész pótlására ⁽²⁾.

4. Részletes megjegyzések

4.1 15. cikk (9) bekezdése (a tengerészek napi pihenőideje nyilvántartásának szabványosított formátuma)

4.1.1 A 15. cikk (9) bekezdése nem határozza meg a pihenőidő és a munkaidő hatóságok által vezetendő nyilvántartásának szabványosított formátumát. A manilai megállapodásokkal módosított STCW-egyezmény A-VIII/1. szakaszának (7) bekezdése hivatkozik a tengerészek fedélzeti munkafeladatait tartalmazó táblázatok, valamint a tengerészek munka- és pihenőidője nyilvántartási formátumainak kidolgozására vonatkozó IMO/ILO iránymutatásokra. Ezen túlmenően a munka- és pihenőidő nyilvántartásának szabványosított formátumára való hivatkozás található a 2006. évi ILO tengerészeti munkaügyi egyezmény 2.3. szabálya A2.3. normájának (10) és (11) bekezdésében.

4.1.2 Az EGSZB azt ajánlja, hogy az irányelvtervezetben határozzák meg a pihenőidő és a munkaidő nyilvántartásba vételének szabványosított formátumát. A szabványosított formátumnak utalnia kellene a tengerészek fedélzeti munkafeladatait tartalmazó táblázatok, valamint a tengerészek munka- és pihenőideje nyilvántartási formátumainak kidolgozására vonatkozó IMO/ILO iránymutatásokra.

4.2 15. cikk, (11) bekezdés (pihenőidő)

4.2.1 A 15. cikk (11) bekezdésének felülvizsgált szövege értelmében „a tagállamok engedélyezhetnek vagy nyilvántartásba vehetnek olyan kollektív megállapodásokat, amelyek lehetővé teszik az előírt kötelező pihenőidő alóli kivételeket”. Mindez lényeges leszűkítése a meglévő nemzetközi és európai jogszabályokban – azaz a felülvizsgált STCW-egyezményben és a 180. ILO-egyezményben (és következésképp az ILO tengerészeti munkaügyi egyezményében) – meghatározott szövegnek.

4.2.2 A 15. cikk (11) bekezdésnek szövege eltér az Európai Közöségi Hajótulajdonosainak Szövetsége (ECSA) és a

Közlekedési Dolgozók Szakszervezeteinek Szövetsége az Európai Unióban (ETF) között, a tengerészek munkaidejének szervezésére vonatkozóan kötött megállapodásról szóló, 1999. június 21-i 1999/63/EK irányelv szövegétől. Az ilyen megállapodások szociális partnerek között folyó hosszú és fáradtságos tárgyalások során jönnek létre, és az ilyen tárgyalások végeredménye kényes egyensúlyt teremt. A szociális partnerek közötti megállapodás szövegezésének bármely módosítására vagy változtatására a szociális partnerek közötti megbeszéléseket és tárgyalásokat követően kerülhet csak sor. A 15. cikk (11) bekezdésének új – szűkített értelmezésű – szövege azonban nem a szociális partnerek közötti megbeszélések vagy tárgyalások eredménye. Az Európai Bizottság azt a szociális partnerekkel folytatott előzetes konzultáció nélkül vezette be. Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, hogy a vegye tekintetbe az 1999/63/EK irányelvnek a szociális partnerek között a tengerészek munkaidejének szervezésére vonatkozóan kötött megállapodással kapcsolatos szövegét.

4.3 Az új irányelv hatálybalépése

4.3.1 Az STCW-egyezmény manilai módosításai 2012. január 1-jén lépnek hatályba. Mindazonáltal a Miniszterek Tanácsa és az Európai Parlament rendes jogalkotási eljárását szem előtt tartva az Európai Bizottság előre jelezte, hogy „mivel ebben az időpontban (azaz 2012. január 1-jén) e javaslat elfogadására még nem fog sor kerülni, az irányelvjavaslatnak a rendelkezések szerint a Hivatalos Lapban történő közzétételkor hatályba kell lépnie”.

4.3.2 Az irányelv elfogadásában bekövetkezett késedelem miatt jogi ellentmondás – azaz az STCW-egyezmény manilai megállapodása és a felülvizsgált STCW-irányelv közötti ellentét – jön létre, különösen a hatálybalépés dátumának tekintetében. A tagállamok vagy nem teljesítik nemzetközi kötelezettségeiket 2012. január 1-jén, vagy – amennyiben ratifikálják az egyezményt – nem teljesítik a hatályos STCW-irányelvet. A tagállamok a manilai megállapodás ratifikálása előtt vélhetőleg megvárják az irányelv végső változatát. Időközben az európai uniós lobogó alatt közlekedő hajók tovább kereskednek olyan harmadik országokkal, amelyek már esetleg ratifikálták a manilai megállapodást. Ez komoly gondokat okozhat az európai uniós lobogó alatt közlekedő hajók számára, mivel az európai uniós lobogó szerinti államok még nem fogják alkalmazni a manilai megállapodás szabályait.

4.3.3 Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy a kikötő szerinti illetékes állam által végzett ellenőrzés az EU-n kívül problémákba fog ütközni, különösen a pihenőidőre vonatkozó új rendelkezések tekintetében. Ez az aggodalom a pihenőidőre vonatkozó új követelmények alkalmazásával kapcsolatos. El kell ismerni, hogy előfordulhat, hogy néhány európai uniós lobogó alatt közlekedő hajó a nem uniós kikötőkben problémákkal szembesül a kikötő szerinti illetékes állam által végzett ellenőrzés során. Előfordulhat, hogy az uniós tengerészek versenyképtelenné válnak, mivel a kezdeti időszakban nem fognak a 2010. évi STCW-egyezményben előírt képzéssel rendelkezni. Ezen túlmenően gondot okoz majd a képzési bizonyítványok érvényessége és az uniós tengerészek számára nem uniós ország által kibocsátott érvényesítések érvényességi idejére kifejtett hatás is. Ennek fényében a jogi helyzet tisztázására van szükség.

⁽²⁾ HL C 80., 2002.4.3., 9–14. o.

4.4 Harmadik országok oktatási/képesítési rendszereinek elismerése

4.4.1 A harmadik országok képzőintézményeik és képesítései elismerésének céljából történő értékelése vonatkozásában a javaslat a jelenlegi három hónapos határidőt tizennyolc hónapra terjeszti ki. Néhány tagállam hosszabb határidőt szeretne: a tengeri nemzetek (pl. Málta) a komoly munkaterhelés miatt, a nem tengeri országok az erőforrások hiánya miatt. Az EGSZB megjegyzi, hogy a tengeri nemzetek komoly munkaterhelésének figyelembevétele érdekében ez a hosszabbítás reálisnak tűnik.

4.5 STCW – IS

4.5.1 Az Európai Bizottság sajnálattal veszi tudomásul, hogy a képesítésekre vonatkozó bizonyos adatok pontatlanok. A nemzeti nyilvántartásokban szereplő adatok összehangolt és következetes összevetését javasolja. Az EGSZB kedvezően vélekedik arról, hogy az EU-tagállamok számára előírják, hogy a tengerészek képesítéséről az Európai Bizottságnak szabványosított adatokat nyújtsanak be a tengerészek képesítéséről statisztikai elemzés céljára. Az Európai Tengerbiztonsági Ügynökség STCW információs rendszerének az előírt információk összegyűjtésére szolgáló platformként történő felhasználása segítené az ágazatot a tengerészek aktuális és jövőbeli becsült keresletének és kínálatának kiszámításában.

4.6 Elektrotechnikus személyzeti állományú tengerész

4.6.1 Miközben az irányelvtervezet a III/7. szabályt említi, az elektrotechnikus személyzeti állományú tengerész I/1. szabály (36) bekezdésében megállapított meghatározását nem illesztették be az új irányelvjavaslatba.

4.6.2 Az EGSZB javasolja, hogy az irányelvtervezetbe vegyék fel az elektrotechnikus személyzeti állományú tengerészeknek az STCW-egyezmény I/1. szabálya (36) bekezdése szerinti következő meghatározását: „elektrotechnikus személyzeti állományú tengerész: az egyezmény III/7. szabályában foglalt rendelkezések szerint képzett személyzeti állományú tengerész”.

4.7 Kalóztevékenység elleni küzdelemre vonatkozó képzés

4.7.1 Az EGSZB feltételezi, hogy tekintettel a világszerte fokozódó kalózelenségre és annak a tengerészeket érintő következményeire, mielőbb szükség lesz a tengerészek kalóztevékenység elleni küzdelemre vonatkozó képzésére. Ezért sürgeti az Európai Bizottságot, hogy a tagállamokkal közösen vizsgálja meg ezt a kérdést az ENSZ (kalóztevékenységgel kapcsolatos) bevált irányítási gyakorlatai és a hajók és kikötői létesítmények nemzetközi biztonsági (ISPS) szabályzata vonatkozó rendelkezéseinek figyelembevételével.

Kelt Brüsszelben, 2011. december 7-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Kereskedelem, növekedés és globális ügyek – A kereskedelempolitika mint az Európa 2020 stratégia kulcseleme

(COM(2010) 612 végleges)

(2012/C 43/17)

Előadó: **Evelyne PICHENOT**

2011. november 9-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Kereskedelem, növekedés és globális ügyek – A kereskedelempolitika mint az Európa 2020 stratégia kulcseleme

COM (2010) 612 végleges.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Külkapcsolatok” szekció 2011. november 22-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2011. december 7–8-án tartott, 476. plenáris ülésén (a december 7-i ülésnapon) 185 szavazattal 1 ellenében, 5 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 2010 végén, amikor a nemzetközi kereskedelem olyan mélyreható változásokon ment keresztül, amelyek élesen elkülönítették az aktuális folyamatokat a globalizáció előző szakaszától, az Európai Bizottság új közleményt tett közzé. Az Európa 2020 stratégia külső összetevőjeként⁽¹⁾ az Európai Unió kereskedelempolitikájának biztosítania kellene, hogy az áruforgalom hozzájáruljon a tartós növekedéshez – ami jelenleg, a válságból való kilábalás idején igencsak szükséges –, ugyanakkor garantálja a szociális piacgazdaság fenntartását, és támogassa az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé való átmenetet.

1.2 Az EGSZB érdeklődéssel fogadja, hogy a „Kereskedelem, növekedés és globális ügyek” című közleményben⁽²⁾ bemutatott „felülvizsgált kereskedelempolitika” önálló szakaszt alkot, és hasznos magyarázatokkal szolgál az Európa 2020 stratégiához kapcsolódó következő kereskedelmi prioritásokra vonatkozóan:

- a kereskedelem nyitottsága, igazodva az áruforgalom Ázsia felé való eltolódásához,
- a nyersanyag- és energiaellátás biztonságával való döntő összefüggés,
- a kereskedelem és a beruházások útjában álló (nem vámjellegű és szabályozási) akadályok kiemelt jelentősége, beleértve a közbeszerzésekhez való hozzáférés akadályait,

— a kölcsönösség követelménye az Unió stratégiai gazdasági partnereivel folytatott többoldalú és kétoldalú tárgyalások során, beleértve a szellemi tulajdonra vonatkozó kérdésekről szóló tárgyalásokat,

— a kereskedelemvédelmi mechanizmusok igénybevétele.

1.3 Az EGSZB úgy véli, hogy egyes területeken – kiváltéppen az állami támogatások kérdésében – egyértelműsíteni kell a hatályos jogot, továbbá érvényesíteni kell annak értékeit és normáit, szükség esetén igénybe véve a WTO Vitarendezési Testületének mechanizmusait, hogy az igazságszolgáltatás – különösen a feltörekvő országokkal szemben – jobban szem előtt tartsa a tisztességes verseny szempontjait.

1.4 A kétoldalú tárgyalások számának többszöröződése és a tárgyalások nehézsége miatt az EU nem enyhíthet szociális és környezetvédelmi követelményein. E két szempontnak ugyanakkora súllyal kell szerepelnie a tárgyalásokon, mint a gazdasági kérdéseknek. Ezzel összefüggésben az EGSZB különös figyelmet fordít a fenntartható fejlődésről szóló fejezet tartalmára és nyomon követésére. Hangsúlyozza, hogy e fejezet elkészítése szorosan összefügg a hatástanulmányok minőségével és a kísérő intézkedések megfelelőségével.

1.5 Az EGSZB ajánlja, hogy az ENSZ dolgozzon ki az alapvető jogokat rögzítő, a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) szociális védelemről szóló alapelveire épülő nemzetközi chartát, amelyet csatolni lehetne a millenniumi fejlesztési célok 2015-re tervezett felülvizsgálatához. E charta ily módon a kereskedelmi és fejlesztési kötelezettségvállalásokkal koherens referenciadokumentumot képezne. Az ILO-t elsődlegesen a WTO mellett működő megfigyelőnek kell nyilvánítani, majd fokozatosan csatlakoznia kell annak kereskedelempolitikai felülvizsgálati mechanizmusához.

⁽¹⁾ Lásd: EURÓPA 2020 – Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája, 3.3. Külpolitikai eszköztárunk bevétele, COM(2010) 2020, 2010. március 3.

⁽²⁾ Kereskedelem, növekedés és globális ügyek COM(2010) 612.

1.6 Az EGSZB kéri, hogy biztosítsanak kiemelt figyelmet a fejlesztési együttműködés témájának, a globális szolidaritásnak és a millenniumi fejlesztési célokról szóló vitának. Javasolja, hogy 2015 legyen a „fejlesztés és együttműködés” éve (ideiglenes cím). Mivel az Unió és tagállamai szintén elkötelezettek amellett, hogy e célkitűzéseket 2015-re elérjék, az EGSZB javasolja, hogy használják ki ezt az évet annak támogatására, hogy a civil társadalmon belül, valamint nemzeti és uniós szinten valamennyi polgár figyelmét felkeltsék a már kitűzött és a 2015 után meghatározandó, új célkitűzések iránt, és ösztönözzék őket az erre vonatkozó felelősségük felvállalására.

1.7 A nemzetközi kereskedelem a globális élelmiszerbiztonsági problémának és a probléma megoldásának egyaránt alkotóeleme. A nemzetközi kereskedelmi szabályoknak – különösen a legkevésbé fejlett országokban – elő kell segíteniük az élelmiszerbiztonságot, és biztosítaniuk kell, hogy ezek az országok a különleges és megkülönböztetett bánásmód elvének megfelelően szabadon hozzáférjenek a fejlett és a feltörekvő országok piacához.

1.8 Ahhoz, hogy a globális verseny mellett kiépüljön a zöld gazdaság, és Európa e téren megőrizze vezető szerepét, arra lenne szükség, hogy a kontinens a saját, illetve az éghajlat érdekében továbbra is ambiciózus célokat tűzzön maga elé az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése terén. Az EGSZB javasolja hatástanulmányok elkészítését (a versenyképesség, a foglalkoztatás és a környezet témakörében), és nyilvános viták megszervezését a 2020 és 2050 közötti átmenetre való felkészülés jegyében, illetve a gazdasági szereplők és a polgárok előrejelzéseinek rögzítése érdekében.

1.9 Hosszú távon az Európai Uniónak elő kellene segítenie a WTO-nak mint a globalizáció multilaterális irányítását biztosítani hivatott szervezetnek a reformját, ahogyan azt az 1948-ban a Havannai Chartában meghatározott Nemzetközi Kereskedelmi Szervezet (ITO) eredeti tervei tartalmazták, és ennek során kifejezetten be kell építenie a foglalkoztatási és befektetési kérdéseket.

1.10 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy egyre fontosabbá válik, hogy a civil társadalom részt vegyen az EU kereskedelmi megállapodásainak végrehajtásában és nyomon követésében, különös tekintettel a fenntartható fejlődésről szóló fejezetekre, ahogy azt a Dél-Koreával nemrégiben megkötött szabadkereskedelmi megállapodás is példázza. Az EGSZB kész aktívan elősegíteni az ebben a megállapodásban, valamint a következő kereskedelmi megállapodásokban szereplő rendelkezések alkalmazását. Felajánlja, hogy az éves jelentéshez összegyűjti a valamennyi résztvevőre kiterjesztett civil társadalom észrevételeit, elősegítve ezzel az ellenőrző mechanizmus működését. Felajánlja továbbá, hogy a megállapodások konkrét következményeinek figyelembevétele érdekében előmozdítja a partnerországok civil társadalmával közösen elvégzendő feladatok végrehajtását. Az EGSZB szerint az első megállapodások ellenőrző mechanizmusainak gyors elindítása nagymértékben hitelessé tenné a felülvizsgált kereskelempolitika fejlődését. Hozzájárulna a partnerországok közötti bizalmi légkör megteremtéséhez, ezzel elősegítene a civil társadalom részvételét a folyamatban lévő kereskedelmi tárgyalásokban.

2. Elébe kell menni a globalizáció nagy átalakulásainak

2.1 A tisztességes és nyitott nemzetközi kereskedelem az egész világ érdekét szolgáló közjó, amelyet meg kell őrizni és meg kell erősíteni. Minden országnak és országcsoportnak hozzá kell járulnia e közjó tartós szabályozásához, amelynek az egyes szereplők által biztosított kedvezmények arányában megállapított kölcsönös előnyökön kell alapulnia. Ez az alapja annak az elkötelezettségnek, amelyet az EU a kereskedelem multilaterális, jelenleg a WTO által biztosított keretek közötti liberalizálása iránt tanúsít. Ennek szellemében az EGSZB 2006 óta támogatja az Unió kereskelempolitikáját. ⁽³⁾

2.2 2010 végén, amikor a nemzetközi kereskedelem olyan mélyreható változásokon ment keresztül, amelyek élesen elkülönítették az aktuális folyamatokat a globalizáció előző szakaszától, az Európai Bizottság új közleményt tett közzé. Az Európa 2020 stratégiához kapcsolódó területként az EU kereskelempolitikájának feladata annak biztosítása, hogy a kereskedelem hozzájáruljon a tartós növekedéshez és a szociális piacgazdaság fenntartásához, támogatva ugyanakkor az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé való átmenetet.

2.3 A globalizáció jelenlegi változásainak elemzése céljából az EGSZB az évtized öt fő tendenciáját emeli ki, amelyek szerepe az lehet, hogy meghatározzák a WTO, illetve a Kereskedelmi Főigazgatóság égisze alatt működő civil társadalmi fórumokon folytatott viták irányát, továbbá még inkább stratégiai és hosszabb távú szemléletet adjanak az EU kereskelempolitikájának.

— **A verseny kiterjesztése:** Az új technológiák – az információtechnológiától kezdve a közlekedésen át a jövő zöld technológiáig – átalakítják a javak előállításának módját és a hozzáadott érték eloszlását, és fokozzák az országok közötti versenyt. Növelik a javak, a szolgáltatások és a termelési tényezők – különösen a tőke – mobilitását, ⁽⁴⁾ ezáltal bővítik a nemzetközi verseny előtt nyitott gazdasági és társadalmi ágazatok számát.

— Ezután is a tudás és az innováció marad a növekedés motorja, azonban ezek azok, amelyek forradalmasítják a nemzetközi kereskedelemnek a klasszikus elméletektől örökölt fogalmát. A kereskedelem már nem azt jelenti, hogy az egyik ország bort ad a másiknak lenért cserébe, mint Ricardo idején. Az országok körülbelül egy évtizede olyan feladatokra specializálódnak, amelyek terén munkavállalóik versenytársaikkal szemben komparatív előnyökkel rendelkeznek, és mindezt időnként szociális és adódumping árán teszik. A „**feladatok kereskedelme**” fokozatosan felülkerekedik az ipari javak kereskedelmén, amely továbbra is túlsúlyban van. A **szolgáltatások** kereskedelmen belüli **hányada** (20 %) egyre növekszik, és közeledik az országok nemzeti javain belüli hányadhoz (az európai GDP 70 %-a).

⁽³⁾ Lásd az EGSZB alábbi véleményeit: HL C 211., 2008.8.19., 82. o.; HL C 318., 2011.10.29., 150. o.; HL C 255., 2010.9.22., 1. o.

⁽⁴⁾ HL C 318., 2011.10.29., 150. o.

- A mind több szakma és gazdasági szereplő versenyben való megjelenése ösztönzőleg hat az innovációra, bővíti a gazdasági lehetőségeket, és javítja a globális hatékonyságot. Ugyanakkor azonban hozzájárul az országokon belüli **egyenlőtlenségek** növeléséhez. Ezek az egyenlőtlenségek a mobilis és nem mobilis, illetve képzett és képzetlen munkavállalók lehetőségeiben és javadalmazásában, a tőketulajdonosok és a csak saját munkaerejükkel rendelkezők között, valamint a kereskedelembe bocsátható javak és szolgáltatások ágazatában foglalkoztatottak és a többi ágazatban foglalkoztatottak között jelentkeznek.
- A tevékenységeit és erőforrásait a költségek és árak függvényében áthelyező nemzetközi kereskedelem nagyító módjára működik: felnagyítja egy adott ország erőnyeit, ugyanakkor kihangsúlyozza a gyengeségeit is. A kereskedelempolitikát nem lehet tehát függetlenül kezelni az EU egyéb politikáitól: a munkaerő-piaci váltást és alkalmazkodást segítő politikáktól, az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésére irányuló politikától, a társadalmi és területi kohézió politikájától, illetve különösen az egységes piac politikájától, továbbá a fejlesztési és együttműködési politikától.
- A hiánnyal újra szembesülő világban a külső piacokra való stabil kijutás hagyományos kihívása kiegészül az **ellátásbiztonság kihívásával**.⁽⁵⁾ Az energia- és élelmiszerforrásokra nehezedő folyamatos nyomás és a természeti erőforrásokhoz való hozzáférést folyó fokozott verseny a kereskedelempolitika és a biztonságpolitika meghatározó kérdésévé válik.

3. Lépések a nyitott és az igazságos átmenet biztosítására alkalmas kereskedelmi rendszer megalapozása felé

3.1 Szorgalmazni kell a WTO jövőbeni átalakítását

3.1.1 A globalizációval összefüggő nagy átalakulások és az Unióra gyakorolt hatásuk nem a kereskedelempolitika kizárólagos tárgykörébe tartoznak, hanem az egész Uniót kihívások elé állítják. Következésképpen az Uniónak ösztönöznie kell a folyamatok előrelépésére irányuló munkát, és nyilvános vitát kell indítania az igazságos átmenet feltételeiről. Ennek kapcsán az EGSZB elismeri a Bölcsék Tanácsa által az Európai Tanács számára készített, az EU 2030-ig vizsgált jövőjére vonatkozó jelentés⁽⁶⁾ fontosságát, amely hosszú távra meghatározza az Európai Unió külső fellépéseinek „stratégiai koncepcióját” és prioritásait.

3.1.2 Európának úgy kell tekintenie kereskedelempolitikájára, mint a WTO jövőbeli átalakításának egyik katalizátorára. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság indítványát, amely „a fejlett és fejlődő országokból származó kiváló szakemberekből álló csoport” létrehozására irányul, amely csoport „független ajánlásokat tesz a WTO Dohát követő jövőbeli menetrendjével és működésével kapcsolatos európai jövőkép kialakítása érdekében.” Az EGSZB közre kíván működni ebben a munkában, és egy feltáró vélemény elkészítését sürgeti e tárgyban.

⁽⁵⁾ HL C 132., 2011.5.3., 15. o.; HL C 54., 2011.2.19., 20. o.

⁽⁶⁾ Az „Európa 2030” projekt: Kihívások és lehetőségek; Herman Van Rompuynek 2010. május 9-én benyújtott jelentés: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/hu_web.pdf.

3.1.3 Az EGSZB szerint az Európai Uniónak hosszú távon kell hozzájárulnia a WTO új arculatának kialakításához, és a multilateralizmust az eredeti elképzelésnek megfelelően újra kell gondolnia. Az 1948-ban a Havannai Charta által meghatározott Nemzetközi Kereskedelmi Szervezet (ITO) egy olyan multilaterális szervezet kívánt lenni, amely a nemzetközi kereskedelemmel kapcsolatos valamennyi területet – így a foglalkoztatás és a befektetések kérdését is – kivétel nélkül felöleli.

3.1.4 A dohai ciklus zsákutcába jutása és a gazdasági partnerségi megállapodások (GPM) tárgyalásainak elhúzódása arra készteti Európát, hogy gondolja át a fejlesztés és a kereskedelem közötti kapcsolatot. Az európai kereskedelmi és fejlesztési politika új alapokra helyezése érdekében az EGSZB felhívja a figyelmet az „Everything but arms” („Fegyver kivételével mindent”) kezdeményezés és a GPM-ek mérlegére. A kereskedelempolitikát egészében kell tekinteni, és az EGSZB üdvözlözi az általános preferenciarendszer (GSP) átalakításáról szóló aktuális közleményhez, illetve a kereskedelemről és fejlesztésről szóló jövőbeni közleményhez kapcsolódó kiegészítő munkák folytatását.

3.2 Elsőbbséget kell biztosítani az élelmiszerbiztonságnak

3.2.1 Az EGSZB különböző véleményeiben⁽⁷⁾ válaszokat fogalmazott meg a stratégiaibb jellegű kereskedelempolitika kialakításával kapcsolatos kérdésekre. Ezenkívül az élelmiszerbiztonságról szóló, 2011 májusában megtartott konferencia nyomán az EGSZB a G20-ak munkájának ösztönzése érdekében előterjesztette ajánlásait. Úgy véli, hogy a nemzetközi kereskedelem döntő szerepet játszik az élelmiszerbiztonság garantálásában és az élelemhez való jog alkalmazásának biztosításában. E konferencia következtetései⁽⁸⁾ meghatározzák a kereskedelem élelmiszerbiztonságra és fejlődésre gyakorolt hatását.

3.2.2 Garantálni kell, hogy a nemzetközi kereskedelem szabályai hozzájáruljanak az élelmiszerbiztonsághoz.

3.2.3 Gondoskodni kell arról, hogy a kereskedelemmel összefüggő átalakítások és a kereskedelmi tárgyalások során kellőképpen figyelembe vegyék azt a szempontot, miszerint a fejlődő országok legkiszolgáltatottabb rétegei körében csökkenteni kell az élelmiszer-ellátás és az élelmiszerbiztonság bizonytalanságát.

3.2.4 Jelentős mértékben csökkenteni kell a kereskedelem torzulását előidéző nemzeti támogatásokat, és meg kell szüntetni az exporttámogatásokat.

- Pontosabban meg kell határozni, hogy mikor és hogyan lehet exportkorlátozó intézkedésekhez folyamodni, és ezzel párhuzamosan meg kell erősíteni a konzultációs folyamatokat és az értesítési eljárásokat. Fel kell mérni az intézkedések más országok élelmiszerbiztonságára gyakorolt negatív hatásait.

⁽⁷⁾ HL C 318., 2011.10.29., 150. o.; HL C 248., 2011.8.25., 55. o.; HL C 218., 2011.7.23., 25. o.; HL C 21., 2011.1.21., 15. o.; HL C 255., 2010.9.22., 1. o.; HL C 128., 2010.5.18., 41. o.; HL C 211., 2008.8.19., 82. o.

⁽⁸⁾ <http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/food-for-everyone-conclusions-en.pdf>.

- Fel kell számolni a humanitárius élelmiszersegélyek kivételének, szállításának és behozatalának akadályait a kedvezményezett országokban és a szomszédos országokban.

3.2.5 Úgy kell eljárni, hogy a kereskedelmi szabályozás több előnyhöz juttassa a fejlődő országokat.

- Fel kell jogosítani és ösztönözni kell a fejlődő országokat arra, hogy élelmiszerpiacuk védelme érdekében kellően használják ki a különleges és megkülönböztetett bánásmódra vonatkozó rendelkezéseket. Különösen fontos, hogy ezek az országok többoldalú, regionális és kétoldalú kapcsolataikban védintézkedésekhez folyamodhassanak, amennyiben jelentősen megnövekszik az olyan termékek behozatala, amelyek veszélyeztethetik a helyi élelmiszer-termelést.

- Biztosítani kell, hogy a fejlődő országokban előállított mezőgazdasági termékek könnyebben bejussanak a fejlett országok piacaira. Az Európai Unión kívüli fejlett országoknak követniük kellene az EU példáját, és be kellene vezetniük egy a „Fegyver kivételével mindent” kezdeményezéshez hasonló rendszert, továbbá jelentős mértékben csökkenteni kellene a fejlődő országokból származó feldolgozott termékekre kivetett vámtarifákat, elősegítve ezzel a helyi feldolgozó infrastruktúrát létesítését.

- Gondoskodni kell arról, hogy a kereskedelem-ösztönző támogatás (Aid for Trade) számára rendelkezésre álljanak pótlólagos források, hogy javuljon a fejlődő országok képessége a nemzetközi élelmiszer-kereskedelemben való részvételre és az abból fakadó haszonszerzésre. Ezen túlmenően fejleszteni kellene a technikai segítségnyújtást, elősegítendő a fejlődő országok alkalmazkodását a hatályos mezőgazdasági és élelmiszeripari szabályokhoz és előírásokhoz.

- A regionális gazdasági csoportosulások támogatásával ösztönözni kell a regionális integrációt, valamint a déli területek közötti kereskedelmet és együttműködést. A nemzetközi közösségnek, illetve az EU-nak – ez utóbbi értékes tapasztalatait felhasználva – támogatnia kell e folyamatot.

3.2.6 Az EGSZB azt szeretné, ha az Európai Bizottság a kereskedelemről és a fejlesztésről szóló közlemény elkészítésekor figyelembe venné ezeket az ajánlásokat.

3.2.7 Az EGSZB, hogy hangsúlyt adjon ezeknek az ajánlásoknak, és kiemelt figyelmet biztosítson a fejlesztési együttműködés tematikájának, a globális szolidaritásnak és a millenniumi fejlesztési célokról szóló vitának, javasolja, hogy 2015 legyen a „fejlesztés és együttműködés” éve (ideiglenes cím). Mivel az Unió és tagállamai szintén elköteleztettek amellett, hogy e célkitűzéseket 2015-re elérjék, az EGSZB javasolja, hogy használják ki ezt az évet annak támogatására, hogy a civil társadalmon belül, valamint nemzeti és uniós szinten valamennyi polgár figyelmét felkeltsék a már kitűzött és a 2015 után meghatározandó, új célkitűzések iránt, és ösztönözzék őket az erre vonatkozó felelősségük felvállalására.

4. Meg kell teremteni a tisztességesebb verseny hatékony eszközeit

4.1 A verseny globális irányítása terén komoly hiányosságok mutatkoznak. A WTO csak részlegesen és nem kielégítő módon kezeli a versenyt. Különösen a magánmonopóliummal, az erőfölénnyel való visszaéléssel és a magánvállalkozásokat gátló nem vámjellegű akadályokkal (szabályok és szabványok) kapcsolatos problémák esnek a hatáskörén kívül. A dömpingre, szubvenciókra és állami támogatásokra vonatkozó kereskedelmi jogot a Vitarendezési Testület saját belátása szerint értelmezi.

4.2 Mivel egyedül nem képes orvosolni a globális irányítás hiányosságait, az Európai Uniónak arra kell törekednie, hogy egyértelművé tegye a hatályos jogot, és a tisztességes versenyt védő és biztosító eszközökbe beépítse értékeit és szabályait. Ezt úgy érheti el, ha:

- a kereskedelempolitikai felülvizsgálati mechanizmus keretében a WTO titkárságával együtt dolgozik az exportra vonatkozó versenyfeltételek értékelésének konszolidálásán,

- ösztönzi a kereskedelem és a befektetések előtt álló akadályokról szóló éves jelentés megvalósítását,

- támogatja azokat a különböző kezdeményezéseket, amelyek az úgynevezett szingapúri témák (beruházás, közbeszerzés, verseny) felvételét és a kereskedelem állhatatos előmozdítását célozzák egy új multilaterális menetrend keretén belül. Különösen a közbeszerzésekkel kapcsolatos többoldalú megállapodás szükségességét kell nyomatékosítani, amelyet szükség szerint ki lehet egészíteni egyfajta „jutalmazó” (például technológiaátadás) vagy „büntető” (a közösségi közbeszerzésekhez való hozzáférés korlátozása) politikával,

- a politikák harmonizációja, az export ösztönzésére, biztosítására és hitelezésére irányuló intézkedések, valamint a kereskedelmi kamarák és képviselőik harmadik országokban történő fokozatos meghonosítása segítségével korlátozza az európai tagállamok közötti, az azok nemzeti vállalkozásai által meghódított külső piacokon keletkező versenytorzulásokat. E tekintetben a kkv-kat a harmadik országokban támogató európai központok („European Business Centre”⁽⁹⁾) megerősítése és fejlesztése, valamint a piaci hozzáférést segítő csoportok (Market access teams)⁽¹⁰⁾ működésének teljes körű beindítása révén az EU hatékony eszközökhöz jutna,

- a szellemi tulajdonjogokról szóló megállapodás (TRIPS), a hamisítás elleni megállapodás (ACTA) és kétoldalú megállapodások keretében gondoskodik a szellemi tulajdonjogok tiszteletben tartásáról,

⁽⁹⁾ Kínában, Thaiföldön, Indiában és Vietnámban.

⁽¹⁰⁾ HL C 218., 2011.7.23., 25. o.

— amint szükséges, igénybe veszi a WTO Vitarendezési Testületének mechanizmusait, hogy elősegítse az Európai Unió eszméivel és értékeivel összhangban álló jogszolgáltatás megerősödését.

5. Biztosítani kell, hogy a kereskedelem hathatósan támogassa a befogadó stratégiát, és ki kell domborítani a kereskedelem szociális dimenzióját.

5.1 A szociális dimenzió a globalizáció megkerülhetetlen kérdése, amelyre a multilaterális fórumokon, illetve elsősorban a WTO keretein belül folytatott tárgyalásokon belátható időn belül megoldást kell találni. Az EU-nak a közvetlen jövőben következetesen ki kell állnia amellett, hogy az ILO a WTO mellett megfigyelői státuszt kapjon, és meg kell győznie erről mindazokat az országokat, amelyek ezt kitartóan ellenzik. Az ILO ezenkívül fokozatosan csatlakozhatna a WTO tagállamainak a kereskedelempolitikai felülvizsgálati mechanizmus keretében végzett munkájához, amelyen belül az érintett országok szociálpolitikájával kapcsolatos kérdésekkel foglalkozhatna.

5.2 Az EGSZB kijelenti, hogy Európa a szociális dimenzió kereskedelemben való megjelenítésének konstruktív gyakorlatát kínálja, amely anélkül szolgálhat referenciául a nemzetközi szinten, hogy kitenne magát az álcázott protekcionizmusról szóló kritikáknak. Az EGSZB ezért folyamatosan arra törekszik, hogy minden kereskedelmi megállapodás tartalmazza a szociális dimenziót magában foglaló fenntartható fejlődés szempontjait, a szociális fejezet vegye figyelembe az ILO alapvető egyezményeit, az általános preferenciarendszer (GSP) feltételekhez kötötten működjön, és maradjon fenn az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alap.

5.3 Ezen újabb tevékenységek mellett hatásvizsgálatok készültek, amelyek az átdolgozott módszerekkel együtt lehetővé tennék a foglalkoztatásra gyakorolt hatásokra való jobb felkészülést és a kísérő intézkedések jobb előkészítését.⁽¹¹⁾ Az EGSZB különös figyelmet fordít az EU által aláírt kereskedelmi megállapodásokban foglalt ellenőrző bizottságok felállítására, amelyek feladata annak felügyelete, hogy a megállapodások részét képező szociális és környezetvédelmi szempontok teljesülnek-e.

5.4 Az Európai Uniónak és tagállamainak továbbra is teljesíteniük kell az ILO nyolc alapvető egyezménye végrehajtását ösztönző pénzügyi kötelezettségvállalásukat, azonban tudatában kell lenniük annak, hogy ez az eszköz nem hivatott az európai versenyképességi és foglalkoztatási gondok azonnali megszüntetésére. Ezenfelül a szociális védelmet szolgáló alap létrehozására irányuló ILO-kezdeményezés figyelemmel kísérése és a tisztességes munkát elősegítő programok támogatása új lehetőségeket kínál a kereskedelem és a foglalkoztatás összekapcsolására. Az EGSZB elvárja, hogy a G20-ak az IMF-fel és a Világbankkal karöltve tanulmányozzák a globális szociális védelmi alap lehetséges finanszírozási módjait.

5.5 Az Uniónak a hatástanulmányokban fel kell dolgoznia az ágazati szociális párbeszéd eredményeit, hogy meg lehessen határozni a kereskedelmi prioritásokból következő hatásokhoz való alkalmazkodást segítő intézkedéseket. Ezenfelül kereskedelempolitikájába kifejezetten be kell építenie a Lisszaboni Szerződés horizontális szociális záradékának⁽¹²⁾ következményeit. A következő pénzügyi keretről szóló tárgyalások során az Európai Szociális Alapnak szem előtt kell tartania az ipari váltással és szerkezetátalakítással kapcsolatos kérdéseket. Könnyíteni kell az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alap forrásaihoz való hozzáférés feltételeit, hogy az iparban, valamint a mezőgazdasági szektorban végbement változások áldozatait nagyobb számban támogathatók legyenek. Ez az alap előmozdíthatná továbbá a szociális kísérleti projekteket is.

5.6 Az EGSZB javasolja, hogy a megállapodások fenntartható fejlődésről szóló fejezete foglalja magában az emberi jogi kérdéseket, és a megállapodás kísérő intézkedései kapcsolódjanak össze a demokrácia és az emberi jogok európai eszközével. Az ENSZ-alapelvek jobb alkalmazása hozzájárul az emberi jogokhoz kötődő konkrét kérdésekkel kapcsolatos uniós célkitűzések megvalósításához. Összhangban a vállalati társadalmi felelősségvállalásról szóló (2011. októberi) közleménnyel,⁽¹³⁾ ezek az elvek meghatározóak a kereskedelem és a fejlesztés szempontjából.

6. Konkretizálni kell a kereskedelempolitikában érvényesítendő környezetvédelmi kötelezettségeket.

6.1 A dohai forduló keretében a környezetbarát termékekről és szolgáltatásokról folytatott tárgyalások hozzájárulhatnak a környezetbarát termékekhez és technológiákhoz való hozzáférés javítására vonatkozó uniós célkitűzések megvalósulásához. Mindazonáltal a termékek széles skálája esetében – és különösen a megújuló energiák terén – a vámjellegű korlátok gyengék vagy mérsékeltek, míg a nem vámjellegű korlátok komolyan gátolják e termékek terjedését. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság azon új javaslatát, amely a környezetbarát áruk és szolgáltatások kereskedelme tárgyában egy korai és izolált megállapodást biztosítana a WTO számára, mely megállapodás tartalmazná a vámjellegű és nem vámjellegű védelmi intézkedéseket.

6.2 A zöld gazdaság globális versenykörnyezetben való kiépítése céljából és az e téren betöltött vezető szerepe megőrzése végett Európának – a saját és az éghajlat védelme érdekében – ki kell tartania azon szándéka mellett, hogy 2050-ig 80 %-kal csökkentse az üvegházhatású gázok kibocsátását; ezt kiegészíthetné például egy 40 %-os csökkentésről szóló célkitűzéssel, amelynek a 2020 és 2030 közötti időszakban kellene teljesülnie. Az EGSZB javasolja hatástanulmányok elkészítését (a versenyképesség, a foglalkoztatás és a környezet témakörében), és nyilvános viták megszervezését a 2020 és 2050 közötti átmenetre való felkészülés jegyében, illetve a gazdasági szereplők és a polgárok előrejelzéseinek rögzítése érdekében.

⁽¹²⁾ Az EGSZB „Az EU kohéziójának és az EU szociálpolitikai koordinációjának erősítése” című véleménye (a Hivatalos Lapban még nem jelent meg).

⁽¹³⁾ COM(2011) 681 végleges – Az Európai Bizottság közleménye: A vállalati társadalmi felelősségvállalásra vonatkozó megújult uniós stratégia (2011–2014).

⁽¹¹⁾ HL C 218., 2011.7.23., 19. o.

6.3 E közbenső célkitűzés meghatározásával párhuzamosan olyan szabályozási és adóügyi intézkedéseket kell fogantatni, amelyek elősegítik a tiszta technológiákkal kapcsolatos kutatásra és fejlesztésre fordított beruházások növekedését. A CO₂-kibocsátás beszámítását szolgáló intézkedéseket szigorúan arra a néhány esetre kell korlátozni, amelyekben bizonyíthatóan versenyképesség-csökkenésről vagy „szénszivárgásról” van szó; mindez csak a WTO szabályainak betartásával és az Európai Bizottság elemzésének ⁽¹⁴⁾ megfelelően történhet.

6.4 Tekintettel a kibocsátáskereskedelmi piac kialakítására irányuló tervek világszerte lassú és bizonytalan kibontakozására, az EU-tagállamok még néhány évig azon kevés országok közé fognak tartozni, amelyek szén-dioxid-árat szabnak meg. Mivel néhány, az EU kibocsátáskereskedelmi rendszere (EU ETS) hatálya alá tartozó európai ágazat esetében fennáll a szénszivárgás veszélye, az EGSZB ajánlja, hogy az Európai Bizottság által jelenleg biztosított ingyenesen igénybe vehető kibocsátási egységek fenntartása mellett jelentősen növeljék a gazdaság szén-dioxid-mentesítését célzó hosszú távú beruházásokat, továbbá hozzanak létre állandó és kiszámítható ösztönzési keretet az innováció, a kutatás és a fejlesztés elősegítésére a még nem értékesíthető tiszta technológiák terén.

6.5 A közlekedés kapcsán az EGSZB ösztönzi az Egyesült Nemzetek Éghajlat-változási Keretegyezménye által meghatározott világszintű célok elfogadását, amelyek szerint a légi közlekedés terén 10 %-kal, a tengeri közlekedésén pedig 20 %-kal kellene csökkenteni a kibocsátásokat. A mérsékléssel kapcsolatos erőfeszítések megosztásáról szóló döntés a közlekedési ágazatra is vonatkozni fog, mivel a repülést 2012-től kezdve fokozatosan beillesztik majd az EU ETS-be. Egy a tengeri közlekedéssel kapcsolatos energiahatékonysági célok kitűzésére irányuló európai kezdeményezés hozzájárulhatna ehhez az erőfeszítéshez.

6.6 A fenntartható fejlődéssel kapcsolatos hatásvizsgálatok tekintetében az EGSZB megismétli a jelenlegi eszköz felülvizsgálatára irányuló, egy korábbi véleményében ⁽¹⁵⁾ kifejtett ajánlásait. Mindenekelőtt a kereskedelempolitikák környezeti hatásaira vonatkozó tájékoztatást kell javítani, a többoldalú környezetvédelmi megállapodások titkárságaival való szorosabb együttműködés révén.

6.7 Még ha a „környezetvédelemmel” vagy a „fenntartható fejlődéssel” kapcsolatos előírásokról és címkézésről szóló kezdeményezésnek egyedi jellegűnek és decentralizálnak kell is maradnia az EU-n belül, elengedhetetlen a közös mérési és értékelési keret, amely az Európai Bizottság vagy egy ezzel megbízott ügynökség feladatkörébe kell, hogy tartozzon.

Kelt Brüsszelben, 2011. december 7-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

⁽¹⁴⁾ A kereskedelem mint a fellendülés katalizátora (csak angol nyelven elérhető); SEC(2010) 269. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/november/tradoc_146940.pdf.

⁽¹⁵⁾ HL C 218., 2011.7.23., 19. o.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a közúti közlekedésben használt menetíró készülékekről szóló 3821/85/EGK tanácsi rendelet és az 561/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról

(COM(2011) 451 végleges – 2011/0196 (COD))

(2012/C 43/18)

Előadó: **Jan SIMONS**

Az Európai Unió Tanácsa 2011. szeptember 1-jén, az Európai Parlament pedig szeptember 29-én úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 91. és 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a közúti közlekedésben használt menetíró készülékekről szóló 3821/85/EGK tanácsi rendelet és az 561/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról

COM(2011) 451 végleges – 2011/0196 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2011. november 23-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2011. december 7–8-án tartott, 476. plenáris ülésén (a december 7-i ülésnapon) 136 szavazattal 1 ellenében, 4 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB általánosságban üdvözli a közúti közlekedésben használt menetíró készülékekről szóló 3821/85/EGK tanácsi rendelet és a járművezetők vezetési és pihenőidejéről szóló 561/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosítására vonatkozó rendeletjavaslatot, főként mivel a javaslat előmozdítja a közlekedésbiztonságot, javítja a járművezetők munkakörülményeit és tisztességes versenyt eredményez a közúti szállítási vállalkozások között.

1.2 Az EGSZB kedvezően értékeli az Európai Bizottság arra irányuló szándékát is, hogy – amennyire ez a gyakorlatban lehetséges – egyesítse a járművezetői kártyák és a vezetői engedélyek funkcióit, ami növeli a biztonságot, és csökkenti az adminisztratív terheket. Ugyanez érvényes a digitális menetíró készülék (tachográf) intelligens közlekedési rendszerekbe (ITS) történő integrálásának 6. cikkben előírt lehetőségére, ami lehetővé tenné más ITS alkalmazások könnyebb hozzáférését a digitális menetíró készülék által rögzített és létrehozott adatokhoz.

1.3 Az EGSZB egyetért továbbá a szóban forgó javaslatban bevezetett lehetőséggel, hogy a menetíró készülékkel távoli kommunikációt lehessen folytatni ellenőrzés céljából, következésképpen a szabálykövető járművezetők kevesebb célzott közúti ellenőrzésnek legyenek kitéve.

1.4 Az EGSZB örömmel veszi a típusjóváhagyás tárgyában javasolt cikkeket (7–16. cikk). Véleménye szerint ezek a rendelkezések kitűnően példázzák, hogy miként lehet világosan és kimerítően meghatározni azokat a feladatokat, amelyeket a tagállamoknak az európai jogszabályok alapján el kell végezniük.

1.5 A 19. cikk (4) bekezdésében az Európai Bizottság azt javasolja, hogy az érdektükozések elkerülése végett – amelyek fennállását a dokumentum nem bizonyítja – egy adott szállítási vállalkozás menetíró készülékekkel foglalkozó saját műhelyének piacát korlátozzák más vállalkozások járműveire. Főként az intézkedés lehetséges költségnövelő hatása miatt lehetővé kellene tenni, hogy – a (4) bekezdés első mondatával összhangban – ezzel a korlátozással kapcsolatban a tagállamok döntsének, oly módon, hogy egy független, elismert szervezet megfelelőségi garanciát állít ki ezekről a javításokról és kalibrálásokról.

1.6 Az Európai Bizottság javaslata értelmében a rendelet megsértéséért a szállítási vállalkozásra hárul a felelősség, de lehetőség van annak bizonyítására, hogy a vállalkozást észszerűen nem lehet az elkövetett jogsértésért felelősnek tekinteni. Az EGSZB méltányosnak tartja ezt a szabályt.

1.7 A rendelet és annak mellékletei jövőbeli kiigazításaiba az EGSZB szerint be kell vonni a javasolt rendelet 40. cikkében említett bizottságot és a szociális partnereket.

1.8 Az EGSZB lehetségesnek tartja, hogy ha a kommunikáció hamarosan az európai műholdrendszeren keresztül zajlik, más ellenőrzési mechanizmusok is lehetővé válnak, amelyek idővel olcsóbbak és megbízhatóbbak lesznek, kevesebb helyet foglalnak el a vezetőfülkében és megkönnyítik az ellenőrzést. Az EGSZB kéri, hogy az Európai Bizottság vizsgálja meg, nem lehet-e például a – sok tehergépjárműben már most megtalálható – fedélzeti számítógépbe telepített specifikus szoftver segítségével azonos vagy akár még magasabb minőségi szinten elérni a digitális menetíró készülék céljait.

2. Bevezetés

2.1 2011. július 19-én az Európai Bizottság rendeletjavaslatot terjesztett elő a közúti közlekedésben használt menetíró készülékekről szóló 3821/85/EGK tanácsi rendelet és a járművezetők vezetési és pihenőidejéről szóló 561/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosítására vonatkozóan (COM(2011) 451 végleges). Az Európai Parlament és a Tanács az EUMSZ 304. cikke alapján felkérte az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot, hogy dolgozzon ki véleményt ebben a tárgyban.

2.2 Az EGSZB szívesen teljesíti ezt a kérést, mivel – az Európai Bizottsággal együtt – úgy véli, hogy az alábbi okokat tekintve fontos a menetíró készülékek rendszerének és ellenőrzésének fejlesztése.

2.3 A rendszer előmozdítja a közlekedésbiztonságot, mivel lehetővé teszi a közúti járművezetők vezetési és pihenőidejének jobb áttekintését.

2.4 Hozzájárul a járművezetők jobb munkakörülményeihez.

2.5 Elősegíti, hogy tisztességes legyen a verseny a közúti szállítási vállalkozások között.

2.6 A menetíró készülékek költséghatékonyságának növelése összhangban van az Európai Bizottság arra vonatkozó stratégiájával, hogy Európában folytatódjon a teherszállítási piac integrálása és – amint azt a közlekedésről szóló 2011. március 28-i fehér könyv körvonalazza – biztonságosabb, hatékonyabb és versenyképesebb legyen a közúti szállítás.

2.7 Mintegy hatmillió járművezető a gyakorlatban kétféle menetíró készüléket használ: a 2006. május 1. előtt piacra került járművekben még az 1985 óta használatos, analóg menetíró készülék található, viszont a 2006. május 1. után piacra vitt járműveket digitális menetíró készülékkel kell felszerelni.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGSZB általánosságban üdvözlöi a közúti közlekedésben használt menetíró készülékekről szóló 3821/85/EGK tanácsi rendelet és a járművezetők vezetési és pihenőidejéről szóló 561/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosítására vonatkozó rendeletjavaslatot. Az EGSZB főként a célkitűzéseket méltányolja, különösen mert a rendeletek tervezett módosítása előmozdítja a közlekedésbiztonságot, javítja a járművezetők munkakörülményeit és tisztességes versenyt eredményez a közúti szállítási vállalkozások között.

3.2 Az Európai Bizottság a rendelet módosítására vonatkozó javaslat 27. cikkében javasolja, hogy egyesítsék a járművezetői kártyák és a vezetői engedélyek funkcióit, ami növeli a rendszer biztonságát, és jelentősen csökkenti az adminisztratív terheket. Feltételezhető, hogy a járművezetők így kevésbé hajlanak majd arra, hogy saját vezetői engedélyüket csaláshoz használják. A tervek szerint a vezetői engedélyekről szóló 2006/126/EK irányelv kisebb kiigazítását a szóban forgó rendeletjavaslattal egyszerre fogadják majd el. Ezt az EGSZB támogatja, legalábbis amennyiben ez a gyakorlatban megvalósítható.

3.3 Az EGSZB örömmel veszi a típusjóváhagyás tárgyában javasolt cikkeket (7–16. cikk). Véleménye szerint ezek a rendelkezések kitűnően példázzák, hogy miként lehet világosan és

kimerítően meghatározni azokat a feladatokat, amelyeket a tagállamoknak az európai jogszabályok alapján el kell végezniük.

4. Részletes megjegyzések

4.1 A hatályt illetően (3. cikk) a javaslat nem csak a szociális jellegű előírásokat tartalmazó 561/2006/EK rendelet hatályára hivatkozik: a (4) bekezdésben a tagállamok arra is lehetőséget kapnak, hogy minden járműnél, tehát a 3,5 tonnánál könnyebbeknél is előírják a menetíró készülék beépítését. Az EGSZB egyetért ezzel.

4.2 A javasolt rendelet ellenőrzési célból lehetővé teszi a távoli kommunikációt a menetíró készülékkel, amelynek révén az ellenőrző szervek nagy vonalakban tájékozódhatnak a szabályok betartása felől, mielőtt megállítanák a járműveket közúti ellenőrzésre. Ez a megoldás lehetővé teszi, hogy a szabálykövető járművezetők kevesebb célzott közúti ellenőrzésnek legyenek kitéve. Az EGSZB egyetért ezzel az 5. cikkben ismertetett megközelítéssel.

4.2.1 Az EGSZB felhívja a figyelmet arra az európai adatvédelmi biztos által 2011. október 6-án is (EDPS/11/9) hangsúlyozott fontos adatvédelmi kérdésre, hogy, mivel nincsenek egyértelmű módozatok a járművezetők adatainak felhasználásával és tárolásával kapcsolatban, meg kell akadályozni az ágazatban hozott, az adatvédelmet illetően kedvezőtlen intézkedéseket, amíg függőben van a műszaki követelmények aktualizálása.

4.3 A rendelet hatálybalépése után 48 hónappal a járművek pontos helyét globális navigációs műholdrendszer (GNSS) segítségével automatikusan rögzítik. Az Európai Bizottság szerint az ellenőrző hatóságok így több információt kapnak a szociális jogszabályoknak való megfelelés ellenőrzéséhez. Ezt a lehetőséget a 4. cikk tartalmazza. Az EGSZB el tudja képzelni, hogy a 40. cikkben megnevezett (a 182/2011/EU rendelet szerinti) bizottság az Európai Bizottsággal karöltve szerepet kap mind-
ebben.

4.4 Az EGSZB üdvözlöi azt a 6. cikkben szereplő lehetőséget, hogy a digitális menetíró készüléket intelligens közlekedési rendszerekbe (ITS) integrálják, ami megkönnyíti más ITS-alkalmazások hozzáférését a rögzített és a menetíró készülék által előállított adatokhoz.

4.5 A 19. cikk (4) bekezdésében az Európai Bizottság úgy szándékozik növelni a műhelyek megbízhatóságát, hogy megerősíti a műhelyek elismerésére vonatkozó jogi kereteket. A javaslatok egyikéből az következik, hogy a nagyobb szállítási vállalkozások, amelyek saját műhellyel rendelkeznek a digitális menetíró készülékek javítására és kalibrálására, a jövőben saját járműveiket illetően nem végezhetik ezt a tevékenységet. A rendelkezés célja egy esetleges érdekütközés elkerülése. Főként az intézkedés lehetséges költségnövelő hatása miatt lehetővé kellene tenni, hogy – a (4) bekezdés első mondatával összhangban – az ilyen korlátozással kapcsolatban a tagállamok döntsének, oly módon, hogy egy független, elismert szervezet megfelelőségi garanciát állít ki ezekről a javításokról és kalibrálásokról.

4.6 A 29. cikk értelmében a szállítási vállalkozás felelőssége, ha a vállalkozás járművezetői megsértik a rendeletben előírtakat, de lehetőség van annak bizonyítására, hogy a szállítási vállalkozást ésszerűen nem lehet az elkövetett jogsértésért felelősnek tekinteni. Az EGSZB helyesli a felelősség ilyen módon történő szabályozását.

4.7 Az EGSZB támogatja a 30–36. cikk Európai Bizottság által javasolt szövegét. Ezek a cikkek a járművezetői kártyák és adatrögzítő lapok, valamint a többi olyan dokumentum használatát szabályozzák, amelyeket a járművezetőnek magánál kell tartania, és rendelkeznek az ellenőrzést végző tisztviselők képzéséről is. Az EGSZB különösen ez utóbbi szempontot üdvözlí, hiszen így összehangoltabban és hatékonyabban lehet érvényesíteni az uniós szabályokat.

4.8 A 37. cikkben az Európai Bizottság a szankciókkal kapcsolatban tesz javaslatot. A (3) bekezdésben az Európai Bizottság kimondja, hogy a tagállamok által a 2009/5/EK irányelvben meghatározott nagyon súlyos szabálysértésekre meghatározott szankcióknak a tagállamban a közúti közlekedésre vonatkozó jogszabályok megsértéséért alkalmazható legmagasabb kategóriába kell tartozniuk. Az EGSZB egyetért ezzel.

4.9 A 38–40. cikkben az Európai Bizottság javasolja, hogy kapjon felhatalmazást az I., IB. és II. mellékleteknek a műszaki haladással lépést tartó kiigazítására. Az EGSZB támogatná, ha a 40. cikkben említett bizottság tenné meg a kiigazítási javaslatokat, és a szociális partnerek meghívást kapnának a bizottság üléseire.

4.10 Az EGSZB kedvezően értékeli a 41. cikkben megfogalmazott európai bizottsági javaslatot olyan menetírókészülék-fórum létrehozására, amelyben helyet kapnak mind a tagállami szakértők, mind pedig az AETR-országok szakértői. Ennek célja, hogy a szabályokat és technikai alkalmazásokat össze lehessen hangolni az uniós országok és az AETR-országok között.

4.11 A szóban forgó javaslattal az Európai Bizottság tovább halad a választott – azaz a digitális menetíró készülék technikai fejlesztését támogató – úton. Az EGSZB lehetségesnek tartja, hogy ha a kommunikáció hamarosan az európai műholdrendszeren keresztül zajlik, más ellenőrzési mechanizmusok is lehetővé válnak, amelyek idővel olcsóbbak és megbízhatóbbak lesznek, kevesebb helyet foglalnak el a vezetőfülkében és megkönnyítik az ellenőrzést. Az EGSZB azt javasolja az Európai Bizottságnak, hogy vizsgálja meg, nem lehet-e például a – sok tehergépjárműben már most megtalálható – fedélzeti számítógépbe

telepített specifikus szoftver segítségével azonos vagy akár még magasabb minőségi szinten elérni a digitális menetíró készülék céljait. Az EGSZB olyan műszerre gondol, amely a vezetőfülkében elhelyezve önmagában elegendő a jogszabályokból vagy a vállalkozás tevékenységéből adódó összes feladat elvégzéséhez.

4.12 Úgy tűnik, hogy a tagállamokban közvetlenül és egységesen érvényben lévő 561/2006/EK rendelet, valamint a különféle értelmezési szempontokról szóló, az Európai Bizottság által az ellenőrző szervekkel karöltve, illetve e szervek számára kidolgozott fél tucat – egyébként nem kötelező érvényű – iránymutatás még mindig nem tisztázza a rendeletnek a szóban forgó ellenőrző szervek általi végrehajtásakor felmerülő értelmezési eltéréseket. Az EGSZB ajánlja, hogy lehetőleg még az új, módosított rendelet legkorábban két év múlva várható hatálybalépése előtt számolják fel ezeket a különbségeket, hogy az ellenőrzések végrehajtása valóban egységes legyen.

4.13 Az EGSZB még három megjegyzést szeretne tenni, amelyek nem tartoznak ugyan az egyelőre két, de hamarosan három módosítandó rendelet tárgykörébe, de az EGSZB szerint minden további nélkül illenek ebbe a véleménybe.

4.13.1 A súlyérzékelők beépítése lehetővé tenné a túlterhelés megállapítását, ami mind a szállító, mind pedig az ellenőrző szervek számára hasznos lehet.

4.13.2 Az EGSZB-ben felvetődött, hogy a digitális menetíró készüléknek a szállítási útvonal kiinduló- és célpontját is rögzítenie kellene a műholdrendszer (GNSS) segítségével. Ez hatékonyabbá tenné a kabotázs tagállamok általi ellenőrzését. Ennek kapcsán figyelembe kell azonban venni, hogy a kabotázst 2014-től – vagy akár még előbb, ahogy azt a 2011-es fehér könyv az EGSZB támogatását élvezve jelzi – korlátozás nélkül engedélyezik.

4.13.3 Az EGSZB mindig is támogatta a szabályok egységes alkalmazását és érvényesítését a határokon átnyúló szállításban. Ezek a tényezők fontos szerepet játszanak. A közúti szállítási vállalkozások között ugyanis csak akkor lehet tisztességes a verseny, ha az EU-ban megegyeznek a szabályok, és azonos módon ellenőrzik betartásukat. Eltekintve jelen vélemény néhány kritikus megjegyzésétől, a szóban forgó rendeletben foglalt javaslatok jól példázzák, hogy miként lehet megvalósítani ezt az egységesítést. Az EGSZB kéri, hogy a jövőbeli – új vagy módosított – jogszabályok kidolgozásakor hasonló figyelmet kapjon ez a szempont.

Kelt Brüsszelben, 2011. december 7-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az általános tarifális preferenciák rendszerének alkalmazásáról

(COM(2011) 241 végleges)

(2012/C 43/19)

Előadó: **Jonathan PEEL**

2011. június 14-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az általános tarifális preferenciák rendszerének alkalmazásáról

COM(2011) 241 végleges.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Külkapcsolatok” szekció 2011. november 22-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2011. december 7–8-án tartott, 476. plenáris ülésén (a 2011. december 8-i ülésnapon) 120 szavazattal 7 ellenében, 7 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB igen kedvezően fogadja az Európai Bizottság határozott elkötelezettségét aziránt, hogy a jelenleg érvényes általános preferenciarendszer (GSP) felülvizsgálatában még nagyobb hangsúlyt helyezzen arra, hogy a leginkább rászoruló országokat azáltal támogassa a szegénység valódi csökkentésében, hogy elősegíti exportbevételeik növelését. Aggodalmunknak adunk hangot amiatt, hogy számos szegényebb ország versenyhátránya az elmúlt években fokozódott amiatt, hogy jelentős számú fejlődő ország tűnt fel a láthatáron. Teljes mértékben támogatjuk azt a szándékot, hogy az uniós preferenciákat elsősorban ott használjuk, ahol a legnagyobb szükség van rájuk, hiszen a vámok mértéke általában továbbra is csökken.

1.1.1 Az EGSZB tehát támogatja az Európai Bizottságnak azt a törekvését, hogy csökkentse a GSP-re jogosult országok számát, de eközben ne bővítse jelentős mértékben az érintett vámtarifaszámok vagy termékek körét, hogy azok legyenek a legfőbb haszonélvezők, akik erre leginkább rászorulnak. Megjegyezzük, hogy ez azt jelenti, hogy bizonyos „érzékeny” termékek – elsősorban mezőgazdasági cikkek és textilárúk – még a GSP+ rendszerben sem lesznek teljesen vámmentesek, hogy így a „Fegyveren kívül mindent” kezdeményezés keretében továbbra is a legkevésbé fejlett országok élvezhessék az ilyen előnyöket.

1.1.2 Az EGSZB megjegyzi, hogy a GSP, és különösen a GSP+ rendszernek mint ösztönzőkön (és nem szankciókon) alapuló fejlesztési eszköznek megfelelően vonzóknak kell maradnia az összes jogosult ország számára.

1.2 Az EGSZB örömmel üdvözli azt is, hogy ezt a lehetőséget kihasználták arra, hogy ösztönözzék az alapvető emberi és munkajogok fokozott érvényesülését, valamint a fenntartható fejlődés és a felelősségteljes kormányzás alapelveinek nagyobb fokú betartását, és eközben fokozzák a jogbiztonságot és a stabilitást.

1.3 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottságnak azt a szándékát, hogy ne bővítsék a GSP+ rendszer alapjául előírt egyezmények számát; nem utolsósorban azért, mert azok, amelyeket már felsoroltak, „reális lehetőséget jelentenek az országok számára arra, hogy a lényegre koncentráljanak”.⁽¹⁾ Külön üdvözljük azonban, hogy most először megemlítik az Egyesült Nemzetek (1992-es) Éghajlat-változási Keretegyezményét is. A többlet követelmények teljesítése érdekében a szegényebb országokban egyensúlyt kell teremteni az emberi jogi, társadalmi, környezeti és politikai eredmények elérése, valamint a műszaki és pénzügyi kapacitások között – még ott is, ahol részesülnek technológiai támogatásban. Végeredményben a fogadó országnak saját egyéni kulturális és politikai feltételeivel összhangban kell választania.

1.4 Az EGSZB ezért hangsúlyozza, hogy ezeket a javaslatokat egyértelműbben koncentrált kapacitásépítési intézkedéseknek kell kísérniük, amelyek célja, hogy fokozottan támogassák az országokat a megkövetelt egyezmények és etikai normák betartásában. Kérjük, hogy mielőbb induljon be egy specifikus európai bizottsági program a rendelet mellett, amely részletezi az ilyen kapacitásépítéshez az azt kérő GSP-kedvezményezett országok számára elérhető támogatást.

1.4.1 Javasoljuk továbbá, hogy az ilyenfajta kapacitásépítés a valódi szükségletek feltárása és megcélzása érdekében alapuljon a civil társadalom szakértelmét felhasználó párbeszéden. Még az Európai Bizottság nevében a GSP hivatalos értékelését elvégző, alapos elemzéseket felhasználó és elemzők munkájára épülő CARIS-jelentés⁽²⁾ is nehezen von le következtetéseket a GSP keretében szerzett kereskedelemi előnyöket illetően. A kevés

⁽¹⁾ Tájékoztató csomag az Európai Bizottság egy új GSP rendszerre vonatkozó javaslatáról; DG TRADE, 8. o.

⁽²⁾ Centre for the Analysis of Regional Integration at Sussex (CARIS): *Mid term GSP evaluation report* [Időközi jelentés a GSP-ről], 2009.

erőforrással rendelkező fejlődő országoktól mégis azt várják, hogy politikai döntéseket hozzanak, pedig ők igen korlátozott kapacitásokkal rendelkeznek a pontos előrejelzéshez.

1.5 Az EGSZB különösen üdvözli viszont az Európai Bizottság azon kinyilvánított szándékát, hogy a VIII. mellékletben felsorolt alapvető egyezményekkel kapcsolatosan a 14. cikk szerint megfelelőnek tartott információk felhasználásával bevonja a civil társadalmat és főként magát az EGSZB-t, hiszen képesek vagyunk a szervezett civil társadalom nevében széles körű áttekintést nyújtani. Ennek kapcsán érdeklődéssel várjuk, hogy az Európai Bizottság kellő időben külön rendeletet javasoljon a GSP+ kérelmekre, illetve a GSP, GSP+ és EBA kedvezmények visszavonására vagy visszaállítására vonatkozóan elfogadandó eljárásokról, a rendeletjavaslat 10. cikkének (8), 15. cikkének (2) és 19. cikkének (12) bekezdésével összhangban, a 22. cikk (4) bekezdésében említett védintézkedésekkel együtt.

1.5.1 Anélkül, hogy megkérdőjelezné bármely érdekelt fél arra való jogát vagy képességét, hogy megfelelőségi kérdésekben felszólaljon, az EGSZB azt ajánlja az Európai Bizottságnak, a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek, hogy alakítsanak ki nyomomonkövetési vagy konzultációs mechanizmust, amelynek keretében a civil társadalom felszólalhat, ha véleménye szerint egy GSP-kedvezményezett megsérti valamelyik előírt egyezményt. Az EGSZB-nek pedig rendelkezésre álló szakértelme miatt a katalizátor és a koordinátor szerepét kell betöltenie ebben, kapcsolattartó pontként mindig készen állva a panaszok foganására.

1.5.2 Javasoljuk, hogy a jövőben kialakítandó, az EU és Dél-Korea közötti, valamint más, a közelmúltban tárgyalat szabadkereskedelmi megállapodások végrehajtásának civil társadalmi nyomomonkövetési rendszerei szolgáljanak mintául – különösen azok, amelyek specifikus uniós véleménynyilvánítást biztosítanak és/vagy olyan uniós szintű tanácsadói csoportokat hoznak létre, amelyekkel konzultálni lehet az említett szabadkereskedelmi megállapodások keretében felállítandó hivatalos közös testületekhez benyújtandó felkérések előtt.

1.6 Ennek érdekében arra biztatjuk az Európai Bizottságot, hogy mielőbb állítson fel egy, az EGSZB-vel közös előzetes munkacsoportot, amelynek megbízatása az lenne, hogy határozott ajánlásokat tegyen.

2. Háttér / Az új javaslat

2.1 A javasolt rendelet a jelenlegi általános tarifális preferenciák rendszerének (GSP rendszer) helyébe lép, amely 2011 végén járna le, de amelynek hatályát a zökkenőmentes váltás érdekében két évvel meghosszabbították. A rendelet megteremtén az összhangot a GSP és a Lisszaboni Szerződés között, végrehajtva a szükséges módosításokat, köztük az EP fokozott részvételének biztosítását. Kihasználnák a lehetőséget arra is, hogy mélyreható változtatásokat javasoljanak, különösen a célzottság növelésére és arra, hogy a GSP a leginkább rászoruló országokra összpontosítson, de emellett az egyszerűség, a kiszámíthatóság és a stabilitás fokozása érdekében is, hiszen ezek alapvetőek ahhoz, hogy az importőröket ösztönözni lehessen

a rendszer használatára. Ennek következtében a GSP rendszert további öt év múltán elegendő lesz felülvizsgálni, és nem kell majd azt lecserélni.

2.2 A közös kereskedelempolitika részeként az EU – a WTO szabályainak megfelelően – a GSP-n keresztül kereskedelmi kedvezményeket nyújt fejlődő országok számára 1971, vagyis a rendszernek az UNCTAD ajánlásai alapján történt kialakítása óta. A GSP az EU egyik legfontosabb eszköze, amely a fejlődő országokat támogatja a szegénység csökkentésében azzal, hogy a kereskedelmi tevékenység fokozásával bevételeket generál, valamint ezzel párhuzamosan ösztönzi ezeket az országokat arra, hogy fokozzák az alapvető emberi és munkajogok érvényesülését, a szegénység csökkentését, továbbá a fenntartható fejlődés és a felelősségteljes kormányzás elősegítése érdekében tett erőfeszítéseiket.

2.3 Amint a rendelettervezet V. és IX. melléklete mutatja, a GSP rendszer úgy működik, hogy meghatározza azokat a Vámkódex-kódokat (KN-kód), amelyeknek megfelelő termékek kereskedelmére az uniós importvámokat csökkenteni kell vagy meg kell szüntetni. Így ez nem az éghajlatváltozás elleni küzdelem vagy az élelmezésbiztonság előmozdításának, de nem is a nyersanyagok rendelkezésre állása biztosításának elsődleges eszköze. A KN-kódok legfeljebb nyolc számjegyűek lehetnek (amelyek egy laikus számára érthetetlennek tűnhetnek), és megkülönböztetik például a nem koffeinmentes pörkölt kávé (0901 21 00) a koffeinmentestől (0901 22 00). A GSP úgy működik, hogy azok az importőrök veszik igénybe, akik élni kívánnak az így biztosított csökkentett vagy nulltarifák előnyével. Ahhoz, hogy a rendszert valóban használják is, egyszerűnek, stabilnak és megfelelően kiszámíthatónak kell lennie. Megjegyezzük, hogy azon importőrök közül, akik azt megtehetnék, nem mindenki végzi beszerzését GSP-kedvezményezett országokból: a „Fegyveren kívül mindent” kezdeményezés keretében a legkevésbé fejlett országok számára elérhető potenciális vámtételcsökkentéseknek csupán 69 %-át használják ki. Ez az adat a GSP+ esetében 85 %.

2.4 A vámok világszintű csökkenésével a GSP általános alkalmazási köre is szűkül. A GSP rendszer keretében történő behozatal az EU teljes importjának mindössze 4 %-át teszi ki (a fejlődő országokból származó behozatal 9,3 %-a), és 2009-ben az EU GSP miatti nettó vámbevétel-kiesése csupán 2,97 milliárd euró volt (a beszedési költségeket nem számítva a nettó veszteség 2,23 milliárd euró). Ez most körülbelül 1,77 milliárd euróra fog csökkenni. Egyes tagállamok ezért felvetették, hogy a javasolt technikai jellegű csökkentések nem eltűzöttak-e gazdasági válság, kereskedelmi bizonytalanságok, valamint a gazdasági problémák megoldása érdekében vonzóvá váló protekcionista intézkedések alkalmazásának állandóan fenyegető veszélye idején. Az EGSZB azonban, megvizsgálva ezeket a technikai jellegű módosításokat, úgy véli, hogy az – akár az átsorolás, akár az egyes országokra vonatkozó szigorú jogosultsági kritériumok terén – javasolt változtatások gyengítése a jobb helyzetben levőknek kedvezne. A GSP kulcsa az, hogy a leginkább rászorulókon segít.

2.5 2004 óta, amikor az EGSZB a legutóbb megvizsgálta a GSP rendszert,⁽³⁾ és az felülvizsgálatra is került, háromféle preferenciális megállapodás létezik. Ezek az alábbiak:

- az általános GSP rendszer, amely minden (jelenleg 176) jogosult ország előtt nyitva áll, és amely a körülbelül 7 100 nulltarifán felüli vámtarifaszám⁽⁴⁾ közül mintegy 6 200 esetében kínál vámkedvezményt vagy -mentességet. Ezen vámtarifakódok többsége (3 800 tétel) „érzékenynek” minősül; ezek – elsősorban mezőgazdasági termékek, de velük együtt textíliák és ruházati cikkek – esetében meghatározott arányú csökkentést lehet alkalmazni. 2009-ben 48 milliárd euró értékben importáltak termékeket az EU-ba a (mintegy 111 ország előtt nyitott) GSP rendszeren keresztül. Ez a teljes GSP rendszerben zajló összes kereskedelem 81 %-a.
- GSP+: ösztönzési rendszer a kisebb, kiszolgáltatottabb, szegényebb országok számára, amelyek szűk adózási alappal rendelkeznek, de nem tartoznak a legkevésbé fejlett országok közé, és amelyeknek az Unióbá irányuló exportja főként néhány termékre koncentrálódik (az import öt legnagyobb kategóriája az összesnek több mint 75 %-át adja). Ez a rendszer további preferenciákat (többnyire nulltarifát) biztosít néhány „érzékeny” termékre, de a GSP által lefedett 6 200 vámtarifaszámon kívül csupán 70 új sort tartalmaz. A GSP+ részét képezik ezenkívül különleges ösztönzők is, amelyek célja, hogy a részt vevő országokat fenntartható fejlődésre és felelősségteljes kormányzásra irányuló erőfeszítésekre készítessék. Ezeknek az országoknak vállalniuk kell, hogy magukévá teszik az emberi és munkajogok, illetve a környezet és a felelősségteljes kormányzás alapvető egyetemes értékeinek szélesebb körét (lásd alább, a 4. pontban). 2009-ben 15 ország 5 milliárd euró értékben exportált termékeket az EU-ba a GSP+ rendszeren keresztül (ez a teljes GSP rendszerben folyó összes kereskedelem 9 %-a).
- „Fegyver kivételével mindent” (*Everything But Arms*; EBA), azaz teljes mértékű vám- és kvótamentes piacra jutás az EU-ban mind a 49, az ENSZ által a legkevésbé fejlett ország kategóriájába sorolt ország számára, ami nem vonatkozik a fegyver és a lőszer kereskedelmére (illetve eredetileg a cukorra, a rizsre és a banánra sem). Ez a GSP rendszerbe 2004-ben bevezetett európai bizottsági kezdeményezés eredetileg a dohai tárgyalásokhoz kapcsolódott. Annak ellenére, hogy 2005-ben a WTO-n belül miniszteri megállapodás született arról, hogy hasonló, vám- és kvótamentes piacra jutást biztosító intézkedéseket vezetnek be a dohai tárgyalások keretében, továbbra is az EU az egyetlen kereskedelmi régió, amely ilyen nagylelkű feltételeket alkalmaz. 2009-ben az EBA kezdeményezés az EU importjából 6 milliárd eurót képviselt (ez a teljes GSP rendszerben folyó összes kereskedelem 10 %-a).

2.6 A vámtarifaszámoknak csupán 9 %-a – elsősorban mezőgazdasági termékek – nem tartozik a GSP és a GSP+ rendszerbe (azonban az EBA kezdeményezésnek ezek is részei). Ha a GSP vagy akár a GSP+ rendszer részévé tennénk ezeket a termékeket, az azzal járna, hogy eltűnnének az EBA (vagy adott esetben a GSP+) által jelentett bizonyos előnyök, és a legszegényebb országok számára ez hátrányt jelentene.⁽⁵⁾ Ezek között a (mezőgazdasági) termékek között azonban megtalálhatók

olyan kategóriák is, amelyek a dohai tárgyalások során a legmegoldhatatlanabb problémákat vetették fel. Az egyik legérzékenyebb példát a cukortermékek jelentik. Több mint két évszázados piactorzulást⁽⁶⁾ követően a cukor igen érzékeny importtermék az EU számára: egy olyan termék, amelyet Mozambik (a legkevésbé fejlett országok egyike) képes piaci áron termelni, de amely jelentős veszélybe kerülne, ha magára hagynánk a közepes jövedelmű országok felső sávjába tartozó államokkal (például Brazíliával) szembeni nyílt versenyben. Ugyanezek a megfontolások érvényesek a textil és a ruházati cikkek esetén is, amelyek szintén nagyon érzékeny területet képviselnek az EU-ba irányuló import, valamint a legkevésbé fejlett országok és szomszédaik közötti verseny terén.

2.7 A javasolt változtatások legfontosabb hatása az lesz, hogy az EU-ba áramló importok származási országai megváltoznak. A javasolt rendelet a jelenlegi GSP-kedvezményezett országok több mint felét kivonná a preferenciális elbánás köréből annak érdekében, hogy a GSP-t jobban a leginkább rászoruló országokra koncentrálják. Ez elviekben üdvözlendő. Amint az Európai Bizottság az Indokolásában kifejti: „A megnövekedett kereskedelem eredményeként több fejlődő ország és exportágazat sikeresen integrálódott a globális piacba, és képes segítség nélkül tovább növekedni”. Ezek a fejlettebb országok „nyomást gyakorolnak a sokkal szegényebb országok[ra] [...], amelyek valóban segítségre szorulnak.”

2.7.1 Utalunk egyébként az uniós importőröknek arra az aggályára, hogy a származási országgal kapcsolatos szabályokban már elindított változtatások 2017-re jelentős mértékben visszaszoríthatják a rendszer használatát, ekkor ugyanis az állami hatóságokkal hitelesített eredetigazolások helyett bejegyzett exportőrök nyilatkozatait kell majd megszerezni. Ez számos kkv szerint túlságosan kockázatos. Ennek kapcsán az EGSZB úgy véli, hogy a javasolt önkéntes tanúsítási rendszert nemzetközi szinten tevékenykedő független szakmai intézeteknek kell felügyelniük, ellenőrizniük és tanúsítaniuk. A közelmúltban túl sok példát láthattunk csalásra vagy „kiskapuk” kialakítására az uniós – elsősorban cukor- – import terén.

2.8 A (Világbank besorolása szerinti) magas jövedelmű országok továbbra sem tartozhatnak a rendszerbe, de a korábbi kivételek nem lesznek alkalmazhatók. A javaslatban az is szerepel, hogy a rendszerből zárják ki mind a 33 tengerentúli országot és területet (TOT), tehát azokat, amelyek az EU-hoz, az Egyesült Államokhoz, Ausztráliához és Új-Zélandhoz kapcsolódnak, ahol csupán kismértékben használják a GSP rendszert. Ilyen például Grönland, Bermuda és Amerikai Szamoa.

2.8.1 Kizárják még a rendszerből:

- minden szabadkereskedelmi megállapodás partnerországait, illetve azokat az országokat, amelyek az Európai Unióval kötött olyan preferenciális piacrajutási előírás kedvezményezettjei, amely legalább a rendszerével megegyező mértékű tarifális preferenciát biztosít (bár ezek az országok az ilyen

⁽³⁾ HL C 110., 2004.4.30., 34. o.

⁽⁴⁾ További 2 300 vámtétellel már nulla vámtarifát írnak elő.

⁽⁵⁾ A CARIS jelentése.

⁽⁶⁾ Amely a napóleoni háborúkra és a cukornád kontinentális Európába való behozatalának leállítására nyúlik vissza.

előírások megszűnése esetén ismét jogosulttá válnak). Ebben az esetben 2 évvel korábban értesítik őket erről. A megkülönböztetés korábban nem volt egyértelmű, most azonban tekintettel kell lenni arra, hogy a következő néhány év során várhatóan hirtelen meg fog nőni a ratifikált uniós szabadkereskedelmi megállapodások száma és arra, hogy ez idővel jelentősen csökkentheti a jogosult országok számát;

- a Világbank által (az egy főre jutó bruttó nemzeti jövedelem alapján) az előző hároméves időszakban a magas jövedelmű vagy a közepes jövedelmű országok felső sávjába sorolt országokat – ezek az országok egy évvel korábban értesítést kapnak. Mindezt alább, a 3. fejezetben részletezzük.

2.9 Módosításra kerül a jelenlegi átsorolási rendszer, amelyet úgy alakítottak ki, hogy biztosítva legyen a preferenciák megszüntetése azokban az ágazatokban, amelyeknek már nincs rájuk szüksége. A korábbi szabályban szereplő korlát, amely szerint ha egy ország EU-ba irányuló exportja három egymást követő évben meghaladja a GSP rendszer alá tartozó összes import 15 %-át, akkor kiesik a rendszerből (kivéve, ha az érintett szegmens vagy termékcsoport az adott ország GSP rendszer alá eső exportjának több mint 50 %-át teszi ki), 17,5 %-ra módosul a GSP koncentráltabbá válása miatt, ez azonban valójában enyhe szigorítást jelent. A ruházati és textilipari termékek esetében ez a küszöb 12,5 %-ról 14,5 %-ra emelkedik.

2.10 Ugyanígy, az érintett áruosztályok száma is bővül (21-ről 32-re) az objektivitás és az érzékenység fokozása érdekében, de elkerülve, hogy megszűnjön a létfontosságú egyszerűség, stabilitás és kiszámíthatóság. Ez annak ellenére alapvető tényező, hogy ezt az eszközt ritkán használják (jelenleg csupán hét országra alkalmazható – többek között Kínára, de mellette Brazíliára, Indiára és más ázsiai országokra is). A múltban már használták, majd pedig visszavonták, amiből mind Oroszországnak, mind pedig Indiának haszna származott.

2.10.1 Az átsorolás a jövőben nem lesz alkalmazható a GSP+-országokra (az EBA kezdeményezés országaira soha nem is volt).

2.10.2 A GSP+ esetén az az előírás, hogy a részt vevő országok EU-ba irányuló GSP-importja nem érheti el az EU-ba irányuló teljes GSP-import értékének 1 %-át, most 2 %-ra változik a GSP célzottabb és szűkebb körű alkalmazása miatt. Ez ugyan a gyakorlatban a GSP+-t csupán Pakisztán (amelynek az EU-ba szállított textilimport-mennyisége problémát jelent, nem utolsósorban azért, mert egyesek úgy vélik, hogy Pakisztán a környező legkevésbé fejlett országok kárára juthat előnyhöz) és a Fülöp-szigetek előtt fogja megnyitni, feltéve, hogy teljesítik a feltételeket és élni kívánnak a lehetőséggel.

3. A GSP-ben / GSP+-ban jogosulttá válás jövőbeli feltételei

3.1 A vámtarifák világszerte történő (bizonyos, így elsősorban a mezőgazdasági és a textilipari termékek esetében nem érvényesülő) csökkenése és az EU valószínűleg növekvő számban hatályba lépő szabadkereskedelmi megállapodásai következtében a GSP hatóköre egyre csökken. A fent vázolt valószínűsíthető változások és korlátozások fényében a következő becslések tehetők:

— Attól függően, hogy az adott pillanatban ki felel meg a követelményeknek, összesen mintegy 80 ország pályázhat továbbra is eséllyel a GSP-re.

— Ebből 49 a legkevésbé fejlett országok közé tartozik, és jogosult az EBA-ra.

— Abból a mintegy 30 országból, amely jogosult a GSP-re vagy a GSP+-ra, de az EBA-ra nem, hét vagy nyolc kivételével feltehetően valamennyi jogosult lesz a GSP+-ra. Közel sem egyértelmű azonban, hogy a GSP+ kellően vonzó lesz-e legtöbbjük számára ahhoz, hogy éljenek is ezzel a lehetőséggel. Jelenleg sokan közülük saját döntésük alapján kimaradnak belőle. Ezért a GSP+ feltehetően nem több mint 3–5 országot⁽⁷⁾ érint majd, még ha a nagyobb, 2 %-os arányból indulunk is ki (lásd 2.10.2. pont), különösen, ha az EU szabadkereskedelmi megállapodásai teljes körűen hatályba lépnek mind Közép-Amerikával (a ratifikálás itt még várat magára), mind a keleti partnerség érintett országaival.

— Másrészt a legtöbb olyan ország, amely csak a GSP-re jogosult, hamarosan ezt a jogosultságát is elveszítheti. Ide tartozik Kína, India, Ukrajna és három ASEAN-ország, amelyek mind gyorsan fejlődnek, és többük emellett szabadkereskedelmi megállapodásról is tárgyal az EU-val.

— A jó eséllyel jogosultnak minősülő országok számának ez a lehetséges további csökkenése felveti a kérdést, hogy hosszabb távon érdemes lesz-e az EU-nak a GSP-t és a GSP+-t is megtartania.

3.2 Az EGSZB megérti, hogy az Európai Bizottság nem kívánja kiterjeszteni a GSP+-ra való jogosultságot, miután a WTO keretében alulmaradt egy 2004-ben Indiával folytatott GSP-vonatkozású drogügyi vitában. Ha az EU további WTO-vitákba keveredne, könnyen elveszíthetné azokat, mivel a fejlődő országok közötti jogi megkülönböztetés csak nagyon jól körülhatárolt feltételek mellett lehetséges.

3.3 Az EGSZB értelmezése szerint az is igaz másrésről, hogy a pusztán a GSP-re jogosult országok számának növekedése azt jelentené, hogy a Világbank által közepes és magas jövedelmű (*Upper Middle Income* – UMI, vagyis évente 3 976 USD feletti) országnak besorolt országok egytől egyig bekerülnének ebbe a körbe – noha nem beszélünk nagy számokról. Ide tartozik Oroszország, Brazília, Argentína és Malajzia (amelyek egy főre jutó éves jövedelme mind meghaladja Romániáét és Bulgáriáét). A GSP lényege továbbra is az, hogy a leginkább rászorulókon segítsen.

3.4 Az EGSZB-nek ezért úgy tűnik, hogy a GSP-hez, illetve a GSP+-hoz való csatlakozás többnyire a csatlakozásra jogosult országok saját döntésén múlik. A kérdés ezáltal úgy fogalmazható meg, hogy sikerül-e, és ha igen, milyen mértékben, a GSP+-t kellőképpen vonzóvá tenni ahhoz, hogy ezen országok

⁽⁷⁾ Bolíviát, Ecuadorot és Mongóliát, továbbá adott esetben Pakisztánt és a Fülöp-szigeteket.

közül minél több bekerüljön. Az érintett körbe jó eséllyel beletartozik Közép-Ázsia és Nigéria (amely már eldöntötte, hogy nem alkalmazza a GSP+-t), Szíria, Irán és számos szigetország. Ha ezek közül többet sikerül rávenni, hogy a GSP+-t válassza, ami együtt jár az említett 27 egyezményben foglalt elvek nagyobb mértékű elfogadásával és betartásával, még inkább sikerül kölcsönösen előnyös helyzetet előidézni.

4. Alapvető egyezmények – emberi és munkaügyi jogok, környezetvédelem és jó kormányzás

4.1 Az EGSZB szemszögéből nézve a GSP+ fő sajátossága azokban az egyetemes jogokra vonatkozó kötelezettségvállalásokban rejlik, amelyeket a kedvezményezett országok a részvételért cserében tesznek. Ahhoz, hogy jogosult legyen a GSP-re vagy az EBA-ra, a pályázó országnak eleget kell tennie annak a feltételnek, hogy nem sértette meg súlyosan vagy szisztematikusan a rendeletjavaslat VIII. mellékletének „A” részében felsorolt egyezményekben foglalt elveket. Az említett egyezmények magukban foglalják az ENSZ alapvető emberi jogi és munkajogi egyezményeit, valamint az ILO 8 alapegyezményét. A rendelettervezetben javasolt egyetlen módosítás az apartheidre vonatkozó egyezménynek a listából való törlésére vonatkozik.

4.2 A GSP+-ra való jogosultsághoz azonban valamennyi országnak a következő feltételeknek kell eleget tennie: ratifikálta, fenntartja és elfogadja a VIII. melléklet „A” részében felsorolt egyezményeket, továbbá 12 további (a „B” részben felsorolt) egyezményt. Itt javasoljuk, hogy az egyezmények közé kerüljön be az általunk nagyra értékelt (1992-es) ENSZ Éghajlat-változási Keretegyezmény.

4.2.1 A GSP+ esetében a javaslat kiterjed arra is, hogy a kedvezményezetteknek határozottabb elkötelezettségről kell tanúbizonyságot tenniük, nagyobb hangsúlyt kell adniuk az egyezményekben foglalt elvek betartásának és meg kell erősíteniük a végrehajtást biztosító mechanizmusokat. Ennek elérése érdekében:

- a kedvezményezetteknek vállalniuk kell, hogy fenntartják az egyezmények ratifikálását, betartják a kapcsolódó jogszabályokat és egyéb végrehajtási módokat, elfogadják a rendszeres felügyeletet és felülvizsgálatot, és az illetékes nyomon követő szervek nem találhatnak esetükben komoly hiányosságokat,
- mivel a GSP+ inkább ösztönzőkre, mint szankciókra épülő rendszer, az Európai Bizottság és minden egyes kedvezményezett között rendszeres párbeszédre kerül sor nem utolsósorban annak biztosítása érdekében, hogy idővel javuljon, ne pedig romoljon a végrehajtás színvonala,
- a monitoring megerősítésre kerül, (a korábbi hárommal szemben) kétévenkénti jelentéssel a Tanácsnak és – új elemként – az EP-nek,
- az együttműködés hiánya gyors, vizsgálatot nem igénylő kizáráshoz vezet,

— a bizonyítás terhe megfordul – most már a kedvezményezett ország köteles igazát bizonyítani,

— az Európai Bizottság más megbízható információforrásokra is hagyatkozhat, így – fontos újtásként – a civil társadalomtól jövő visszajelzésre is.

4.3 Ez számos GSP+-kedvezményezettel szemben mind technikai, mind pénzügyi értelemben komoly elvárásokat támaszt majd, ezért lényeges lesz az EU támogatása. A rendelettervezet erre nem tér ki. Az EGSZB azt kéri, hogy mielőbb induljon be egy európai bizottsági program a rendelet végrehajtásával párhuzamosan, amely részletezi az ilyen kapacitásépítéshez bármely azt kérő GSP-kedvezményezett ország számára elérhető támogatást és pénzügyi segítséget. A végső döntést a kedvezményezett ország hozza meg saját feltételeivel összhangban.

4.4 Az EGSZB támogatja a 27 egyezmény megtartását, beleértve a két javasolt változtatást. Az Európai Bizottság hangsúlyozza, hogy a kiválasztott egyezmények lehetővé teszik az országoknak „hogy reális esélyük legyen arra, hogy a lényeges kérdésekre összpontosítsanak”.⁽⁸⁾ A GSP+-nak mint ösztönzőkre épülő fejlesztési eszköznek kellő vonzerővel kell bírnia ahhoz, hogy a megfelelő országok törekedjenek a csatlakozásra. Meg kell találni az egyensúlyt az emberi jogok, a szociális, környezeti és politikai téren elért előrehaladás és a szegényebb országok olyan irányú képességei között, hogy megfeleljenek az új követelményeknek – ami még a kereskedelemmel kapcsolatos technikai segítségnyújtási (TRTA) programok támogatása mellett is kérdéses lehet. Ahogy a CARIS jelentés leszögezi, az eddigi előrelépés marginális.

4.4.1 Nem minden jogosult ország kíván élni a GSP+ nyújtotta lehetőségekkel, az alábbi három ok valamelyikéből kifolyólag:

- a legfontosabb exportcikkek nem érintenek „érzékeny” területet, így keveset nyerhetnének,
- a kormányok nem kívánják elkötelezni magukat a követelményeknek való megfelelés mellett,
- belső problémák (háborúk, konfliktusok és/vagy az adminisztratív képességek hiánya) irreálissá teszik a követelményeknek való megfelelést.

4.4.2 Korábban az EU csak bizonyos egyezmények ratifikálására helyezte a hangsúlyt, valamint annak nyilvánvalóvá tételére, hogy az országok biztosítják a tényleges végrehajtást. Ha ezt már a kezdetben megköveteljük, az odavezetne, hogy pusztán ezen az alapon Norvégián és Svájcra kívül más aligha felelne meg a követelményeknek valaha is. A CARIS leszögezi, hogy a „GSP+ hatékonyak tűnnek a 27 egyezmény ratifikációjának előmozdításában”, de „a tényleges hatások felmérése

⁽⁸⁾ Tájékoztató csomag az Európai Bizottságnak egy új GSP-rendszerre vonatkozó javaslatáról; DG TRADE, 8. o. 5. pont.

nehezebb". A GSP azonban belső ösztönzőket alakít ki a tényleges végrehajtás iránt úgy, hogy az érintettek sokat veszítenének a státusz visszavonásával.

4.5 Bármilyen GSP megállapodást időlegesen vissza lehet vonni a lényeges alapelvek durva és szisztematikus megsértéséért, továbbá számos más okból, így például tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra, csalásra vagy a vámellenőrzés súlyos hiányosságaira való hivatkozással.

4.5.1 Eddig Mianmar⁽⁹⁾ (1997) és Fehéroroszország (2006) vesztette el a munkavállalói jogok megsértése miatt a GSP kedvezményeket, melyeket egyelőre nem kaptak vissza. Srí Lankától a GSP+ kedvezményeket vonták meg (2010), az emberi jogi egyezmények tényleges alkalmazásának elmaradása miatt. Egyes országokban, például Salvadorban, a vizsgálati eljárás megindítása viszont elegendő ösztönző erőnek bizonyult a változásokhoz.

4.5.2 Az EGSZB számára – különösen a felülvizsgált, szigorúbb rendszer kapcsán – a kulcskérdés az, hogy miután sok országnak van még jelentős behozandó lemaradása, vajon a teljes vizsgálati eljárás megindítása nem vezet-e elkerülhetetlenül a preferenciális elbánás visszavonásához, ha nem sikerül hamar pozitív megoldást találni. Ez senkinek nem volna jó. Meg kell tartani a szankciók és az ösztönzők helyes egyensúlyát. Egyes rendkívül szegény, éhínség által fenyegetett és egyéb nehézségekkel küzdő országok számára a célkitűzések rövidtávon teljesíthetetlennek bizonyulhatnak. Jóllehet az Európai Bizottság két évente köteles jelentést tenni az Európai Parlamentnek, az EGSZB elfogadja, hogy időközben is sor kerüljön párbeszédre, és hogy az Európai Bizottság folyamatosan figyelemmel kísérelje a kedvezményezett országokban kialakult helyzetet, adott esetben az illetékes nemzetközi ellenőrző testületek által átadott anyagok alapján. Az EGSZB azt várja az Európai Bizottságtól, hogy a lehető legátláthatóbb módon járjon el e szakaszban, amikor valóban aggályos területeket tárnak fel.

4.5.3 Külön kérdést jelent Üzbegisztán (mely egyébként pályázhatna a GSP+ rendszerre, de egyelőre nem kíván élni vele), ahol súlyos aggodalmak merülnek fel a gyermekmunka alkalmazása kapcsán a gyapotbetakarításban. A GSP+ rendszer kifejezett célja a kedvezményezett országok ösztönzése eredményeik további javítására. Ezért megfelelő egyensúlyt kell találni a pozitív változások ösztönzése, illetve az egyes országok még nagyobb fokú elszigetelése között, mert az utóbbi évekkel késleltetheti, s akár vissza is vetheti a folyamatokat.

5. A civil társadalom szerepe

5.1 Ami a 4.3. pontban említett kapacitásépítést illeti, az EGSZB azt ajánlja, hogy a valódi szükségletek feltárása és megcélzása érdekében e folyamat a civil társadalom szakértelmét felhasználó párbeszédre épüljön. Mint említettük, még az alapos

elemzéseket felhasználó és elemzők munkájára épülő CARIS-jelentés is nehezen von le következtetéseket a GSP keretében szerzett kereskedelmi előnyöket illetően. A kevés erőforrással rendelkező fejlődő országoktól mégis azt várják, hogy politikai döntéseket hozzanak, pedig ők igen korlátozott kapacitásokkal rendelkeznek a pontos előrejelzéshez.

5.2 A rendeletjavaslat 14. cikke úgy rendelkezik, hogy a VIII. mellékletben felsorolt alapvető egyezményeknek való megfelelés tekintetében az Európai Bizottság „minden [...] által(a) megfelelőnek ítélt információra kiterjed”. Az Európai Bizottság egyértelműsíti, hogy „a nemzetközi felügyeleti szervek jelentéseinek túl egyéb pontos információforrásokat is fel tud használni”⁽¹⁰⁾, feltéve hogy azok kellően hitelesek és megbízhatóak.

5.3 Az Európai Bizottság az EGSZB-t is be kívánja vonni ilyen „kiegészítőszereplő” forrásként, amely képes a szervezett civil társadalom nevében széles körű áttekintést nyújtani. Az egyéb potenciális források között szerepelnek a vállalkozások és vállalkozói szervezetek, a szakszervezetek, és minden egyéb szervezet, mely igazoltan aktívan részt vesz e folyamatokban.

5.4 Az EGSZB tudomásul veszi, hogy az Európai Bizottság kellő időben külön rendeletet kíván előterjesztetni a GSP+ kérelmekre, illetve a GSP, GSP+ és EBA kedvezmények visszavonására vagy visszaállítására vonatkozóan elfogadandó eljárásokról, a rendeletjavaslat 10. cikkének (8), 15. cikkének (2) és 19. cikkének (12) bekezdésével összhangban, a 22. cikk (4) bekezdésében említett védintézkedésekkel együtt. Az EGSZB még a kidolgozás és a konzultáció szakaszában meg kívánja tenni észrevételeit e rendeletről.

5.4.1 Anélkül, hogy megkérdőjeleznék bármely érdekelt fél arra való jogát vagy képességét, hogy megfelelési kérdésekben felszólaljon, az EGSZB azt ajánlja az Európai Bizottságnak, a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek, hogy alakítsanak ki nyomonkövetési vagy konzultációs mechanizmust, amelynek keretében a civil társadalom felszólalhat, ha véleménye szerint egy GSP-kedvezményezett megsérti valamelyik előírt egyezményt. Nyomatékosan javasoljuk, hogy maga az EGSZB a katalizátor és a koordinátor szerepét töltsse be ebben, kapcsolattartó pontként mindig készen állva a panaszok fogadására, adott esetben olyan mintákra támaszkodva, melyeket a jövőben kialakítandó, az EU és Dél-Korea közötti, valamint más szabadkereskedelmi megállapodások végrehajtásának civil társadalmi nyomonkövetési rendszerei jelentenek – különösen azok, amelyek specifikus uniós véleménynyilvánítást biztosítanak és/vagy olyan uniós szintű tanácsadói csoportokra vonatkoznak, amelyekkel konzultálni lehet az említett szabadkereskedelmi megállapodások keretében felállítandó hivatalos közös testületekhez benyújtandó felkérések előtt.

⁽⁹⁾ Az ország egyébként az EBA kedvezményekre is jogosult lenne.

⁽¹⁰⁾ Tájékoztató csomag az Európai Bizottságnak egy új GSP-rendszere vonatkozó javaslatáról; DG TRADE, 8. o.

5.4.2 Ennek érdekében arra biztatjuk az Európai Bizottságot, hogy mielőbb állítson fel egy, az EGSZB-vel közös előzetes munkacsoportot, amelynek megbízatása az lenne, hogy határozott ajánlásokat tegyen.

Kelt Brüsszelben, 2011. december 8-án.

*az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke*

Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Közös közlemény az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az átalakuló szomszédság új megközelítése

(COM(2011) 303 végleges)

(2012/C 43/20)

Előadó: **Emmanuelle BUTAUD-STUBBS**

2011. július 19-én az Európai Bizottság és az Európai Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Közös közlemény az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az átalakuló szomszédság új megközelítése

COM(2011) 303 végleges.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Külkapcsolatok” szekció 2011. november 22-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2011. december 7–8-án tartott, 476. plenáris ülésén (a december 7-i ülésnapon) 119 szavazattal 3 ellenében elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözlí az Európai Külügyi Szolgálat (EKSZ) és az Európai Bizottság közös közleményét, amely az uniós politika időszzerű és sürgős kiigazítása. Teljes körűen támogatja a közleményben foglalt azon célkitűzést, hogy az EU és a partnerországok közötti partnerség elmélyítéséhez új megközelítést kell kialakítani.

1.2 Az EGSZB rámutat, hogy a közlemény mindössze kiindulópontja lehet a jövőbeni partnerségeknek, és arra kéri az uniós intézményeket, hogy dolgozzanak ki hosszabb távú, a 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó pénzügyi tervek keretén belül végrehajtandó stratégiát, amely magában foglalja a meghatározott prioritásokat, valamint a megerősített partnerségekhez és a különböző uniós politikai ágakhoz kapcsolódó költségvetést.

1.3 Az EGSZB bízik benne, hogy az Unió az Euromed-országokról szóló közleményben ⁽¹⁾ leírt megközelítést követve képes lesz megfelelően – azaz határozottan és egységesen – reagálni a valódi és tartós demokráciával még nem rendelkező egyes szomszédos országokban a közelmúltban bekövetkezett eseményekre.

1.4 Az EGSZB egyetért a differenciált megközelítés és a feltételesség elvével, valamint azzal, hogy a partnerországokkal fenntartott kapcsolatokban nagyobb rugalmasságra van szükség. Ezzel egyidejűleg arra kéri az Uniót, gondoskodjon arról, hogy a „kevesebbet kevesebbet”-elv ne érintse hátrányosan egy adott partnerország azon képességét, hogy a reformfolyamatban saját ütemezése és saját felvevőképesége szerint haladjon előre.

1.5 Az EGSZB-nek meglegedésére szolgál az a közleményben újonnan hangsúlyozott szempont, hogy a civil társadalom alapvető szerepet játszik a demokratikus folyamatok

megerősítésében, valamint hogy a számos különféle civil társadalmi szervezetek, köztük a szociális partnerek támogatása kiemelt célnak tekintendő.

1.6 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy egy ország kormányzásának értékelésekor kulcsfontosságú kritérium a civil társadalmi tevékenységek, az emberi jogok védelme, valamint a gazdasági, társadalmi és kulturális jogok, illetve a vallásszabadság számára kedvező környezet megléte.

1.7 Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Demokráciáért Alapítvány (EED) keretében nyújtott uniós támogatást hozzáférhetővé kell tenni, és úgy kell kialakítani, hogy az többféle civil társadalmi szervezet, például a nem bejegyzett ellenzéki pártok váratlan szükségleteinek is megfeleljen. Az Európai Demokráciáért Alapítványnak ki kell egészítenie az olyan, már meglévő eszközöket, mint például a demokrácia és az emberi jogok európai eszköze (EIDHR) és a stabilitási eszköz.

1.8 Ebben az összefüggésben az EGSZB hangsúlyozza, hogy fokozott és célzottabb támogatást kell nyújtani a munkaadói szervezetek és a szakszervezetek, illetve más társadalmi-szakmai csoportok részére, mivel ezek a társadalmi, gazdasági és politikai élet fontos szereplői, amelyek biztosíthatják a stabilitást. Néha-nyan közülük komoly szerepet játszottak abban, hogy az embereket a demokrácia ügye mellé állították. Az EGSZB üdvözlí, hogy az Európai Demokráciáért Alapítvány tervezi ezeknek a szereplőknek a támogatását, de bízik benne, hogy erre a célra a civil társadalmi eszközt is igénybe veszik.

1.9 Az EGSZB az uniós finanszírozású projektek hatékonyságának fokozását kéri. Az uniós finanszírozási eljárások bonyolultsága miatt számos nem állami szereplő nem jut forráshoz. A

⁽¹⁾ Partnerség a demokráciáért és a közös jóléért a dél-mediterrán térséggel című közlemény – COM(2011) 200 végleges.

kezdemenyezésnek egyebek mellett azt kell céloznia, hogy – például az EU-képviseléseken nyújtott kapacitásépítési képzéssel – segítse a szervezeteket a források megszerzésében.

1.10 Az EGSZB sürgeti az EU-t, hogy bizonyos óvintézkedéseket és a jó kormányzásra vonatkozó alapelveket határozzon meg a partnerországok olyan kormányai számára, amelyek igénybe kívánják venni a civil társadalmi eszköz 3. alkotóelemét, amely lehetővé teszi számukra, hogy kapacitásépítő projekteket hozzanak létre a civil szervezetek megerősítése és ezek belső szakpolitikákba és döntéshozatali folyamatokba való bevonásának ösztönzése céljából.

1.11 Ami a kereskedelmi kapcsolatokat illeti, a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térségről szóló megállapodás (DCFTA) végső célja az Unió és a partnerországok közötti magas szintű gazdasági integráció megvalósítása. Az EGSZB felkéri az Európai Uniót, hogy mérlegelje a DCFTA-víványok differenciált csomagjainak alkalmazását, amelyek azt tükröznék, hogy a partnerországok különböző mértékben és eltérő ütemterv szerint kívánnak részt venni az európai gazdasági integrációban. A mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térségről szóló megállapodással és más szerződésekkel kapcsolatos tárgyalások és a végrehajtási folyamat során fontos és elengedhetetlen gondoskodni a civil társadalom részvételéről, valamint állandó párbeszédet kialakítani azzal. A fenntarthatóságról szóló hatástanulmányok keretében szintén konzultálni kell a civil társadalommal.

1.12 Ugyancsak döntő jelentőségű a szólásszabadságnak, a vallásszabadságnak és a média szabadságának az egyetemes szabadságjogok keretében történő ösztönzése, valamint az internethez és a közösségi hálózatokhoz való akadálytalan hozzáférés biztosítása, mivel ez javítja az átláthatóságot és előmozdítja a demokratizálódás folyamatát. Ez a szempont tehát kiemelt figyelmet érdemel, és célzott fellépést kíván.

1.13 Noha sikerről csak meglehetősen relatív értelemben beszélhetünk, az EGSZB üdvözlí, hogy az Unió elkötelezte magát a legközelebbi szomszédait érintő konfliktusok megelőzése mellett, és felkéri az EU-t, hogy ezen a területen dolgozzon ki átfogó stratégiákat.

1.14 Az EGSZB szorgalmazza a szomszédos országokból származó személyek – elsősorban a fiatalok és a diákok, művészek, kutatók, tudósok és üzletemberek – mobilitásának megkönnyítését az emberek közötti kapcsolatok gyarapítása érdekében, ami egyaránt szolgálja a partnerországok és az Unió javát.

1.15 Az EGSZB a civil társadalom uniós szintű képviselőjeként kész aktív szerepet vállalni és megosztani szakértelmét a szomszédos országok társadalmával való együttműködés hatékonyabb európai keretének kialakítása érdekében, ⁽²⁾ különösen a következők révén:

- a civil szervezetek feltérképezéséhez és a régióban zajló civil társadalmi tevékenységek helyzetének dokumentálásához való hozzájárulás a szereplők széles körével folytatott nyílt és inkluzív párbeszéd révén;
- szakértelmének megosztása (beleértve az EU keleti szomszédjaival folytatott együttműködés tapasztalatait is) olyan konkrét kritériumok és eljárások meghatározása során, amelyek alapján a partnerországokon belüli politikai döntéshozatal során a civil társadalommal folytatott konzultáció valódi képviselőiként működő szervezetek hozhatók létre;
- a független és reprezentatív civil szervezetek – nevezetesen azok, amelyek aktív szerepet játszottak a nem demokratikus rendszerekkel való szembenállásban – támogatása kapacitásépítési törekvéseikben, illetve szakértelmének megosztása révén számos olyan területen, mint például a társadalmi párbeszéd (ágazati szinten is) vagy a gazdasági és szociális jogok;
- bevált gyakorlatok megosztása olyan területeken, mint például a társadalmi párbeszéd, a nemek közötti egyenlőség, a vállalkozói tevékenység és a vállalati társadalmi felelősségvállalás;
- részvétel a társadalmi-gazdasági szervezetek megszilárdítását célzó uniós eszközök, cselekvési tervek és programok kidolgozásában és végrehajtásuk nyomon követésében;
- tevékeny közreműködés a civil társadalmi eszköz és az Európai Demokráciáért Alapítvány részletes működési szabályainak meghatározásában.

2. Tanuljunk a múltból

2.1 Az Európai Unió eddigi tevékenységének kritikai elemzése

2.1.1 A demokratikus környezet – néhány kivételtől eltekintve – teljes hiánya arra készítette az EU-t, hogy politikáit pragmatikus alapokra helyezze, és olyan személyiségeket fogadjon el tárgyalópartnerként, akiket semmiképpen sem lehetett népük demokratikus képviselőinek nevezni.

2.1.2 Például a teljes barcelonai folyamat során az EU, valamint a kormányok által el nem ismert civil szervezetek, szakszervezetek és emberi jogi szervezetek között elégtelen mértékű volt a kommunikáció és az együttműködés, így az EU elszalasztotta annak a lehetőségét, hogy befolyást gyakorolhasson a politikai és társadalmi fejleményekre.

2.1.3 A tapasztalatok – különösen az euromediterrán térségben – azt mutatják, hogy a civil társadalom számára rendelkezésre álló forrásokat a nem demokratikus országokban a szervezetek gyengeségéből adódóan a legtöbb esetben nem használják ki.

2.1.4 Vannak azonban követendő gyakorlatok is a civil társadalom bevonására, például a keleti partnerség keretében kidolgozott tematikus platformok, munkacsoportok és bizottságok létrehozása, amelyeket a déli helyzetre vonatkozóan át lehetne ültetni, és ott is sikerrel alkalmazni.

⁽²⁾ Lásd az EGSZB-nek a következő, közelmúltbeli véleményeiben szereplő konkrét ajánlásait: *A civil társadalom hozzájárulása a keleti partnerséghez* – HL C 248., 2011.8.25., 37–42. o.; *Az Euroméd-térség reprezentatív civil társadalmának támogatása* –, HL C 376., 2011.12.22., 32–37. o.; *valamint Az EU új kül- és biztonságpolitikája és a civil társadalom szerepe* –, elfogadás dátuma: 2011. október 27. (a Hivatalos Lapban még nem tették közzé).

3. Az új megközelítés fő elemei

3.1 A differenciált megközelítés és a feltételeesség elvének alkalmazása

3.1.1 Az EGSZB teljes körűen egyetért azzal, hogy a közlemény hangsúlyt helyez erre a két elvre, és saját munkájában is ezek megerősített alkalmazására törekszik, például a gazdasági és szociális tanácsok és hasonló intézmények euromediterrán csúcstalálkozóján való részvételre, valamint a külföldi misszióinak szervezésére vonatkozó kritériumok tekintetében.

3.1.2 Az Uniónak a „többért többet” kínáló megközelítése keretében figyelembe kell vennie az egyes régiók és országok különböző előtörténetét, fejlettségük szintjét, az Unióval kialakított kapcsolataik eltérő állapotát, valamint egyedi szükségleteiket és problémáikat. Ez a megközelítés egyben javítja az uniós pénzügyi források felhasználásának hatékonyságát is, ami az Európai Unió alapvető kötelessége az európai adófizetőkkel szemben.

3.1.3 Ezzel egyidejűleg úgy véljük, fontos annak biztosítása, hogy a „kevesebbért kevesebbet”-elv alkalmazása ne érintse hátrányosan a lassabban haladó partnerországok fejlődési képességét.

3.2 A „mélyreható” és fenntartható demokráciát célzó törekvések

3.2.1 Az Unió helyesen rámutatott, hogy támogatni kell a „mélyreható” demokrácia megvalósítását a civil társadalom megerősítése révén, valamint a demokratizálódási folyamatban, valamint a jó kormányzási normáknak az európai szomszédságpolitika térségében való elterjesztésében játszott szerepének kibővítése révén.

3.2.2 Az EGSZB üdvözli a demokratikus eredmények megszilárdításra szolgáló célzott eszközök bevezetését. Ezzel összefüggésben az EGSZB kész részt venni a konkrétan az Európai Demokráciáért Alapítvány és a civil társadalmi eszköz részletes működési szabályainak meghatározását célzó munkában. Ezeknek az eszközöknek rugalmasnak és a változó igényekhez igazodóknak kell lenniük, valamint célzott intézkedéseket kell tartalmazniuk, hogy támogathassák az Unióval szomszédos térségben zajló demokratikus folyamatokat, többek között a politikai pártok létrehozásának és a tömegtájékoztatás szabadságának előmozdítását, illetve a civil társadalomnak a demokratikus folyamatokba való fokozott bevonása révén.

3.2.3 Noha a demokrácia és az emberi jogok európai eszköze (EIDHR), a stabilitási eszköz, az Európai Demokráciáért Alapítvány és a civil társadalmi eszköz pénzügyi, működési és irányítási jellemzői különbözőek, meg kell teremteni és meg kell erősíteni az ezek közötti egységességet és szinergiákat.

3.2.4 Az EGSZB annak érdekében, hogy felhívja a szervezetek figyelmét ezekre a pénzügyi eszközökre, és javítsa azok igénybevételére való képességüket, felkéri az Európai Bizottságot, hogy állítson össze egyszerű és felhasználóbarát magyarázatokat.

3.2.5 Az EGSZB úgy véli, hogy mind a vallásszabadság, mind pedig a polgári szabadságjogok tiszteletben tartása alapvető emberi jog, amelyet egy vallási és politikai sokszínűség által

jellemzett régióban feltétlenül védeni kell. Felkéri azokat az országokat, amelyek mindeddig nem ratifikálták a politikai, polgári és kulturális szabadságokkal, valamint a gazdasági és szociális jogokkal kapcsolatosan már meglévő, az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatán alapuló egyetemes és regionális egyezményeket és megállapodásokat, hogy ezt haladéktalanul tegyék meg.

3.2.6 Az euromediterrán térségben a médiának kulcsfontosságú szerepe van a folyamatban lévő átalakulások eredményének közvetítésében és alakításában. Az uniós támogatásnak a meglévő tömegtájékoztatási eszközök professzionalizmusának és függetlenségének javítását célzó kezdeményezésekre kell koncentrálnia, valamint javítania kell a média sokszínűségét és szabadságát elősegítő körülményeket.

3.3 Fokozott uniós szerepvállalás a konfliktusok rendezésében

3.3.1 Az Unióval szomszédos – déli és keleti – területeken zajló elhúzódó konfliktusok jelentős kihívással állítják szembe mind az EU-t, mind pedig magukat a partnerországokat. Az Unió elismerte, hogy intézkedései ez idáig kevés eredménnyel jártak. A Lisszaboni Szerződés új béketeremtő feladatkörrel ruházta fel az Uniót, és ennek támogatásához olyan új struktúrát írt elő számára, amely valódi lehetőséget kínál a szemléltetváltásra.

3.3.2 Az EGSZB felszólítja az Európai Uniót, hogy dolgozzon ki átfogó konfliktusmegelőzési és béketeremtési stratégiát, különösen a vele közvetlenül szomszédos területekre vonatkozóan, és fordítson kiemelt figyelmet a számos vonatkozó uniós program és szakpolitika közötti fokozott következetesség biztosítására.

3.3.3 Az EGSZB ezenfelül kéri, hogy valamennyi béketeremtő projekt népszerűsítse és foglalja magában a demokratikus elveket, illetve hogy a nyomkövetési rendszerek, ideértve a civil társadalmi szervezeteket is, értékeljék a reformok megvalósítása terén elért haladást. Fokozottabb figyelmet kellene fordítani azokra, akik jelentősen befolyásolják a béke megteremtését, ám a hangjukat csak ritkán hallhatjuk. Ilyenek a nők és a fiatalok csoportjai, a szakszervezetek és a helyi vállalkozások. Támogatást érdemel továbbá a konfliktus sújtotta övezetekben zajló folyamatos üzleti tevékenységre mint az alkalmazkodóképesség jelére való összpontosítás, valamint a szakszervezeti tevékenységek, például a béke- és szolidaritási tüntetések. A legkiszolgáltatottabb csoportokra, például a nőkre, a gyermekekre és a konfliktusok áldozataira kiemelt figyelmet kell fordítani, és célzott programokat kell kidolgozni számukra.

4. Megerősített kereskedelmi kapcsolatok

4.1 A kereskedelmi kapcsolatok előmozdításán kívül a mélyreható és átfogó térségről szóló szabadkereskedelmi megállapodás (DCFTA) legfontosabb célja az Unió és a partnerországok közötti magas szintű gazdasági integráció megvalósítása. A DCFTA végrehajtásához és előírásainak betartásához a partnerországoknak gyökeresen át kell alakítaniuk jogi és gazdasági keretrendszerüket. Ez számottevő mennyiségű további uniós támogatást kíván, amely segítheti őket a követelmények teljesítéséhez szükséges fejlettségi szint elérésében.

4.2 Az EGSZB kéri továbbá, hogy az EU és partnerei között tárgyalás alatt álló valamennyi kereskedelmi megállapodásba illesszenek be egy fejezetet a fenntartható fejlődésről, és úgy véli, hogy a tárgyalások elindítását megelőzően a fenntarthatósági hatásvizsgálatok keretében ki kell kérni a civil társadalom véleményét is. Ennek a közreműködésnek köszönhetően a nyilvánosság jobban megismeri a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térségről szóló megállapodás rövid és hosszú távon várható előnyeit, és elősegíti a folyamatban való lakossági szerepvállalás megerősítését. ⁽³⁾

4.3 E célból a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térségről szóló későbbi megállapodásoknak, valamint a többinek is rendelkezniük kell a civil társadalommal folytatott konzultációt szolgáló mechanizmusokról – például közös egyeztető bizottságokról – annak hatékony nyomon követése érdekében, hogy hogyan hajtják végre a fenntartható fejlődésről szóló fejezethez kapcsolódó rendelkezéseket.

4.4 Ami a társadalmi normákat és a munkaügyi kapcsolatokat illeti, az EGSZB hangsúlyozza, hogy a vonatkozó ILO-egyezményeket ratifikálni kell, és megfelelően végre kell hajtani.

5. A hatékony regionális partnerségek felé

5.1 Az Uniónak meg kell találnia a megfelelő egyensúlyt és szinergiák kialakítására kell törekednie a partnerországokkal fenntartott kapcsolatok kétoldali és regionális dimenziója között.

5.2 Elismert tény, hogy a keleti és a déli regionális partnerség hozzájárult az Unió és szomszédai közötti kapcsolatok elmélyítéséhez. A keleti partnerség és az Unió a Mediterrán Térségért kezdeményezés, amelyek az euromediterrán együttműködést egészítették ki, ugyanakkor a jelek szerint számos hiánnyal bírnak.

5.3 Az Unió a Mediterrán Térségért (UMT), amelynek feladata, hogy kiegészítse az Unió és partnerországai közötti kétoldali kapcsolatokat, mindeddig nem tudta megvalósítani a tőle várt eredményeket. Ennélfogva szerepét és céljait alapjaiban újra kell gondolni. Ezenkívül állandó mechanizmusokat kell biztosítani a civil társadalomnak a kezdeményezésbe történő bevonására. Az EGSZB kéri, hogy hozzanak azonnali döntést az Unió a Mediterrán Térségért szerepéről, küldetéséről, szervezéséről és finanszírozásáról. Ezenfelül úgy véli, hogy az UMT működését jobban összhangba kell hozni a régióra irányuló átfogó uniós stratégiával. ⁽⁴⁾

5.4 Általában véve valamennyi partnerország javította és szorosabbra fűzte kapcsolatait az Unióval a csatlakozási megállapodásokról, a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térségekről (DCFTA), a vízumliberalizációról és a mobilitási partnerségekről, az energiaellátás biztonságával kapcsolatos együttműködésről és egyéb kérdésekről folytatott párbeszéd

keretében. Fehéroroszországban sajnálatos módon jelentős visszalépés történt az Unióval kialakított kapcsolatok terén, és a demokratikus szabadságjogokat, valamint a civil társadalmi tevékenységek számára biztosított környezetet illetően a helyzet más partnerországokban, többek között Ukrajnában is romlott.

5.5 A politikai helyzet alakulását az Unióval szomszédos országokban továbbra is alaposan figyelemmel kellene kísérni, a gazdasági integráció és a kereskedelmi kapcsolatok szintjének pedig a fenntartható demokrácia kiépítése és az emberi jogok tiszteletben tartása iránti elköteleződés fokát kellene tükröznie.

5.6 Az EGSZB-nek meggyőződése, hogy a mobilitás, különösen a szomszédos országokból származó fiatalok és diákok fokozott mobilitásának előmozdítása a partnerországok javára válik, és többek között az emberek közötti kapcsolatok gyarapodásához vezet. Ugyanez igaz a művészekre, tudósokra, kutatókra és utazó üzletemberekre is. Ennek kiegészítéseképpen vízumkönnyítő programokat, a vízumdíjak eltörlését és a többszöri belépésre jogosító vízumok megszerzésének lehetőségét kell biztosítani, valamint továbbra is törekedni kell az integrált határigazgatás megteremtésére, a bevándorlás megfelelő kezelésére, az illegális bevándorlás elleni küzdelemre, valamint menekültügyi jogszabályok és a menekülteknek szánt humanitárius segítségnyújtás kidolgozására.

6. A civil társadalom támogatása az Unióval szomszédos térségben a civil társadalmi eszköz és az Európai Demokráciáért Alapítvány keretében

6.1 A civil szervezeteknek nyújtott támogatásnak átfogónak, hitelesnek és sokoldalúnak kell lennie, valamint igazodnia kell a szervezetek igényeihez. Az EGSZB több éve szorgalmazza, hogy a civil társadalmat vonják be az európai szomszédságpolitika kidolgozásába és végrehajtásának nyomon követésébe, illetve hogy hozzanak létre a kifejezetten a civil társadalom kapacitásépítését célzó programokat, továbbá kiáll amellett, hogy javítani kell az Unióval szomszédos országok kormánya és civil társadalma közötti párbeszédet. ⁽⁵⁾ Az EGSZB ezért támogatja a civil társadalmi eszköz három alkotóelemét.

6.2 Ezen alkotóelemek végrehajtásához a „civil szervezet” fogalmát átfogó és belefoglaló jelleggel kell meghatározni, amint azt a konzultáció minimális követelményeiről szóló bizottsági közlemény ⁽⁶⁾ is javasolja. Következésképpen ezen alkotóelemek végrehajtása szempontjából döntő jelentőséggel bír a civil társadalom feltérképezése. Az EGSZB különböző hálózataival felkészült arra, hogy további támogatást nyújtson az újonnan megjelenő nem állami szereplők felméréséhez, valamint folytassa a regionális szintű hálózatépítést a nem kormányzati szervezetekkel. Az Európai Bizottság, a Külügyi Szolgálat és az uniós küldöttségek e területen végzett munkája között könnyedén kialakíthatók szinergiák.

⁽³⁾ Az EGSZB véleménye: A fenntartható fejlődéssel kapcsolatos hatásvizsgálatok és az Európai Unió kereskedelempolitikája. HL C 218., 2011.7.23., 14–18. o.

⁽⁴⁾ COM(2011) 200 végleges.

⁽⁵⁾ Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: A civil társadalom részvétele a keleti partnerségben – HL C 277., 2009.11.17., 30–36. o.; az EGSZB véleménye a következő tárgyban: A civil társadalom részvétele az európai szomszédságpolitika keretében a délkaukázusi térség országai (Örményország, Azerbajdzsán és Grúzia) számára kidolgozott cselekvési tervek végrehajtásában – HL C 277., 2009.11.17., 37–41. o.

⁽⁶⁾ A Bizottság közleménye – A konzultáció és a párbeszéd magasabb kultúrája felé – Az érdekelt felek Európai Bizottság által történő megkérdezésének általános elvei és minimális követelményei. COM(2002) 704 végleges, 2002.12.11., 6. o.

6.3 Ezenfelül a kapacitásépítési programok kidolgozásakor az európai civil szervezetek tapasztalatait is fel lehet használni. Az uniós nem kormányzati szervezetek széles körén túl a főbb európai gazdasági és társadalmi szereplőket is be kell vonni. Ők megoszthatják szakértelmüket partnerországbeli kollégáikkal, átadva ezáltal az európai politikákkal kapcsolatos ismereteiket és támogatva a szomszédos országok civil társadalmát a szakpolitikai elemzés, az érdekképviselés és az uniós politikáknak való megfelelés nyomon követése terén.

6.4 Különösen üdvözlendő a civil szervezeteknek az Unió és partnerországai között folyó ágazati politikai párbeszédbe történő fokozott bevonására irányuló javaslat, mivel ezen a területen ezt korábban sajnálatos módon gyakran elhanyagolták. Ami a gazdasági és szociális szereplőket illeti, különös figyelmet kell fordítani a kedvezményezett országokban megvalósuló ágazati társadalmi párbeszédet támogató programokra. Az EGSZB kész elősegíteni a társadalmi párbeszéd megerősítését, és ezzel összefüggésben az ILO – véleménye szerint nélkülözhetetlen – közreműködésére, valamint az Európai Képzési Alapítvány bevonására szólít fel, amely képzést biztosíthatna az ágazati párbeszédre a szomszédos országok szociális partnerei számára.

6.5 A civil társadalmi eszköz 3. alkotóeleme olyan országok szerinti kétoldali projektek támogatását irányozza elő, amelyek a partnerkormányokat a civil szervezetek kapacitásának megerősítésére, valamint azoknak a belső szakpolitikákba és döntéshozatali folyamatokba való bevonására ösztönzik. Az EGSZB-nek meggyőződése, hogy égető szükség van a civil társadalommal folytatott konzultáció intézményes mechanizmusára, és hogy ez a párbeszéd a leghatékonyabban a gazdasági és szociális tanácsok keretében valósítható meg. Ugyanakkor az ilyen támogatást igénybe venni kívánó kormányok esetében bizonyos óvintézkedésekre van szükség, illetve a jó kormányzásra vonatkozó alapelveket kell előírni számukra. Az EGSZB kész olyan alapelveket meghatározni, amelyeket a reprezentatív szociális és gazdasági tanácsok és hasonló intézmények létrehozásához be kell tartani.

6.6 A szomszédos országokban már léteznek a civil társadalmi szervezetek regionális fórumai: ilyen a keleti partnerség civil társadalmi fóruma és a gazdasági és szociális tanácsok és hasonló intézmények euromediterrán szövetsége, amely egy EGSZB-kezdményezés eredményeként jött létre. Az EGSZB a

mediterrán térség déli részében fekvő számos országban kulcsszerepet játszott a gazdasági és szociális tanácsok felállításában. E folyamat során az EGSZB minden esetben kiállt amellett, hogy ezekben a tanácsokban a különböző nem állami szereplők a lehető legszélesebb körben képviseltessék magukat. A gazdasági és szociális tanácsoknak mint a civil társadalom politikai döntéshozatalban való konzultációját képviselő intézményeknek a létrehozása során az EGSZB szakértelme és az általa nyújtott támogatás hasznos kiegészítője lehet a civil társadalmi eszköz keretében kínált együttműködési lehetőségeknek.

6.7 Az uniós finanszírozási eljárások bonyolultsága miatt gyakran számos olyan nem állami szereplő nem jut forráshoz, amely a legjelentősebb potenciállal bír, de kevés a tapasztalata arról, hogyan kell uniós támogatásra pályázni. Ez az uniós együttműködési támogatásban részesülő valamennyi országban és régióban visszatérő probléma. Egyebek mellett az is lehet a célja ennek az eszköznek, hogy – például olyan, az uniós képviseletek által szervezett képzéssel, amely megmutatja, hogyan kell támogatási kérelmet összeállítani – segítse az effajta szervezeteket.

6.8 Az EGSZB kész részt venni az Európai Demokráciáért Alapítvány részletes működési szabályainak meghatározását célzó munkában. Úgy véli, hogy ennek az eszköznek rugalmasnak kell lennie, és meg kell felelnie a váratlan szükségleteknek. Célzott intézkedések alkalmazásával támogatnia kell az Unióval szomszédos térségben zajló demokratikus folyamatokat, többek között politikai pártok és független szakszervezetek létrehozásának, valamint a tömegtájékoztatás szabadságának előmozdítását, illetve a civil társadalomnak a demokratikus folyamatokba való fokozott bevonása révén.

6.9 Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Demokráciáért Alapítványnak egy igényorientált, projektek helyett a kapacitásépítést célzó, rugalmas és átlátható eszköznek kell lennie. Mindenekelőtt olyan szervezeteket kell támogatni, amelyek más uniós finanszírozáshoz – például a civil társadalmi eszközhöz, a demokrácia és az emberi jogok európai eszközéhez (EIDHR) vagy a „nem állami szereplők és helyi hatóságok” programhoz – nem férnek hozzá. Az eszköz irányítását nemzeti szinten kell végezni minimális adminisztratív és jelentéstételi követelményeket előírva, és hatékony eredményértékelő mechanizmussal kell alátámasztani. A más donorokkal közösen megvalósított fellépés lehetőségét is biztosítani kell.

Kelt Brüsszelben, 2011. december 7-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Módosított javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az 1290/2005/EK és az 1234/2007/EK tanácsi rendeletnek az Unió leginkább rászoruló személyei számára történő élelmiszerelosztás tekintetében történő módosításáról

(COM(2011) 634 végleges – 2008/0183 (COD))

(2012/C 43/21)

Előadó: **Yves SOMVILLE**

2011. október 17-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 43. cikkének (2) bekezdése alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Módosított javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az 1290/2005/EK és az 1234/2007/EK tanácsi rendeletnek az Unió leginkább rászoruló személyei részére történő élelmiszerelosztás tekintetében történő módosításáról

COM(2011) 634 végleges – 2008/0183 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2011. november 21-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2011. december 7–8-án tartott, 476. plenáris ülésén (a december 8-i ülésnapon) 139 szavazattal, 1 ellenében, 5 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözlí az Európai Bizottság javaslatát, különösen a javasolt jogalap kibővítését a legrászorultabbak élelmiszer-segélyezése európai programjának (PEAD) 2012-ben és 2013-ban való végrehajtása érdekében. Ez a program ezáltal a KAP célkitűzéseinek megvalósítását célozná, és egyidejűleg növelné az Unió társadalmi kohézióját. Ez a módosítás annál is inkább fontos, mert az Európa 2020 stratégia célkitűzései közé tartozik.

1.2 Az EGSZB egyetért azzal, hogy 2012-ben és 2013-ban szükség van a program végrehajtásának és a KAP költségvetéséből történő finanszírozásának jelenlegi szintű folytatására. A hátrányos helyzetű csoportokkal szembeni szolidaritás mindig is olyan értéknek számított, amelyet az Unió különböző szakpolitikáiban védelemben részesített, és a jövőben is annak is kell maradnia.

1.3 Az EGSZB szerint ez a támogatás alapvető fontosságú, tekintettel arra, hogy a gazdasági és pénzügyi válság következtében a program által támogatott uniós polgárok száma folyamatosan növekszik.

1.4 A civil társadalom szervezeteként az EGSZB annál is inkább támogatja ezt a javaslatot, mivel annak a tagállamokban történő végrehajtása számos, humanitárius szervezeti tagsággal rendelkező önkéntes munkájának eredménye, akik értetlenül állnának a PEAD számára rendelkezésre álló eszközök 2011 és 2012 közötti 75 %-os csökkentése, sőt, intervenciók készletek hiányában azok 2013-ban történő szinte teljes megszüntetése előtt. Az EGSZB szerint ez az európai alapokból finanszírozott program hozzájárul ahhoz, hogy az európai polgárok körében pozitív kép alakuljon ki az Unióról.

1.5 Az EGSZB üdvözlí továbbá, hogy az Európai Bizottság figyelembe vette a korábbi, 2011. januári véleményében ⁽¹⁾ említett egyes ajánlásait, többek között a KAP költségvetése által történő 100 %-os finanszírozás 2012-ben és 2013-ban való fenntartására, és a humanitárius szervezetek által viselt egyes adminisztratív, szállítási és tárolási költségek visszatérítésének lehetőségére vonatkozó ajánlást.

1.6 Az EGSZB egyetért azzal a felkínált lehetőséggel, hogy a tagállamok az Unióból származó termékeket válasszanak. A rendszer ezáltal nemcsak betöltené a belső piacot stabilizáló szerepét, hanem minden garanciát is megadna arra vonatkozóan, hogy a szállított termékek megfeleljenek az európai termelők számára előírt magas szintű követelményeknek.

2. Előzmények

2.1 Emlékeztetni kell arra, hogy a Közösség legrászorultabb lakói számára történő ingyenes élelmiszerelosztás 1986–87-ben egy különösen zord telet követően kezdődött. A humanitárius szervezetek által a különböző tagállamokban szétosztott élelmiszerek az intervenciók készletekből származtak.

2.2 Az ezt követően hivatalossá tett élelmiszerelosztás keretében az intervenciók készletek felhasználásával két célkitűzés megvalósítása vált lehetővé: az Unió legrászorultabb lakóinak megsegítése, és ezáltal a mezőgazdasági piacok egyfajta stabilítása helyreállításának ösztönzése.

⁽¹⁾ HL C 84., 2011.03.17., 49. o.

2.3 A KAP 1992-ben megkezdett egymást követő reformjai lehetővé tették az intervenciók készletek jelentős csökkentését. A készletek strukturális jellege fokozatosan konjunkturális jellegűvé változott. A jelenlegi készletek mennyisége pedig már az utóbbi években sem tette lehetővé az élelmiszersegély iránti igények pusztán a készletekből történő kielégítését.

2.4 A program 1995-ös módosítása nyomán lehetővé vált az intervenciók készletekből származó termékek hiányának a piaci beszerzések útján való enyhítése.

2.5 Az Európai Unió bővítésének eredményeképpen az Európai Bizottság módosította a 2009. évi támogatási programot, növelve az ahhoz kapcsolódó költségvetést.

2.6 2008-ban a tapasztalt fejlemények hatására az Európai Bizottság eszmecserét kezdett a leginkább rászorultakat célzó élelmiszersegély-programról. Az eszmecsere a leginkább rászorultakra vonatkozó támogatási rendszer fenntartását célzó tanácsi rendeletre irányuló javaslatához vezetett.

2.7 Ez a javaslat több ponton módosította a meglévő szabályokat az ellátás forrásai, a rendelkezésre álló termékek körének növelése, a hároméves elosztási terv, a kiemelt cselekvési területek tagállamok általi meghatározása, a társfinanszírozás fokozatos bevezetése és a rendelkezésre álló költségvetés emeléséhez igazodás területén. A javaslatot a Tanács blokkoló kisebbsége leszavazta.

2.8 2010. szeptember 17-én az Európai Bizottság módosított javaslatot fogadott el, részben figyelembe véve az EP-nek az eredeti javaslatról kialakított (2009. március 26-i) véleményét, a társfinanszírozás arányának növelése, az európai uniós hozzájárulás felső határának évi 500 millió euróban történő meghatározása és az európai eredetű élelmiszerek előnyben részesítésének a tagállamok számára biztosított lehetősége vonatkozásában.

2.9 A Mezőgazdasági és Halászati Tanács 2010. szeptember 27-i ülésén folytatott véleményezése a blokkoló kisebbségi vélemény megerősítésével zárult.

2.10 Az EGSZB 2011. január 20-án benyújtotta az említett módosított javaslatra vonatkozó véleményét.⁽²⁾

2.11 2011. április 13-án az Európai Bíróság ítéletet hozott a Németország által az Unió leginkább rászoruló személyeinek az intervenciók készletekből származó élelmiszerekkel történő ellátására vonatkozó 2009. évi elosztási tervvel szemben benyújtott megsemmisítés iránti kereset tárgyában (T-567/08 sz. ügy). A megsemmisítés valamennyi piaci beszerzésre vonatkozik, ugyanakkor nem érinti az intervenciók készletek mennyiségét.

2.12 Mindezek következtében az Európai Bizottság a 2012. pénzügyi évre egy számottevően csökkentett költségvetést irányzott elő, kizárólag a meglévő „intervenciók készletek” figyelembevételével.

2.13 A Mezőgazdasági és Halászati Tanács 2011. szeptember 20-i ülésén nem tudtak elegendő többséget szerezni a 2010. szeptember 17-i javaslat jóváhagyásához.

2.14 A 2011. október 20-án ülésező Mezőgazdasági és Halászati Tanácsnak benyújtott, 2011. október 3-i új módosított javaslatot az eredeti javaslatához fűzött kiegészítések ellenére továbbra is blokkoló kisebbségi vélemény kísérte. Az EGSZB-nek ezen új javaslatról kell sürgősséggel véleményt nyilvánítania.

3. Az Európai Bizottság javaslata

3.1 A leginkább rászoruló személyek élelmiszerekkel történő támogatását több mint húsz éven keresztül az intervenciók készletekből fedezték. Habár eredetileg ezek a készletek nagy mennyiségűek voltak, a KAP egymást követő reformjai lehetővé tették azok jelentős csökkentését. A készletek strukturálisból konjunkturális jellegűekké váltak.

3.2 Az eredeti KAP-nak a termelékenységi növelését célzó elsődleges célkitűzése fokozatosan eltűnt, hogy teret engedjen a mezőgazdasági tevékenység fenntarthatóságát célzó erőfeszítéseknek, többek között a kereslet és kínálat jobb összehangolása érdekében. Ez az új fejlődési irány szükségessé teszi a PEAD jogi keretének kiigazítását.

3.3 Az Unió egymást követő bővítései, az élelmiszerárak emelkedése és a legutóbbi idők gazdasági válsága következtében jelentősen megnöttek az igények. A rászorulóak száma ugyanis folyamatosan nő Unióban. 2008-ban több mint 13 millióan élvezték e program előnyeit. 2010-ben 20 tagállam több mint 18 millió polgára számára aktiválták az európai élelmiszersegélyprogramot (PEAD).

3.4 Az említett különböző fejleményeket figyelembe véve a jelenlegi PEAD továbbra is az európai intervenciók készletekből származó termékek elosztásán alapul, ugyanakkor a készletekben megállapított hiányok enyhítése érdekében ideiglenesen lehetővé teszi a piaci beszerzéseket.

3.5 2011 áprilisában az Európai Unió Bírósága ítéletével megsemmisítette a piaci beszerzéseket előíró 2009. évi elosztási terv rendelkezéseit, minek következtében az intervenciók készletek mennyisége jelenleg csökkentett.

3.6 Az említett ítélet nyomán az Európai Bizottság végrehajtási rendeletében figyelmet fordított arra, hogy a 2012. évi PEAD ellátása kizárólag az intervenciók készletekből történjen. A 2012. évi elosztási terv költségvetése számszerűen 113 millió euró, ami a korábbi éves elosztási tervek költségvetésének negyede.

⁽²⁾ HL C 84., 2011.03.17., 49. o.

3.7 Az Európai Bizottság véleményezés céljából elénk terjesztett javaslatában figyelembe veszi az Európai Parlament 2011. július 7-i állásfoglalását, amelyben az EP átmeneti megoldás kidolgozására kérte fel az Európai Bizottságot és a Tanácsot a jelenlegi többéves finanszírozási keret hátralévő évei tekintetében annak érdekében, hogy elkerülhető legyen az élelmiszersegély nagymértékű csökkenése, valamint annak biztosítására, hogy az élelmiszersegélytől függőket ne fenyegetse az a veszély, hogy nem megfelelő minőségű élelmiszereket fogyasztanak.

3.8 Az Európai Bizottság ezen új javaslata kettős jogalapon nyugszik: egyszerre hivatkozik a Szerződésnek a KAP-ra, illetve a gazdasági és társadalmi kohézióra vonatkozó cikkeire.

3.9 A javaslatban megjelennek a 2010-es változatban már szereplő különböző elemek, többek között az Unióból származó termékek tagállamok általi előnyben részesítésének lehetősége, továbbá a jelenleg a kijelölt szervezetek által viselt egyes adminisztratív, szállítási és tárolási költségek visszatérítése tagállami engedélyezésének lehetősége. Mindezt természetesen a rendelkezésre álló erőforrások függvényében.

3.10 A 2008-as eredeti javaslatban megjelenő társfinanszírozást és annak a 2010-es változatban megerősített bevezetését ez az új javaslat elveti. Az említett új javaslat tulajdonképpen a PEAD keretében jelenleg alkalmazott 100 %-os uniós költségvetési finanszírozási arány megőrzését ajánlja, és fenntartja az uniós pénzügyi hozzájárulás felső határának évi 500 millió euróban történő meghatározását.

4. Általános megjegyzések

4.1 Az EGSZB korábbi véleményében emlékeztetett arra, hogy „a rászoruló személyek részére történő élelmiszerosztási program 20 tagállamban működik (...) a kedvezményezetteknek történő élelmiszerosztást a nem kormányzati szervezetekkel partnerségben végzik”.

4.2 Az említett szervezetek nagyszámú önkéntest foglalkoztatva működnek. Az önkéntesek számára nehezen érthető, hogy egy európai szintű megállapodás mihamarabbi megkötésének hiányában a korábbi évekhez képest humanitárius tevékenységüknek pusztán 25 %-át fogják tudni ellátni. Mindeközben az önkéntesek gyakorlati tevékenysége iránt a korábbiakban soha nem tapasztalt szükséglet mutatkozik.

4.3 A KAP 1992-ben megkezdett, egymást követő reformjai eredményeképpen az intervenciók készletek fokozatosan konjunkturális szerepet betöltő eszközzé váltak. A jövőben e reformoknak a piaci lehetőségekhez társított eredménye a készletek csökkenése, sőt, bizonyos időszakokban egyes termékkészletek kiürülése lenne.

4.4 Ebben a helyzetben az EGSZB a készlethiány megszüntetése érdekében fontosnak tartja, hogy a tagállamok számára az intervenciók készleteknek piaci beszerzésekkel való kiegészítését lehetővé tevő javaslat a lehető legrövidebb időn belül elkészüljön. Ez a lehetőség álláspontunk szerint annál is inkább nagy jelentőségű, mivel az élelmiszersegélyt igénybe vevők száma egyre növekszik.

4.5 A PEAD keretében 2014-ig – azaz a 2014 és 2020 közötti időszakra vonatkozó többéves pénzügyi kerettel kapcsolatos új rendelkezések elfogadásának várható évéig – rendelkezésre álló élelmiszerek drasztikus csökkentésének elkerülése érdekében az EGSZB szerint elengedhetetlen a 4.4. pontban hivatkozott kívánság haladéktalan megvalósítása.

4.6 Az európai civil társadalmat a maga sokszínűségében képviselő EGSZB nem tudja megérteni, hogy az Európai Unió miért csökkenti a leginkább rászoruló személyeket célzó támogatást, különösen a gazdasági és pénzügyi válság ezen időszakában. Emlékeztetünk arra, hogy a PEAD kedvezményezettjeinek száma az Európai Unió 18 tagállamában 13 millió fő volt 2008-ban, és ez a szám 2010-ben már meghaladta a 18 milliót.

4.7 Ebben az összefüggésben az EGSZB üdvözlöi, hogy a lengyel elnökség a Mezőgazdasági és Halászati Tanács ebből a szempontból kudarcnak minősíthető 2011. október 20-i ülése ellenére is folytatni kívánja azokat az erőfeszítéseket, amelyek a PEAD számára rendelkezésre álló eszközök 75 %-os, 2012-ben megvalósuló csökkentésének, valamint az intervenciók készletek jelenleg elégtelen mennyiségére tekintettel a leginkább rászoruló személyeket segítő támogatási terv 2013-as megszűnésével járó veszély elkerülését célozzák.

4.8 Az EGSZB kifejezetten helyesli, hogy ez a javaslat – emlékezzünk: kizárólag a 2012. és 2013. évre vonatkozóan – már kettős jogalapon nyugszik, kimondva, hogy a program nemcsak a KAP célkitűzéseinek – többek között a polgárok élelmiszerbiztonságának szavatolásával kapcsolatos célkitűzéseinek – elérését, hanem egyszersmind az Unió társadalmi kohéziójának megerősítését is célozza.

4.9 Ezek az elemek az Európa 2020 stratégia szerves részét képezik. A társadalmi kohézió kapcsán az EGSZB emlékeztet az említett stratégia szegénység elleni küzdelemmel foglalkozó fejezetére. Az elegendő élelmiszerhez jutáshoz és a kiegyensúlyozott táplálkozáshoz való jog minden kirekesztés ellen küzdő program alapja.

4.10 Az EGSZB üdvözlöi, hogy az Európai Bizottság továbbra is javasolja a kijelölt szervezetek által viselt egyes adminisztratív, szállítási és tárolási költségek figyelembevételének lehetőségét. Mindazonáltal felhívja a figyelmet arra, hogy ez a költségátvállalás az elosztási terv végrehajtásához rendelkezésre álló pénzügyi csomagból történő levonásból származik.

4.11 Az Európai Parlamenthez hasonlóan az EGSZB is támogatja annak lehetőségét, hogy a tagállamok a pályázati felhívásaikban az Unióból származó termékeket előnyben részesítsék. Ez a társadalmi és gazdasági célokat szolgáló segélyezési rendszer egyrészt hozzájárul a belső piac stabilizációjához, másrészt nem lenne helyénvaló, ha a PEAD keretében szétosztásra szánt termékek nem nyújtanak az európai termelők számára előírt magas szintű követelmények betartásához szükséges garanciákat.

4.12 A társfinanszírozás vonatkozásában az EGSZB örömmel állapítja meg, hogy a korábbi, módosításra irányuló javaslatban foglaltakkal szemben a PEAD uniós költségvetésből történő 100 %-os finanszírozását továbbra is fenntartják. Mindez egybevág az EGSZB korábbi véleményében szereplő ajánlások egyikével. Ez az elem annál is inkább fontos, mivel a jelenlegi gazdasági és pénzügyi válság következtében egyes kisebb pénzügyi kapacitással rendelkező tagállamoknál ellehetetlenült volna a program társfinanszírozása, ha az előző változatban javasolt százalékarányokat megerősítették volna.

Kelt Brüsszelben, 2011. december 8-án.

*az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke*

Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az egyhéjázatú olajszállító tartályhajókra alkalmazandó kettős héjazatra vagy azzal egyenértékű szerkezeti megoldásra vonatkozó követelmények gyorsított bevezetéséről (átdolgozás)

(COM(2011) 566 végleges – 2011/0243 (COD))

(2012/C 43/22)

2011. szeptember 29-én az Európai Parlament, illetve 2011. október 18-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 100. cikkének (2) bekezdése alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az egyhéjázatú olajszállító tartályhajókra alkalmazandó kettős héjazatra vagy azzal egyenértékű szerkezeti megoldásra vonatkozó követelmények gyorsított bevezetéséről (átdolgozás)

COM(2011) 566 végleges – 2011/0243 (COD).

Mivel az EGSZB megfelelőnek tartja a javaslat tartalmát, és részéről további megjegyzést nem kíván hozzáfűzni, a 2011. december 7-8-án tartott, 476. plenáris ülésén (a 2011. december 7-i ülésnapon) 177 szavazattal, 11 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy a javaslattal kapcsolatban támogató véleményt bocsát ki.

Kelt Brüsszelben, 2011. december 7-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

2012/C 43/12	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a földközi-tengeri halászati erőforrások fenntartható kiaknázásával kapcsolatos irányítási intézkedésekről szóló 1967/2006/EK tanácsi rendelet módosításáról (COM(2011) 479 végleges – 2011/0218 (COD))	56
2012/C 43/13	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Zöld könyv a mezőgazdasági termékekkel kapcsolatos promócióról és tájékoztatásról: nagy hozzáadott értékű európai stratégia Európa ízeinek támogatására (COM(2011) 436 végleges) – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a mezőgazdasági termékek belső piacon és harmadik országokban történő megismertetésével és promóciójával kapcsolatos intézkedésekről szóló 3/2008/EK tanácsi rendelet módosításáról (COM(2011) 663 végleges – 2011/0290 (COD))	59
2012/C 43/14	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a 64/432/EGK irányelvnek a tagállami felügyeleti hálózat részét képező számítógépes adatbázisok tekintetében történő módosításáról (COM(2011) 524 végleges – 2011/0228 (COD)) – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az 1760/2000/EK rendeletnek a szarvasmarhafélék elektronikus azonosítása és az önkéntes marhahúscímkézésre vonatkozó rendelkezések törlése tekintetében történő módosításáról (COM(2011) 525 végleges – 2011/0229 (COD))	64
2012/C 43/15	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az ízesített borászati termékek meghatározásáról, megnevezéséről, kizsereléséről, címkézéséről és földrajzi árujelzőinek oltalmáról (COM(2011) 530 végleges – 2011/0231 (COD))	67
2012/C 43/16	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a tengerészek képzésének minimumszintjéről szóló 2008/106/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról (COM(2011) 555 végleges – 2011/0239 (COD))	69
2012/C 43/17	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Kereskedelem, növekedés és globális ügyek – A kereskedelempolitika mint az Európa 2020 stratégia kulcseleme (COM(2010) 612 végleges)	73
2012/C 43/18	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a közúti közlekedésben használt menetíró készülékekről szóló 3821/85/EGK tanácsi rendelet és az 561/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról (COM(2011) 451 végleges – 2011/0196 (COD))	79
2012/C 43/19	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az általános tarifális preferenciák rendszerének alkalmazásáról (COM(2011) 241 végleges)	82
2012/C 43/20	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Közös közlemény az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az átalakuló szomszédság új megközelítése (COM(2011) 303 végleges)	89

2012/C 43/21	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Módosított javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az 1290/2005/EK és az 1234/2007/EK tanácsi rendeletnek az Unió leginkább rászoruló személyei számára történő élelmiszerosztás tekintetében történő módosításáról (COM(2011) 634 végleges – 2008/0183 (COD))	94
2012/C 43/22	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az egyhéjazatú olajszállító tartályhajókra alkalmazandó kettős héjazatra vagy azzal egyenértékű szerkezeti megoldásra vonatkozó követelmények gyorsított bevezetéséről (átdolgozás) (COM(2011) 566 végleges – 2011/0243 (COD))	98

2012-es előfizetési díjak (áfa nélkül, rendes szállítási költségeket beleértve)

Az EU Hivatalos Lapja, L + C sorozat, kizárólag nyomtatott kiadvány	az EU 22 hivatalos nyelvén	1 200 EUR/év
Az EU Hivatalos Lapja, L + C sorozat, nyomtatott kiadvány + éves DVD	az EU 22 hivatalos nyelvén	1 310 EUR/év
Az EU Hivatalos Lapja, L sorozat, kizárólag nyomtatott kiadvány	az EU 22 hivatalos nyelvén	840 EUR/év
Az EU Hivatalos Lapja, L + C sorozat, havi DVD (összevont)	az EU 22 hivatalos nyelvén	100 EUR/év
A Hivatalos Lap Kiegészítő Kiadványa (S sorozat), közbeszerzés és ajánlati felhívások, DVD, heti egy kiadvány	többszöveges: az EU 23 hivatalos nyelvén	200 EUR/év
Az EU Hivatalos Lapja, C sorozat – versenyvizsga-kiírások	a vizsgakiírás szerinti nyelv(ek)en	50 EUR/év

Az *Európai Unió Hivatalos Lapjának*, amely az Európai Unió hivatalos nyelvein jelenik meg, 22 nyelvi változatára lehet előfizetni. Az L (jogsabályok) és a C (tájékoztatások és közlemények) sorozatot foglalja magában.

Valamennyi nyelvi változatra külön kell előfizetni.

A 920/2005/EK tanácsi rendelet értelmében, amelyet a Hivatalos Lap 2005. június 18-i L 156. száma tett közzé, és amely előírja, hogy az Európai Unió intézményei nem kötelesek minden jogi aktust ír nyelven is megszövegezni, illetve ezen a nyelven kihirdetni, az ír nyelven kiadott Hivatalos Lapok értékesítése külön történik.

A Hivatalos Lap Kiegészítő Kiadványára (S sorozat – közbeszerzés és ajánlati felhívások) történő előfizetés mind a 23 hivatalos nyelvi változatot magában foglalja egyetlen többszöveges DVD-n.

Kérésére az *Európai Unió Hivatalos Lapjára* történő előfizetéssel a Hivatalos Lap különféle mellékleteit is megkaphatja. Az előfizetők a mellékletek megjelenéséről az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* közölt „Az olvasóhoz” című közleménynek köszönhetően értesülnek.

Értékesítés és előfizetés

A különböző, térítés ellenében kapható kiadványokra – például az *Európai Unió Hivatalos Lapjára* – való előfizetés a Kiadóhivatal forgalmazó partnereitől szerezhető be. A forgalmazó partnerek listája a következő címen található:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_hu.htm

Az EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) közvetlen és ingyenes hozzáférést biztosít az Európai Unió jogához. Erről a honlapról elérhető az *Európai Unió Hivatalos Lapja*, valamint tartalmazza a szerződéseket, a jogszabályokat, a jogeseteket és az előkészítő dokumentumokat is.

További információt az Európai Unióról a <http://europa.eu> internetcímen találhat.

Az Európai Unió Kiadóhivatala
2985 Luxembourg
LUXEMBURG

HU